

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020

Ιούλιος, 2015

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η εκπόνηση του Σχεδίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020 έγινε με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Περιεχόμενα

A. Επιτελική Σύνοψη Σχεδίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020.....	4
B. Απαιτήσεις Γενικού Κανονισμού ΕΕ και απαιτήσεις Εθνικών Εγκυκλίων σχετικά με τη στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.....	10
1. Βασικές αρχές σχεδιασμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	14
2. Υφιστάμενη Κατάσταση Έρευνας - Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	21
2.1 Η ταυτότητα και η εξειδίκευση της Δυτικής Μακεδονίας	21
2.2 Οι υποδομές, οι δομές, οι φορείς και το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα ΕΤΑΚ	28
2.3 Οι σημαντικές δράσεις ΕΤΑΚ των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και τα αποτελέσματά τους.....	28
2.4 Η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο	32
3. Ο Σχεδιασμός και η Εφαρμογή των Πολιτικών για την ΕΤΑΚ	45
3.1 Οι εμπλεκόμενοι Φορείς στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή της πολιτικής για την ΕΤΑΚ.....	45
3.2 Το Πλαίσιο Διαχείρισης, οι Συνέργειες μεταξύ πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων	57
3.3 Οι βασικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο	65
3.4 Παραδείγματα επιτυχημένων πολιτικών και δράσεων σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο	73
4. Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	73
4.1 Αναφορά δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ	73
4.2 Ανάπτυξη βασισμένη στην καινοτομία - Οι Δυνατότητες Βιώσιμης Εξειδίκευσης σε τομεακό και χωρικό επίπεδο	79
4.3 Το όραμα της Περιφέρειας.....	89
4.4 Προτεινόμενες ενδεικτικές πολιτικές και οι βασικοί άξονες παρεμβάσεων	90
5. Προτεινόμενες Δράσεις - Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων	95
5.1 Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων σε τομεακό και χωρικό επίπεδο	97

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.2	Στοχευμένες Δράσεις και Πρωτοβουλίες ΕΤΑΚ και Έξυπνης Εξειδίκευσης - Δράσεις δημιουργίας συμμαχιών και επιχειρηματικότητας	99
5.3	Δράσεις για την Ψηφιακή Οικονομία και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.....	124
5.4	Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης & Ιεράρχηση δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης.....	129
5.5	Χρηματοδοτικό πλαίσιο δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης.....	143
5.6	Ετήσια Κατανομή προτεινόμενου Προϋπολογισμού	149
5.7	Συνοπτικά Τεχνικά Δελτία Δράσεων και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης	160
4.	Απαιτούμενες Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής.....	161
6.1	Απαιτούμενες προϋποθέσεις για την επιτυχή και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων	161
6.2	Προτεινόμενα μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση και την ενίσχυση της ιδιωτικής έρευνας και ενσωμάτωσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών	162
6.3	Απαιτούμενες Υποδομές Στήριξης και Προώθησης των Δράσεων και των Πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης	164
7.	Το Περιφερειακό Σύστημα για την Έρευνα, την Καινοτομία και την Τεχνολογική Ανάπτυξη	170
7.1	Δομή, Οργάνωση, Δικτύωση, Λειτουργία, Διοίκηση, Χρηματοδότηση – Το Σύστημα Διακυβέρνησης (ΣΔ) της Έξυπνης Εξειδίκευσης	170
7.2	Βασικά Στάδια διαδικασίας προετοιμασίας και συμμετοχής των εταίρων στο σχεδιασμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων της Εθνικής και Περιφερειακής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.....	182
7.3	Παρακολούθηση - Αξιολόγηση - Τροποποίηση - Προσαρμογή.....	187
7.4	Διαδικασίες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης τομέων – κλάδων προτεραιότητας.....	202
8.	Εκ των προτέρων αποτίμηση αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των δράσεων και πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης με έμφαση στην απασχόληση	205
	Γλωσσάρι Όρων ΕΤΑΚ.....	213
	Βιβλιογραφία – Πηγές – Αναφορές – Παραπομπές	216

Παράρτημα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης, που βρίσκεται
στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ε.Ε,

«συνιστά μια ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού βασισμένη:
στις επιλογές, στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, στην κρίσιμη μάζα,
στη συλλογική ηγεσία, στη συνδεσιμότητα και στην κοινή λογική, έτσι
ώστε να προωθήσει την ανάπτυξη των περιφερειών επικεντρώνοντας
τις προσπάθειες στην αξιοποίηση των πιο εξειδικευμένων
προτερημάτων τους»

(Mikel Landabaso, DG Regio, 2011)

Α. Επιτελική Σύνοψη Σχεδίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020

Στο πρώτο κεφάλαιο του σχεδίου γίνεται αναφορά στα βασικά κείμενα εργασίας, στα πεδία που καλύφθηκαν από την ομάδα έργου και στον τρόπο προσέγγισης (bottom-up) κατά το σχεδιασμό με στόχο τον εντοπισμό των προτεινόμενων στοχευμένων δράσεων.

Το περιεχόμενο του σχεδίου συνθέτουν η έρευνα, η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία υπό το πρίσμα των εμβληματικών πρωτοβουλιών της Ευρώπης 2020: έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Μέσω του σχεδίου καλύπτονται οι 11 θεματικοί στόχοι της νέας Προγραμματικής Περιόδου, όπως αυτοί έχουν τεθεί από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ και οι 3 Προτεραιότητες Εργασίας

Καταγράφονται επίσης οι βασικές παράμετροι που ελήφθησαν υπόψη για τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης της Δυτικής Μακεδονίας.

Τονίζονται δε, τα ακόλουθα:

- ✓ Τα χαρακτηριστικά της στρατηγικής RIS3
- ✓ Οι 5 κατευθύνσεις οι οποίες θα εφαρμοστούν στην περιφέρεια, προσαρμοσμένες κατάλληλα στα δεδομένα και τις ιδιαιτερότητες της ΠΔΜ.
- ✓ Τα 6 στάδια τα οποία οδηγούν στον τελικό στρατηγικό σχεδιασμό ως αλληλοεπιδρούσες και αλληλεξαρτώμενες συνιστώσες αυτού.
- ✓ Οι βασικές πτυχές του σχεδιασμού της Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης

Τέλος επισημαίνεται η σημασία της «ισχυρής συμμετοχής» των εκφραστών της επιχειρηματικότητας ως κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας της στρατηγικής.

Υφιστάμενη Κατάσταση Έρευνας-Καινοτομίας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η ταυτότητα και η εξειδίκευση της Δυτικής Μακεδονίας

Στο 2ο κεφάλαιο γίνεται μία αναλυτική παρουσίαση των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν τον αναπτυξιακό χαρακτήρα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις ιδιαιτερότητες της, οι οποίες σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, τον ενεργειακό χαρακτήρα, το παραγωγικό μοντέλο και τις διαφαινόμενες διαρθρωτικές αδυναμίες

Οι υποδομές, οι δομές, οι φορείς και το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα ΕΤΑΚ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται στοιχεία για τις υποδομές ΕΤΑΚ δημόσιου χαρακτήρα (Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ερευνητικά κέντρα, βιομηχανικές υποδομές κλπ.).

Οι σημαντικές δράσεις ΕΤΑΚ των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και τα αποτελέσματά τους

Παρουσιάζονται οι δράσεις – προγράμματα σχετικά με ΕΤΑΚ ως και το 2013. Τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων ΕΤΑΚ παρελθόντων ετών (Γ' και Δ' Προγραμματική Περίοδος) αποτιμώνται και καταγράφονται στη συνέχεια, ενώ συνοψίζονται στην διαπίστωση της ελλιπούς και περιορισμένης λειτουργίας της Τριπλής Έλικας (ακαδημαϊκή κοινότητα, δημόσιοι φορείς, επιχειρηματική κοινότητα) στις δράσεις ΕΤΑΚ.

Η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στην επόμενη ενότητα γίνεται μία συνοπτική ιστορική αναδρομή στις παλαιότερες πολιτικές καινοτομίας ως το 2013. Ακολουθούν αναλυτικά στοιχεία και δείκτες ΕΤΑΚ της ΠΔΜ σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Συμπερασματικά επισημαίνονται:

- Στους δείκτες καινοτομίας, η ΠΔΜ υστερεί τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Σε μελέτη της ανταγωνιστικότητας (EU Regional Competitiveness Index, RCI 2013) που έγινε σε επίπεδο περιφερειών (262 περιφέρειες) στην Ευρώπη υπογραμμίζονται οι χαμηλές επιδόσεις στην ποιότητα των θεσμών, στις υποδομές, στην αποτελεσματικότητα της ανώτατης εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο δείκτης επιχειρηματικής κουλτούρας όπου η ΠΔΜ κατατάσσεται τελευταία σε εθνικό επίπεδο και 2 θέσεις πριν το τέλος σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Η ΠΔΜ υπολείπεται σε όλους σχεδόν τους δείκτες που αφορούν στη χρήση νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο.
- Σε μελέτη για τη σχετική εξειδίκευση σε κλάδους της βιομηχανίας, η ΠΔΜ διαθέτει την πιο σημαντική εξειδίκευση στις κατηγορίες «κατεργασία & βαφή γουναρικών – παραγωγή γούνινων ειδών» και «εξόρυξη λιγνίτη». Δευτερευόντως υψηλή εξειδίκευση εντοπίζεται στη «δευτεροβάθμια εκπαίδευση», στη «διοίκηση κράτους» & «οικονομική & κοινωνική πολιτική κοινότητας», στην «καλλιέργεια των σιτηρών και κηπευτικών» και στην «κτηνοτροφία».

Τέλος, γίνεται μία ουσιαστική προσέγγιση της επιχειρηματικότητας της ΠΔΜ από την κατεύθυνση της ΕΤΑΚ στοχεύοντας στην καταγραφή των βασικών ελλείψεων και κενών ιδιαίτερα των ΜΜΕ. Επιγραμματικά οι ελλείψεις αυτές εντοπίζονται στους τομείς: Εξωστρέφεια, Συνεργασίες, Ηλεκτρονικό εμπόριο, Ποιότητα και ασφάλεια των προϊόντων, Καινοτομία, Θεσμικά ζητήματα

Ο Σχεδιασμός και η Εφαρμογή των Πολιτικών για την ΕΤΑΚ

Οι εμπλεκόμενοι Φορείς στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή της πολιτικής για την ΕΤΑΚ

Το 3ο κεφάλαιο ξεκινά με την αναλυτική παρουσίαση των εμπλεκόμενων φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα στη χάραξη στρατηγικής και στην εφαρμογή των πολιτικών ΕΤΑΚ. Οι εμπλεκόμενοι φορείς είναι: Η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), Σε επίπεδο περιφέρειας οι φορείς που εμπλέκονται είναι: η ΠΔΜ, η ΕΔΑ της ΠΔΜ, τα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ, ΚΤΕ, ΙΔΕΠ) και τα Επιμελητήρια.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα η ουσιαστική συμβολή των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην ανάπτυξη της περιφέρειας στα πεδία της καινοτομίας, της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, αναπτύσσονται τα κίνητρα που μπορούν να οδηγήσουν στη δραστηριοποίησή τους, τα πιθανά εμπόδια που θα προκύψουν κατά τη διαδικασία της εμπλοκής τους στην περιφερειακή ανάπτυξη και η οργάνωση της συνεργασίας τους με τους λοιπούς εμπλεκόμενους.

Το Πλαίσιο Διαχείρισης, οι Συνέργειες μεταξύ πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων

Το πλαίσιο διαχείρισης του ΣΕΣ 2014-2020 και οι αρχές που το διέπουν αποτελούν το αντικείμενο της ενότητας αυτής, με σχηματική παρουσίαση των στοιχείων του και περιγραφή της λειτουργίας της Διαχειριστικής αρχής. Τονίζονται επίσης οι σημαντικές καινοτομίες του νέου ΣΕΣ 2014-2020. Οι αναμενόμενες συνέργειες εντοπίζονται κυρίως μεταξύ των δράσεων του παρόντος σχεδίου και των δράσεων των επενδυτικών δραστηριοτήτων σε εθνικό επίπεδο. Οι δράσεις που περιγράφονται από τη ΓΓΕΤ έχουν ένα γενικό χαρακτήρα και θα εξειδικευτούν σε περιφερειακό επίπεδο. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» για την Έρευνα και την Καινοτομία με προϋπολογισμό 15 δισ. ευρώ εστιάζει σε 12

τομείς για τη διετία 2014-2015. Εκτός των κλασικών εργαλείων χρηματοδότησης των δράσεων ΕΤΑΚ ερευνώνται και εναλλακτικές δυνατότητες χρηματοδότησης (επιχειρηματικοί άγγελοι, venture capitals, εταιρικοί επενδυτές, χρηματοδότηση από το πλήθος κ.α.).

Οι βασικές κατευθύνσεις & προτεραιότητες στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Στην ενότητα γίνεται αναλυτική παρουσίαση των προτεραιοτήτων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τομεακό επίπεδο. Η στρατηγική για την ευφυή εξειδίκευση προκρίνεται από την Ευρώπη ως απαραίτητο δομικό στοιχείο των εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών για την έρευνα και καινοτομία. Οι εθνικές προτεραιότητες καθορίζονται από τον κεντρικό στόχο του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης για την Ελλάδα. Αναλύονται οι αναπτυξιακές προκλήσεις στον τομέα ΕΤΑΚ για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 με κυρίαρχη αυτή της ενσωμάτωσης της έξυπνης εξειδίκευσης στην περιφερειακή στρατηγική. Δίνεται τέλος έμφαση στους στόχους και τις επενδυτικές προτεραιότητες για την ΕΤΑΚ.

Παραδείγματα επιτυχημένων πολιτικών και δράσεων σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο

Στην τελευταία ενότητα του 3ου κεφαλαίου παρουσιάζονται παραδείγματα επιτυχημένων πολιτικών.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Αναφορά δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων της ΠΔΜ στον τομέα ΕΤΑΚ

Η ανάλυση SWOT για την ΕΤΑΚ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας συνοψίζεται στις παρακάτω διαπιστώσεις:

Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Κίνδυνοι
<ul style="list-style-type: none"> • Γεωγραφική θέση • Παράδοση στο εμπόριο • Ενεργειακό κέντρο • Φυσική-πολιτιστική-πολιτισμική κληρονομιά • Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό (ενέργεια-γούνα) • Προϊόντα ΠΟΠ-ΠΓΕ • Ποιοτικά προϊόντα του πρωτογενή τομέα • Γουνοφόρα ζώα • Προϊόντα με θετικό εμπορικό ισοζύγιο • ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΙΔΕΠ-ΚΤΕ • Τηλεπικοινωνιακές υποδομές • Εμπειρία φορέων 	<ul style="list-style-type: none"> • Διασυνδεδασμένες/Ανταγωνισμός από τη Θεσ/νίκη • Απουσία περιφερειακής πολιτικής για την ΕΤΑΚ • Περιορισμένη κλαδική εξειδίκευση • Χωρικά περιορισμένη επιχειρηματικότητα • Ανεπαρκής σύνδεση τοπικής οικονομίας - ενέργειας • Χαμηλή εξειδίκευση/ανεπαρκής σύνδεση με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα • Περιβαλλοντικά προβλήματα • Απουσία επιχειρηματικών δικτύων • Απουσία ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος • Χαμηλή ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ • Μέγεθος επιχειρήσεων / Απουσία επιχειρηματικής κατεύθυνσης • Δομές στήριξης επιχειρηματικότητας • Απουσία επενδύσεων • Χρηματοδοτική ανεπάρκεια 	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρώπη 2020-ΕΣΠΑ 2014-2020 • Συμμετοχή επιχειρήσεων στην έξυπνη εξειδίκευση • Ενταξη στην παραγωγή νέων οικονομικών δραστηριοτήτων • Έργα υποδομής • Στήριξη των κλάδων • Αύξηση της ζήτησης τουριστικού προϊόντος • Αξιοποίηση του ενεργειακού πλούτου • Ανταγωνιστικά μεταποιητικά τοπικά προϊόντα • Συνεργασίες στη βάση κοινωτικών προγραμμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Παράταση κακού οικονομικού κλίματος • Μειωμένη ανταπόκριση των εμπλεκόμενων στις δράσεις ΕΤΑΚ • Περιορισμένη εφαρμογή ΕΤΑΚ και ΤΠΕ στην παραγωγή • Χαμηλή ανταγωνιστικότητα • Διατήρηση υψηλών ποσοστών ανεργίας • Φθίνουσες βιομηχανικές δραστηριότητες • Συνέπειες περιβαλλοντικών προβλημάτων • Ανταγωνισμός από το διεθνές εμπόριο και από τα κοντινά αστικά κέντρα • Αύξηση του ανταγωνισμού στον τουρισμό

Ανάπτυξη βασισμένη στην καινοτομία - Οι Δυνατότητες Βιώσιμης Εξειδίκευσης σε τομεακό και χωρικό επίπεδο

Ο εντοπισμός και η ορθή διαχείριση των εμποδίων για τη βιώσιμη εξειδίκευση αποτελούν κρίσιμο παράγοντα επιτυχούς κάλυψης των θεματικών πεδίων σχετικών με την ΕΤΑΚ. Τα εμπόδια αυτά για κάθε ένα στόχο των 9 θεματικών πεδίων αναλύονται στο κυρίως κείμενο. Εξετάζονται επίσης και άλλοι παράγοντες οι οποίοι είναι μπορεί να χαρακτηριστούν ως αναγκαίες συνθήκες για την επιτυχή έκβαση της βιώσιμης εξειδίκευσης.

Το όραμα της Περιφέρειας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το όραμα πάνω στο οποίο δομήθηκε η έξυπνη εξειδίκευση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εκφράζεται ως εξής:

“Ρεαλιστική Έξυπνη Εξειδίκευση Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ως βασικό αναπτυξιακό στοιχείο για τη δημιουργία μιας διατηρήσιμης ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας, με βιώσιμες θέσεις εργασίας και κοινωνική συνοχή”

Οι αντικειμενικοί στόχοι και οι βασικοί άξονες παρεμβάσεων

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας προσδιορίζεται στη βάση των ευρωπαϊκών τυπολογιών ως μία αγροτική περιφέρεια πλησίον αστικών περιφερειών, που δεν καθοδηγείται από την επιστήμη και την τεχνολογία, ενώ ως προς την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς διεκδικεί τον χώρο ανάμεσα στις δύο κατηγορίες σχετικά με την αυξομείωση του πληθυσμού.

Περιγράφονται οι δύο προτεινόμενοι βασικοί στρατηγικοί άξονες, οι ενδεικτικές πολιτικές και οι στόχοι και δίνεται έμφαση στην αναγκαιότητα του περιφερειακού στρατηγικού σχεδιασμού.

Προτεινόμενες Δράσεις – Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων

Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων σε τομεακό και χωρικό επίπεδο

Οι προτεινόμενοι τομείς με προοπτική διαφοροποίησης – εξαγωγών στην ΠΔΜ είναι ο κλάδος της ενέργειας & των ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσης, ο κλάδος της ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων, οι παραδοσιακοί κλάδοι Αγροτικής Ανάπτυξης και Μεταποίησης με προεξέχοντα αυτόν της γουνοποιίας, ο τομέας του Τουρισμού (περιλαμβανομένου και του πολιτισμού) και τα ιδιαίτερα αγροτικά – κτηνοτροφικά προϊόντα.

Στοχευμένες Δράσεις και Πρωτοβουλίες ΕΤΑΚ και Έξυπνης Εξειδίκευσης – Σχέδιο Δράσεων

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναλυτική παρουσίαση του Σχεδίου των δράσεων ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Θεματικό Στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την ΠΔΜ 2014-2020. Ακολουθούν επιγραμματικά:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.1: «Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».

- 1.1.1. Ενίσχυση ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος
- 1.1.2. Από κοινού αξιοποίηση υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών από δίκτυα ερευνητικών κέντρων – πανεπιστημίων – ΤΕΙ
- 1.1.3. Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας - Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.2: «Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής» (ΕΤΠΑ)

- 1.2.1. Ανάπτυξη Μηχανισμού Υποστήριξης Επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ.
- 1.2.2. Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων
- 1.2.3. Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία (με τη θέσπιση διαγωνισμού με χρηματικό έπαθλο για καινοτόμες ιδέες που μπορούν να προσελκύσουν χρηματοδότηση από ιδιωτικά κεφάλαια κα)
- 1.2.4. Προώθηση δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας / γνώσης
- 1.2.5. Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off
- 1.2.6. Κουπόνια Καινοτομίας
- 1.2.7. Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living LABS).

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: «Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων» (ΕΤΠΑ)

- 3.1.3. Ενίσχυση υποστηρικτικών υπηρεσιών/μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους προς την κατεύθυνση υποστήριξη / παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις
- 3.1.6. Δημιουργία θερμοκοιτίδων (Incubators)

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: «Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας» (ΕΤΠΑ)

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: «Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης» (ΕΤΠΑ)

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: «Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών» (ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ)

- 4.2.1. Ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)

Στη συνέχεια παρουσιάζονται δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ στο πλαίσιο της επενδυτικής προτεραιότητας για τους ΘΣ1-3:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤ για ΘΣ1-3: «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο χώρο της έρευνας και της επιχειρηματικότητας μέσω κατάρτισης και λοιπών δράσεων του ΕΚΤ, δραστηριοτήτων δικτύωσης και ενίσχυσης συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων»

- Δ1: Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του επιχειρηματικού τομέα
- Δ2: Ενίσχυση της απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις
- Δ3: Ενίσχυση άριστων επιστημονικών προσπαθειών
- Δ4: Ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας μέσω της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ ερευνητικών ομάδων διαφορετικών Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Φορέων εσωτερικού και εξωτερικού

Δράσεις για την Ψηφιακή Οικονομία και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Ακολουθούν οι δράσεις για την Ψηφιακή Οικονομία και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής:

Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: «Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία» (ΕΤΠΑ)

- 2.3.2. Ανάπτυξη ειδικών πληροφοριακών συστημάτων - εφαρμογών εξυπηρέτησης πολίτη και επιχειρήσεων

Οι δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ είναι:

Επενδυτική Προτεραιότητα ΕΚΤ για ΘΣ2: Ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων σε δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης στις ΤΠΕ

- Δ5: Δράσεις αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων
- Δ6: Δράσεις κατάρτισης - επιμόρφωσης επιστημόνων & επιχειρηματιών (e-learning) σε θέματα σύγχρονων επιχειρησιακών αναγκών ΤΠΕ & ΕΤΑΚ

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Σχεδίου Δράσεων και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Γίνεται παρουσίαση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των δράσεων.

Χρηματοδοτικό πλαίσιο Σχεδίου Δράσεων και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης - Ετήσια Κατανομή προτεινόμενου Προϋπολογισμού

Στις σχετικές δύο ενότητες γίνεται αναλυτική παρουσίαση του χρηματοδοτικού πλαισίου και της κατανομής του προϋπολογισμού ανά έτος.

Συνοπτικά Τεχνικά Δελτία Δράσεων και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης (τίτλος, πρόγραμμα, τομέας, περιγραφή, σκοπός-αντικειμενικοί στόχοι, φορέας/είς υλοποίησης, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, εκτιμώμενος προϋπολογισμός, χρηματοδότηση, τρόπος εφαρμογής, αναμενόμενα αποτελέσματα με έμφαση στην απασχόληση).

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα τεχνικά δελτία δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ με αναλυτικά στοιχεία για το κάθε ένα από αυτά. Το σύνολο των δράσεων και των πρωτοβουλιών αποτελούν προτάσεις φορέων – επιχειρήσεων κατόπιν διαβούλευσης και εξυπηρετούν τους στόχους του προγράμματος.

Απαιτούμενες Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής

Απαιτούμενες προϋποθέσεις για την επιτυχή και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στην ενότητα αυτή εντοπίζονται οι προϋποθέσεις επιτυχούς και αποτελεσματικής υλοποίησης των δράσεων και πρωτοβουλιών ενώ ταυτόχρονα αντιπαραβάλλονται με τις αντίστοιχες αποτιμήσεις των δράσεων ΕΤΑΚ 2003-2013.

Προτεινόμενα μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση και την ενίσχυση της ιδιωτικής έρευνας και ενσωμάτωσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών

Κρίνεται σκόπιμη (μεταξύ άλλων) η δημιουργία μιας Δομής Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας (ΔΑΕ) για την κάλυψη των εξειδικευμένων τεχνολογικών αναγκών των επιχειρήσεων.

Το Περιφερειακό Σύστημα για την Έρευνα, την Καινοτομία και την Τεχνολογική Ανάπτυξη

Δομή, Οργάνωση, Δικτύωση, Λειτουργία, Διοίκηση, Χρηματοδότηση

Το πολιτικό σκέλος της δομής διακυβέρνησης προτείνεται να εκπροσωπείται από το Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας & Καινοτομίας (ΠΣΕΚ), η συγκρότηση του οποίου θα ανταποκρίνεται στο μοντέλο της τετραπλής έλικας (επιχειρήσεις, έρευνα, αυτοδιοίκηση, κοινωνία των πολιτών). Η τεχνική στήριξη του ΠΣΕΚ παρέχεται από την ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ και όπου απαιτείται από υπηρεσίες συμβούλων.

Παρακολούθηση – Αξιολόγηση – Τροποποίηση – Προσαρμογή

Το σύστημα παρακολούθησης περιλαμβάνει τον προσδιορισμό και την εξέταση της πορείας των δεικτών αποτελεσμάτων και των δεικτών εκροών. Οι δείκτες αποτελεσμάτων και εκροών του σχεδίου έξυπνης εξειδίκευσης βρίσκονται σε πλήρη εναρμόνιση με τους αντίστοιχους δείκτες των θεματικών στόχων 1-4 του ΕΠ ΠΔΜ 2014-2020. Το σύστημα παρακολούθησης στοχεύει στην επαλήθευση των σχεδιαζόμενων ενεργειών και των δαπανών, ενώ το σύστημα αξιολόγησης στις επιπτώσεις των δράσεων. Τα δύο αυτά συστήματα αλληλοσυμπληρώνονται. Οι δείκτες αποτελεσμάτων μπορεί να είναι ποσοτικοί αλλά και ποιοτικοί.

Η ευελιξία και προσαρμοστικότητα της εφαρμογής της περιφερειακής στρατηγικής για την ΕΤΑΚ στα πλαίσια της έξυπνης εξειδίκευσης είναι απαραίτητες αλλά θα πρέπει παράλληλα να εξασφαλίζεται και η σταθερότητα στη διαδικασία ιεράρχησης προτεραιοτήτων.

Εκ των προτέρων αποτίμηση αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των δράσεων και πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης με έμφαση στην απασχόληση

Ποιοτική αποτίμηση δράσεων και πρωτοβουλιών ανά Θεματικό Στόχο

Στην ενότητα περιλαμβάνεται η εκ των προτέρων αξιολόγηση των αποτελεσμάτων ανά Θεματικό Στόχο και ανά Επενδυτική Προτεραιότητα.

Αποτίμηση δράσεων και πρωτοβουλιών σε σχέση με την απασχόληση στα προταθέντα σχέδια δράσης

Η αποτίμηση των δράσεων με όρους απασχόλησης παρουσιάζεται σε πίνακα ανά επενδυτική προτεραιότητα.

B. Απαιτήσεις Γενικού Κανονισμού ΕΕ και απαιτήσεις Εθνικών Εγκυκλίων σχετικά με τη στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020

A. Αναφορές – απαιτήσεις σχετικά με την Έξυπνη Εξειδίκευση στον Γενικό Κανονισμό της ΕΕ με αριθ.1303/2013 'Περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περι

καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006'.

• **Άρθρο 2: Ορισμός της Έξυπνης Εξειδίκευσης**

«Στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης»: η εθνική ή οι περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας που θέτουν προτεραιότητες με στόχο την δημιουργία συγκριτικού πλεονεκτήματος, μέσω της αντιστοίχισης των ισχυρών σημείων της Ε&Κ (της περιφέρειας) με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αναδυόμενες ευκαιρίες και οι εξελίξεις της αγοράς με τρόπο συνεκτικό, αποφεύγοντας την αλληλοεπικάλυψη και τον κατακερματισμό των προσπαθειών· η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να λάβει τη μορφή ενός εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής Ε&Κ ή να περιλαμβάνεται σε αυτό.

• **Άρθρο 4: Αρχές της Έξυπνης Εξειδίκευσης σε σχέση με τον Ορίζοντα 2020**

- **Upstream actions:** προετοιμασία για την συμμετοχή των περιφερειακών φορέων Ε&Κ στην πρωτοβουλία «Horizon 2020»
- **Downstream actions:** αξιοποίηση και διάδοση στην αγορά των αποτελεσμάτων Ε&Κ που προκύπτουν από την πρωτοβουλία «Horizon 2020» και προηγούμενα προγράμματα, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία φιλικού προς την καινοτομία περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ και με γνώμονα τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται για τις περιφέρειες στην στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

• **Άρθρο 7: Δραστηριότητες συνεργασίας, σημείο 7.1: Συντονισμός και συμπληρωματικότητα με την Έξυπνη Εξειδίκευση &**

• **Άρθρο 7: Δραστηριότητες συνεργασίας, σημείο 7.2: Διασυνοριακή, διακρατική & διαπεριφερειακή συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ**

- **Διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία:** Για την προώθηση της ανάπτυξης κοινών προσεγγίσεων έξυπνης εξειδίκευσης και συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

B. Εκ των προτέρων αιρεσιμότητες (ex-ante conditionalities)

Οι εκ των προτέρων αιρεσιμότητες που αφορούν στην Έξυπνη Εξειδίκευση αναφέρονται στον Κανονισμό 1303/2013, παράρτημα XI και ειδικότερα στους Θεματικούς Στόχους:

Θ.Σ 1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης & της καινοτομίας (Στόχος Ε&Α)

Τα κριτήρια συμμόρφωσης είναι να υφίσταται εθνική ή περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, η οποία:

- βασίζεται σε SWOT ή παρεμφερή ανάλυση για τη συγκέντρωση των πόρων σε περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων έρευνας και καινοτομίας·
- περιγράφει μέτρα για την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων σε Ε&ΤΑ
- περιέχει μηχανισμό παρακολούθησης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

επίσης θα πρέπει να:

- έχει εγκριθεί πλαίσιο που περιγράφει τους διαθέσιμους δημοσιονομικούς πόρους
- έχει εγκριθεί ένα ενδεικτικό πολυετές σχέδιο προϋπολογισμού και ιεράρχησης των προτεραιοτήτων για τις επενδύσεις που συνδέονται με τις προτεραιότητες της Ένωσης και, κατά περίπτωση, με το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών- ESFRI.

Θ.Σ. 2. Βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και της χρήσης και της ποιότητάς τους:

Τα κριτήρια συμμόρφωσης είναι να υφίσταται στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ψηφιακή ανάπτυξη, για παράδειγμα, εντός της εθνικής ή της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και περιλαμβάνει στοιχεία για:

- Π/Υ και ιεράρχηση ενεργειών μέσω SWOT ανάλυσης
- δείκτες για τη μέτρηση της προόδου των παρεμβάσεων
- αξιολόγηση των αναγκών για την ενίσχυση των ικανοτήτων στις ΤΠΕ

επίσης θα πρέπει να υφίσταται ένα εθνικό ή περιφερειακό σχέδιο NGN το οποίο περιλαμβάνει:

- ένα σχέδιο επενδύσεων σε υποδομές βασιζόμενο σε οικονομική ανάλυση η οποία λαμβάνει υπόψη τις υπάρχουσες ιδιωτικές και δημόσιες υποδομές και προγραμματισμένες επενδύσεις
- πρότυπα βιώσιμων επενδύσεων που ενισχύουν τον ανταγωνισμό και παρέχουν πρόσβαση σε ανοικτές, οικονομικά προσιτές, υψηλής ποιότητας και χωρίς επιχειρηματικό κίνδυνο υποδομές και υπηρεσίες
- μέτρα για την ενθάρρυνση ιδιωτικών επενδύσεων.

Θ.Σ.3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)

Τα κριτήρια συμμόρφωσης είναι να υλοποιηθούν δράσεις που να αφορούν :

- μέτρα που έχουν θεσπιστεί με στόχο τη μείωση του χρόνου και του κόστους που συνεπάγεται η σύσταση μιας επιχείρησης λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της πρωτοβουλίας SBA
- μέτρα που έχουν θεσπιστεί με στόχο τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την έκδοση αδειών και εγκρίσεων για τη σύσταση και άσκηση ειδικής δραστηριότητας μιας επιχείρησης λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της πρωτοβουλίας SBA
- μηχανισμό που εφαρμόζεται για την παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων της πρωτοβουλίας SBA που έχουν θεσπιστεί και εκτίμηση του αντίκτυπου στις ΜΜΕ

Γ. Απαιτήσεις των Εθνικών Εγκυκλίων σχετικά με τη στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) για την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020

Οι σχετικές απαιτήσεις περιλαμβάνονται στις 3 Εγκυκλίους:

- 1^η Εγκύκλιος – Σχεδιασμός και Κατάρτιση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού περιόδου 2014-2020, Μάιος 2012 - Ειδική Γρ. ΕΣΠΑ/Εθνική Αρχή Συντονισμού/ Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας & Αλιείας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- 2^η Εγκύκλιος - Σχεδιασμός και Κατάρτιση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού περιόδου 2014-2020, Μάρτιος 2013 – Γενική Γρ. ΕΣΠΑ/ Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
- 3^η Εγκύκλιος - Για την Κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Ιανουάριος 2014
Γενική Γρ. ΕΣΠΑ/ Υπ. Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας.

Το παρόν σχέδιο βρίσκεται σε συμφωνία με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 και το νέο ΕΣΠΑ (ΣΕΣ) της χώρας 2014-2020.

1. Βασικές αρχές σχεδιασμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Το ζητούμενο της προσπάθειας όλων των ευρωπαϊκών περιφερειών για αναπτυξιακό αποτέλεσμα μέσω της έξυπνης εξειδίκευσης στα τέλη του 2020 συγκεντρώνεται στην εξής πρόταση:

“Η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης, που βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ε.Ε, «συνιστά μια ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού βασισμένη: στις επιλογές, στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, στην κρίσιμη μάζα, στη συλλογική ηγεσία, στη συνδεσιμότητα και στην κοινή λογική, έτσι ώστε να προωθήσει την ανάπτυξη των περιφερειών επικεντρώνοντας τις προσπάθειες στην αξιοποίηση των πιο εξειδικευμένων προτερημάτων τους”

Το παρόν κείμενο περιλαμβάνει τα αποτελέσματα από την προετοιμασία, τη διαβούλευση, το σχεδιασμό και την κατάρτιση του εξειδικευμένου Προγράμματος Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020. Αποτελεί αποτέλεσμα συνεργασίας με την Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και με τις επιμέρους Θεματικές Ομάδες Σχεδιασμού και κάθε κοινωνικό και οικονομικό εταίρο που συμμετείχε ποικιλότροπα στις διαδικασίες διαβούλευσης και σχεδιασμού.

Ως βασικά κείμενα εργασίας (μεταξύ άλλων που αναφέρονται στο σχετικό παράρτημα) λήφθηκαν:

- Η σχετική έκθεση της ΕΕ/DG REGIO για τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της Δυτικής Μακεδονίας στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020,
- Οι προτάσεις των κεντρικών φορέων για τις Εθνικές τομεακές κατευθύνσεις στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020,
- Το κείμενο εργασίας (position paper) της ΕΕ για τις κατευθύνσεις της χώρας μας στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020.
- Το ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020, όπως εγκρίθηκε από την ΕΕ,
- Το σχέδιο της ΓΓΕΤ με τις δράσεις ΕΤΑΚ σε Εθνικό επίπεδο στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Ο σχεδιασμός και ο εντοπισμός των προτεινόμενων στοχευμένων δράσεων βασίστηκε σε προσέγγιση «εκ των κάτω προς τα άνω» (bottom-up) και προέρχεται από ένα πλέγμα δράσεων, που περιλαμβάνει επιτόπια έρευνα – συνεργασία – τεχνικές συναντήσεις – ενημέρωση – ενεργοποίηση – ευαισθητοποίηση επιχειρηματικών ομάδων, οργανισμών και φορέων.

Στο πλαίσιο των διαδικασιών προγραμματισμού της 5^{ης} Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 το παρόν σχέδιο ενσωματώνει τις κατευθύνσεις για την έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία που καθορίζονται στα ήδη δημοσιευμένα Προγραμματικά κείμενα "ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 3.3.2010 στο οποίο τίθενται οι ακόλουθες εμβληματικές πρωτοβουλίες:

Ευρώπη 2020 – Εμβληματικές Πρωτοβουλίες**Σχήμα 1. 1: Εμβληματικές Πρωτοβουλίες για την Ευρώπη 2020**

Επίσης το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Στοιχεία για ένα Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014 έως 2020 (το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας)» προτείνει τους ακόλουθους 11 θεματικούς στόχους και τις 3 προτεραιότητες εργασίας, τα οποία μέσω του παρόντος σχεδιασμού θα γίνει προσπάθεια κάλυψης τους στο πλαίσιο του συνολικού περιφερειακού σχεδιασμού για τη νέα προγραμματική περίοδο σε θέματα ΕΤΑΚ.

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Βελτίωση της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών, των πληροφοριών και των επικοινωνιών και της πρόσβασης σε αυτές
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων
6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της ορθολογικής χρήσης των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση
11. Βελτίωση της θεσμικής ικανότητας και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση

Σχήμα 1. 2: Οι 11 Θεματικοί Στόχοι της νέας Προγραμματικής Περιόδου

Προτεραιότητες Συνεργασίας

Διασυνοριακή, Διεθνική και Διαπεριφερειακή συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ

Συμβολή των καθιερωμένων προγραμμάτων στις μακροπεριφερειακές στρατηγικές και τις στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες

Διεθνική συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΚΤ

Σχήμα 1. 3: Οι προτεινόμενες Προτεραιότητες Συνεργασίας του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου 2014-2020

Για τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης στη Δυτική Μακεδονία βασικές παράμετροι που λήφθηκαν υπόψη και την καθόρισαν, είναι οι ακόλουθες:

1. Οι διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο (ΕΥΣΣΑΠΠ), όσο και στο επίπεδο της κατάρτισης των τομεακών Προγραμμάτων, όσο και ειδικά της συμμετοχής σε αυτά της ΓΓΕΤ. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η παρακολούθηση καταρχήν των διεργασιών των ΕΥΔ που διαχειρίζονται διαρθρωτικά ταμεία και σχετίζονται με την έξυπνη εξειδίκευση (ενδεικτικά ΓΓΕΤ για το Εθνικό Πρόγραμμα ΕΤΑΚ, ΕΥΔ Ψηφιακής Σύγκλισης & Υπουργείου Ανάπτυξης για την Ανταγωνιστικότητα, ΕΥΣΕΚΤ για το ΕΚΤ).
2. Η έκδοση κανονιστικών κειμένων σε σχέση με το σχεδιασμό της 5^{ης} Προγραμματικής Περιόδου, όσο και των διαδικασιών διαβούλευσης, για να υπάρχει επίκαιρη ενημέρωση καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης του τελικού σχεδίου.
3. Η συστηματική οργάνωση των διαδικασιών διαβούλευσης στο περιφερειακό επίπεδο για την επίτευξη των εξής πολλαπλών στόχων:
  - ✓ της ενημέρωσης των συμμετόχων (stakeholders) ώστε να γίνει ευθύς εξαρχής αντιληπτό ότι η 5^η Προγραμματική περίοδος και ειδικότερα η Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης δεν σχετίζεται πλήρως και δεν αποτελεί με απόλυτο τρόπο τη συνέχεια του ΕΣΠΑ 2007-2013, και ότι έχουν προκύψει βαθύτατες τομές και αλλαγές τόσο στο επίπεδο του Ευρωπαϊκού, όσο και του Εθνικού Σχεδιασμού και θα πρέπει να υπάρξει ένας διαφορετικός τρόπος αντίληψης για τη στρατηγική της ανάπτυξης
  - ✓ της κινητοποίησης των συμμετόχων, των φορέων και της επιχειρηματικής κοινότητας της περιοχής για ενεργό συμμετοχή στις διαδικασίες προγραμματισμού της RIS3, με θετικές εισροές στα προγραμματικά κείμενα και όχι με τοποθετήσεις που έχουν στόχο να ασκήσουν κριτική σε χειρισμούς του παρελθόντος
  - ✓ της συστηματοποίησης της καταγραφής των απόψεων των φορέων με δομημένο τρόπο, και κατάλληλα εργαλεία και μεθοδολογίες που θα επιτρέψουν την ενσωμάτωση του στα Προγραμματικά Κείμενα και
  - ✓ της ευρείας δημοσιότητας όλων των διαδικασιών διαβούλευσης, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με στόχο την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση πολιτών και επιχειρήσεων της Περιφέρειας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης συντάχθηκαν συνοπτικά "κείμενα θέσεων" ανά ειδική θεματική ενότητα τα οποία αποτελούσαν τη βάση για τη διαβούλευση. Αξιοποιήθηκε επίσης η πλατφόρμα υπηρεσιών (<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>) που αναπτύχθηκε για να υποστηρίξει τις περιφέρειες στις προσπάθειες τους να επινοήσουν και να εφαρμόσουν μια στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Η στρατηγική RIS3 που θα ακολουθηθεί την περίοδο 2014-2020:

- ✓ Προσδιορίζεται σε σχέση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Δυτικής Μακεδονίας,
- ✓ Προωθεί τη διαδικασία της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» για έξυπνη εξειδίκευση,
- ✓ Εξασφαλίζει κρίσιμη μάζα στις δραστηριότητες παραγωγής και καινοτομίας,
- ✓ Έχει εξωστρεφή / εξαγωγικό προσανατολισμό (outward- looking),
- ✓ Συνεκτιμά τις εξελίξεις στο άμεσο μέλλον (future- oriented).

Ταυτόχρονα εκτιμάται στη φάση ολοκλήρωσης του στρατηγικού σχεδιασμού πως οι ακόλουθες 5 κατευθύνσεις της για:

- ✓ Ανανέωση παραδοσιακών κλάδων με προσανατολισμό προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και νέες market niches,
- ✓ Εκσυγχρονισμό με την υιοθέτηση και διάδοση νέων τεχνολογιών,
- ✓ Τεχνολογική διαφοροποίηση από υφιστάμενες εξειδικεύσεις σε συναφή πεδία,
- ✓ Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω ριζικής τεχνολογικής ανανέωσης και ανατρεπτικής καινοτομίας, και
- ✓ Αξιοποίηση νέων μορφών καινοτομίας, όπως ανοικτή καινοτομία, καινοτομία από τους χρήστες, κοινωνική καινοτομία, καινοτομία στις υπηρεσίες

μπορούν να εφαρμοστούν στην Περιφέρεια, προσαρμοσμένες πάντα στα ειδικά χαρακτηριστικά της και πως σε αυτό βοήθησε η διαδικασία προετοιμασίας της στρατηγικής που ακολουθήθηκε.

Κρίσιμη άποψη που εξαρχής προσδιορίζει τις στρατηγικές επιλογές, αλλά ταυτόχρονα και τις επικοινωνιακές επιλογές προς τους φορείς, πολίτες και επιχειρηματίες είναι η εξής:

«Η επιχειρηματική γνώση περιλαμβάνει πολύ περισσότερα από την επιστήμη και την τεχνολογία (E&T). Μάλλον, συνδυάζει και συνδέει την E&T με τη γνώση: των δυνατοτήτων ανάπτυξης της αγοράς, των πιθανών ανταγωνιστών του συνόλου των εισροών και των υπηρεσιών που απαιτούνται για την έναρξη μιας νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η σύνθεση και ολοκλήρωση αυτής της γνώσης που προηγουμένως ήταν διασκορπισμένη και κατακερματισμένη θα συμβάλει στη δημιουργία ενός οράματος για να δημιουργηθούν ευκαιρίες σε υφιστάμενους ή νέους κλάδους. Είναι αυτός ο τύπος γνώσης που θα πρέπει να ενεργοποιηθεί, να κινητοποιηθεί και να υποστηριχτεί ως το κύριο συστατικό στη διαδικασία της έξυπνης εξειδίκευσης».

Σύμφωνα και με τις επίσημες ενωσιακές προτάσεις των ειδικών, η όλη διαδικασία για τον σχεδιασμό της RIS3 οριοθετήθηκε μεταξύ έξι σταδίων:

- ✓ Ανάλυση του περιφερειακού πλαισίου και των δυνατοτήτων για καινοτομία (παρούσα κατάσταση)
- ✓ Δημιουργία (μίας άρτιας και περιεκτικής) δομής διακυβέρνησης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- ✓ Δημιουργία κοινού οράματος για το μέλλον της περιφέρειας
- ✓ Επιλογή περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων για την περιφερειακή ανάπτυξη
- ✓ Δημιουργία του κατάλληλου μείγματος πολιτικών
- ✓ Ενσωμάτωση μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης

Τα στάδια αυτά υλοποιούνται και καταλήγουν στον τελικό στρατηγικό σχεδιασμό όχι ξεχωριστά και αυτόνομα, αλλά ως αλληλοεπιδρώντες συντελεστές ενός ολοκληρωμένου συστήματος σχεδιασμού, του οποίου ο τρόπος εφαρμογής εξαρτήθηκε από την ιδιαιτερότητα και τα χαρακτηριστικά της Δυτικής Μακεδονίας. Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας (RIS3) για τη Δυτική Μακεδονία βασίζεται στη ανάλυση της περιφερειακής οικονομίας και της δομής της καινοτομίας, με σκοπό την εκτίμηση τόσο των υφιστάμενων προσόντων, όσο και των προοπτικών για μελλοντική ανάπτυξη. Η κοινή αρχή, που είναι κεντρική σε τέτοιες αναλύσεις είναι η υιοθέτηση μιας ευρείας προσέγγισης της καινοτομίας που θα εκτείνεται σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες και θα εμπλέκει πολλούς τομείς της επιχειρηματικότητας μέσω των ΕΤΑΚ. **Η ανάλυση καλύπτει περιουσιακά στοιχεία της περιφέρειας, τη θέση της περιφέρειας στην ελληνική και Ευρωπαϊκή κατάταξη, και τη δυναμική του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της.**

Οι βασικές πτυχές του σχεδιασμού της Στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης συνοψίζονται στα εξής:

- Τι; Συσσωρεύοντας γνώση για την οικονομική εξειδίκευση

Το σκεπτικό πίσω από την ιδέα της έξυπνης εξειδίκευσης είναι ότι συσσωρεύοντας γνώση και συνδέοντας τη με ένα περιορισμένο αριθμό ιεραρχημένων οικονομικών δραστηριοτήτων, η περιφέρεια μπορεί να γίνει κατά το δυνατό ανταγωνιστική στην οικονομία. Αυτό το είδος εξειδίκευσης επιτρέπει στην περιφέρεια να επωφεληθεί από την κλίμακα, το πεδίο εφαρμογής και τη διάχυση στην παραγωγή/χρήση της γνώσης, στοιχεία που αποτελούν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις της παραγωγικότητας. Εν ολίγοις, η έξυπνη εξειδίκευση αφορά στη δημιουργία μοναδικών περιουσιακών στοιχείων και ικανοτήτων που βασίζονται σε διακριτές επιχειρηματικές δομές και βάσεις γνώσεων της περιφέρειας.

- Γιατί; Μαθαίνοντας από τα λάθη του παρελθόντος

Οι παλαιότερες (αποσπασματικές) στρατηγικές περιφερειακής καινοτομίας παρουσίαζαν συχνά μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες αδυναμίες:

- Στερούνται μιας διαπεριφερειακής προοπτικής
- Δεν βρίσκονταν πάντα σε αρμονία με το βιομηχανικό και οικονομικό ιστό της περιοχής. Υπάρχει ιδιαίτερα μεγάλη εμπλοκή του ευρύτερου δημόσιου τομέα στην Έρευνα & Ανάπτυξη (E&A), η οποία δεν κατευθύνεται επαρκώς προς τις επιχειρήσεις
- Εξέλειπε μια ολοκληρωμένη ανάλυση των στοιχείων που αποτελούν το 'επιχειρηματικό γνωστικό κεφάλαιο' της περιφέρειας

- Ποιος; Κάνοντας την επιχειρηματική γνώση να δουλέψει

Η έξυπνη εξειδίκευση προσπαθεί προγραμματικά να αντιμετωπίσει το δύσκολο πρόβλημα της λήψης αποφάσεων σχετικά με την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την κατανομή των πόρων, επιτρέποντας όμως ταυτόχρονα στους επιχειρηματικούς παράγοντες να αναδείξουν τους περισσότερο υποσχόμενους τομείς για μελλοντική περιφερειακή ανάπτυξη.

- Πώς; Θέτοντας σε εφαρμογή την περιφερειακή αλλαγή

Η έξυπνη εξειδίκευση δεν έχει να κάνει με τη δημιουργία 'τεχνολογικής μονοκαλλιέργειας' και ομοιομορφίας. Αντιθέτως, προωθεί μεγαλύτερη ποικιλομορφία. Η περιφέρεια μπορεί να στηρίξει πολλαπλές κατευθύνσεις έξυπνης εξειδίκευσης (προτεραιότητες). Οι περισσότερες από τις διαρθρωτικές αλλαγές που προκλήθηκαν από τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης περιλαμβάνουν στην πραγματικότητα τη δημιουργία ποικιλομορφίας, μέσα από λογικές όπως η μετάβαση σε νέες δραστηριότητες ή η διαφοροποίηση των υφιστάμενων τομέων.

- Πού; Ο ρόλος της περιφέρειας

Η ιδέα της έξυπνης εξειδίκευσης προτείνεται, ως είναι αυτονόητο, να χρησιμοποιηθεί με προσαρμογές σε όλες τις περιφέρειες και αυτό εφαρμόστηκε και στην περίπτωση της Δυτικής Μακεδονίας.

Ωστόσο, η εφαρμογή της έννοιας στο περιφερειακό πλαίσιο προσεγγίζεται με προσοχή, διότι το οικονομικό και θεσμικό πλαίσιο ποικίλλει σημαντικά μεταξύ και εντός των ευρωπαϊκών περιφερειών και με βάση αυτή τη λογική δόθηκαν οι σχετικές ενωσιακές οδηγίες. Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΜ λαμβάνει υπόψη της τα διάφορα ειδικά χαρακτηριστικά της, για να μπορέσει να συμβάλει στη δημιουργία έξυπνης ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια.

Θα παραμένει ως ζητούμενο ο βαθμός αξιοποίησης του παρόντος καθ' όλη τη διάρκεια της νέας περιόδου, καθώς αποτελεί ευρωπαϊκό στοίχημα, πώς η έξυπνη εξειδίκευση από ακαδημαϊκή ιδέα μπορεί να εφαρμοστεί ως ορθό αναπτυξιακό στρατηγικό εργαλείο, καθώς υιοθετήθηκε από την ΕΕ μια ακαδημαϊκή έννοια, χωρίς καταγεγραμμένα αποτελέσματα και είναι φυσικό να αναμένονται δυσκολίες στην αποτελεσματική εφαρμογή της.

Μέχρι το 2010 περίπου κάθε νύξη για στρατηγική εξειδίκευσης ήταν συχνά ζήτημα-ταμπού στις συζητήσεις πολιτικής, ιδιαίτερα στα αρμόδια όργανα των κυρίως θεσμών παραγωγής πολιτικής. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια, όπου η κρίση έχει αφήσει σε πολλές περιφέρειες και χώρες ελάχιστες ευκαιρίες για οικονομική ανάκαμψη, επανεκκίνηση και παρακολούθηση πολλών λαθών συντονισμού σε συστήματα καινοτομίας, καθώς επίσης και οι τεράστιες ανισότητες που παρουσιάζονται στις δυνατότητες περιφερειών και χωρών, έχουν ασκήσει αρκετή πίεση ώστε να αναθεωρηθεί το δόγμα αυτό.

Η στρατηγική για τη Δυτική Μακεδονία θα προσπαθήσει να εφαρμόσει την εξής **απλή ιδέα** ότι:

- ✓ η περιφέρεια δεν μπορεί να υλοποιήσει τα πάντα στους τομείς των επιστημών, της τεχνολογίας και της καινοτομίας και σαφέστατα
- ✓ πρέπει να προωθήσει τα στοιχεία αυτά που μπορούν να αναδείξουν – αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα, μέσω της υιοθέτησης τους από την πραγματική επιχειρηματική οικονομία

Είναι όμως σχεδόν βέβαιο πως χωρίς ισχυρή συμμετοχή των τελικών εκφραστών της επιχειρηματικότητας, η εφαρμογή της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης θα αποτύχει εξαιτίας της έλλειψης της επιχειρηματικής γνώσης που είναι αναγκαία για να τροφοδοτηθεί και να καλλιεργηθεί αυτή η στρατηγική.

Η διαδικασία της ανακάλυψης, είναι, επομένως, από μόνη της ένα κρίσιμο ζήτημα. Εάν διεξαχθεί κατάλληλα μέσω μιας συγκεκριμένης πρακτικής, μια τέτοια διαδικασία θα πρέπει λογικά να αναγνωρίζει τους κλάδους εκείνους όπου νέα προγράμματα Ε&ΤΑ και καινοτομίας θα συμπληρώνουν τα υπόλοιπα παραγωγικά προσόντα μιας περιφέρειας, έτσι ώστε να διαμορφωθεί μια μελλοντική εγχώρια δυνατότητα και ένα διαπεριφερειακό συγκριτικό πλεονέκτημα. Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης για τη Δυτική Μακεδονία προσδιορίζει τις συναφείς δομές της περιφερειακής οικονομίας, υποστηρίζοντας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

τη διαδικασία ανακάλυψης που θα ακολουθήσουν εταιρείες και άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι λειτουργούν.

2. Υφιστάμενη Κατάσταση Έρευνας - Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

2.1 Η ταυτότητα και η εξειδίκευση της Δυτικής Μακεδονίας

- I. Η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει έκταση 9.451 km² (ποσοστό 7,16% της χώρας) και πληθυσμό 291.731 κατοίκων (2,58% της χώρας, Eurostat 2012). Ο πληθυσμός της περιφέρειας, ο οποίος συγκεντρώνεται σε ποσοστό σχεδόν 50% στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης, μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία στο σύνολό του με υψηλότερη τάση να εμφανίζεται στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών, όπου εμφανίζονται και οι υψηλότεροι δείκτες γήρανσης.
- II. Με την ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου, ενισχύεται τόσο η εσωτερική συνοχή της Περιφέρειας, όσο και η διαμόρφωση ενός ενιαίου Βαλκανικού χώρου συνεργασίας και ανάπτυξης που αναδεικνύει την κομβική θέση της. Κατά συνέπεια, η Δυτική Μακεδονία μετασχηματίζεται από ακριτική περιφέρεια αποκομμένη μέχρι πρότινος από τους γείτονές της, σε μία περιοχή που ενισχύει συνεχώς τη θέση της επικοινωνιακά, ενεργειακά αλλά και επιχειρηματικά.
- III. Η γεωγραφική θέση της Δυτικής Μακεδονίας, συνδυαζόμενη με το γεγονός ότι αποτελεί τη μόνη περιφέρεια της Ελλάδας χωρίς διέξοδο προς τη θάλασσα, διαμορφώνουν μια χωροταξική ενότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά φυσικά γνωρίσματα, αναφορικά με τη συνύπαρξη ορεινών περιοχών και ομαλών εκτάσεων, το ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον με την πλούσια πανίδα και χλωρίδα και το μεγαλύτερο στη χώρα δυναμικό επιφανειακών υδάτων. Τα χαρακτηριστικά αυτά συνθέτουν ένα χώρο, ο οποίος με την εφαρμογή του κατάλληλου αναπτυξιακού μοντέλου μπορεί να αναδειχθεί σε σχετικά ελκυστικό τόπο ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων & διαβίωσης.
- IV. Κυρίαρχη είναι η θέση του τομέα της ενέργειας στην περιφερειακή οικονομία, αλλά και η συμβολή του στη συνολική παραγωγή σε εθνικό επίπεδο (κατά την περίοδο 2010 – 12 οι θερμικές και υδροηλεκτρικές μονάδες της Περιφέρειας συμμετείχαν με ποσοστό από 52% έως 55% στην συνολική ηλεκτρική παραγωγή στο διασυνδεδεμένο σύστημα), καθιστώντας τη Δυτική Μακεδονία ως το ενεργειακό κέντρο της χώρας.
- V. Η ευρύτερη περιοχή βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αναφορικά με τις υπηρεσίες κυρίως της υγείας, δευτερευόντως της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών συναλλαγών. Σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα, η βελτίωση της προσβασιμότητας ενισχύει τις επιδράσεις που δέχεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία αποτελούν συγχρόνως αποδέκτες των υπηρεσιών και προϊόντων της Δυτικής Μακεδονίας.
- VI. Στο πλαίσιο της 4ης προγραμματικής περιόδου η Δυτική Μακεδονία ήταν μια από τις 3 Περιφέρειες Στατιστικής Σύγκλισης (Phasing Out) της Ελλάδας με το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) υψηλότερο του 75% του αντιστοίχου της ΕΕ-25 και μικρότερο του 75% της ΕΕ-15, λαμβάνοντας ως έτος βάσης υπολογισμού το έτος 2003.
- VII. Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο η Δυτική Μακεδονία εντάσσεται στις Περιφέρειες Μεταβατικής Στήριξης αφού το κατά κεφαλή ΑΕΠ για την περίοδο 2007 – 2009 ανέρχεται στο 85,6% του αντιστοίχου της ΕΕ-27.

VIII. Η κατάταξη όμως αυτή δεν ανταποκρίνεται στη σημερινή εικόνα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας δεδομένου ότι, η πρωτοφανής οικονομική κρίση που πλήττει τη χώρα μετά το 2008 έχει οδηγήσει σε σημαντική ύφεση την ελληνική οικονομία, γεγονός που έχει επηρεάσει αρνητικά και το κατά κεφαλή ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της ΠΔΜ διαμορφώνοντας το σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη σε επίπεδο ΕΕ-27 και συγκεκριμένα στο 80% του αντίστοιχου μέσου όρου. (Ενδοπεριφερειακά η κατάσταση είναι για την Π.Ε. Γρεβενών : ΑΕΠ σε ΜΑΔ 61% του μέσου όρου της χώρας και 57% του μέσου όρου της ΕΕ-27, με αντίστοιχες τιμές 59% και 56% για την Π.Ε. Καστοριάς, 106% και 100% για την Π.Ε. Κοζάνης ενώ είναι 100% και 94\$ για την Π.Ε. Φλώρινας - όλα τα στοιχεία είναι τα τελευταία διαθέσιμα της Eurostat, έτος 2009)

Η Περιφέρεια παράγει το 2,3% του εθνικού ΑΕΠ, που προέρχεται κατά 6,8% από τη Γεωργία, κατά 38,5% από τη Βιομηχανία – Κατασκευές (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι τομείς των μεταλλείων – ορυχείων με 9,8% και της Ενέργειας με 18,6%) και κατά 54,7% από τις Υπηρεσίες.

Ενδοπεριφερειακά το οικονομικό προφίλ της Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από το υψηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ της Π.Ε. Κοζάνης, λόγω της υψηλής συμμετοχής της εξόρυξης και της παραγωγής ενέργειας (όπως και στην Π.Ε. Φλώρινας δευτερευόντως) στο περιφερειακό ΑΕΠ. Στις άλλες Π.Ε. υψηλή είναι η συμμετοχή του τομέα των υπηρεσιών στο παραγόμενο ΑΕΠ των Π.Ε. Γρεβενών και Καστοριάς, ενώ ο πρωτογενής τομέας έχει χαμηλή συμμετοχή στο παραγόμενο ΑΕΠ όλων των Π.Ε. με μικρή εξαίρεση την Π.Ε. Φλώρινας.

Ειδικότερα, τα βασικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι τα εξής:

Ο πρωτογενής τομέας (αν και έχει διαχρονικά υποστεί σημαντική συρρίκνωση) έχει τη δυνατότητα μέσω της αύξησης της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας να αυξήσει τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ της περιφέρειας και να συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης.

Ο δευτερογενής τομέας χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη ορισμένων ισχυρών μονο-δραστηριοτήτων με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως το κύκλωμα λιγνίτη-ενέργειας (Άξονας Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Αμύνταιο – Φλώρινα) και ο τομέας της γούνας (Καστοριά – Σιάτιστα). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στους συγκεκριμένους κλάδους, ενώ νέα κατεύθυνση δύναται να αποτελέσει η μεταποίηση ποιοτικών αγροτικών προϊόντων.

Το παραγωγικό μοντέλο της περιφέρειας, που βασιζόταν σε χαμηλής προστιθέμενης αξίας υπηρεσίες εκτιμάται πως θα υποστεί σημαντικές αλλαγές τα επόμενα χρόνια, τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Γενικά, ως προς το παραγωγικό της σύστημα, η ΠΔΜ αντιμετωπίζει διαρθρωτικές αδυναμίες, με κύρια χαρακτηριστικά της οικονομίας της το περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης, τη σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους, το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και την έλλειψη επενδύσεων ιδίως σε Ε&ΤΑ.

Η εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων κατά την τριετία 2008-2010 (νεότερα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα) σημείωσε αυξομειώσεις, αλλά είναι αξιοσημείωτο ότι μεταξύ 2009-2010, ουσιαστικά κατά την πρώτη διετία της οικονομικής κρίσης που πλήττει κατά τρόπο δραματικό τη χώρα, οι διαγραφές των επιχειρήσεων υπερτερούσαν κατά 40% των αντιστοίχων εγγραφών (1.826 διαγραφές έναντι 1.305 εγγραφών).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η περιφέρεια χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον με σημαντικές δυνατότητες τουριστικής αξιοποίησης. Ωστόσο, υπό το πρίσμα της μειωμένης εγχώριας ζήτησης, μια τέτοια προοπτική θα είναι επιτυχημένη στο βαθμό που θα υπάρξουν παρεμβάσεις αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της περιφέρειας στο εξωτερικό και συνδυασμένη αντιμετώπισή της με άλλους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς.

Συμπερασματικά, η σημερινή παραγωγική διάρθρωση της περιφέρειας δεν είναι σε θέση να απορροφήσει τους «κραδασμούς» που προκύπτουν από την κρίση. Παρόλα αυτά και σε συνδυασμό με τις γενικότερες πολιτικές αντιμετώπισής της που θα ληφθούν σε εθνικό επίπεδο, η ίδια η περιφέρεια θα πρέπει να αναζητήσει ένα παραγωγικό πρότυπο προσαρμοσμένο στις δυνατότητές της.

Η ΠΔΜ κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 ανέπτυξε σχέσεις συνεργασίας τόσο με τις γειτονικές διασυνοριακές περιφέρειες όσο και με άλλες περιφέρειες στον Ευρωπαϊκό χώρο σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Τα πεδία συνεργασίας σε διακρατικό και διασυνοριακό επίπεδο εστιάζονται σε κοινά προβλήματα και προοπτικές, ισχυρούς οικονομικούς, κοινωνικούς και ιστορικούς – πολιτιστικούς δεσμούς, κοινούς φυσικούς πόρους, κοινές ή συμπληρωματικές υποδομές διασφαλίζοντας τη διαλειτουργικότητα και τον σχεδιασμό πέρα από τα διοικητικά όρια.

Παράλληλα διαπεριφερειακές ζώνες συνεργασίας εντοπίζονται στους τομείς των δικτύων μεταφορικών, ενεργειακών και τηλεπικοινωνιακών υποδομών, ύπαρξης και διαχείρισης κοινών φυσικών πόρων καθώς και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος (επιχειρηματικότητα, ανάπτυξης αγροτικού χώρου, τουρισμός, πολιτισμός, υγεία, εκπαίδευση). Αναφορικά με το ρόλο των Περιφερειών της Ευρώπης, η ΠΔΜ ως προς τις 4 βασικές προκλήσεις (Παγκοσμιοποίηση, Δημογραφική Αλλαγή, Κλιματική Αλλαγή και Ενέργεια) της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» βρίσκεται μαζί με το σύνολο σχεδόν των Περιφερειών του Νότου της Ε.Ε σε ευάλωτη θέση και ειδικότερα αναφορικά με την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια.

Ειδικότερα:

Η οικονομία της Δυτικής Μακεδονίας αντιμετωπίζει σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες και έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, αποτέλεσμα των οποίων αποτελεί η αστάθεια των μακροοικονομικών μεγεθών της Περιφέρειας, το αρνητικό της εμπορικό ισοζύγιο και η ιδιαίτερα υψηλή ανεργία, ειδικά μετά την πρωτοφανή χρηματοοικονομική κρίση της τελευταίας τριετίας. Οι χαμηλές επιδόσεις του πρωτογενή τομέα και η προϊούσα αποβιομηχάνιση, αποτέλεσμα της κρίσης στον κρατικό βιομηχανικό τομέα, αλλά και της σοβαρής επιβράδυνσης στον κλάδο της γουνοποιίας, οδήγησαν σταδιακά στην όξυνση φαινομένων όπως η ανεργία και η μετακίνηση από την ύπαιθρο στις πόλεις.

Επιπρόσθετα, η διέλευση της Εγνατίας οδού δε συνοδεύτηκε από την αντίστοιχη ενεργειακή, με το λιγνίτη να αποτελεί βασικό μεν, υπό περιορισμό δε, ηλεκτροπαραγωγό διαθέσιμο.

Η πρόδηλη ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ενός περιφερειακού ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών ενέργειας συνδέεται άμεσα ή έμμεσα και με άλλα κρίσιμα ζητήματα που άπτονται τόσο της συνέχισης της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ, αναφορικά με τις μετεγκαταστάσεις οικισμών, τις αποκαταστάσεις εδαφών, την περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση και την επαναπόδοση εκτάσεων, όσο και της προετοιμασίας της «μεταλιγνιτικής περιόδου».

Η διασύνδεση των Α.Π.Ε. και των διάφορων μορφών που τις προσδιορίζουν με την ανάληψη τοπικής επιχειρηματικής δράσης μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο στα παραπάνω, συντηρώντας την παραδοσιακή πλέον ενεργειακή ταυτότητα της Περιφέρειας αλλά και μεταμορφώνοντάς την, με αργά αλλά σταθερά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

βήματα, σε μια περιβαλλοντικά καθαρή, καταναλωτικά ωφέλιμη (νοικοκυριά, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις) αλλά και οικονομικά προσοδοφόρα επιλογή.

Λόγω διαφόρων παραγόντων, η διασύνδεση της λειτουργίας της ΔΕΗ με τις τοπικές επιχειρήσεις, στον όποιο βαθμό επιτεύχθηκε, δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Παρόλα αυτά η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας αγαθών ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας μπορεί να στηρίξει τον διαρκώς φθίνοντα πρωτογενή τομέα, στο πλαίσιο της παραγωγής ποιοτικών, πιστοποιημένων και βιολογικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Παραγωγικές δραστηριότητες αυτού του τύπου, προσανατολισμένες στην τοπική κοινωνία μέσα από συλλογικά σχήματα, συνθέτουν μία από τις βασικές παραμέτρους της κοινωνικής οικονομίας. Πρόκειται για δράσεις, αλλά και νέες παραγωγικές κατευθύνσεις, ενισχυόμενες από χρηματοδοτικά μέσα, εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα, με πρόσφορο έδαφος στην οικονομία της περιφέρειας λόγω της κυρίαρχης θέσης του τομέα παροχής υπηρεσιών αλλά και των σημαντικών διαθεσίμων του.

Σημαντικότερη παράμετρος που συναρτάται με τις παρεμβάσεις που στοχεύουν άμεσα στο επιχειρηματικό περιβάλλον αποτελεί το ανθρώπινο δυναμικό. Η συγκράτηση των νέων, παλιότερα στη ύπαιθρο αλλά πλέον λόγω των νέων συνθηκών στο σύνολο της περιφέρειας, επιπρόσθετα με την περαιτέρω προσέλευση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων παραγωγικών και επιχειρηματικών κλάδων, αλλά και για τη δραστηριοποίηση σε νέους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. ειδικές μορφές τουρισμού, επιχειρήσεις έντασης γνώσης κλπ.).

Σε ότι αφορά στα προγράμματα ενίσχυσης του ΕΣΠΑ 2007-2013 ο τομέας της βιομηχανίας είναι ο τομέας που παραδοσιακά παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από πλευράς προσέλευσης επενδυτικών προτάσεων. Οι δράσεις με το μεγαλύτερο (επενδυτικό) ενδιαφέρον αφορούν την «Εξωστρέφεια – ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων» και τη «Μεταποίηση στις νέες συνθήκες». Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται μέσα από το τρέχον Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, στη δημιουργία χρηματοοικονομικών εργαλείων (Ταμείο Επιχειρηματικότητας, Ταμείο Εγγυήσεων (JEREMIE)), δεδομένης της κρίσης χρηματοπιστωτικής ρευστότητας που βιώνει η χώρα.

Στον τομέα του τουρισμού κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο ενισχύθηκαν 196 επιχειρήσεις, ενώ στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο οι προτάσεις που υποβλήθηκαν σε όλες τις δράσεις είναι ελάχιστες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό της δράσης του «Εναλλακτικού Τουρισμού», όπου η συμμετοχή των επιχειρήσεων της περιφέρειας είναι μόλις 2%, παρόλο που είναι ένας τομέας δυναμικά αναπτυσσόμενος.

Σημαντική αποδεικνύεται παρ' όλα τα προβλήματα και τις δυσλειτουργίες η συμβολή του Αναπτυξιακού – Επενδυτικού Νόμου στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Δυτική Μακεδονία. Από το 2005 έως το 2011 με τον παλιότερο Επενδυτικό Νόμο 3299/2004 εντάχθηκαν 304 επενδυτικά σχέδια συνολικού προϋπολογισμού 304 εκ. €, με δημόσια δαπάνη 102,9 εκ. €. Για το νέο Επενδυτικό Νόμο 3908/2011, σύμφωνα με έρευνα πεδίου μέσω της Δι.Α.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, (Μάρτιος 2014) τα συγκεντρωτικά στοιχεία είναι ως εξής: Για τα έτη 2011-2012 έχουν εγκριθεί 32 επενδυτικά σχέδια, Π/Υ 45,56 εκ. € και εγκεκριμένης επιχορήγησης 11,9 εκ. €. Για το 1^ο εξάμηνο του 2013 έχουν εγκριθεί 17 επενδυτικά σχέδια εγκεκριμένης επιχορήγησης 7,15 εκ. € και φορολογικής απαλλαγής 271.000 €, ενώ για το 2^ο εξάμηνο του 2013 έχουν υποβληθεί 18 επενδυτικά σχέδια Π/Υ 21,5 εκ. € και αιτούμενης επιχορήγησης 10,00 εκ. €.

Η επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια εν μέσω κρίσης

Η οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει ένα νέο επιχειρηματικό περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας. Σήμερα οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να επιχειρήσουν και να δράσουν σε ένα οικονομικό περιβάλλον ασταθές με εκτεταμένους και απρόβλεπτους επιχειρηματικούς κινδύνους. Η εμπειρία μέχρι σήμερα έχει καταδείξει ότι σε εθνικό επίπεδο η παρατεταμένη διάρκεια της κρίσης, έχει ως συνέπεια την πραγματοποίηση σοβαρότατων σφαλμάτων. Επιλέγεται η περιστολή κόστους σε λάθος περιοχές. Απολύεται έμπειρο και πολύτιμο προσωπικό και μειώνονται οι δαπάνες για την στήριξη της ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Από τις διαπιστώσεις αυτές δεν εξαιρείται το επιχειρηματικό περιβάλλον της Δυτικής Μακεδονίας. Η συνεχιζόμενη κρίση τείνει να ανατρέψει τις όποιες προσπάθειες για στήριξη της επιχειρηματικότητας, με τη συμμετοχή του συνόλου των θεσμικών και λοιπών φορέων. Όλοι οι τομείς δραστηριότητας φαίνεται να έχουν πληγεί, με τις επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα σε μεγαλύτερο βαθμό. Η μεταποίηση, επίσης, φαίνεται να έχει επηρεαστεί αρνητικά, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των μεταποιητικών επιχειρήσεων αρχικών σταδίων, παρουσιάζει συρρίκνωση των διαφαινόμενων ευκαιριών. Παρόμοια είναι η εικόνα στις επιχειρήσεις που έχουν ως τελικό πελάτη τον καταναλωτή.

Η διάρθρωση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά τομέα φαίνεται στον Πίνακα 2.1 του Παραρτήματος 1.

Το παραγωγικό πρότυπο της περιφέρειας χαρακτηριζόταν παραδοσιακά από την έμφαση στον πρωτογενή τομέα και στην αξιοποίηση ορισμένων μόνο εκ των φυσικών πλεονεκτημάτων της, ενώ με την πάροδο του χρόνου μετεξελίχθηκε στην ανάπτυξη ορισμένων ισχυρών μονο-δραστηριοτήτων, όπως το κύκλωμα λιγνίτη-ενέργειας και το κύκλωμα της γούνας, με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους θύλακες. Η κυριαρχία των δύο αυτών κλάδων καθιστά την εξάρτηση της οικονομίας της από αυτούς ιδιαίτερα σημαντική, περιορίζει προσπάθειες ανάπτυξης άλλων δραστηριοτήτων και δημιουργεί στρεβλή εικόνα ως προς τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας, η οποία αφίσταται των πόρων και των δυνατοτήτων της.

Ο αγροτικός τομέας, αν και κατέχει σημαντικό μερίδιο στην οικονομία και την απασχόληση της περιφέρειας, ακολουθεί σταδιακά φθίνουσα πορεία. Παρόλα αυτά διατηρεί σημαντική θέση τόσο σαν τομέας οικονομικής δραστηριότητας, όσο και σαν παράγοντας κοινωνικής συνοχής, κυρίως στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές. Συμμετέχει με ποσοστό 6,8% στη διαμόρφωση του Περιφερειακού Ακαθάριστου Προϊόντος.

Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση. Πιο συγκεκριμένα, στην Π.Ε. Φλώρινας η συμμετοχή στη διαμόρφωση του Α.Εγχ.Π. είναι 14%, στη Π.Ε. Γρεβενών 10%, στη Π.Ε. Καστοριάς 11% και στη Π.Ε. Κοζάνης 4%.

Εκτός από το κλίμα και τη μορφολογία της περιφέρειας έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου στους περιοριστικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία ανάπτυξης του αγροτικού τομέα (απαραίτητες υποδομές ή/και επενδύσεις). Στον τομέα των υποδομών μεταφορών η κατάσταση στην Περιφέρεια ειδικά την τελευταία δεκαετία άρχισε να βελτιώνεται αισθητά, με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού. Η σιδηροδρομική και η αεροπορική σύνδεση είναι και σήμερα ανεπαρκείς, με ελάχιστη συμμετοχή στις μεταφορές αγαθών και ατόμων.

Η ύπαρξη χαμηλού ποσοστού αρδευόμενων εκτάσεων δείχνει έλλειψη επενδύσεων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ σημαντικό χαρακτηριστικό της αγροτικής ανάπτυξης στην περιφέρεια είναι η σύνθεση της αγροτικής παραγωγής, όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια των σιτηρών, η παραγωγή μήλων και φασολιών. Η Περιφέρεια παράγει, σύμφωνα με την ΕΣΥΕ (2007), το 32% των οσπρίων της χώρας, το 28,8% των μαλακών σιτηρών και το 19,2% της παραγωγής μήλων.

Το σύνολο των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στη Δυτ. Μακεδονία αριθμεί περίπου 31.600 από τις οποίες οι 9.000 είναι είτε μικτές, είτε αμιγώς κτηνοτροφικής κατεύθυνσης. Το πλέον χαρακτηριστικό στοιχείο

είναι η ραγδαία μείωση του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Την εικοσαετία 1990-2007 η μεταβολή στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων είναι περίπου -10% ενώ ακόμη πιο μεγάλο και χαρακτηριστικό είναι το αντίστοιχο ποσοστό μείωσης μεταξύ των ετών 1980-2007 που ανέρχεται στο -28%.

Οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις μειώθηκαν αντίστοιχα (1980-2007) σε ποσοστό -74%, γεγονός που οφείλεται στην απομάκρυνση των αγροτών από την, πιο δύσκολη, κτηνοτροφία.

Από τότε μέχρι και σήμερα η πολυ-δραστηριότητα έδωσε τη θέση της στη μονοκαλλιέργεια. Το μέσο μέγεθος της καλλιεργούμενης έκτασης ανά εκμετάλλευση είναι 82,5 στρέμματα, αρκετά μεγαλύτερο σε σχέση με το σύνολο της χώρας (44,16 στρ.), ενώ υπολείπεται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (182 στρ.).

Η διάρθρωση της ιδιοκτησίας είναι στρεβλή και είναι απόρροια πολύχρονων πολιτικών και συνταγματικών ρυθμίσεων σε σημείο που να καθίσταται πλέον «πρόβλημα» και συγχρόνως κοινωνικό κατεστημένο. Πάνω από το μισό της γεωργικής γης κατέχεται από μη αγρότες και αξιοποιείται κατόπιν εκμίσθωσης. Η σχέση ιδιοκτήτη γης και πραγματικά γεωργού επιβαρύνει καθοριστικά το κόστος παραγωγής. Η τάση αυτή συνεχίζεται αμείωτη. Μεταξύ των ετών 1990 και 2007 η ιδιόκτητη αξιοποιούμενη γεωργική γη μειώθηκε κατά 23% ενώ η μισθωμένη αξιοποιούμενη γεωργική γη αυξήθηκε κατά 60%. Από τις 31.600 περίπου εκμεταλλεύσεις που δραστηριοποιούνται στη Δυτ. Μακεδονία είναι αναλογικά λίγες οι εκμεταλλεύσεις στις οποίες οι κάτοχοί τους και αρχηγοί μπορούν να θεωρηθούν «κατά κύριο επάγγελμα αγρότες». Εκτιμάται ότι, το ποσοστό των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών δεν ξεπερνά το 25% ή τις 8.000 αγροτικές εκμεταλλεύσεις (ΟΣΔΕ, εξισωτική).

Ζωική παραγωγή

Η Δυτική Μακεδονία είναι παραδοσιακά γεωργική και κυρίως κτηνοτροφική περιφέρεια. Ο ζωικός πληθυσμός και οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις αποτελούσαν τη βάση της αγροτικής οικονομίας σε όλες τις περιοχές. Σήμερα όμως η δραστηριότητα αυτή έχει ατονήσει σε σημαντικό βαθμό και πολύ περισσότερο στον κλάδο της βοοτροφίας. Η ακαθάριστη πρόσοδος από τη κτηνοτροφία υπολογίζεται στο 29,28% του συνόλου του πρωτογενή τομέα και η φυτική παραγωγή συμμετέχει με 70,7% στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Παρόμοια είναι και η κατάσταση στις επιμέρους Περ. Ενότητες (στοιχεία από τη μελέτη Αγροτικής Ανάπτυξης Δυτ. Μακεδονίας, 2006). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι, στη Δυτική Μακεδονία παράγονται κυρίως προϊόντα με χαμηλότερη αξία και μικρότερο χρόνο διατήρησης σε σχέση με τα κτηνοτροφικά προϊόντα που έχουν μεγαλύτερη αξία ενώ παράλληλα, αποτελούν για την περιοχή και τη χώρα μας προϊόντα με σημαντική αιμορραγία οικονομικών πόρων. Επιπρόσθετα, η βελτίωση της προαναφερθείσας αναλογίας προς όφελος της κτηνοτροφίας, θα συμβάλλει στη μεγαλύτερη επιτόπου κατανάλωση της φυτικής κτηνοτροφικής παραγωγής στην περιφέρεια, με αποτέλεσμα να επενδυθεί η υπεραξία αυτής στην τοπική ανάπτυξη.

Ο κλάδος της μελισσοκομίας είναι ελάχιστα αναπτυγμένος, μέχρι σήμερα, λόγω κυρίως των κλιματολογικών συνθηκών. Υπάρχει όμως τάση αύξησης του αριθμού των μελισσοσμηνών και των απασχολούμενων, περισσότερο ως συμπλήρωμα του εισοδήματος. Από τους άλλους κλάδους, η χοιροτροφία και η πτηνοτροφία είναι ελάχιστα ανεπτυγμένοι. Ενδιαφέρον παρουσιάζει, τα τελευταία χρόνια, η ανάπτυξη του κλάδου των γουνοφόρων ζώων, κυρίως στην ευρύτερη περιοχή της Σιάτιστας της Π.Ε. Κοζάνης και στην Π.Ε. Καστοριάς.

Μέχρι σήμερα στη Δυτική Μακεδονία έχουν υλοποιηθεί συλλογικά αρδευτικά έργα και έχουν επενδυθεί ιδιωτικοί πόροι, που είναι σε θέση να αξιοποιήσουν μικρό μόνο μέρος των φυσικών πόρων (έδαφος και νερό), παρόλο που η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει υπερεπάρκεια επιφανειακών υδάτων. Κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα (περιοχή Ιλαρίωνα) το νέο φράγμα αποτελεί σημαντικό ταμειυτήρα για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Από το σύνολο των ταμειυτήρων, αλλά και από μικρότερες άλλες

υδρομαστεύσεις, αντλούν και αξιοποιούν τα επιφανειακά νερά, μια σειρά από συλλογικά έργα που έχουν κατασκευαστεί κατά μήκος του ποταμού, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις παραλίμνιες εκτάσεις. Παρόλα αυτά απαιτείται ορθολογική αξιοποίηση του πλούσιου υδάτινου δυναμικού της Περιφέρειας. Έτσι παρατηρείται το φαινόμενο υδάτινοι πόροι να σπαταλώνται ή να μην αξιοποιούνται καθώς επίσης, πολύ συχνά, αυτοί να μην επαρκούν για την πλήρη αξιοποίηση των αρδευτικών έργων.

Ο δευτερογενής τομέας κυριαρχείται από τον κλάδο της γούνας και τη δραστηριότητα στο χώρο της ενέργειας. Λόγω διαφόρων παραγόντων, η διασύνδεση της λειτουργίας της ΔΕΗ με τις τοπικές επιχειρήσεις, στον οποίο βαθμό επιτεύχθηκε, δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Στον τομέα του τουρισμού, με βάση τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος για την περιφερειακή κατανομή της τουριστικής δαπάνης και για τον Αύγουστο του 2013 η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταλαμβάνει την τελευταία θέση στο σύνολο των 13 Περιφερειών της χώρας όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τις δαπάνες των επισκεπτών, συμμετέχοντας μόλις κατά 0,57% στο συνολικό ποσό των δαπανών του εισερχόμενου τουρισμού σε εθνικό επίπεδο (τα στοιχεία παρατίθενται με επιφύλαξη, καθώς δεν αποτελούν επίσημη στατιστική πηγή).

Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για τα έτη 2009-2011 που αφορούν τους δείκτες του τουρισμού, το τουριστικό δυναμικό της περιφέρειας ακολουθεί φθίνουσα πορεία σε επίπεδο πλήθους ενεργών επιχειρήσεων, διαθέσιμων κλινών και ειδικά σε αριθμό διανυκτερεύσεων επισκεπτών (συνολική μεταβολή -25% για τα δύο έτη), ως αποτέλεσμα της γενικότερης οικονομικής ύφεσης αλλά και των εγγενών αδυναμιών του τομέα εντός της ΠΔΜ. Οι αδυναμίες αυτές αφορούν:

- το χαμηλό επίπεδο γνώσης και εκπαίδευσης στον τουριστικό τομέα,
- το χαμηλό εισόδημα στους αποδέκτες των υπηρεσιών εναλλακτικών μορφών τουρισμού τον μειωμένο επαγγελματισμό κατά την παραγωγή και παροχή υπηρεσιών και
- το χαμηλό σχετικά επίπεδο κοινωνικών υποδομών (στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές).

Γίνονται προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη κυρίως του ορεινού τουρισμού αναψυχής, του οικολογικού και του χειμερινού τουρισμού στα χιονοδρομικά κέντρα της περιοχής. Ταυτόχρονα υλοποιούνται στο επίπεδο της προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς, δράσεις προστασίας – ανάδειξης μνημείων (κυρίως βυζαντινών) και αρχαιολογικών χώρων καθώς επίσης δημιουργίας νέων μουσειακών υποδομών και πολιτιστικών κέντρων. Απομένει η προώθηση ενεργειών ορθολογικής αξιοποίησής τους μέσω της δημιουργίας δικτύων – διαδρομών σε συνδυασμό με τις τουριστικές διαδρομές, της αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών και της παραγωγής και διάθεσης πολιτιστικών προϊόντων. Σε κάθε περίπτωση, η προσπάθεια στους συγκεκριμένους τομείς, χρειάζεται να συνεχιστεί σε πιο συστηματική βάση αξιοποίησης τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού πλούτου, που σε συνδυασμό με την προβολή της περιοχής θα συμβάλει στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης του τουρισμού.

Παράλληλα, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσα από την εισαγωγή και αξιοποίηση καινοτόμων εφαρμογών και υπηρεσιών με τη συνδρομή των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών, αποτελεί δυναμικό αλλά και ισχυρό διαθέσιμο για την ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας. Προς αυτή την κατεύθυνση, ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο ρόλος των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων για τη διασύνδεση της γνώσης και της καινοτομίας με την παραγωγή και το «επιχειρείν», όπως και των δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας για την υποστήριξη της λειτουργίας των επιχειρήσεων αλλά και της εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων.

Σημαντικότερη παράμετρος που συναρτάται με τις παρεμβάσεις που στοχεύουν άμεσα στο επιχειρηματικό περιβάλλον αποτελεί το ανθρώπινο δυναμικό. Η συγκράτηση των νέων, παλιότερα στη

ύπαιθρο αλλά πλέον λόγω των νέων συνθηκών στο σύνολο της περιφέρειας, επιπρόσθετα με την περαιτέρω προσέλευση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων παραγωγικών και επιχειρηματικών κλάδων, αλλά και για τη δραστηριοποίηση σε νέους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. ειδικές μορφές τουρισμού, επιχειρήσεις έντασης γνώσης κλπ.).

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ) στη Δυτική Μακεδονία

Δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία ή ενδείξεις για ΞΑΕ στη Δυτική Μακεδονία τα τελευταία 15 χρόνια τουλάχιστο, χαρακτηριστικό στοιχείο της χώρας συνολικά και πλέον απόδειξη των αρνητικών συνθηκών της περιφερειακής ελληνικής οικονομίας ειδικότερα.

2.2 Οι υποδομές, οι δομές, οι φορείς και το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα ΕΤΑΚ

Οι βασικές υποδομές δημόσιου χαρακτήρα σε ΕΤΑΚ αποτυπώνονται στους Πίνακες 2.2 & 2.3 του Παραρτήματος 1.

Παρουσίαση Βασικών δομών – φορέων ΕΤΑΚ & Επιχειρηματικότητας

Στο Παράρτημα 1 και στον Πίνακα 2.4 γίνεται παρουσίαση με συνοπτική περιγραφή δραστηριοτήτων των βασικών φορέων των δομών που υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα, την έρευνα/τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία στην ΠΔΜ.

• Συνεργαζόμενοι Φορείς

Συνεργαζόμενοι φορείς με δομές ΕΤΑΚ της περιφέρειας αποτελούν: ΕΚΕΤΑ-ΙΤΧΙΔ (Εθνικό Κέντρο Τεχνολογικής Ανάπτυξης - Ινστιτούτο Τεχνολογίας Χημικών Διεργασιών) - Μετσόβιο Πολυτεχνείο - ΑΠΘ – Τμήμα Περιφερειακής Ανάπτυξης Αρχιτεκτονικής Σχολής κ.α. - ΤΕΙ Λάρισας - Τμήμα Τεχνολογίας Ξύλου και Επίπλου (Καρδίτσα) - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας - Τμήμα Γεωπονίας.

Το ανθρώπινο δυναμικό και η ΕΤΑΚ στη Δυτική Μακεδονία

Το ανθρώπινο δυναμικό που ασχολείται με ΕΤΑΚ για λογαριασμό του ιδιωτικού τομέα, **δεν ξεπερνά τα 80 άτομα** (σύμφωνα με έρευνα πεδίου), ενώ δεν υπάρχουν επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία για το αντίστοιχο που εργάζεται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και κυρίως στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Οι επιχειρήσεις που διατηρούν **μόνιμο τμήμα R&D εκτιμάται πως είναι ~10.**

Ερευνητικό προσωπικό ως ποσοστό των απασχολούμενων

Το ερευνητικό προσωπικό αποτελεί την κύρια κατηγορία προσωπικού που απασχολείται άμεσα σε δραστηριότητες Ε&Α. Αποτελούν τους «επαγγελματίες που ασχολούνται με τη σύλληψη της ιδέας ή τη δημιουργία νέας γνώσης, προϊόντων, διαδικασιών, μεθόδων και συστημάτων και τη διαχείριση αντίστοιχων έργων». Το ερευνητικό προσωπικό (με τα τελευταία επίσημα διαθέσιμα στοιχεία, Παράρτημα 1, Πίνακας 2.5) που απασχολείται στην Περιφέρεια ΔΜ αντιστοιχεί στο 0,23% του συνολικού απασχολούμενου προσωπικού στην περιοχή (υστερεί σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ-27 που είναι 1,01%).

2.3 Οι σημαντικές δράσεις ΕΤΑΚ των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων και τα αποτελέσματά τους

Αρχικά γίνεται συνοπτική αναφορά δράσεων – προγραμμάτων ΕΤΑΚ των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων έως το 2006:

- Πρόγραμμα Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας RIS+ Strategy

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- **Πρόγραμμα K-Clusters:** Σπονδυλωτό πρόγραμμα με αριθμό θεματικών υποπρογραμμάτων, με στόχο την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας για τη διαμόρφωση καινοτόμων δράσεων από τις περιφερειακές ΜΜΕ.
- **Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας:** Προέβλεπε την ένωση φορέων του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με σκοπό την ενίσχυση των τεχνολογικών και καινοτομικών επιδόσεων, τη δημιουργία περιβάλλοντος καινοτομίας και σχετικής περιφερειακής συνείδησης – κουλτούρας στη Δυτική Μακεδονία/Δεν υφίσταται σήμερα.
- **Διακρατικά Προγράμματα Περιφερειακών Συνεργασιών (INTERREG, SP7, MED, Southeast Europe Area Programme) κλπ.**

Ακολουθεί η αντίστοιχη αναφορά για την προγραμματική περίοδο 2007-2013:

- **BIOCLUS (2010-2012):** Αειφόρος χρήση πηγών βιομάζας - προώθηση ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης σε πέντε Ευρωπαϊκές περιοχές (Κεντρική Φιλανδία, Navarre - Ισπανία, Δυτική Μακεδονία, Σλοβακία και Wielkopolska - Πολωνία). Συμμετείχαν: **ΙΔΕΠ, ΠΤΑ, Πανεπιστήμιο ΔΜ, Βιομηχανία Ξυλείας Ζιώγας Α.Ε**
- **PROFOR BIOMED (2011-2014):** Ανάπτυξη βιομάζας στην περιοχή της Μεσογείου. Συμμετέχουν: **Πανεπιστήμιο ΔΜ, ΠΤΑ, ΙΔΕΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών**
- **BIOENAREA (2010-2013):** Ανάπτυξη βιοενέργειας στην Δυτική Μακεδονία. Συμμετείχαν: **Πανεπιστήμιο ΔΜ, ΠΤΑ, ΙΔΕΠ, ΔΙΑΔΥΜΑ, ANKO**
- **SHARP (2010-2012):** Προστασία υφιστάμενων υδάτινων πόρων. Συμμετείχε: **ΠΤΑ**
- **MARIE (2010-2012):** Επίτευξη συνθηκών βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης κτιρίων στην περιοχή της Μεσογείου. Συμμετείχαν: **ANKO, ΠΤΑ**
- **LOCFOOD (2012-2014):** Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα των ΜΜΕ του κλάδου τροφίμων και ποτών. Συμμετέχει: **ΠΤΑ**
- **DESUR (2012-2014):** Ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ περιφερειών για την βελτίωση των πολιτικών που προωθούν την κοινωνική ευθύνη στις ΜΜΕ. Συμμετέχει: **ΠΤΑ**
- **DIFASS (2012-2014):** Απελευθέρωση των δυνατοτήτων των ΜΜΕ στην Ευρώπη προς την καινοτομία, την διεθνοποίηση και την αειφόρο ανάπτυξη, με τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στην χρηματοδότηση. Συμμετέχουν: **ΠΤΑ, ΤΕΙ, ANKO**
- **SMART+ (2010-2013):** Καινοτομία στις ΜΜΕ. Συμμετείχαν: **ΠΤΑ, ANKO, ΙΔΕΠ, Πανεπιστήμιο ΠΔΜ, Δήμος Σερβίων-Βελβεντού, ΔΙΑΔΥΜΑ, ΚΤΕ**

Σε ότι αφορά στον ιδιωτικό τομέα υφίσταται πλήθος υλοποιημένων προγραμμάτων από επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με **σημειακά στοιχεία** καινοτομίας και **ελάχιστα** με Ε&Α.

Χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων για την καινοτομία στην ΠΔΜ

Εκτός από τα προγράμματα ενίσχυσης του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 σχετικά χρηματοδοτικά μέσα - εργαλεία για ΕΤΑΚ (άμεσα και έμμεσα) αποτελούν:

- **TANEO**

Αποστολή του είναι η συγχρηματοδότηση της δημιουργίας ταμείων επιχειρηματικού κινδύνου που με τη σειρά τους θα επενδύουν κατά τα αρχικά στάδια ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων.

Μέχρι σήμερα το ΤΑΝΕΟ δεν έχει συμμετάσχει στο σχηματισμό ταμείου επιχειρηματικού κινδύνου για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

- **ΕΤΕΑΝ Α.Ε.**

Η ΕΤΕΑΝ ΑΕ αποτελεί τον καθολικό διάδοχο της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ και λειτουργεί ως συμπληρωματικό μέσο της χρηματοπιστωτικής και χρηματοδοτικής αγοράς λαμβάνοντας υπόψη τις υπό διαμόρφωση νέες οικονομικές συνθήκες, καθώς και την πολιτική και φιλοσοφία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που επιθυμεί την προώθηση ανακυκλούμενων χρηματοοικονομικών προϊόντων αντί των επιχορηγήσεων. Δεν υπάρχουν μέχρι σήμερα αποτελέσματα από την αξιοποίηση του στη Δυτική Μακεδονία. Αναμένονται όμως οι εξής εξελίξεις με βάση τις κατά καιρούς κυβερνητικές εξαγγελίες:

- ✓ Θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα να επεκτείνεται από τις τράπεζες η αποπληρωμή των δανείων μέχρι το Μάιο του 2014, οπότε και λήγουν τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου που συνιστούν το μετοχικό κεφάλαιο του ΕΤΕΑΝ. Η ακριβής διάρκεια της επιμήκυνσης, θα εξαρτάται από τη συμφωνία στην οποία θα καταλήξει κάθε δανειολήπτης με την τράπεζά του. Η δυνατότητα παράτασης προσφέρεται τόσο για τα υφιστάμενα όσο και για δάνεια που έχουν καταγγελθεί από τις τράπεζες επειδή δεν εξυπηρετούνταν. Η Κοινή Υπουργική Απόφαση που προβλέπει τα παραπάνω και τροποποιεί τον Κανονισμό του ΕΤΕΑΝ, βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία με την εγκύκλιο της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία ρυθμίζει τα ζητήματα αναδιάρθρωσης, δηλαδή παράτασης των δανείων. Η Απόφαση ήδη έχει τεθεί σε ισχύ μέσα στο Νοέμβριο 2012.
- ✓ Δεύτερη πρωτοβουλία σε εθνικό επίπεδο αποτέλεσε ένα νέο πρόγραμμα για χορήγηση κεφαλαίων κίνησης στις επιχειρήσεις. Από κοινού με τη νέα διοίκηση του ΕΤΕΑΝ το Υπουργείο ανέλαβε δράση προκειμένου να 'ξεμπλοκάρουν' τα κονδύλια του ΕΣΠΑ που βρίσκονταν σε αδράνεια στο Ταμείο Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ) και εμφάνιζαν χαμηλά έως μηδενικά ποσοστά απορρόφησης, ώστε να διοχετευόταν πολύτιμη ρευστότητα στην αγορά και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, το Υπουργείο προχώρησε το 2012 σε μείωση του συντελεστή μόχλευσης των κεφαλαίων του Ταμείου και σε εφαρμογή νέου προγράμματος για χορήγηση κεφαλαίων κίνησης, στο οποίο μπορούσαν να συμμετάσχουν όλες οι τράπεζες ενώ ήταν επιλέξιμοι όλοι οι κλάδοι της οικονομίας, σύμφωνα με τους σχετικούς Κοινοτικούς Κανονισμούς. Αυτό έγινε μέσω του νέου Ταμείου Δανειοδοτήσεων Κεφαλαίων Κίνησης.

Το ΕΤΕΑΝ από ιδρύσεώς του έχει χορηγήσει εγγυήσεις ύψους 4,5 δις. ευρώ για δάνεια ύψους 5.5 δις. Λόγω της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας ορισμένες επιχειρήσεις που δανειοδοτήθηκαν με την εγγύηση του ΕΤΕΑΝ αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους. Με βάση και τα ιστορικά στοιχεία από συστάσεως της εταιρίας, υπολογίζεται ότι έως το Μάιο του 2014 (ημερομηνία λήξεως των ομολόγων του ΕΤΕΑΝ), οι εγγυήσεις που έχουν ήδη καταπέσει και θα καταπέσουν, θα φθάσουν συνολικά στα 670 εκατ. ευρώ. Το ποσοστό των επισφαλειών είναι απολύτως συγκρίσιμο με αυτό που καταγράφεται συνολικά στην τραπεζική αγορά για τα επιχειρηματικά δάνεια. Και αυτό διότι το ΕΤΕΑΝ, για να αποφύγει δυσανάλογη επιβάρυνση των φορολογουμένων, έδινε εγγυήσεις μόνο σε επιχειρήσεις που πληρούσαν ορισμένα κριτήρια. (Πίνακας 2.6 & Πίνακας 2.7, Παράρτημα 1)

Πρωτοβουλία JEREMIE

Βασικός στόχος του JEREMIE είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων με τη χρήση επιστρεπτέων ενισχύσεων (δάνεια, εγγυήσεις, συμμετοχές σε επιχειρηματικά κεφάλαια κτλ. – αλλά όχι επιχορηγήσεις).

Αποτίμηση Αποτελεσμάτων Παρεμβάσεων ΕΤΑΚ των Προηγούμενων Περιόδων στην ΠΔΜ – Αξιολόγηση υφιστάμενων δεσμών της ‘Τριπλής Έλικας’

Ακολουθούν συγκεντρωτικά οι βασικές αποτιμήσεις των αποτελεσμάτων παρεμβάσεων ΕΤΑΚ στην ΠΔΜ (Γ' και Δ' Προγραμματική Περίοδος):

- Ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό πόρων για ΕΤΑΚ
- Πολύ μικρός αριθμός των απασχολούμενων σε τομείς ΕΤΑΚ
- Μικρή συμβολή στη δημιουργία σχετικών θέσεων απασχόλησης
- Μετά το πέρας της περιόδου χρηματοδότησης των συναφών δομών (π.χ. Πόλος Καινοτομίας) δεν υφίσταται διατηρησιμότητα των όποιων αποτελεσμάτων
- Μικρός αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε προγράμματα – δράσεις ΕΤΑΚ

Η ανάπτυξη δράσεων της στρατηγικής ΕΤΑΚ στην Περιφέρεια δεν μετριέται, ούτε καταγράφεται συνολικά, παρά γίνεται αισθητή από:

- τη διοργάνωση εκδηλώσεων καινοτομίας από τα ιδρύματα της Π.Δ.Μ.
- τη δημοσίευση επιστημονικών εργασιών ή ανακοινώσεων
- τα καινοτόμα κυρίως προϊόντα (και λιγότερο υπηρεσίες) των επιχειρήσεων
- τη συμμετοχή των εταιρειών σε εκδηλώσεις καινοτομίας

Επίσης διαπιστώνονται ότι υφίστανται τα ακόλουθα:

- Δυσκολία πρόσβασης σε δράσεις ΕΤΑΚ, ιδιαίτερα του ιδιωτικού τομέα.
- Σχεδόν μηδενική συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ.
- Δυσκολία επιλογής ερευνητικών δράσεων από τον ιδιωτικό τομέα.
- Αδυναμία σύνδεσης έρευνας με την εκπαίδευση.
- Αδυναμία απορρόφησης διαθέσιμων πόρων για ΕΤΑΚ.
- Αδυναμία επαρκούς σύνδεσης έρευνας – παραγωγής (απορρόφηση αποτελεσμάτων ερευνητικών προγραμμάτων από επιχειρηματικό δυναμικό και μετατροπής αποτελεσμάτων σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες).
- Αριθμός προσπαθειών ένταξης της έρευνας και της καινοτομίας στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, που όμως δεν οδήγησαν στα αναμενόμενα αποτελέσματα ως προς το βαθμό αφομοίωσής τους στην παραγωγική διαδικασία και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων.
- Μη ύπαρξη μόνιμου περιφερειακού μηχανισμού - δομής σχεδιασμού, συντονισμού, πληροφόρησης, προώθησης, μέτρησης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων των δράσεων ΕΤΑΚ.
- Μη ύπαρξη μόνιμου μηχανισμού μεγάλης κλίμακας περιφερειακού επιπέδου, υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και της εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων.

Το πλαίσιο που εφαρμόζεται κατά την 4^η προγραμματική περίοδο δεν βοήθησε αποτελεσματικά την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (και αντίστοιχα όλες τις περιφέρειες σε εθνικό επίπεδο), καθώς παρόλο που προετοιμάστηκαν μελετητικά και στρατηγικά, **δεν διαχειρίζονται, ούτε συμμετέχουν, ούτε μπορούν να υποστηρίξουν τους ενδιαφερόμενους άμεσα από κοντά (επιχειρηματίες, φορείς) και το**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

σημαντικότερο δεν ενημερώνονται καν για τις επιλογές σε κεντρικό επίπεδο για θέματα που αφορούν τις δράσεις και χρηματοδοτήσεις σε ΕΤΑΚ.

Οι επιχειρηματίες δείχνουν απρόθυμοι ή έχουν μειωμένο ενδιαφέρον σε προγράμματα ενίσχυσης, με έντονες απαιτήσεις και χαρακτηριστικά στοιχεία ΕΤΑΚ, που προκηρύσσονται σε εθνικό επίπεδο.

Εν κατακλείδι ο βαθμός συνεργασίας των τριών μερών της Τριπλής Έλικας (ακαδημαϊκός κόσμος, δημόσιες αρχές και επιχειρηματική κοινότητα) για την κοινή διαμόρφωση και εφαρμογή δράσεων ΕΤΑΚ ήταν χαρακτηριστικά περιορισμένος έως και τομεακά ανύπαρκτος.

Παρόλα αυτά η διαχείριση και η εφαρμογή δράσεων ΕΤΑΚ σε τοπικό - περιφερειακό επίπεδο μπορεί να λειτουργήσει και ως κίνητρο για την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επενδυτών σε δράσεις ΕΤΑΚ, να ενθαρρύνει, να προωθήσει και να δημιουργεί ένα σταθερότερο κλίμα στήριξης της ιδιωτικής προσπάθειας.

2.4 Η θέση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο

Η Πολιτική καινοτομίας στα έτη 2000-2006

- ✓ Οι περισσότερες ελληνικές περιφέρειες έχουν προηγούμενη εμπειρία στο σχεδιασμό bottom-up πολιτικών καινοτομίας, που αποκτήθηκε από τα RIS, RIS+, PRIA της DG Regio και τους Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας 2006-2009, προγράμματα που εν πολλοίς διαμόρφωσαν την θέση κάθε περιφέρειας και φυσικά και της Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα των ΕΤΑΚ συγκριτικά με το Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο.
- ✓ Από το 2006, η πολιτική για τις ΕΤΑΚ συγκεντρώθηκε κυρίως στις πρωτοβουλίες της ΓΓΕΤ (Γενική Γραμματεία Έρευνας Τεχνολογίας), στο πλαίσιο ενός «σκιώδους» προγράμματος ΕΤΑΚ με βάση τη χρηματοδότηση από τα 13 περιφερειακά ΕΠ.
- ✓ Δεν υπήρξε συνέχεια με την ολοκλήρωση προγραμμάτων RIS και PRIA, ενώ το ίδιο προκύπτει και με τους Πόλους Καινοτομίας για Περιφέρειες, μεταξύ των οποίων και η Δυτική Μακεδονία.

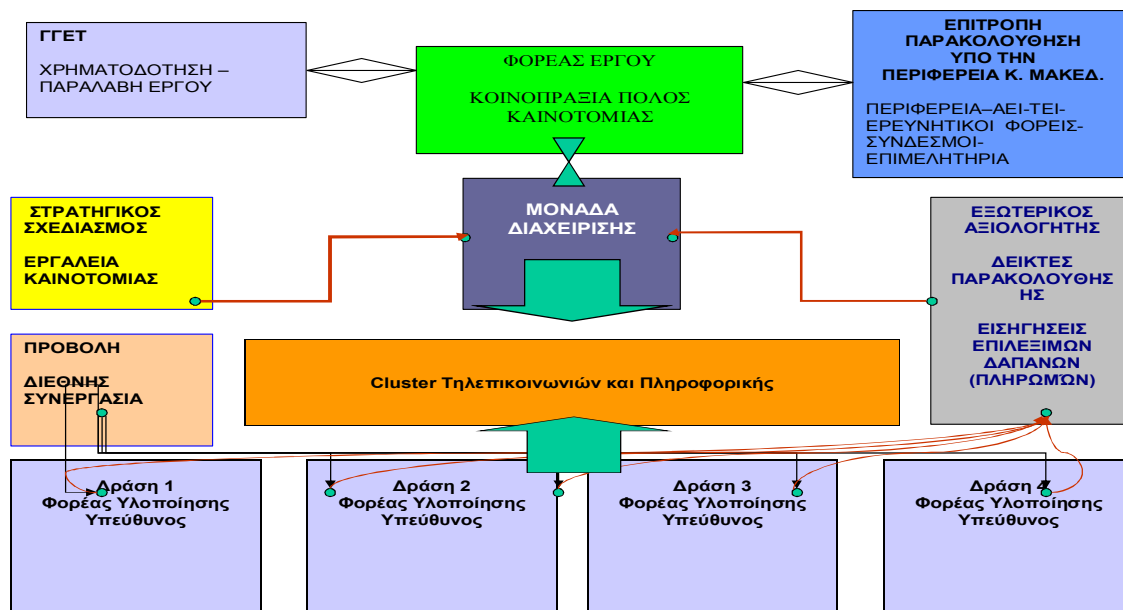
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

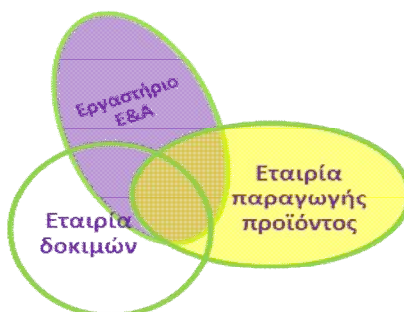

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Σχήμα 2. 1: Απεικόνιση συνεργασιών ΓΓΕΤ – Φορέων υλοποίησης έως το 2006

Εφαρμογή Συνεργασιών

Σχήμα 2. 2: Σύνδεση Συνεργασιών ΕΤΑΚ με επιχειρηματική κοινότητα έως το 2006, ως σύσταση της ΕΕ

Η Πολιτική καινοτομίας στα έτη 2007-2013

Η πολιτική καινοτομίας στα έτη 2007-2013 ξεκίνησε να εφαρμόζεται με καλές προϋποθέσεις, όπως:

1. την πρόσκληση εμπειρογνομόνων του ΟΟΣΑ να αξιολογήσουν το ελληνικό σύστημα καινοτομίας,
2. την υιοθέτηση του στόχου αύξησης χρηματοδότησης της καινοτομίας από το 0,6% στο 1,5% του ΑΕΠ,
3. την ένταξη ενός άξονα δράσεων καινοτομίας σε όλα τα Περιφερειακά Ε.Π.

Οι τότε βασικές συστάσεις και τα συμπεράσματα του ΟΟΣΑ παραμένουν και σήμερα επίκαιρα:

- ✓ **Ενίσχυση καινοτομίας του ιδιωτικού τομέα.** Η πολιτική καινοτομίας για τον επιχειρηματικό τομέα θα πρέπει να διευρυνθεί πέρα από μια στενή εστίαση στην Ε&Α. Πρέπει να περιλαμβάνει την καινοτομία στην οργάνωση, το μάρκετινγκ και τα επιχειρηματικά μοντέλα. Ομοίως, πρέπει να σχεδιαστεί για να βοηθήσει τις ελληνικές επιχειρήσεις να αναπτύξουν τις εσωτερικές τους

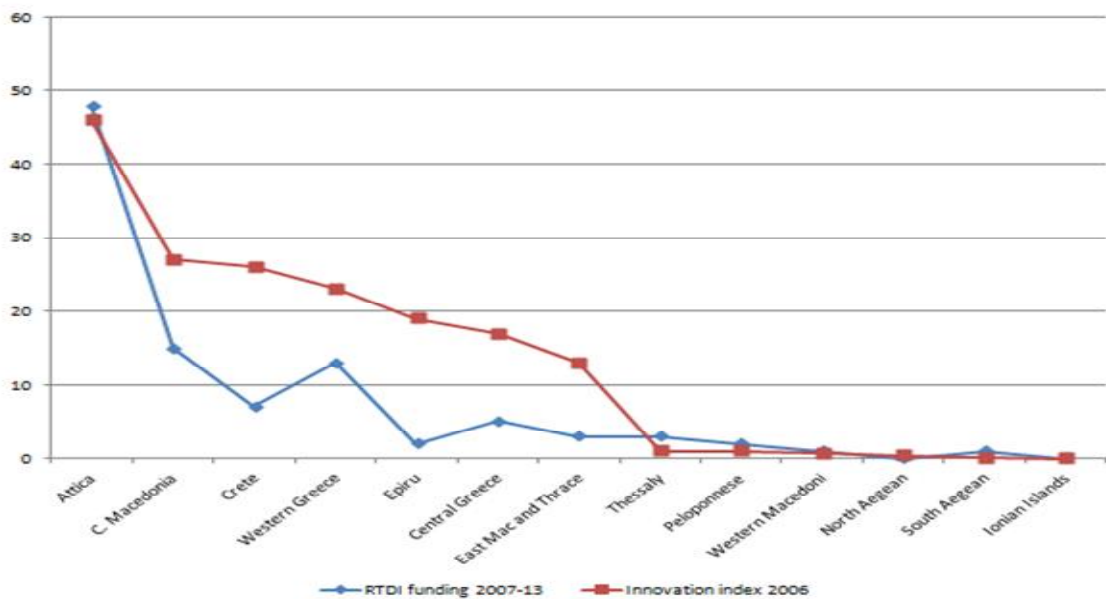

δυνατότητες μάθησης, καθώς και για την προώθηση της σταδιακής καινοτομίας των προϊόντων και των διαδικασιών. Ειδικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για την ενθάρρυνση της καινοτομίας στον τομέα των υπηρεσιών.

- ✓ **Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της δημόσιας έρευνας και της ελληνικής βιομηχανίας.** Ανάπτυξη καινοτόμων βιομηχανικών clusters, τα οποία είναι σημαντικό εργαλείο της περιφερειακής πολιτικής για την καινοτομία στην Ελλάδα. Ενίσχυση των μηχανισμών αξιολόγησης. Βελτίωση ορισμένων από τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της συνεργασίας στην καινοτομία.
- ✓ Η τρέχουσα πολιτική για έρευνα και καινοτομία **αναπαράγει / βαθαίνει** το τεχνολογικό χάσμα μεταξύ των περιφερειών.
- ✓ **Εξαιρετικά διαιρεμένη χώρα.**
- ✓ Δεν υπάρχει **διάσταση συνοχής** στην πολιτική καινοτομίας: Υφίσταται άνιση μεταχείριση των περιφερειών από τα διαρθρωτικά ταμεία.

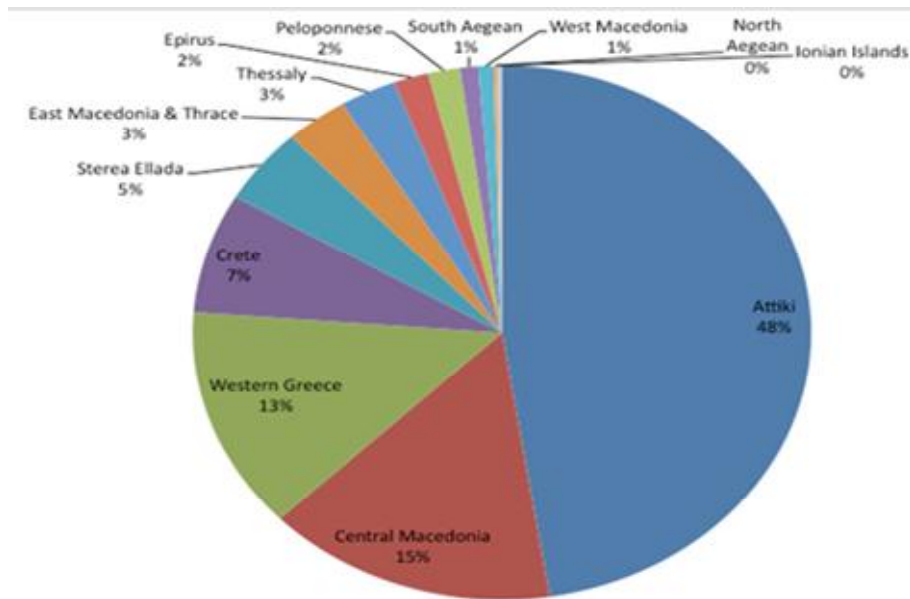
Ακολουθούν αρχικά στην επόμενη υπο-ενότητα εποπτικά σχήματα που προσδιορίζουν τη θέση της ΠΔΜ σε θέματα ΕΤΑΚ συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετά τα σχήματα ακολουθούν πίνακες και συναφή σχόλια.

Τομέας ΕΤΑΚ και Δυτική Μακεδονία – Εθνικό, Ευρωπαϊκό & Διεθνές Επίπεδο

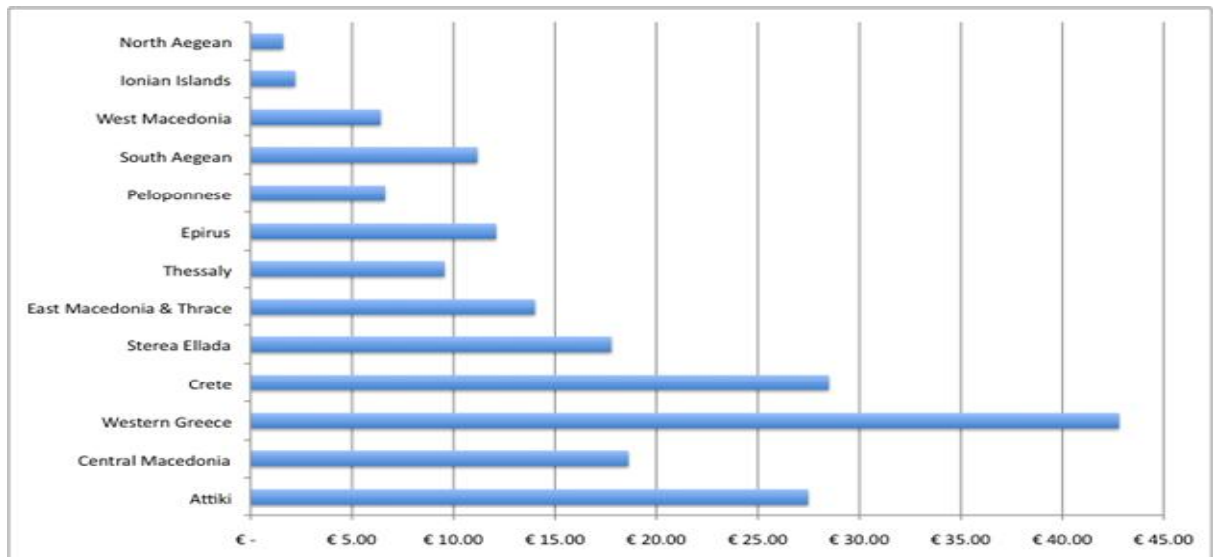
Σχήμα 2. 3: Τιμές δεικτών σχετικών με την καινοτομία - έτος 2011. Στο σχήμα απεικονίζονται οι ελληνικές περιφέρειες στον οριζόντιο άξονα και με μπλε χρώμα φαίνεται η χρηματοδότηση ΕΤΑΚ (2007-2013), ενώ με κόκκινο η κατάταξη στην καινοτομία το 2006.

Πηγή : European Commission, “Regional Innovation Scoreboard 2012”

Σχήμα 2. 4 Ποσοστά χρηματοδοτήσεων δράσεων ΕΤΑΚ στις Περιφέρειες της χώρας μέσω ΕΣΠΑ 2007-2013

Πηγή : European Commission, “Regional Innovation Scoreboard 2012”

Σχήμα 2. 5: Επιδόσεις περιφερειών στη καινοτομία για το 2011

Πηγή : European Commission, “Regional Innovation Scoreboard 2012”

Ο πίνακας 2.8 του Παραρτήματος 1 παρουσιάζει δείκτες καινοτομίας, κρίσιμους ως προς την ‘έξυπνη ανάπτυξη’ και τις σχετικές αναφορές σε σχέση με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς μέσους όρους ή στοιχεία (αναφέρονται και τα έτη που αφορούν οι δείκτες και είναι οι τελευταίοι επίσημα διαθέσιμοι). Ο πίνακας παρουσιάζει για την ΠΔΜ μία εικόνα υστέρησης τόσο ως προς τον εθνικό, όσο και κυρίως ως προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Σύμφωνα με την μελέτη για την ανταγωνιστικότητα των Annoni P. and Dijkstra L. σε περιφερειακό επίπεδο και σε σύνολο 262 περιφερειών της ΕΕ-27 οι ελληνικές περιφέρειες σκοράρουν ιδιαίτερα χαμηλά σε όλους τους δείκτες με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, οι δείκτες

ανταγωνιστικότητας διακρίνονται σε τρεις υποκατηγορίες α. τους βασικούς πυλώνες, β. τους πυλώνες αποτελεσματικότητας και γ. τους πυλώνες καινοτομίας.

Στους βασικούς πυλώνες η Δυτική Μακεδονία σκοράρει ιδιαίτερα χαμηλά στην ποιότητα των θεσμών (τελευταία θέση στην κατάταξη στις ελληνικές περιφέρειες μαζί με τις περιφέρειες της Αν. Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας) και στις υποδομές στην 6η θέση από τις 13 ελληνικές περιφέρειες. Στο δείκτη της υγείας το σύνολο σχεδόν των ελληνικών περιφερειών βρίσκεται σε καλύτερη θέση στην κατάταξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο με την ΠΔΜ να βρίσκεται στην 4η θέση σε επίπεδο Ελλάδας.

Στους πυλώνες αποτελεσματικότητας, στο δείκτη για την ανώτατη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση η ΠΔΜ είναι στην 9^η θέση από τις 13, στη 10^η θέση στην αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και στην 6^η θέση στο μέγεθος αγοράς. Και στους τρεις δείκτες του πυλώνα αποτελεσματικότητας οι ελληνικές περιφέρειες είναι πολύ χαμηλά στην κατάταξη σε επίπεδο Ευρωπαϊκών περιφερειών.

Στους πυλώνες καινοτομίας και στο δείκτη τεχνολογικής ετοιμότητας η ΠΔΜ βρίσκεται στην 5^η θέση μαζί με τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Ηπείρου ενώ στο δείκτη της καινοτομίας βρίσκεται στην 6^η θέση. Αξιοσημείωτη είναι η θέση της ΠΔΜ στον δείκτη της επιχειρηματικής κουλτούρας, στον οποίο καταλαμβάνει την τελευταία θέση στις ελληνικές περιφέρειες και δύο θέσεις πριν το τέλος στις ευρωπαϊκές περιφέρειες (260^η θέση από τις 262 περιφέρειες).

Στους δείκτες των υποκατηγοριών η ΠΔΜ βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των ευρωπαϊκών περιφερειών ενώ στις ελληνικές περιφέρειες είναι 8^η στους βασικούς πυλώνες, 13^η στους πυλώνες αποτελεσματικότητας και 12^η στους πυλώνες καινοτομίας. Ο δείκτης RCI 2013 τοποθετεί την ΠΔΜ στη 12^η θέση στην Ελλάδα και στην 258^η θέση από τις 262 της Ευρώπης.

Οι δείκτες που μετρήθηκαν σε επίπεδο NUTSO όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2.9 του Παραρτήματος 1, τοποθετούν την Ελλάδα στις τελευταίες θέσεις στην ΕΕ-28.

Εφαρμογή καινοτομίας – Κρίσιμα εκτιμώμενα αίτια αποτελεσμάτων:

- **Χαμηλή δαπάνη** για καινοτομία ως ποσοστό % επί του ΑΕΠ
- **Δημιουργία μεσαζόντων τεχνολογίας**, παρά μόχλευση των δυνατοτήτων και χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα.
- **Ασθενής βιωσιμότητα των δομών υποστήριξης.** Οι περισσότεροι ενδιαμέσοι (γραφεία βιομηχανικής αλλαγής, μεταφοράς τεχνολογίας ΑΕΙ, κλαδικές εταιρείες τεχνολογίας, τεχνολογικά κέντρα ανάπτυξης, κλπ.) διέκοψαν τη λειτουργία τους μετά τη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη.
- **Μη συστημική καινοτομία:** χαμηλή μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης. Περιορισμένη συνεργασία μεταξύ των φορέων καινοτομίας. Περιορισμένες συνέργειες, δίκτυα και ενώσεις.

Στην περίοδο 2007-2013 και σε εθνικό επίπεδο, η χρηματοδότηση από το εθνικό ΕΠ Ανταγωνιστικότητας και τη ΓΓΕΤ:

- Ενίσχυσε την κυριαρχία της Αττικής & των δευτερευόντων πόλων του ελληνικού συστήματος καινοτομίας.
- Κατέληξε σε αποτυχία αντιμετώπισης των βασικών αδυναμιών καινοτομίας, όπως η περιφερειακή ανισότητα, η χαμηλή επιχειρηματική ΕΤΑ, η μικρή βιωσιμότητα των θεσμών στήριξης.
- Αποτιμάται πως στις περισσότερες περιφέρειες, μικρός αριθμός φορέων απορροφούν τη μερίδα του λέοντος της δημόσιας χρηματοδότησης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

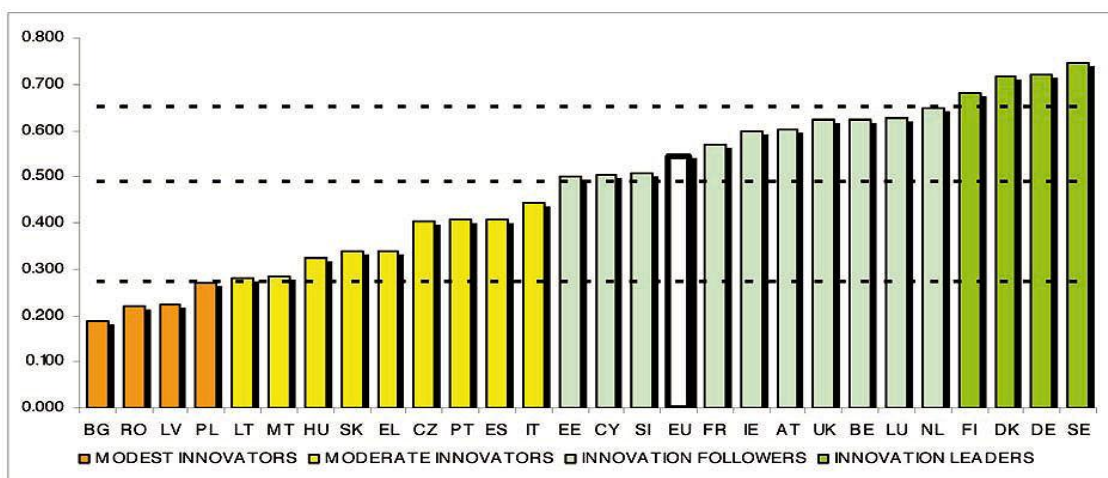
Επίσης παρατίθενται στο Παράρτημα 1 επίσημα και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα στοιχεία της Eurostat ως προς τη χρήση των τεχνολογιών ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της ΠΔΜ και συγκριτικά με το Εθνικό Επίπεδο.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία της Eurostat για το 2012 και όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.10 του Παραρτήματος 1, η **Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπολείπεται σε όλους σχεδόν τους δείκτες που αφορούν στη χρήση νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις σε σχέση με τους αντίστοιχους - ήδη χαμηλούς με Ευρωπαϊκά δεδομένα - εθνικούς μέσους όρους.**

Ειδικότερα: Στον τομέα της πρόσβασης και χρήσης του διαδικτύου, το 70% περίπου των επιχειρήσεων έχουν σύνδεση DSL, όμως μόνο το 23,6% των υπαλλήλων χρησιμοποιούν υπολογιστές συνδεδεμένους με το διαδίκτυο για τη διεκπεραίωση των κανονικών καθηκόντων τους (έναντι 45% εντός της ΕΕ-27 για επιχειρήσεις άνω των 10 εργαζόμενων). Επίσης, ιδιαίτερα χαμηλά είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων με κινητή σύνδεση (ευρυζωνική ή άλλου τύπου) στο διαδίκτυο (2,7% έναντι 54% εντός της ΕΕ-27 για επιχειρήσεις άνω των 10 εργαζόμενων), ενώ χαμηλά κρίνονται και τα ποσοστά των επιχειρήσεων που διατηρούν εταιρική ιστοσελίδα (46%). Στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου πολύ μικρά είναι τα ποσοστά των επιχειρήσεων που χρησιμοποίησαν σχετικά λογισμικά και ψηφιακά εργαλεία (CRM, EDI κλπ.) καθώς και τα ποσοστά των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν τουλάχιστον το 1% των συνολικών αγορών τους ηλεκτρονικά (7,6%). Τέλος, στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης (eLearning) μόλις το 2,7% των επιχειρήσεων χρησιμοποίησαν ηλεκτρονικές εφαρμογές για εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων τους, ενώ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και των συναλλαγών των επιχειρήσεων με τις δημόσιες αρχές αναγκαία κρίνεται η αύξηση του μεριδίου των ψηφιακών συναλλαγών έναντι των παραδοσιακών μεθόδων για την περαιτέρω εξοικονόμηση χρόνου προς όφελος των επιχειρήσεων.

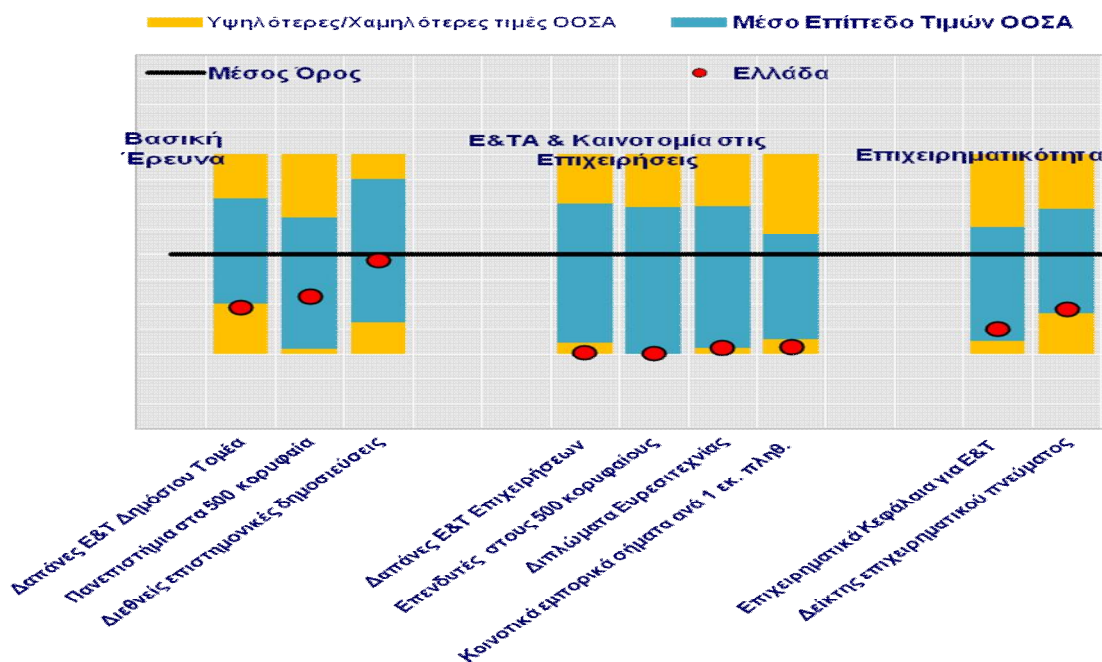
Δεδομένης (όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα) της **έλλειψης πρόσφατων επίσημων επαρκών στατιστικών στοιχείων** που να δίνουν πολυδιάστατα την συγκριτική εικόνα της Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο παρουσιάζονται ακολούθως αντίστοιχα διαθέσιμα στοιχεία της χώρας.

- I. Το συνολικό ύψος των δαπανών για έρευνα αντιπροσωπεύει μόλις το 0,6% του ελληνικού ΑΕΠ. Η Ελλάδα υστερεί επίσης στην ανάπτυξη της καινοτομίας (η Ελλάδα υποβιβάστηκε στην 19η θέση του πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία στην ΕΕ το 2013 με επιδόσεις κατώτερες από τον μέσο όρο της ΕΕ-27). Στον πίνακα της παγκόσμιας κατάταξης για την ανταγωνιστικότητα της η Ελλάδα υποβαθμίστηκε στην 96η θέση (2012-13) – www.webforumorg.gr.

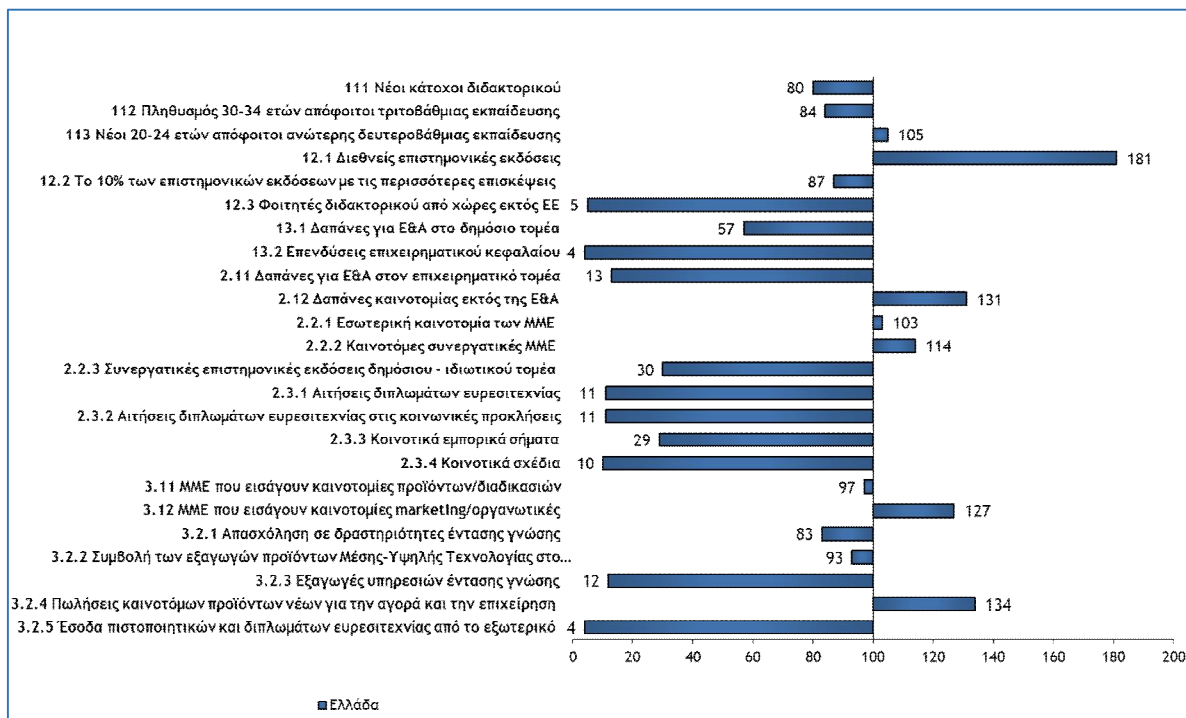
Σχήμα 2. 6: EU Απόδοση καινοτομίας κρατών μελών ΕΕ (Innovation Union Scoreboard 2013). Στο παραπάνω σχήμα απεικονίζονται οι χώρες της ΕΕ – 27 ως προς την καινοτομία. Ειδικότερα αριστερά τοποθετούνται οι ήπια καινοτόμες χώρες ενώ δεξιά οι χώρες ηγέτες στην καινοτομία. Η Ελλάδα βρίσκεται στις χώρες με τις μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία, Πηγή: ΓΓΕΤ, 2013

- II. Στο Σχ. 2.7 παρουσιάζεται η θέση της χώρας στη βασική έρευνα, την καινοτομία & την επιχειρηματικότητα, σε σύγκριση με τις χώρες ΟΟΣΑ – Διεθνές επίπεδο.

Σχήμα 2. 7: Η Θέση της Ελλάδας σε σχέση με τις χώρες Ο.Ο.Σ.Α. σε επιλεγμένους Δείκτες Ε & Τ και Καινοτομίας. Πηγή: OECD Science, Technology and Industry Outlook 2012

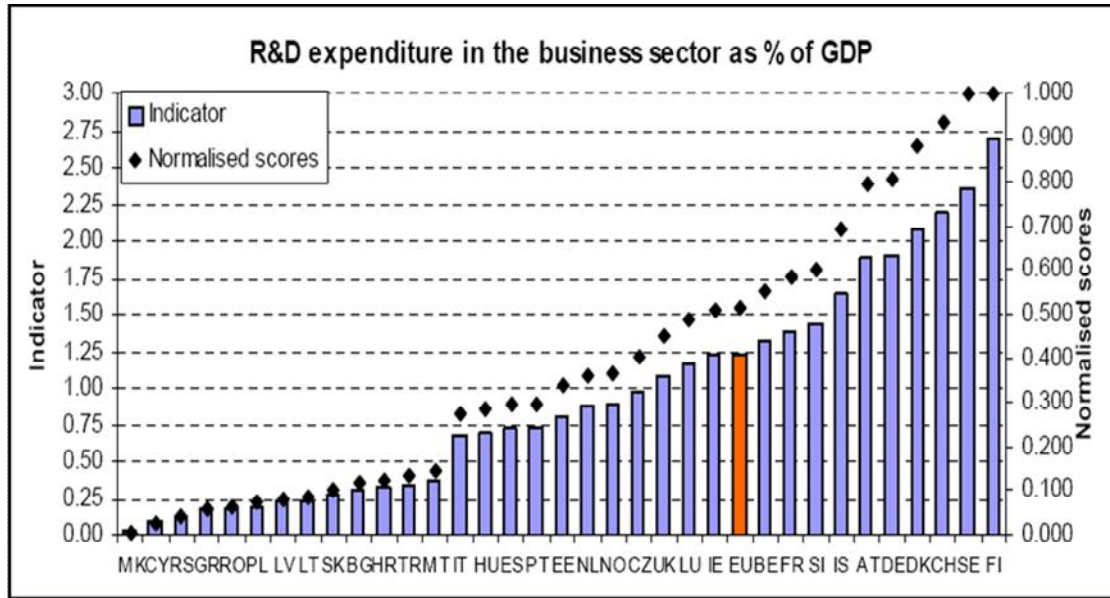
- III. Στον τομέα της καινοτομίας σημειώνεται σημαντική αύξηση της εισαγωγής καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με καλές επιδόσεις και σε μη τεχνολογικές καινοτομίες, (89% του Μ.Ο. της ΕΕ), η εμφάνιση πολλών συνεργασιών και δικτυώσεων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (69% του Μ.Ο. της ΕΕ), καθώς και διεθνώς ανταγωνιστικών νέων επιχειρήσεων κυρίως στον τομέα των εφαρμογών των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Σχήμα 2. 8: Ελλάδα Το προφίλ της χώρας (Innovation Union Scoreboard 2013). (Ιδια επεξεργασία).

Πηγή: ΓΓΕΤ, 2013

- IV. Ποσοστό συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα (16% του Μ.Ο. της ΕΕ). Το πολύ χαμηλό ποσοστό της δαπάνης των επιχειρήσεων για ΕΤΑΚ συνδέεται κατά κύριο λόγο με:
- ✓ Την περιορισμένη ζήτηση και παραγωγή γνώσης από τις επιχειρήσεις γεγονός που επιβαρύνει το πρόβλημα μεταφοράς της γνώσης από τους παραγωγούς (ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ε.Κ) στους χρήστες.
  - ✓ Επιχειρηματική δραστηριότητα με περιορισμένη εγχώρια προστιθέμενη αξία η οποία εστιάζεται σε καταναλωτικά προϊόντα στο χαμηλό άκρο της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας.

Σχήμα 2. 9: Δαπάνες ιδιωτικού τομέα για ΕΤΑ ως ποσοστό του ΑΕΠ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Οι στήλες αντιπροσωπεύουν τους δείκτες (αριστερός κάθετος άξονας) ενώ οι ρόμβοι είναι η κανονικοποιημένη βαθμολογία (δεξιός κάθετος άξονας). Πηγή: ΓΓΕΤ, 2013

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων που περιγράφουν την υφιστάμενη κατάσταση στην ΕΤΑΚ στη Δυτική Μακεδονία και τη χώρα, παρατίθενται ο Πίνακας 2.11 στο Παράρτημα 1 με την εντοπιζόμενη σχετική εξειδίκευση σε αριθμό κλάδων βιομηχανίας (εθνικό επίπεδο).

Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει την πιο σημαντική εξειδίκευση στις κατηγορίες **‘κατεργασία & βαφή γουναρικών – παραγωγή γούνινων ειδών’** και **‘εξόρυξη λιγνίτη’** που ανέρχονται σε πολύ υψηλές τιμές, της τάξεως των 407,63 και 109,39 αντίστοιχα. Παράλληλα, διαθέτει σημαντικές τιμές (και τις υψηλότερες αναλογικά με τις αντίστοιχες των υπόλοιπων περιφερειών) στις κατηγορίες: **‘εξόρυξη ανθρακίτη’**, **‘παραγωγή & διανομή ηλεκτρικής ενέργειας’**, **‘δευτεροβάθμια εκπαίδευση’** και **‘διοίκηση κράτους & οικονομική & κοινωνική πολιτική κοινότητας’**. Αξιοσημείωτη είναι και η εξειδίκευση στην **καλλιέργεια των σιτηρών και κηπευτικών, όπως π.χ. κρόκος (σαφράν) κτλ. και στην κτηνοτροφία.**

Κρίσιμα δεδομένα της υφιστάμενης κατάστασης σε ΕΤΑΚ και επιχειρηματικότητα στην ΠΔΜ συγκρινόμενα με το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Ο κύριος κορμός των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας αποτελείται κυρίως από επιχειρήσεις πολύ μικρές και μικρές, ενώ ελάχιστες ανήκουν στην κατηγορία μεσαίες. Παρά το γεγονός ότι η καινοτομία και η αξιοποίηση της Ε&ΤΑ είναι συνυφασμένες κυρίως με δράσεις των μεσαίων - μεγάλων εταιριών, παρατηρείται συχνά ότι οι μεσαίες επιχειρήσεις της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (έστω και περιορισμένες σε αριθμό) δείχνουν μια ιδιαίτερη δυναμική στην πραγματική περιφερειακή καινοτομία.

Η ανάγκη για επιχειρηματική επιβίωση οδηγεί τους μικρομεσαίους όλων των τομέων (και συχνά και τις micro εταιρείες) σε μία διαρκή αναζήτηση ανάπτυξης, με μόνα μέσα την ευελιξία που τους προσδίδει το μικρό μέγεθος της επιχείρησης, και μία ουσιαστική γνησιότητα και αυθεντικότητα που οφείλεται στον τοπικό περιορισμό.

Ελλείψεις σε τομείς που αποτελούν το βασικό κορμό της καινοτομίας, όπως οργανωμένα τμήματα έρευνας και ανάπτυξης, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, μεγάλο ποσοστό εξειδικευμένων εργατοτεχνιτών και

πτυχιούχων πανεπιστημίου και τεχνολογική υποδομή υψηλών προδιαγραφών, δεν φαίνεται να αποτελούν σημαντικά εμπόδια στη διάθεση για ανάπτυξη και καινοτομία.

Παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι επί μέρους κλάδοι στη Δυτική Μακεδονία δείχνουν να αδιαφορούν για το ρόλο της έρευνας και ανάπτυξης, ως δομικό στοιχείο μιας επιχείρησης (και ως ένα βαθμό αυτό αιτιολογείται από το μέγεθος των επιχειρήσεων), φαίνεται ότι δεν στερούνται πλήρως καινοτόμων δράσεων, οι οποίες θα πρέπει να αναζητηθούν ως πρωταρχικές ιδέες στην επιχειρηματική διάθεση του ιδιοκτήτη της εταιρίας. Σε πολλές περιπτώσεις όμως η αναπτυξιακή πορεία μιας ΜΜΕ βασίζεται σε δοκιμασμένες πρακτικές καινοτομίας των μεγάλων βιομηχανιών του αντίστοιχου κλάδου.

Στην κατεύθυνση αυτή βοήθησαν (στον τομέα της χρηματοδότησης) αρκετά οι εθνικές πολιτικές και τα προγράμματα των τελευταίων ετών, που επιδοτούσαν όσες από τις επιχειρήσεις προχώρησαν παρά το αρνητικό οικονομικό κλίμα και επένδυσαν σε καινοτόμες πρωτοβουλίες.

Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων της περιφέρειας είναι πολύ μικρές οικογενειακές (κυρίως) μονάδες. Όταν λοιπόν ο αριθμός των εργαζομένων είναι πολύ μικρός (έως 10 άτομα), η ύπαρξη ενός και μόνο πτυχιούχου συνιστά ανατροπή για τους δείκτες της καινοτομίας, όσον αφορά στους ανθρώπινους πόρους. Η πραγματικότητα είναι ότι σε πολλές από τις πολύ μικρές αυτές μονάδες (και αυτό συμβαίνει κυρίως τα τελευταία 10-15 χρόνια) υπάρχει ένας πτυχιούχος (συνήθως από το οικογενειακό περιβάλλον του ιδιοκτήτη της επιχείρησης), η κινητοποίησή του όμως προς την κατεύθυνση της καινοτομίας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το περιβάλλον εργασίας (κυρίως σχετίζεται με το βαθμό συμμετοχής του στην επιχείρηση κλπ.).

Το είδος της καινοτομίας στο οποίο επενδύουν οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις στην περιφέρεια αφορά κυρίως στη βελτίωση των προϊόντων (εμφάνιση, τυποποίηση κλπ.), ενώ δευτερευόντως επιλέγουν να επενδύσουν σε καινοτομίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της απόδοσης της υπάρχουσας τεχνολογίας (με μικρές επενδύσεις στην γραμμή παραγωγής).

Ο σχεδιασμός νέων προϊόντων και υπηρεσιών έχει σαφώς μικρή απήχηση στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις όλων των κλάδων, καθώς απαιτεί υψηλές επενδύσεις και έχει μεγάλο ρίσκο, αντίθετα με την παραγωγική διαδικασία η οποία φαίνεται να αποτελεί μία από τις βασικές καινοτόμες κατευθύνσεις της επιχείρησης. Οι μεσαίες επιχειρήσεις παρότι είναι λίγες αναλογικά στην περιφέρεια, επιλέγουν διστακτικά μεν, συστηματικά δε, να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στον χώρο μέσω καινοτομιών στο σχεδιασμό νέων προϊόντων, στην παραγωγική διαδικασία αλλά και στη συσκευασία, προκειμένου να επιτύχουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης αλλά και να μην μείνουν εκτός των εξελίξεων. Πολύ μεγαλύτερα βέβαια, κενά εμφανίζουν οι επιχειρήσεις των περισσότερων κλάδων του τριτογενούς τομέα, που καινοτομούν στο χώρο των υπηρεσιών.

Βασικός περιοριστικός παράγοντας της καινοτομίας για μία επιχείρηση στη Δυτική Μακεδονία είναι τα οικονομικά μέσα που απαιτούνται. Το κόστος της καινοτομίας αλλά και η διαθεσιμότητα των απαιτούμενων κεφαλαίων είναι τα σημαντικότερα ανασταλτικά βαρίδια για την καινοτομία, ενώ σημαντικό ρόλο φαίνεται να έχει τόσο η γραφειοκρατία όσο και το κανονιστικό πλαίσιο, ενώ η συχνή απουσία ειδικών κινήτρων από το δημόσιο τομέα ως πολιτική ενίσχυσης του κλάδου, είναι επίσης ένα εμπόδιο.

Το υψηλό κόστος της καινοτομίας και η απουσία των απαιτούμενων κεφαλαίων είναι λογικό να οδηγούν σε αναζήτηση εταίρου χρηματοδότη, που στην περίπτωση των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας είναι σαφής η προτίμηση της ΕΕ στον ρόλο αυτού του εταίρου. Μάλιστα οι ΜΜΕ φαίνεται να προτιμούν την άμεση οικονομική στήριξη από την ΕΕ (και δευτερευόντως από το κράτος) σε πολύ υψηλά ποσοστά.

Η απουσία φορολογικών κινήτρων φαίνεται επίσης να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την καινοτόμο δράση των ΜΜΕ.

Η ανάπτυξη μέσω της καινοτομίας για τις ΜΜΕ της Δυτικής Μακεδονίας προσδιορίζεται και καθοδηγείται μέσα από συγκεκριμένους παράγοντες που άπτονται των εφαρμοζόμενων πολιτικών και των ευρωπαϊκών και κρατικών προγραμμάτων.

Είναι γεγονός ότι οι μεσαίες κυρίως επιχειρήσεις έχουν ανάγκη από ουσιαστική στήριξη προς την κατεύθυνση της καινοτομίας, καθώς είναι αυτές για τις οποίες η έννοια καινοτομία λαμβάνει πραγματικές διαστάσεις. Οι δε μικρές επιχειρήσεις από την άλλη αναζητούν κατευθυντήριες γραμμές και απαιτούν ευρύτερη πρόσβαση στην καινοτομία.

Η παραγόμενη καινοτομία στις ΜΜΕ δεν οφείλεται αποκλειστικά στις επενδύσεις για έρευνα και ανάπτυξη. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνήθως επιλέγουν να καινοτομούν σταδιακά, με μικρό βηματισμό και σπανιότερα προχωρούν σε ριζικές αλλαγές προτιμώντας να διατηρήσουν το καταναλωτικό τους κοινό. Παρουσιάζουν δε μικρή ευαισθησία στην χάραξη στρατηγικής και τις εφαρμοζόμενες πολιτικές για την καινοτομία.

Συνήθως τα μέτρα που λαμβάνονται από την πολιτεία για την τόνωση της καινοτομίας είναι γενικευμένα και εμπεριέχουν κατευθύνσεις προς όλες τις βιομηχανίες ή επιχειρήσεις υπηρεσιών ανεξαρτήτου μεγέθους και κλάδου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η επίδρασή τους σε επί μέρους κλάδους να είναι ιδιαίτερα περιορισμένη και μη στοχευμένη. Η άποψη πολλών ότι συγκεκριμένοι παραδοσιακοί κλάδοι (όπως ο κλάδος τροφίμων, κατασκευών, δερμάτων κλπ.) έχει περιορισμένες δυνατότητες και προοπτικές στο θέμα της καινοτομίας είναι μάλλον αναχρονιστική και μη ρεαλιστική.

Οι βασικότερες ελλείψεις και κενά που υπάρχουν στις ΜΜΕ της Περιφέρειας εντοπίζονται στους παρακάτω τομείς:

- **Εξωστρέφεια**

Παρατηρείται μία δυσκαμψία των επιχειρήσεων της περιφέρειας στο εξαγωγικό εμπόριο, η οποία οφείλεται κυρίως στην έλλειψη εθνικής αλλά και λιγότερο περιφερειακής στρατηγικής στην εξαγωγική πολιτική. Ο Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών έχει αναλάβει την προώθηση των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό με πολύ χαμηλό όμως προϋπολογισμό, ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στις παγκόσμιες αγορές. Η έλλειψη εξαγωγικής δυναμικής υποβαθμίζει την εικόνα των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό. Επιπροσθέτως στην προσπάθεια αυτή φαίνεται ότι η συμμετοχή των εκπροσώπων της βιομηχανίας στον σχεδιασμό, στο συντονισμό και στην εφαρμογή των πολιτικών είναι πολύ περιορισμένη.

Ειδικά για την περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων (επομένως και των ποσοτικών παραγωγικών δυνατοτήτων τους) είναι ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας στην λειτουργία του εξαγωγικού μηχανισμού.

- **Συνεργασίες**

Το μειονέκτημα του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων όφειλε διαχρονικά να αντισταθμίζεται μέσα από συνεργατικές κινήσεις. Σήμερα η δικτύωση των επιχειρήσεων σε όλους τους κλάδους είναι σχεδόν ανύπαρκτη (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων) τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και κάθετα στην αλυσίδα παραγωγής - διακίνησης - διάθεσης.

Ο επιχειρηματικός κατακερματισμός είναι εμπόδιο στις εξαγωγές, οξύνει το οικονομικό κόστος της ανάπτυξης, δεν διευκολύνει την επίλυση προβλημάτων που εντοπίζονται κυρίως στις σχέσεις επιχειρήσεων και λιανεμπορίου.

Έχει αποδειχθεί σε διεθνές επίπεδο πως οι συνεργατικές κινήσεις μπορούν να προωθήσουν συνέργειες σε θέματα, όπως την συνεργασία με ερευνητικές μονάδες και την λειτουργία εργαστηρίων ελέγχου ποιότητας, οπότε μπορούν να οδηγήσουν και σε οικονομίες κλίμακας.

Για παράδειγμα, η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας αγαθών ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας μπορεί να στηρίξει τον διαρκώς φθίνοντα πρωτογενή τομέα, στο πλαίσιο της παραγωγής ποιοτικών, πιστοποιημένων και βιολογικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Παραγωγικές δραστηριότητες αυτού του τύπου, προσανατολισμένες στην τοπική κοινωνία μέσα από συλλογικά σχήματα, συνθέτουν μία από τις βασικές παραμέτρους της κοινωνικής οικονομίας. Πρόκειται για δράσεις, αλλά και νέες παραγωγικές κατευθύνσεις, ενισχυόμενες από χρηματοδοτικά μέσα, εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα, με πρόσφορο έδαφος στην οικονομία της περιφέρειας λόγω της κυρίαρχης θέσης του τομέα παροχής υπηρεσιών αλλά και των σημαντικών διαθεσίμων του.

- **Ηλεκτρονικό εμπόριο**

Η αξιοποίηση του διαδικτύου για την εξυπηρέτηση των αναγκών των επιχειρήσεων είναι ολοένα και περισσότερο απαραίτητη για την βελτίωση της εξαγωγικής πορείας των ΜΜΕ (συμμετοχή στις παγκόσμιες αγορές, e-marketplaces, σε διαρκείς ηλεκτρονικές εκθέσεις εξαγωγικών προϊόντων, αυτοματοποίηση των συναλλαγών, δημιουργία ηλεκτρονικών αγορών προμηθευτών και προωθητικές ενέργειες σε παγκόσμιο επίπεδο).

Η έλλειψη πολιτικής αλλά και τα πολλά εμπόδια που υπάρχουν στην υλοποίηση των επενδύσεων στους τομείς της πληροφορικής και των επικοινωνιών δεν δημιουργούν ένα ικανοποιητικό ψηφιακό περιβάλλον για την επιχείρηση.

- **Ποιότητα και ασφάλεια των προϊόντων (κατά περίπτωση κλάδων της περιφερειακής οικονομίας)**

Ο υγιής ανταγωνισμός εξασφαλίζει την προστασία του καταναλωτή και αποκλείει αθέμιτες πρακτικές που συνδέονται με τη χαλάρωση της επαγρύπνησης για την ασφάλεια των προϊόντων. Η επιβολή της ιχνηλασιμότητας και στον παραγωγό της πρώτης ύλης διασφαλίζει τον καλύτερο έλεγχο του τελικού προϊόντος. Η ευαισθητοποίηση του καταναλωτή και η ενίσχυση της καταναλωτικής συνείδησης είναι αρωγοί τόσο στην παροχή προϊόντων υψηλής ποιότητας και προδιαγραφών, όσο και στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας.

Σημαντικό έλλειμμα υπάρχει όμως και σε θέματα ενημέρωσης και κατάρτισης των επιχειρηματιών στις νέες τεχνικές βελτίωσης της ποιότητας και στα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ασφάλειας.

- **Καινοτομία**

Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, οι διοικητικές και οργανωτικές ανεπάρκειες, η νοοτροπία αποφυγής κινδύνου περιορίζουν τις καινοτόμες δράσεις στον κλάδο.

Η παρέμβαση της πολιτείας είναι απαραίτητη σε θέματα όπως η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, η ευνοϊκότερη φορολόγηση, η θέσπιση βραβείων καινοτομίας και η ικανοποιητική χρηματοδότηση της Ε&Α.

Ο οργανωτικός και διοικητικός εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και οι συνεργασίες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την ελαχιστοποίηση της αβεβαιότητας στην εφαρμογή ερευνητικών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

αποτελεσμάτων, είναι κινήσεις που θα διευκολύνουν και θα βελτιώσουν την καινοτομία σε όλους τους τομείς της επιχειρηματικότητας.

- **Θεσμικά ζητήματα**

Καταγράφονται διαχρονικά θεσμικά κενά και προβλήματα σε κλάδους της επιχειρηματικότητας. Παράλληλα υπάρχει ένα θεσμικό κενό στην παρακολούθηση της εφαρμογής των κοινοτικών κανονισμών ποιότητας και στον έλεγχο της αγοράς. Το κανονιστικό πλαίσιο (και για μέρος κλάδων) περιλαμβάνει νόμους και διατάξεις που χρήζουν προσαρμογής στις σημερινές συνθήκες, ενώ η Ελληνική νομοθεσία δεν έχει εναρμονιστεί πλήρως μέχρι σήμερα με την Ευρωπαϊκή.

3. Ο Σχεδιασμός και η Εφαρμογή των Πολιτικών για την ΕΤΑΚ

3.1 Οι εμπλεκόμενοι Φορείς στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή της πολιτικής για την ΕΤΑΚ

Η πολιτική για την Ευρώπη 2020 προτάσσει τρεις αλληλοσχετιζόμενες προτεραιότητες: Έξυπνη ανάπτυξη, Διατηρήσιμη ανάπτυξη και Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.

Στο Εθνικό/Διαπεριφερειακό Επίπεδο οι βασικοί Φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα που εμπλέκονται στη χάραξη στρατηγικής και τον τελικό σχετικό σχεδιασμό όπως και στην εφαρμογή της πολιτικής αυτής για την ΕΤΑΚ είναι:

Γενική Γραμματεία Επενδύσεων Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας

Η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων (ΕΣΠΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας αποτελεί κομβικό σημείο για την προώθηση των χρηματοδοτικών προγραμμάτων που στηρίζουν την ανάπτυξη της χώρας. Διαρκής στόχος της είναι η ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας του ιδιωτικού τομέα και η ανάπτυξη του παραγωγικού δυναμικού της χώρας.

Η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων (σε ότι αφορά στο ΣΕΣ 2014-2020):

- Συμβάλει στο σχεδιασμό των Αναπτυξιακών-Επενδυτικών Νόμων προκειμένου να ενθαρρυνθούν επενδυτικές πρωτοβουλίες που θα οδηγήσουν στην οικονομική πρόοδο της χώρας.
- Παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και εισηγείται τη λήψη αναγκαίων μέτρων και διαδικασιών για την επιτάχυνση της περιφερειακής σύγκλισης και συνοχής.
- Συντονίζει και φροντίζει για την εύρυθμη λειτουργία των Ειδικών Υπηρεσιών της Εθνικής Αρχής Συντονισμού της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων.
- Διασφαλίζει τους στόχους του ΣΕΣ 2014 -2020.
- Παρακολουθεί τη χρηστή διαχείριση και μέγιστη αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων.
- Ελέγχει την τήρηση των δεσμεύσεων απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Παρακολουθεί και εξασφαλίζει την τήρηση των αρχών της νομιμότητας και κανονικότητας καθώς και την ορθή εφαρμογή του κοινοτικού και εθνικού δικαίου στον τομέα των επενδύσεων.
- Υποστηρίζει τα Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων, εισάγοντας μέτρα και θεσμούς που εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των εθνικών πόρων, αξιολογώντας τις προτάσεις και εξασφαλίζοντας τους μηχανισμούς ελέγχου εκτέλεσης των έργων σε όλα τα επίπεδα.

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας – ΓΓΕΤ

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων:

- Ενισχύει μέσω ανταγωνιστικών Ε&Τ προγραμμάτων, τις ερευνητικές δραστηριότητες των ερευνητικών και παραγωγικών φορέων σε τομείς σημαντικούς για την ελληνική οικονομία και τη βελτίωση της ζωής του πολίτη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Στηρίζει τη μεταφορά και τη διάχυση προηγμένων τεχνολογιών προς τους παραγωγικούς φορείς της χώρας, επιτυγχάνοντας έτσι την άμεση αξιοποίηση των προϊόντων της έρευνας.
- Συμβάλλει στην ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού της χώρας.
- Εκπροσωπεί τη χώρα στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εναρμονίζοντας τις ερευνητικές και τεχνολογικές δραστηριότητές της με τις απαιτήσεις της διεθνούς κοινότητας.
- Προωθεί τη συνεργασία σε θέματα ΕΤΑΚ, με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.
- Ιδρύει ινστιτούτα και τεχνολογικούς φορείς σε τομείς υψηλής προτεραιότητας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.
- Εποπτεύει και χρηματοδοτεί την πάγια λειτουργία και στηρίζει δυναμικά 19 από τους γνωστότερους και σημαντικότερους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς της χώρας.
- Προωθεί τη διάδοση των Ε&Τ πληροφοριών, σε εθνική κλίμακα, με τη βοήθεια τεχνολογικής πληροφόρησης.
- Υποστηρίζει δράσεις ευαισθητοποίησης της ελληνικής κοινωνίας σε θέματα Έρευνας και Τεχνολογίας.

Ο ρόλος της ΓΓΕΤ στη νέα προγραμματική περίοδο

Η ΓΓΕΤ συμμετέχει ενεργά στην κατάρτιση του αναπτυξιακού προγραμματισμού της χώρας για την περίοδο 2014 – 2020, έχοντας την ευθύνη για το Θεματικό Στόχο 1 «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας».

Ο ρόλος της ΓΓΕΤ έγκειται κυρίως στα εξής:

- Συμβολή στην κατάρτιση του συνολικού στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της χώρας για την περίοδο 2014-2020 και ειδικότερα της Σύμβασης Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ 2014-2020) (Partnership Agreement), σε ό,τι αφορά στον τομέα της Έρευνας, της Τεχνολογίας και της Καινοτομίας (Ε&ΤΑ&Κ)
- Διαμόρφωση, στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ (ΣΕΣ), μιας στρατηγικής Ε&ΤΑ&Κ για ευφυή εξειδίκευση (RIS3) που αποτελεί εκ των προτέρων προϋπόθεση (αιρεσιμότητα/conditionality) για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία από το ΕΤΠΑ κατά τη νέα περίοδο. Η στρατηγική αυτή διαμορφώνεται παράλληλα, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, μέσα από διεργασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο επιπέδων, τις οποίες συντονίζει η ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΕΥΣΣΑΑΠ) του Υπουργείου Ανάπτυξης, με την επιστημονική ευθύνη της ΓΓΕΤ.
- Διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής κι ενός Οδικού Χάρτη για τις Μεγάλες Ερευνητικές Υποδομές, ο οποίος θα αναδεικνύει τις προτεραιότητες της χώρας για μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε μεγάλης κλίμακας Ερευνητικές Υποδομές, λαμβάνοντας υπόψη τον περιφερειακό αντίκτυπο των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- Κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία, που θα αποτελέσει το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο για δραστηριότητες Ε&Τ&Κ την περίοδο 2014-2020

Οι περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την **ευφυή εξειδίκευση**, συνιστούν μία μεγάλη πρόκληση για τη νέα προγραμματική περίοδο. Στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής οι περιφέρειες και οι τοπικές κοινωνίες της χώρας, καλούνται να αναγνωρίσουν, να δομήσουν και να αξιοποιήσουν τα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

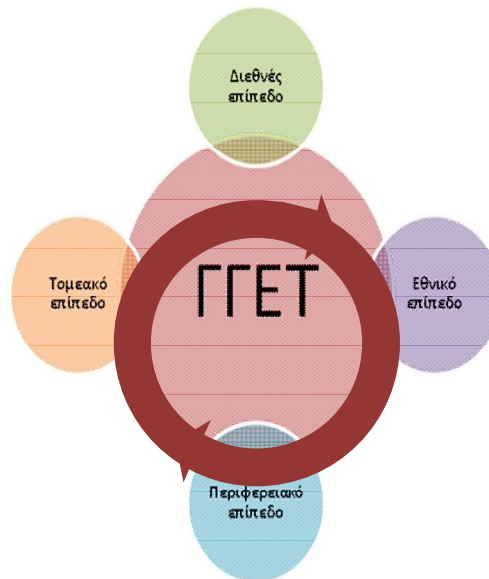
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα, να υποστηρίξουν την καινοτομία και να επικεντρώσουν τις επενδύσεις, ώστε με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα στάδια, να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας.

Σε αυτή την προσπάθεια των Περιφερειών, η ΓΓΕΤ **καλείται να παίξει σε εθνικό/διαπεριφερειακό επίπεδο, ένα ρόλο συντονιστικό και ενισχυτικό**, ιδιαίτερα όσον αφορά:

- στο σχεδιασμό και εφαρμογή εργαλείων με εθνική διάσταση,
- στην περαιτέρω ενίσχυση και συντονισμό των ερευνητικών υποδομών και την σύνδεση τους με τις υποδομές καινοτομίας,
- στην παραγωγή και διάχυση της νέας γνώσης και καινοτομίας στις περιφερειακές οικονομίες και
- στη διασύνδεση μεταξύ των διαφόρων πολιτικών καθώς η καινοτομία απαιτεί δια-τομεακή και πολύ-επίπεδη συνεργασία κα.

Ο ρόλος της ΓΓΕΤ ανά επίπεδο δραστηριοποίησης, απεικονίζεται σχηματικά ως εξής:

Σχήμα 3. 1: Ο ρόλος της ΓΓΕΤ στη νέα προγραμματική περίοδο

Η συνεισφορά της ΓΓΕΤ στην πολιτική Ε&Κ σε καθένα από τα προαναφερθέντα επίπεδα είναι διαφορετική. Η σημασία της ΓΓΕΤ είναι σημαντική στην αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων, αφού οι επιλογές που γίνονται σε κάποιο επίπεδο επηρεάζουν τα υπόλοιπα. η ΓΓΕΤ θα πρέπει να εξασφαλίσει την αρμονική συνύπαρξη όλων των επιπέδων με έναν τρόπο που θα επιτυγχάνει την βέλτιστη αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων, ανεξαρτήτως προέλευσης (Εθνικοί Πόροι, Διαρθρωτικά Ταμεία, HORIZON 2020), την εμπλοκή όλων των παραγόντων που λειτουργούν είτε στο εθνικό είτε στα περιφερειακά συστήματα Ε&Κ, την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων, αλλά και τη διάχυση των αποτελεσμάτων σε όλα τα επίπεδα με στόχο τη μεγιστοποίηση της επίδρασης κάθε Δράσης που θα αναλαμβάνεται σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο προς όφελος της χώρας.

Επιπλέον, η ύπαρξη **μηχανισμών παρακολούθησης, μετρήσεων και ανατροφοδότησης** σε εθνικό επίπεδο αποτελεί μια αναγκαία και σημαντικότερη διάσταση της πολιτικής της ΓΓΕΤ στη νέα προγραμματική περίοδο.

Στο Περιφερειακό Επίπεδο οι κύριοι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και στην άμεση ή έμμεση εφαρμογή της πολιτικής για την ΕΤΑΚ στη νέα περίοδο είναι:

- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σχεδιασμός – εφαρμογή)
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας (σχεδιασμός)
- Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, ΚΤΕ/ΤΕΙ, ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ (εφαρμογή)
- Επιστημονικά και Εμποροβιοτεχνικά Επιμελητήρια (εφαρμογή)

Πίνακας 3. 1: Φορείς σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών ΕΤΑΚ

<i>Προγραμματικό Επίπεδο</i>	<i>Φορέας</i>	<i>Ο Ρόλος του Φορέα στον σχεδιασμό/ εφαρμογή πολιτικών ΕΤΑΚ</i>
<i>Εθνικό/ Διαπεριφερειακό Επίπεδο</i>	Γενική Γραμματεία Επενδύσεων Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας	Σχεδιασμός
	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας – ΓΓΕΤ	Σχεδιασμός - εφαρμογή
<i>Περιφερειακό Επίπεδο</i>	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Σχεδιασμός - εφαρμογή
	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας	Σχεδιασμός
	Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	Εφαρμογή
	Ερευνητικά Ιδρύματα (ΚΤΕ/ΤΕΙ, ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ)	Εφαρμογή
	Επιστημονικά και Εμποροβιοτεχνικά Επιμελητήρια	Εφαρμογή (υποστήριξη επιστημόνων & επιχειρήσεων)

Ο ειδικός ρόλος των δύο ανωτάτων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην περιφερειακή ανάπτυξη, του Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας (ΚΤΕ/ΤΕΙ) και του Ινστιτούτου Χημικών Διεργασιών & Ενεργειακών Πόρων (ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ).

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Σύντομη παρουσίαση / Υποδομές & δεξιότητες υποστήριξης ΕΤΑΚ

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας είναι σχετικά νεοσύστατο ίδρυμα. Ιδρύθηκε το 2003 προσαρτώντας τμήματα που μέχρι πρότινος λειτουργούσαν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπό την αιγίδα άλλων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνει την Πολυτεχνική Σχολή (Τμήματα Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων και Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών). Αποτελεί ενεργό συνεργάτη σε πολλά ανταγωνιστικά έργα των ευρωπαϊκών προγραμμάτων πλαισίων Ε&Α και τις καινοτόμες ενέργειες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, για τα θέματα όπως ο ρόλος της καινοτομίας στην περιφερειακή ανάπτυξη, το σχέδιο των περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας, η περιφερειακή διαχείριση γνώσης, η επεξεργασία των εργαλείων που υποστηρίζουν την τεχνολογική καινοτομία και τη διαχείριση τεχνολογίας, κλπ. Ερευνητικά προγράμματα διεξάγονται στο Ίδρυμα είτε με πόρους δικούς του, είτε χρηματοδοτούμενα από την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) και άλλους φορείς του Δημοσίου, είτε χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε τέλος χρηματοδοτούμενα από ιδιωτικούς φορείς (επιχειρήσεις) της χώρας μας ή και άλλων χωρών, υπό ορισμένες ακαδημαϊκές προϋποθέσεις. Στο πλαίσιο υλοποίησης των προγραμμάτων επιτυγχάνονται διμερείς ή πολυμερείς διακρατικές συνεργασίες

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

με Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα και άλλους φορείς, στον εθνικό και ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και σε τρίτες χώρες.

Εργαστήρια Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Εργαστήριο Τεχνολογίας Περιβάλλοντος

Το Εργαστήριο Τεχνολογίας Περιβάλλοντος (ΕΤΠ) ανήκει στο Τμήμα Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με έδρα τη Κοζάνη. Το ΕΤΠ έχει ως αποστολή αφενός την παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης εναρμονισμένης με τις ανάγκες της κοινωνίας σε Έλληνες και αλλοδαπούς προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και αφετέρου την διεξαγωγή υψηλής ποιότητας βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας σε ένα διεθνές και ανταγωνιστικό περιβάλλον στα πεδία της παραγωγής «πράσινης» ενέργειας και της Περιβαλλοντικής Προστασίας. Συγκεκριμένα οι τομείς δραστηριότητας του εργαστηρίου σχετίζονται με την μελέτη και έρευνα περιβαλλοντικών προβλημάτων καθώς και την ανάπτυξη διεργασιών αντιρρυπαντικής τεχνολογίας με έμφαση σε ενεργειακά θέματα.

Ενδεικτικά παρατίθενται τα πεδία δραστηριότητας του εργαστηρίου:

- Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την παραγωγή και χρήση ενέργειας
- Περιβαλλοντική Υπολογιστική Ρευστομηχανική
- Μελέτη της ρύπανσης της ατμόσφαιρας από αέριους και σωματιδιακούς ρύπους και συγκεκριμένα βαρέα μέταλλα και τοξικές οργανικές ενώσεις
- Αντιρρυπαντική τεχνολογία για τον καθαρισμό και επεξεργασία αερίων και υγρών αποβλήτων με ανάπτυξη πορωδών φίλτρων και μεμβρανών.
- Τεχνολογία Υδρογόνου και Ασφάλεια
- Κυψέλες Καυσίμου
- Νέα Καύσιμα
- Αξιοποίηση Βιομάζας

Στο ΕΤΠ έχουν αναπτυχθεί σημαντικές ερευνητικές δραστηριότητες που εντάσσονται στην περιοχή της τεχνολογίας περιβάλλοντος. Πολλές από αυτές έχουν ήδη ολοκληρωθεί ή είναι στο στάδιο της εξέλιξης, σε συνεργασία με τμήματα Ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων μέσω ερευνητικών προγραμμάτων.

Ερευνητικό Εργαστήριο Διαχείρισης Τεχνολογίας (MATER Lab)

Το Ερευνητικό Εργαστήριο Διαχείρισης Τεχνολογίας (MATER Lab) δραστηριοποιείται στο τμήμα Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην Κοζάνη. Το εργαστήριο MATER εστιάζει στην ερευνητική περιοχή της διαχείρισης τεχνολογίας και καινοτομίας δίνοντας έμφαση σε επιχειρήσεις και οργανισμούς περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας. Το Εργαστήριο λειτουργεί ως πλατφόρμα, η οποία υποστηρίζει επιχειρηματίες και επιστήμονες προκειμένου να δημιουργηθεί μια τεχνολογικά ισχυρή βάση που θα ενισχύσει την οικονομική, ερευνητική, επιστημονική και οικονομική ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας και της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής. Με την προώθηση της καινοτομίας, το Εργαστήριο είναι σε θέση να υποστηρίξει τους επιχειρηματίες και τους επενδυτές, των βασισμένων στην τεχνολογία επιχειρήσεων, προωθώντας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

σε αυτούς επιτυχείς τεχνικές μεταφοράς τεχνολογίας, διαχείρισης γνώσης και καινοτομίας καθώς και υποστηρίζοντας την ανάπτυξη εργαλείων διαχείρισης καινοτομίας των επιχειρήσεων. Το εργαστήριο στελεχώνεται κυρίως από επιστήμονες ερευνητές και μηχανικούς με μακροχρόνια εμπειρία στη διαμόρφωση και υλοποίηση έργων καινοτομίας, επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης ανταγωνιστικότητας σε εθνικά, περιφερειακά και ευρωπαϊκά προγράμματα.

ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας – Σύντομη παρουσίαση / Υποδομές & δεξιότητες υποστήριξης ΕΤΑΚ

Το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί το μεγαλύτερο Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Δυτική Μακεδονία και κατατάσσεται δεύτερο μεταξύ των Περιφερειακών ΤΕΙ και τέταρτο μεταξύ των Πανεπιστημίων της χώρας. Με τις τρεις Σχολές του, τα τρία Παραρτήματα και τα δεκαπέντε συνολικά Τμήματα αποτελεί στόχο επιλογής και πόλο έλξης για χιλιάδες σπουδαστές κάθε χρόνο. Το Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας ενθαρρύνει (α) την έρευνα, με σκοπό την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και προϊόντων, υλικών και διατάξεων, διαδικασιών και μεθόδων (β) την παροχή επιστημονικών και τεχνολογικών υπηρεσιών και την εκπόνηση μελετών με σκοπό την υποστήριξη εκπαιδευτικής, τεχνολογικής, βιομηχανικής, οικονομικής, κοινωνικής, αγροτικής, αμυντικής, πολιτισμικής και εν γένει ανάπτυξης της χώρας, πάντοτε εντός των πλαισίων του γνωστικού αντικειμένου και των δυνατοτήτων του συμβαλλόμενου Τομέα, Εργαστηρίου ή Ερευνητικής Ομάδας

Εργαστήρια ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας

Εργαστήριο Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Περιβαλλοντικής Φυσικής

Το Εργαστήριο Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Περιβαλλοντικής Φυσικής (Ε.Α.Ρ.-ΠΕ.ΦΥ.) αποτελεί διατμηματικό εργαστήριο της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. Σκοπός του ΕΑΡ – ΠΕΦΥ ειδικότερα είναι:

- Η δημιουργία θεωρητικής, επιστημονικής και τεχνολογικής υποδομής για την αρτιότερη διδασκαλία των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων, που είναι σχετικά με τα ερευνητικά αντικείμενα του εργαστηρίου
- Η διεξαγωγή έρευνας για την κάλυψη των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στην περιοχή του γνωστικού του αντικειμένου
- Η ανάπτυξη και μεταφορά τεχνογνωσίας στην περιοχή της περιβαλλοντικής διαχείρισης και τεχνολογίας
- Η διάδοση περιβαλλοντικών γνώσεων στο ευρύτερο κοινό, άτομα ή θεσμούς
- Το ΕΑΡ-ΠΕΦΥ παρέχει υπηρεσίες αυτοδύναμα ή σε συνεργασία με άλλα εργαστήρια και επιχειρήσεις στα παρακάτω πεδία:
- Αποτίμηση ποιότητας του αέρα φυσικού και εργασιακού περιβάλλοντος, μετρήσεις πεδίου, προσομοιώσεις
- Αποτίμηση ποιότητας αέρα εσωτερικών χώρων, μετρήσεις - προσομοιώσεις
- Μετρήσεις μετεωρολογικών παραμέτρων στο Ατμοσφαιρικό Οριακό Στρώμα
- Κοκκομετρικές Αναλύσεις σωματιδιακής ύλης
- Αναλύσεις σωματιδιακής ύλης (βαριά μέταλλα, υδρογονάνθρακες, αλογονομένα παράγωγα υδρογονανθράκων)
- Προσομοιώσεις ατμοσφαιρικής κυκλοφορίας, Μοντέλα διασποράς ατμοσφαιρικών ρύπων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Μελέτες στρατηγικών περιορισμού της αέριας και σωματιδιακής ρύπανσης, συμβουλευτικές υπηρεσίες προστασίας ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος
- Μετρήσεις πεδίου και θεωρητική πρόλεξη αιολικού δυναμικού
- Μετρήσεις κυκλοφοριακού και βιομηχανικού θορύβου - χαρτογραφική αποτύπωση
- Μετρήσεις μη ιονίζουσας Η/Μ ακτινοβολίας
- Εφαρμογές GIS

Ερευνητικοί Φορείς

Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας – Σύνομη παρουσίαση / Υποδομές & δεξιότητες υποστήριξης ΕΤΑΚ

Το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας (Κ.Τ.Ε.) Δυτικής Μακεδονίας, είναι αυτοδιοικούμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), που διοικείται από το διευθυντή του και το εννεαμελές επιστημονικό συμβούλιο, συνδεδεμένο με το Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Α.Τ.Ε.Ι.) Δυτικής Μακεδονίας. Ιδρύθηκε το 1994 με το Προεδρικό Διάταγμα 306 (ΦΕΚ 163 τ. Α') το οποίο εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του νόμου 1771/1988 και του νόμου 1514/1985 <<Ανάπτυξη της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας>>. Έδρα του Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας Δυτικής Μακεδονίας είναι η Κοζάνη. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις βρίσκονται στα Κοίλα Κοζάνης, στο χώρο όπου βρίσκονται και οι εγκαταστάσεις του ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. Στο ΚΤΕ Δυτικής Μακεδονίας υπάγονται οι ακόλουθοι Ερευνητικοί Τομείς Τεχνολογίας (ΕΤΕ):

- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Προηγμένης Βιομηχανικής Παραγωγής, με έδρα την Κοζάνη.
- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Νέων Υλικών, με έδρα την Κοζάνη.
- Ερευνητικός Τομέας Επεξεργασίας Πληροφορίας, με έδρα την Κοζάνη.
- Ερευνητικός Τομέας Ελέγχου και Προστασίας Περιβάλλοντος, με έδρα την Κοζάνη.
- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Λιγνίτη, με έδρα την Πτολεμαΐδα.
- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Γούνας και Δέρματος, με έδρα την Καστοριά.
- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Ξύλου, με έδρα τα Γρεβενά.
- Ερευνητικός Τομέας Τεχνολογίας Γεωργίας - Κτηνοτροφίας, με έδρα την Φλώρινα.

Το Κ.Τ.Ε. (Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας) του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας παράλληλα με τις άλλες δραστηριότητες έχει και την ευθύνη λειτουργίας του Περιφερειακού Γραφείου Καινοτομίας. Επιδιώκει την προαγωγή της τεχνολογικής έρευνας και τη δοκιμή/εφαρμογή των επιστημονικών και τεχνολογικών πορισμάτων στην παραγωγή αποσκοπώντας στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων της παραγωγικής διαδικασίας. Επίσης αποβλέπει στην αποδοτική χρήση αυτών των εφαρμογών και στην αποκομιδή οικονομικών οφελών από τους χρήστες τους. Με αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να συνεισφέρει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Αυτό γίνεται μέσα από τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, την ανάπτυξη νέων βελτιωμένων προϊόντων, τη χρήση νέων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης και την προσφορά καινοτόμων υπηρεσιών. Εστιάζει τις επιστημονικές και ερευνητικές δραστηριότητες του στην υποστήριξη βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων σε θέματα τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων το ΚΤΕ Δυτικής Μακεδονίας διατηρεί αμφίδρομη σχέση (ενημέρωση, συνεργασία, ανάθεση έργου) με τις παραγωγικές επιχειρήσεις της περιοχής και συνεργάζεται με το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας (με 820 Καθηγητές/Ερευνητές όλων των ειδικοτήτων, 90 άτομα διοικητικό προσωπικό και με άρτιο εργαστηριακό εξοπλισμό). Προωθεί την ανάπτυξη σχέσεων με άλλα Κέντρα Ερευνών καθώς και Ερευνητικά Ινστιτούτα εσωτερικού ή εξωτερικού, εκπονεί μελέτες και

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

υλοποιεί ερευνητικά προγράμματα στον ελληνικό και ευρωπαϊκό χώρο κατά παραγγελία τρίτων ή σε συνεργασία με τρίτους (όπως clusters, προσφορά/ζήτηση προηγμένων τεχνολογιών).

Ινστιτούτο Τεχνολογίας & Εφαρμογών Στερεών Καυσίμων – ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ – Σύνομη παρουσίαση / Υποδομές & δεξιότητες υποστήριξης ΕΤΑΚ

Το ΙΔΕΠ (πρώην ΙΤΕΣΚ) είναι ο κύριος ελληνικός φορέας για τη μελέτη, έρευνα και ανάπτυξη τεχνολογίας με σκοπό τη βελτιωμένη και ολοκληρωμένη αξιοποίηση των στερεών καυσίμων υλών και των παραπροϊόντων τους. Ως ΙΤΕΣΚ ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1987 με την επωνυμία “Κέντρο Τεχνολογίας & Εφαρμογών Στερεών Καυσίμων” και εντάχθηκε το 2002 στο ΕΚΕΤΑ ως Ερευνητικό Ινστιτούτο. Το ΙΔΕΠ συμβάλει στην χάραξη ενεργειακής πολιτικής ως σύμβουλος του Υπουργείου Ανάπτυξης, της ΔΕΗ και του ΙΓΜΕ στον τομέα των στερεών καυσίμων και των καθαρών ενεργειακών τεχνολογιών. Κύριος στόχος του ΙΤΕΣΚ είναι η βελτιστοποίηση της χρήσης του Ελληνικού λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η επίτευξη του στόχου αυτού είναι συνάρτηση των ακόλουθων δύο τεχνολογικών προτεραιοτήτων:

- Της βελτίωσης των εφαρμοζόμενων μεθόδων εκμετάλλευσης των ορυχείων λιγνίτη, και
- Της εφαρμογής «καθαρών» τεχνολογιών καύσης και τεχνολογιών μικτής καύσης στερεών καυσίμων.

Παράλληλα, το ΙΔΕΠ ενεργοποιείται στο πεδίο ανάπτυξης καινοτόμων μεθόδων μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε περιοχές λιγνιτικών ορυχείων και ατμοηλεκτρικών σταθμών. Ένας από τους κύριους στόχους του είναι και η ανάπτυξη νέων χρήσεων της υπτάμενης τέφρας, που αφορούν ειδικά στον κατασκευαστικό τομέα, ο οποίος αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό κλάδο για την Ελλάδα (π.χ. παραγωγή τσιμέντου).

Το ΙΔΕΠ, ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις και επιταγές, επικεντρώνεται ιδιαίτερα στα ακόλουθα πεδία έρευνας:

- Βελτίωση της συνολικής απόδοσης των λιγνιτικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους σε σχέση με άλλες, εναλλακτικές, τεχνολογίες παραγωγής ενέργειας,
- Μείωση των αερίων εκπομπών που παράγονται από μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας,
- Βελτίωση των μεθόδων διαχείρισης και καύσης βιομάζας και απορριμμάτων που είναι δυνατό να εφαρμοστούν από βιομηχανίες και αποκεντρωμένες μονάδες παραγωγής ενέργειας,
- Προώθηση και βελτίωση τεχνολογιών συμπαραγωγής για την παραγωγή θερμότητας και ισχύος σε κεντρικές και αποκεντρωμένες μονάδες (συστήματα αεριοποίησης, παραγωγή και χρήση υδρογόνου και κυψέλες καυσίμων),
- Ανάπτυξη και βελτιστοποίηση συστημάτων τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης,
- Ανάπτυξη εξω-ηλεκτρικών χρήσεων του Ελληνικού λιγνίτη, όπως παραγωγή κωκ, οργανικών λιπασμάτων, εδαφοβελτιωτικών, κλπ.,
- Τεχνολογίες δέσμησης, μεταφοράς και γεωλογικής αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα.

Γενικότερα, το ΙΔΕΠ αναπτύσσει πολύπλευρες δραστηριότητες που στοχεύουν στην ενίσχυση της θέσης του τομέα εκμετάλλευσης των εγχώριων στερεών καυσίμων. Επιπρόσθετα, το Ινστιτούτο έχει ως στόχο την αναβάθμιση του τεχνολογικού υποβάθρου του τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας μας, μέσω της προώθησης έργων ερευνητικού και επιδεικτικού χαρακτήρα και της διάδοσης πληροφοριών. Η τελευταία διάσταση των δραστηριοτήτων του Ινστιτούτου αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

λόγω των αλλαγών στη διάρθρωση της ευρωπαϊκής ενεργειακής αγοράς και των επιπτώσεων τους στον Ελληνικό χώρο.

Η έδρα του Ινστιτούτου βρίσκεται στην Πτολεμαΐδα. Διατηρεί επίσης γραφεία στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Το Ινστιτούτο διαθέτει εξειδικευμένο εργαστηριακό εξοπλισμό για το χαρακτηρισμό στερεών και τη μελέτη της συμπεριφοράς τους σε θερμικές κατεργασίες, τόσο εργαστηριακά όσο και σε βιομηχανικές – πιλοτικές μονάδες. Το ΙΔΕΠ είναι σε θέση να παρέχει τόσο εργαστηριακές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας όσο και να πραγματοποιεί δοκιμές και αναλύσεις σε πιλοτική και βιομηχανική κλίμακα, όπως:

- Χαρακτηρισμός, προσδιορισμός απόδοσης και περιβαλλοντικής συμπεριφοράς καυσίμων
- Έλεγχος της απόδοσης και βελτιστοποίηση της λειτουργίας των μονάδων
- Προσομοίωση λειτουργίας μονάδων και μοντελοποίηση θερμικών κατεργασιών
- Χαρακτηρισμός και αξιοποίηση παραπροϊόντων καυσίμων

Παράλληλα, το ΙΔΕΠ ίδρυσε την εταιρεία – τεχνοβλαστό «CLEAN ENERGY ΕΠΕ» με σκοπό την επαλήθευση των εκθέσεων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την τυποποίηση και χαρακτηρισμό των νέου τύπου καυσίμων. Συμμετέχει σε Συμβουλευτικά Όργανα της Ε.Ε, σε Τεχνολογικές Πλατφόρμες (ETP ZEP), σε διεθνή δίκτυα και επιτροπές κύρους (CAG, CSLF, CO2 NET, IEA, κλπ.), και διατηρεί μακροχρόνιες σχέσεις συνεργασίας με περισσότερους από 40 οργανισμούς σε περισσότερες από 20 χώρες

Ειδικές αναφορές για τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα της Δυτικής Μακεδονίας

Ο ρόλος των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Δυτικής Μακεδονίας στην περιφερειακή ανάπτυξη, είναι πολύ σημαντικός και μπορεί να αποφέρει αμοιβαίο όφελος. Για να λειτουργήσει όμως σωστά η συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και των περιφερειακών αρχών θα πρέπει κατ' αρχήν να υπάρχει συναντίληψη. Αφού επιτευχθεί αυτή η συναντίληψη, είναι εξίσου σημαντική η κατανόηση εκείνων των αρχών και πρακτικών που αναδεικνύουν μηχανισμούς αξιοποιήσιμους σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημειώνεται πως η αποτελεσματικότητα του όποιου μηχανισμού εξαρτάται, πρωτίστως, από τις περιφερειακές και εθνικές συνθήκες.

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιφέρειας. Ένα πανεπιστήμιο μπορεί να συμβάλλει, έμμεσα, στην περιφερειακή ανάπτυξη καλύπτοντας τις ανάγκες που προκύπτουν για την σωστή λειτουργία του (προσλήψεις προσωπικού, αγορά εξοπλισμού και υπηρεσιών, υποδομές, κτλ.). Εκτός αυτού όμως, τα πανεπιστήμια μπορούν να βοηθήσουν στην περιφερειακή ανάπτυξη και με πιο άμεσο τρόπο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συμβολής τους στα τρία πεδία που ακολουθούν:

- α. την περιφερειακή καινοτομία
- β. την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και των δεξιοτήτων της περιφέρειας και
- γ. την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Ακαδημαϊκά ιδρύματα και σύνδεση με την περιφερειακή καινοτομία

Στα προηγούμενα χρόνια έμφαση είχε δοθεί στην εξεύρεση τρόπων κινητοποίησης των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ώστε να συνεισφέρουν στα άτυπα ή θεσμοθετημένα Περιφερειακά Συστήματα Καινοτομίας (ΠΣΚ). Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με την εξάπλωση της έννοιας της 'έξυπνης εξειδίκευσης' που τίθεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής, δίνει την ευκαιρία στα ιδρύματα να

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

αποκτήσουν ενεργό συμμετοχικό ρόλο στην περιφερειακή έξυπνη εξειδίκευση. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την συμβολή τους στην αξιολόγηση των επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων της περιφέρειας. Επιπλέον, η προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να συνεισφέρει στην αναγνώριση των ευκαιριών για στρατηγικές τεχνολογικής διαφοροποίησης των μεγάλων, τοπικών βιομηχανιών, ένας τομέας στον οποίο διαχρονικά συμβάλει η ακαδημαϊκή έρευνα.

Το ανθρώπινο δυναμικό και οι δεξιότητες του

Η συμμετοχή στην περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να γίνεται αξιοποιώντας ταλαντούχους καθηγητές και φοιτητές εντός της Δυτικής Μακεδονίας. Μπορεί, επίσης, να συμβάλει στη στελέχωση των επιχειρήσεων της περιφέρειας με ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό μέσω των στοχευμένων εκπαιδευτικών του προγραμμάτων. Με αυτό τον τρόπο, οι απόφοιτοι των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων μπορούν να λειτουργήσουν ως το 'μέσο' σύνδεσης και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων και της πανεπιστημιακής έρευνας.

Η Κοινωνική και Οικονομική Ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας & η συμβολή των ακαδ. ιδρυμάτων

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η περιφερειακή ανάπτυξη σχετίζεται τόσο με την κοινωνική όσο και με την οικονομική συνοχή εντός της περιφέρειας αλλά και μεταξύ περιφερειών. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορεί να συμβάλουν στην ενίσχυση αυτής της συνοχής με την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συμβάλλουν στην αύξηση της συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού στην ανώτερη εκπαίδευση. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να αυξηθεί η προσφορά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην περιφέρεια. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν ακόμα να βοηθήσουν με την δημιουργία προγραμμάτων δια βίου μάθησης, για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν λόγω του εκ των πραγμάτων συνεχούς μετασχηματισμού των επιχειρήσεων. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να απευθύνονται σε άτομα που εργάζονται ήδη σε επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας και να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Τέλος, τα πανεπιστήμια και οι επιχειρήσεις μπορούν να διεξάγουν συνεργατικά έρευνες στους κατοίκους της περιοχής, προκειμένου να αναγνωριστούν οι ευκαιρίες της αγοράς και να αξιολογηθούν οι υπηρεσίες και η παραγωγή καινοτομίας.

Τα κίνητρα για τη δραστηριοποίηση των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων στην Περιφερειακή Ανάπτυξη

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που οδηγούν ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα να αναπτύξει ισχυρούς συνεργατικούς δεσμούς με την περιφέρεια στην οποία δραστηριοποιείται. Αναφορικά με τις προσλήψεις των αποφοίτων του, μπορούν μέσω της εμπλοκής των στην ανάπτυξη της περιφέρειας να καταγράψει τη διαθεσιμότητα των θέσεων εργασίας τοπικά και έτσι να προωθεί τους φοιτητές του για την κάλυψη των θέσεων. Εκτός αυτού, πάντα υπάρχει η ανάγκη να υποστηρίζεται και να προωθείται η περιφέρεια ως ένα αξιόλογο μέρος για να ζήσει, να εργαστεί και να σπουδάσει κάποιος. Η κάλυψη αυτής της ανάγκης αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και μπορεί να γίνει με όχημα μία χωροθετημένη και άρτια λειτουργούσα πανεπιστημιούπολη. Τέλος, είναι γνωστό ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα αξιολογούνται συχνά με βάση το αρχείο απορρόφησης των αποφοίτων τους σε θέσεις εργασίας. Σε αυτό το πεδίο, η εργοδότηση τους σε τοπικές επιχειρήσεις -με τη συμβολή ενός ιδρύματος- μπορεί να βελτιώσει τις εργασιακές τους προοπτικές.

Όσον αφορά στα ζητήματα έρευνας, επιστήμης και τεχνολογίας έχει τονιστεί η σημασία της συνεργασίας των ιδρυμάτων με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, όπως υπάρχουν περιφερειακά κίνητρα ώστε οι επιχειρήσεις να προσεγγίσουν τα ιδρύματα, υπάρχουν και κίνητρα ώστε τα ιδρύματα να στραφούν ανάλογα προς τις επιχειρήσεις. Μάλιστα λόγω της ανάγκης για συχνή επικοινωνία 'πρόσωπο με πρόσωπο', οι συνεργασίες αυτές είναι καλύτερο να γίνονται σε

τοπικό επίπεδο. Τέλος, στο κοινωνικό πεδίο, ένα ίδρυμα μπορεί, μέσα από την εμπλοκή του στο 'γίγνεσθαι' της περιφέρειας, να αναδείξει την προσφορά του στο κοινό καλό αξιοποιώντας διάφορες μεθόδους όπως: η οργάνωση δημοσίων εκδηλώσεων, η κοινωνική εργασία κ.α.

Αφού περιεγράφηκε σύντομα το πώς μπορεί ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα να συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιφέρειας, είναι πολύ σημαντικό να εξεταστούν και τα εμπόδια που προκύπτουν και μπορεί να δυσκολέψουν το έργο της άμεσης εμπλοκής του πανεπιστημίου και του ΤΕΙ στην περιφερειακή ανάπτυξη. **Από πλευράς των ιδρυμάτων η πολιτική για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, για την έρευνα και την καινοτομία είναι κυρίως 'χωρικά τυφλή'**. Επίσης, η κατανομή των φοιτητών με βάση τις εθνικές και όχι της περιφερειακές ανάγκες και η συχνά μειωμένη ικανότητα απορρόφησης σε τοπικές επιχειρήσεις, δείχνουν την επιτακτική ανάγκη για την εφαρμογή αποτελεσματικών περιφερειακών στρατηγικών. Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ, δουλεύοντας με την περιφερειακή αρχή για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης που να σχετίζονται με την ανάπτυξη των τοπικών γνώσεων και ικανοτήτων, **έχουν μία εξαιρετική δυνατότητα τη νέα περίοδο 2014-2020 να γίνουν ένα αναπόσπαστο αναπτυξιακό τμήμα του περιφερειακού μηχανισμού ανάπτυξης για τη Δυτική Μακεδονία.**

Θεμελιώνοντας τη συνεργασία με την περιφερειακή τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο σημείο αυτό γίνεται μια σύντομη αναφορά στις διαδικασίες μέσω των οποίων οι δημόσιες αρχές, το Πανεπιστήμιο, το ΤΕΙ και οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεργαστούν για την καλύτερη κατανόηση των αναγκών των επιχειρήσεων της περιφέρειας και της δυνατότητας κάλυψής τους από την πλευρά τους. Επιπλέον, θα εξεταστεί η δυνατότητα διαμόρφωσης ενός μηχανισμού για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων. Αυτός ο μηχανισμός μπορεί να προκύψει μέσα από το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων που να συνδέουν όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές.

Στο επίκεντρο αυτής της διαδικασίας τίθεται η αξιολόγηση της δυνατότητας των δημόσιων φορέων και των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας να εξετάσουν **κατά πόσο μπορεί να απορροφηθεί** η τεχνογνωσία της ακαδημαϊκής κοινότητας της περιοχής, αλλά και το αντίστροφο **αν η ακαδημαϊκή κοινότητα μπορεί να παράγει τεχνογνωσία** που ενδιαφέρει και κυρίως είναι χρήσιμη στην επιχειρηματική κοινότητα. Εάν δεν υπάρχει αυτή η απορρόφηση, τότε οι δημόσιες επενδύσεις σε πανεπιστημιακή έρευνα που στοχεύει στην περιφερειακή ανάπτυξη και στη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας **όχι μόνο δεν θα αξιοποιηθούν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο για την περιφέρεια, αλλά υπάρχει και πιθανότητα να τις αξιοποιήσουν άλλες περιφέρειες.**

Όπως προτείνεται και στις σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές και δημοσιεύσεις για την εφαρμογή της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης, είναι χρήσιμη η διαμόρφωση μιας στοχευμένης συνεργασίας με ειδικά χαρακτηριστικά, για την εμπλοκή των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και έξυπνη, βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη.

Με όρους βιώσιμης ανάπτυξης, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα ως κεντρικοί περιφερειακοί οργανισμοί θα πρέπει να φροντίσουν όχι μόνο να αφήσουν το δικό τους αποτύπωμα, αλλά και να κινητοποιηθούν για την ενημέρωση αναφορικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές των επιχειρήσεων, των δημόσιων αρχών και των νοικοκυριών της περιφέρειας. Παρομοίως, η ενσωμάτωση θα πρέπει να είναι χωρίς περιορισμούς, όλα τα προγράμματα του πανεπιστημίου θα πρέπει να είναι ανοικτά σε κάθε ενδιαφερόμενο, ανεξαρτήτως κοινωνικής ομάδας και να προωθούν πέρα από τις δράσεις ΕΤΑΚ και μια κουλτούρα ποιοτικής δια βίου μάθησης στη Δυτική Μακεδονία.

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν να φέρουν εις πέρας τα παραπάνω αν ανταποκριθούν με συλλογικό τρόπο στις ευρωπαϊκές κοινωνικές προκλήσεις και λειτουργήσουν ως γέφυρα μεταξύ του διεθνούς και του τοπικού επιπέδου. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα πρέπει να συνεργαστούν με τις επιχειρήσεις και την περιφερειακή κοινότητα για την συμπαραγωγή γνώσης σε 'ζωντανά εργαστήρια' που προωθούν την κοινωνική και την επιχειρηματική καινοτομία και συνδέονται με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές πολιτικές (π.χ. πράσινη ατζέντα, επιχειρηματικότητα, κοινωνική καινοτομία). Όμως για να αναγνωρίσει αυτή τη δυνατότητα ο κόσμος που βρίσκεται εκτός των ιδρυμάτων, αυτά θα πρέπει να αναπτυχθούν ως εκπαιδευτικοί οργανισμοί, επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό τους.

Επιπλέον, η προσπάθεια για την ενίσχυση της δυνατότητας των ιδρυμάτων να προσεγγίσουν τις τοπικές επιχειρήσεις, θα αποτύχει με μαθηματική ακρίβεια εάν δεν υπάρχει ικανοποιητική δυνατότητα για παραγωγή καινοτομίας στην περιφέρεια. Αυτό μπορεί να σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι περιφερειακές δημόσιες αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων παραγόντων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (πανεπιστήμιο, ΤΕΙ, ερευνητικά ιδρύματα) ώστε να δημιουργηθεί ένα κατάλληλος καταμερισμός εργασίας ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις κατευθύνσεις του καθενός.

Σε πρακτικό επίπεδο, τα περιφερειακά ακαδημαϊκά ιδρύματα κλήθηκαν και συμμετείχαν ενεργά στη διαδικασία διαμόρφωσης της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Ειδική σημείωση:

Τον Δεκέμβριο του 2013 ανακοινώθηκε από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Παν.Δ.Μ.) και την Δ.Ε.Η. Α.Ε. πως αξιοποιώντας έμπρακτα το θεσμό των Επώνυμων Εδρών (όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 47 του Ν. 4009/2011): Υπογράφηκε στις 8-12-2012 Προγραμματική Συμφωνία Συνεργασίας ανάμεσα στο Παν.Δ.Μ. και τη Δ.Ε.Η. Α.Ε., εν συνεχεία ξεκίνησε διαδικασία προκήρυξης και εν τέλει κάλυψης των επικεφαλής στις αρχές του 2013, **τριών Επώνυμων Εδρών επιχορηγούμενων πλήρως από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε.** στα εξής γνωστικά αντικείμενα:

- **Διαχείριση καινοτομίας- επιχειρηματικότητα- Διασυννοριακές Συνεργασίες.**
- **Κατεργασίες Μορφοποίησης Υλικών για εφαρμογές σε συστήματα παραγωγής ενέργειας.**
- **Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Διαχείριση Ενεργειακών Πόρων.**

Η δράση των Επώνυμων εδρών αποτελεί ένα μόνο μέρος της από κοινού προσπάθειας στήριξης της ανάπτυξης επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας. Γενικότερα βασικός άξονας της συνεργασίας αποτελεί η προαγωγή της εκπαίδευσης και της έρευνας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και γενικότερα της ανάπτυξης της ανώτατης εκπαίδευσης στον ευρωπαϊκό χώρο, σε αναγνώριση της μακροχρόνιας συνεργασίας της Δ.Ε.Η. με τις τοπικές κοινωνίες της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και με στρατηγικούς στόχους:

- την ανάδειξη της Δυτικής Μακεδονίας σε σημαντικό πρότυπο περιφερειακό κέντρο της Ευρώπης για την προαγωγή της εκπαίδευσης και της έρευνας, κυρίως σε θέματα που αφορούν τον τομέα της Ενέργειας, όπως και σε άλλους τομείς,
- την εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και εξειδίκευση φοιτητών, έτσι ώστε οι απόφοιτοι να αποτελούν πολύ ικανά και διεθνώς ανταγωνιστικά στελέχη για να καλύψουν τις σύγχρονες και μελλοντικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας,
- την ενεργό συμβολή στην ενίσχυση του επιπέδου ευημερίας, της απασχόλησης, την ανάπτυξη και την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της οικονομίας της Δυτικής Μακεδονίας και

- την αειφόρο ανάπτυξη και την ανάδειξη του πολύπλευρου αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και κοινωνικού έργου του Ομίλου ΔΕΗ.

Με την έναρξη δραστηριοποίησης των εδρών αυτών θα εκτιμηθεί ο τρόπος της αξιοποίησης τους ως προς τους στόχους της έξυπνης εξειδίκευσης και η φέρουσα δυναμική τους.

3.2 Το Πλαίσιο Διαχείρισης, οι Συνέργειες μεταξύ πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων

Το Πλαίσιο Διαχείρισης

Σύμφωνα με τα ισχύοντα δεδομένα την περίοδο ολοκλήρωσης σύνταξης του παρόντος σχεδίου περιγραφικά ισχύουν τα εξής ως προς το πλαίσιο διαχείρισης του ΣΕΣ 2014-2020:

Σχήμα 3. 2: Το πλαίσιο διαχείρισης του ΣΕΣ 2014-2020

Οι βασικές αρχές που θα διέπουν το σύστημα διαχείρισης των Ε.Π. στην νέα περίοδο είναι συνοπτικά:

- Ανεξαρτησία των αρχών διαχείρισης και πιστοποίησης από τη οργανωτική δομή του Δημοσίου. Οι φορείς του δημόσιου τομέα θα έχουν κατά κανόνα ρόλο παραγωγής πολιτικής και Δικαιούχου.
- Οι δομές διαχείρισης θα αναλάβουν ουσιαστική δικαιοδοσία ως προς τα καθήκοντα διαχείρισης του προγράμματός τους. Θα υπάρξει σαφής διάκριση ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ του πολιτικού και διοικητικού επίπεδου (σύμφωνα και με την εκπεφρασμένη θέση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) με αυξημένη εξουσιοδότηση στο διοικητικό επίπεδο. Αυτό θα δημιουργήσει ένα ξεκάθαρο και περισσότερο ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο οι φορείς διαχείρισης θα κινητοποιηθούν να αναλάβουν κατάλληλες πρωτοβουλίες για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των σχετικών πόρων για τα οποία θα πρέπει να «λογοδοτούν» σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις.

- Ενίσχυση του ρόλου των διαχειριστικών αρχών με μεταφορά αποφασιστικών αρμοδιοτήτων (π.χ. ένταξη και απένταξη πράξεων), οι οποίες θα βασίζονται σε σαφώς προσδιορισμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου προγράμματος κριτήρια. Ουσιαστική συμμετοχή των αρχών διαχείρισης στη διαδικασία χρηματοδότησης των πράξεων ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη υλοποίηση των έργων.
- Λιτό και αποτελεσματικό Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, συνδεδεμένο με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα.
- Περαιτέρω απλούστευση και τυποποίηση των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου.
- Συστηματική οριζόντια υποστήριξη των ΔΑ με πολλαπλά εργαλεία (νομική υποστήριξη, helpdesk, τηλεκπαιδεύσεις, επί τόπου υποστήριξη).

Η Διαχειριστική Αρχή του κάθε ΠΕΠ συγκροτείται σε κάθε περιφέρεια και υπάγεται απευθείας στον αιρετό περιφερειάρχη, λειτουργεί κατά τον τρόπο που θα προσδιορίζει το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του νέου ΕΣΠΑ (ΣΕΣ) και ακολουθεί τις οδηγίες που εκδίδονται από την Εθνική Αρχή Συντονισμού, στα πλαίσια των συντονιστικών αρμοδιοτήτων που αυτή ασκεί.

Οι ανωτέρω Διαχειριστικές Αρχές, ή διακεκριμένα τμημάτων αυτών, δύνανται να ασκούν και τα καθήκοντα διαχείρισης επί των εκχωρήσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, οι οποίες δεν εντάσσονται στα 13 ΠΕΠ.

Κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων 2014-2020 και προκειμένου να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα των Υπουργείων, ώστε να ανταποκριθούν κατά το βέλτιστο τρόπο στις αρμοδιότητές τους, δύνανται να δημιουργηθούν, εφόσον ζητηθεί από τα αρμόδια Υπουργεία, Επιτελικές Μονάδες ΕΣΠΑ, οι οποίες είναι αρμόδιες για το σχεδιασμό της πολιτικής και την υποστήριξη των δικαιούχων. Κάθε τέτοια Μονάδα, πέραν των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, θα αποτελεί το σύνδεσμο μεταξύ των Υπηρεσιών ή των εποπτευομένων φορέων του συγκεκριμένου Υπουργείου και των Διαχειριστικών Αρχών των Ε.Π. (τομεακών ή περιφερειακών) που θα χρηματοδοτούν τα έργα τους. Οι Μονάδες αυτές θα επιλαμβάνονται επίσης της υποστήριξης αδύναμων φορέων υλοποίησης των Υπουργείων τους, και σε περίπτωση ανάγκης, θα μπορούν να τους υποκαθιστούν στον ρόλο τους ως τελικών δικαιούχων.

Ο σχεδιασμός – κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων γίνεται υπό την εποπτεία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ και με βάση τις οδηγίες της. Για τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα η κάθε περιφέρεια καταρτίζει το πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, και τις προτάσεις των κοινωνικών εταίρων και τις κατευθύνσεις των εθνικών τομεακών πολιτικών. Για τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα την ευθύνη συντονισμού της κατάρτισης των προγραμμάτων έχουν οι αντίστοιχες διαχειριστικές αρχές που δημιουργούνται στο Υπουργείο Ανάπτυξης, και μέχρι την δημιουργία τους η Εθνική Αρχή Συντονισμού. Εντούτοις, την αρμοδιότητα διαμόρφωσης της κάθε τομεακής πολιτικής και των προτεραιοτήτων που θα προταθούν προς συγχρηματοδότηση από τα αντίστοιχα Ε.Π. έχουν τα αρμόδια Υπουργεία, τα οποία έχουν επίσης την ευθύνη επιλογής, ωρίμανσης και πρότασης των προς συγχρηματοδότηση έργων.

Σημαντικές καινοτομίες του Νέου ΕΣΠΑ 2014 -2020

- 1 Σχεδιασμός με βάση το ευρύτερο αναπτυξιακό σχέδιο όπως αυτό σκιαγραφείται από τις μελέτες του IOBE, του ΚΕΠΕ και της McKinsey
- 2 Εστίαση των επενδύσεων σε κλάδους με υψηλή προστιθέμενη αξία για την οικονομία και με δυνατότητα δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης
- 3 Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ποσοστιαία ενισχυμένο (31% του ΕΤΠΑ + ΕΚΤ) σε σχέση με το προηγούμενο ΕΣΠΑ (26%) με εμπροσθοβαρή υλοποίηση δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα ύψους 1,9 δις € την τριετία 2014-2016
- 4 Τέσσερα πολυτομεακά και πολυταμειακά Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και καινοτόμα projects που θα διατρέχουν ταυτόχρονα πολλούς τομείς
- 5 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ώστε κάθε Περιφέρεια να έχει το δικό της πολυτομεακό και πολυταμειακό πρόγραμμα για ολοκληρωμένες τοπικές παρεμβάσεις. Όλες ανεξαιρέτως οι Περιφέρειες παίρνουν περισσότερα κονδύλια σε σχέση με το παρόν ΕΣΠΑ. Οι περιφέρειες διαχειρίζονται το 35% του προϋπολογισμού σε σχέση με το 22% έως σήμερα.
- 6 Δημιουργία σε κάθε Υπουργείο Επιτελικής Μονάδας ΕΣΠΑ για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση υλοποίησης έργων και δράσεων στα πλαίσια των Εθνικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- 7 Απλοποίηση και βελτίωση του συστήματος διαχείρισης των προγραμμάτων & υλοποίησης των έργων με εξορθολογισμό και σύμπτυξη διαδικασιών και επέκταση αρμοδιοτήτων της ΜΟΔ για την στελέχωση φορέων υλοποίησης

Σχήμα 3. 3: Οι καινοτομίες του νέου ΣΕΣ 2014-2020

Ειδικά για το ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης με βάση το υφιστάμενο πλαίσιο και την απαίτηση του κοινοτικού κανονισμού κάθε εκχώρηση αρμοδιότητας στις Περιφέρειες θα γίνεται με έκδοση κατάλληλων Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων (ΥΠΑΑΝ, ΥΠΑΑΤ) οι οποίες θα πρέπει να συνοδεύονται με την υπογραφή μνημονίου συνεργασίας, ΥΠΑΑΤ – Περιφερειών (ελάχιστες προϋποθέσεις στελέχωσης και έλεγχος των υποχρεώσεων με δυνατότητα λύσης της εκχώρησης σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων καθώς και επιμερισμού τυχόν καταλογισμών από την ΕΕ). Οι Αποφάσεις αυτές θα περιλαμβάνουν τη δυνατότητα των Περιφερειών:

Να επιλέγουν τους τομείς παρέμβασής τους, να κατανέμουν τους εκχωρηθέντες πόρους τους στους διαφόρους τομείς, να προκηρύσσουν τις δράσεις τους, να αξιολογούν και να εντάσσουν τις προτάσεις/δικαιούχους των αντίστοιχων Μέτρων, να παρακολουθούν την εφαρμογή τους, να πιστοποιούν την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, να διενεργούν τους διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους, καθώς και να διαβιβάζουν τα αιτήματα πληρωμών στον αρμόδιο Οργανισμό (ΟΠΕΚΕΠΕ - Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων). Σε καμία περίπτωση, δεν εκχωρείται η πληρωμή των έργων/δράσεων, η οποία θα συνεχίσει και κατά την περίοδο 2014-2020 να γίνεται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Οι συνέργειες μεταξύ πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων

Συνέργειες στο ΣΕΣ 2014-2020

Συνέργειες μεταξύ πολιτικών και χρηματοδοτικών μέσων για δράσεις ΕΤΑΚ αναμένονται καταρχήν και κυρίως μεταξύ των δράσεων του παρόντος σχεδίου και των συναφών δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσω των επενδυτικών δραστηριοτήτων εθνικού επιπέδου & σύμφωνα με τον προγραμματισμό της ΓΓΕΤ (πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ).

Οι τύποι των δράσεων που καταγράφονται στην πρόταση της ΓΓΕΤ, αποτελούν έναν **κατάλογο ενδεικτικών χρηματοδοτικών εργαλείων**. Περαιτέρω εξειδίκευση τους ώστε να ανταποκρίνονται στις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

επιμέρους ανάγκες των περιφερειών και του ιδιωτικού τομέα θα γίνει με την έναρξη υλοποίησης των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης.

Οι κατηγορίες των επενδυτικών προτεραιοτήτων και των ενδεικτικών τύπων δράσεων που περιλαμβάνονται στο τελικό σχέδιο της ΓΓΕΤ σε εθνικό επίπεδο είναι:

Θεματικός Στόχος 1:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: «Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προαγωγή κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος» (ΕΤΠΑ).

ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δ1α: «Ενίσχυση Ερευνητικών Υποδομών Εθνικού ενδιαφέροντος με βάση τις προτεραιότητες του Εθνικού Οδικού Χάρτη»

Δ1β: «Διαμόρφωση Εθνικού Μητρώου Ερευνητικών Υποδομών & παρακολούθηση χρήσης και αξιοποίησης των Ερευνητικών Υποδομών της χώρας»

Δ1γ: «Αξιοποίηση της χρήσης των Ερευνητικών Υποδομών από τους φορείς Δημόσιας Διοίκησης και τον ιδιωτικό τομέα»

Δ1δ: «Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας-Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)»

Δ1ε: «Δημιουργία περιφ. δικτύου μηχανισμών ενίσχυσης της ζήτησης σε θέματα έρευνας και καινοτομίας»

Δ1ε: «Μηχανισμός Παρακολούθησης (monitoring mechanism)»

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: «Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων έρευνας και καινοτομίας, ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών, μεταφοράς τεχνολογίας, κοινωνικής καινοτομίας και εφαρμογών παροχής δημόσιων υπηρεσιών, ενθάρρυνσης της ζήτησης, δικτύωσης, συμπλεγμάτων φορέων και ανοιχτής καινοτομίας μέσω ευφυούς εξειδίκευσης» (ΕΤΠΑ).

ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δ2α: «Πρωώθηση δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας / γνώσης»

Δ2β: «Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off».

Δ2γ: «Ενθάρρυνση της ζήτησης καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών μέσω της ζήτησης προμηθειών του δημοσίου»

Δ2δ: «Νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις»

Δ2ε: «Κουπόνια Καινοτομίας»

Δ2στ: «Εξοικείωση της ελληνικής κοινωνίας με τις νέες επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις και την καινοτομία»

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: «Υποστήριξη τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διασπορά των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής» (ΕΤΠΑ)

ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δ3α: «Ενίσχυση των Συνεργασιών του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα – ΣΔΙΤ (Public Private Partnerships - PPP) σε Εστιασμένους Ερευνητικούς & Τεχνολογικούς Τομείς μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνολογίας, την κοινωνική καινοτομία»

Δ3β: «Υποστήριξη της έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στις επιχειρήσεις»

Δ3γ: «Διακρατικές συνεργασίες για την υλοποίηση κοινών επιστημονικών και ερευνητικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων»

Δ3δ: «Ανάπτυξη συνεργασιών εργαστηρίων δημόσιων ερευνητικών φορέων για παροχή εξειδικευμένων E&T υπηρεσιών»

Δ3ε: «Υποστήριξη της κατοχύρωσης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας»

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο χώρο της έρευνας μέσω μεταπτυχιακών σπουδών, κατάρτισης των ερευνητών, δραστηριοτήτων δικτύωσης και δημιουργίας εταιρικών σχέσεων μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων» (ΕΚΤ)

ΤΥΠΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Δ4α: «Ενίσχυση άριστων επιστημονικών προσπαθειών στην Ελλάδα»

Δ4β: «Ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας μέσω της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ ερευνητικών ομάδων διαφορετικών Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Φορέων εσωτερικού και εξωτερικού»

Δ4γ: «Ενίσχυση της απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις»

Δ4δ: «Χρηματοδότηση προτάσεων που αξιολογούνται θετικά στις προκηρύξεις των European Research Council/ERC Grants»

Δ4ε: «Ενισχύσεις εκκίνησης (starting grants+)»

Ακολουθεί ειδικός σχετικός πίνακας.

Πίνακας 3. 2: Πίνακας συνεργειών τομεακής πολιτικής ΕΤΑΚ της ΓΓΕΤ με το Σχέδιο για την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης στη Δυτική Μακεδονία 2014-2020

ΤΟΜΕΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ – ΓΓΕΤ	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΔΜ 2014-2020
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1		ΑΞΟΝΑΣ 1,2,3 - ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ 1,2,3
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1: Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας και ικανοτήτων ανάπτυξης		Επενδυτική Προτεραιότητα 1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των

αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και προαγωγή κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος - ΕΤΠΑ		ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος - ΕΤΠΑ Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων
Δ1α: Ενίσχυση Ερευνητικών Υποδομών Εθνικού ενδιαφέροντος με βάση τις προτεραιότητες του Εθνικού Οδικού Χάρτη	√	Ενίσχυση ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος
Δ1β: Διαμόρφωση Εθνικού Μητρώου Ερευνητικών Υποδομών & παρακολούθηση χρήσης και αξιοποίησης των Ερευνητικών Υποδομών της χώρας		-
Δ1γ: Αξιοποίηση της χρήσης των Ερευνητικών Υποδομών από τους φορείς Δημόσιας Διοίκησης και τον ιδιωτικό τομέα	√	- Από κοινού αξιοποίηση υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών από δίκτυα ερευνητικών κέντρων – πανεπιστημίων – ΤΕΙ - Δημιουργία θερμοκοιτίδων (Incubators)
Δ1δ: Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας-Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)	√	Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας - Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)
Δ1ε: Δημιουργία περιφ. δικτύου μηχανισμών ενίσχυσης της ζήτησης σε θέματα έρευνας και καινοτομίας		-
Δ1ε: Μηχανισμός Παρακολούθησης (monitoring mechanism)		-
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων έρευνας και καινοτομίας, ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών, μεταφοράς τεχνολογίας, κοινωνικής καινοτομίας και εφαρμογών παροχής δημόσιων υπηρεσιών, ενθάρρυνσης της ζήτησης, δικτύωσης, συμπλεγμάτων φορέων και ανοιχτής καινοτομίας μέσω ευφυούς εξειδίκευσης - ΕΤΠΑ		Επενδυτική Προτεραιότητα 1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής - ΕΤΠΑ & Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων & Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: Ενίσχυση των

		εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία
Δ2α: Προώθηση δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας / γνώσης	✓	Προώθηση δικτύωσης/συστάδων καινοτομίας/ γνώσης
Δ2β: Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off	✓	Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off
Δ2γ: Ενθάρρυνση της ζήτησης καινοτόμων προϊόντων /υπηρεσιών μέσω της ζήτησης προμηθειών του δημοσίου	✓	Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων
Δ2δ: Νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις	✓	<ul style="list-style-type: none"> - Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία (με τη θέσπιση διαγωνισμού με χρηματικό έπαθλο για καινοτόμες ιδέες που μπορούν να προσελκύσουν χρηματοδότηση από ιδιωτικά κεφάλαια κ.α. - Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living LABS) - Ανάπτυξη ειδικών πληροφοριακών συστημάτων - εφαρμογών εξυπηρέτησης πολίτη και επιχειρήσεων
Δ2ε: Κουπόνια Καινοτομίας	✓	Κουπόνια Καινοτομίας
Δ2στ: Εξοικείωση της ελληνικής κοινωνίας με τις νέες επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις και την καινοτομία	✓	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξης επιχειρήσεων σε θέματα ETAK - Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας σε όλους τους τομείς της (πρωτογενής, μεταποίηση, υπηρεσίες)
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3: Υποστήριξη τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διασπορά των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής – ΕΤΠΑ		Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων
Δ3α: Ενίσχυση των Συνεργασιών του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα – ΣΔΙΤ (Public Private Partnerships - PPP) σε Εστιασμένους Ερευνητικούς & Τεχνολογικούς Τομείς μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνολογίας, την κοινωνική καινοτομία	✓	Δράσεις ενισχύσεων επιχειρήσεων
Δ3β: Υποστήριξη της έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης στις επιχειρήσεις	✓	Δράσεις ενισχύσεων επιχειρήσεων
Δ3γ: Διακρατικές συνεργασίες για την υλοποίηση κοινών επιστημονικών και ερευνητικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων		-
Δ3δ: Ανάπτυξη συνεργασιών εργαστηρίων δημόσιων ερευνητικών φορέων για παροχή εξειδικευμένων Ε&Τ υπηρεσιών		-
Δ3ε: Υποστήριξη της κατοχύρωσης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας		-

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4: Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο χώρο της έρευνας μέσω μεταπτυχιακών σπουδών, κατάρτισης των ερευνητών, δραστηριοτήτων δικτύωσης και δημιουργίας εταιρικών σχέσεων μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων – ΕΚΤ		ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ για ΘΣ1-3: Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο χώρο της έρευνας και της επιχειρηματικότητας μέσω κατάρτισης και λοιπών δράσεων του ΕΚΤ, δραστηριοτήτων δικτύωσης και ενίσχυσης συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων – ΕΚΤ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ για ΘΣ2: Ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων σε δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης στις ΤΠΕ
Δ4α: Ενίσχυση άριστων επιστημονικών προσπαθειών στην Ελλάδα	✓	Ενίσχυση άριστων επιστημονικών προσπαθειών
Δ4β: Ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας μέσω της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ ερευνητικών ομάδων διαφορετικών Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Φορέων εσωτερικού και εξωτερικού		-
Δ4γ: Ενίσχυση της απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις	✓	- Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του επιχειρηματικού τομέα - Ενίσχυση της απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις - Δράσεις αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων - Δράσεις κατάρτισης - επιμόρφωσης επιστημόνων & επιχειρηματιών (e-learning) σε θέματα σύγχρονων επιχειρησιακών αναγκών ΤΠΕ & ΕΤΑΚ
Δ4δ: Χρηματοδότηση προτάσεων που αξιολογούνται θετικά στις προκηρύξεις των European Research Council/ERC Grants		-
Δ4ε: Ενισχύσεις εκκίνησης (starting grants+)		-

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε στις 11 Δεκεμβρίου 2012, για πρώτη φορά, προσκλήσεις υποβολής σχεδίων στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ορίζοντας 2020» για την έρευνα και την καινοτομία, με προϋπολογισμό 80 δισ. ευρώ. Η χρηματοδότηση, που θα ξεπεράσει τα 15 δισ. ευρώ μέσα στην πρώτη διετία, αποσκοπεί στην τόνωση της ευρωπαϊκής οικονομίας της γνώσης, καθώς και στην αντιμετώπιση ζητημάτων για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 12 τομείς στους οποίους θα εστιαστεί η δράση κατά το διάστημα 2014/2015, όπως την εξατομικευμένη υγειονομική περίθαλψη, την ψηφιακή ασφάλεια και τις «έξυπνες πόλεις».

Για πρώτη φορά, η Επιτροπή καθορίζει τις προτεραιότητες χρηματοδότησης για δύο χρόνια, παρέχοντας στους ερευνητές και τις επιχειρήσεις μεγαλύτερη βεβαιότητα όσον αφορά την ευρωπαϊκή πολιτική για την έρευνα. **Οι περισσότερες προσκλήσεις που αφορούν τον προϋπολογισμό του 2014 είναι ήδη ανοικτές για την υποβολή σχεδίων**, ενώ πρόκειται να ακολουθήσουν και άλλες εντός του έτους. Μόνο για τον προϋπολογισμό του 2014 φθάνουν τα 7,8 δισ. ευρώ, ενώ η χρηματοδότηση εστιάζει στους τρεις ακρογωνιαίους λίθους του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»:

Επιστημονική αριστεία: περίπου 3 δισ. ευρώ, στα οποία περιλαμβάνονται υποτροφίες 1,7 δισ. ευρώ από το [Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας](#) για επιστήμονες υψηλού επιπέδου και 800 εκατ. ευρώ για υποτροφίες Marie Curie για νεότερους ερευνητές.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Βιομηχανική υπεροχή: 1,8 δισ. ευρώ για την υποστήριξη της βιομηχανικής υπεροχής της Ευρώπης σε τομείς όπως οι ΤΠΕ, οι νανοτεχνολογίες, οι προηγμένες τεχνολογίες μεταποίησης, η ρομποτική, οι βιοτεχνολογίες και το διάστημα.

Κοινωνικές προκλήσεις: 2,8 δισ. ευρώ για καινοτόμα σχέδια που αφορούν τις επτά κοινωνικές προκλήσεις του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», μεταξύ άλλων: υγεία, γεωργία, ναυτιλία και βιοοικονομία, ενέργεια, μεταφορές, δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα των πόρων και πρώτες ύλες, σκεπτόμενες κοινωνίες και ασφάλεια.

Δυνατότητες χρηματοδότησης δράσεων καινοτομίας και λοιπών δράσεων E&TA πέραν των Ευρωπαϊκών και Εθνικών Ενισχύσεων

Η αυξανόμενη σημασία της καινοτομίας έχει αναδείξει τη σημασία της χρηματοδότησής της. Τα τελευταία χρόνια άρχισαν να χρησιμοποιούνται ευρέως μια σειρά από πρακτικές χρηματοδότησης της καινοτομίας, πέρα από τα κλασικά εργαλεία χρηματοδότησης. Στην πλειοψηφία τους, οι πρακτικές αυτές περιλαμβάνουν συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης. Οι τρεις σημαντικότερες μορφές χρηματοδότησης της καινοτομίας με τη μορφή της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης είναι: α) οι επιχειρηματικοί άγγελοι, β) τα επιχειρηματικά κεφάλαια υψηλού κινδύνου (venture capital) και γ) οι εταιρικοί επενδυτές. Σε αυτές τις τρεις κατηγορίες θα πρέπει να προσθέσουμε και μια νέα κατηγορία, η οποία δεν έχει κάνει ακόμη την εμφάνισή της στην Ελλάδα, τη μετοχική χρηματοδότηση από το πλήθος, ή, αλλιώς, το μετοχικό crowdfunding.

Η συμμετοχή νέων μετόχων σε μια επιχείρηση ενέχει πολλές φορές σημαντικά προβλήματα. Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που οδηγεί πολλούς επιχειρηματίες στην επιλογή της επιχειρηματικότητας είναι η αίσθηση της ανεξαρτησίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί επιχειρηματίες να είναι αρνητικοί στο ενδεχόμενο της εισαγωγής άλλων μετόχων στην επιχείρηση. Με άλλα λόγια, υπάρχει μια ισχυρή τάση από την πλευρά των επιχειρηματιών να κρατήσουν την ανεξαρτησία τους, καθώς ένας νέος μέτοχος (είτε άτομο είτε οργανισμός) θα συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Ο βαθμός συμμετοχής ενός νέου μετόχου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων εξαρτάται από τον τύπο της επένδυσης και τον τύπο του επενδυτή. Πολλοί επενδυτές δεν αναλαμβάνουν ενεργό συμμετοχή (hands-off) στις επιχειρήσεις στις οποίες επενδύουν, ενώ άλλοι επενδυτές αναλαμβάνουν (hands-on). Οι επενδυτές που αναλαμβάνουν ενεργό συμμετοχή, το κάνουν παρέχοντας συμβουλές και καθοδήγηση κυρίως σε θέματα ανάπτυξης εργασιών.

3.3 Οι βασικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες στον τομέα ΕΤΑΚ σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Βασικές Προτεραιότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο - Γενικές Στρατηγικές ΕΤΑΚ

Η πολιτική για την **Ευρώπη 2020**¹ προτάσσει τρεις αλληλοσχετιζόμενες προτεραιότητες: **Έξυπνη ανάπτυξη**: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία, **Διατηρήσιμη ανάπτυξη**: προώθηση μιας πιο αποδοτικής χρήσης των πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας, **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς**: μία οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι τρεις αυτές προτεραιότητες αλληλοενισχύονται και διαμορφώνουν την εικόνα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς για την Ευρώπη του 21ου αιώνα. Ακολουθούν σημεία από το επίσημο κείμενο της ΕΕ για την Έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη:

¹ Κείμενο Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το EUROPE 2020

«Για να κατευθύνουμε τις προσπάθειές μας και να στηρίξουμε την πρόοδο, υπάρχει ευρεία συναίνεση ως προς το ότι τα μέλη της ΕΕ πρέπει να συμφωνήσουν από κοινού έναν συγκεκριμένο αριθμό πρωταρχικών στόχων για το 2020. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικοί του θέματος της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Πρέπει να είναι μετρήσιμοι, ικανοί να αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία των καταστάσεων στα κράτη μέλη και να βασίζονται σε επαρκώς αξιόπιστα στοιχεία για τους σκοπούς της σύγκρισης. Οι στόχοι που ακολουθούν επιλέχθηκαν στη βάση αυτή και η επίτευξή τους θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία μας μέχρι το 2020:

- Το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών πρέπει να αυξηθεί από 69% σήμερα σε τουλάχιστον 75%, μεταξύ άλλων μέσω της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών, των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και της καλύτερης ενσωμάτωσης των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό.
- Στόχος της ΕΕ είναι επί του παρόντος η επένδυση του 3% του ΑΕΠ σε Ε&Α. Ο στόχος είχε επιτύχει να εστιάσει την προσοχή στην ανάγκη για επενδύσεις στην Ε&Α τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, αλλά εστιάζει περισσότερο στις εισροές απ' ό,τι στις επιπτώσεις. Υπάρχει σαφής ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών για ιδιωτική Ε&Α στην ΕΕ και σ' αυτό θα συμβάλουν πολλά από τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα στρατηγική. Είναι επίσης σαφές ότι αντιμετωπίζοντας από κοινού την Ε&Α και την καινοτομία θα διαθέτουμε ένα ευρύτερο φάσμα δαπάνης το οποίο θα είναι πιο συναφές για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και για τους παράγοντες που ρυθμίζουν την παραγωγικότητα. Η Επιτροπή προτείνει να διατηρηθεί ο στόχος του 3% και να καθοριστεί παράλληλα δείκτης που θα αντικατοπτρίζει την ένταση Ε&Α και καινοτομίας.
- Μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 20% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 ή κατά 30%, εάν πληρούνται οι όροι: αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική μας κατανάλωση ενέργειας σε 20% και αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης.
- Στόχος που αφορά τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και ο οποίος αντιμετωπίζει το πρόβλημα των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση μειώνοντας το ποσοστό τους σε 10% από το σημερινό 15%, αυξάνοντας παράλληλα το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 30-34 ετών που έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση από 31% σε τουλάχιστον 40% το 2020.
- Ο αριθμός των Ευρωπαίων που ζουν κάτω από τα εθνικά όρια φτώχειας πρέπει να μειωθεί κατά 25%, βγάζοντας από την κατάσταση της φτώχειας πάνω από 20 εκατομμύρια πολίτες.

Οι στόχοι αυτοί είναι αλληλένδετοι. Για παράδειγμα, τα καλύτερα επίπεδα εκπαίδευσης συμβάλλουν στην απασχολησιμότητα και η πρόοδος στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης συμβάλλει στη μείωση της φτώχειας. Η μεγαλύτερη ικανότητα για έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και καινοτομία, σε όλους τους τομείς της οικονομίας, σε συνδυασμό με την αυξημένη αποδοτικότητα των πόρων θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και θα προωθήσει τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Οι επενδύσεις σε πιο καθαρές τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα θα έχουν ευνοϊκή επίδραση στο περιβάλλον μας, θα συμβάλουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και θα δημιουργήσουν νέες δυνατότητες για επιχειρήσεις και απασχόληση. Η επίτευξη των στόχων αυτών πρέπει να ενεργοποιήσει τη συλλογική μας προσοχή. Θα χρειαστεί ισχυρή ηγεσία, ανάληψη δεσμεύσεων και ένας αποτελεσματικός μηχανισμός λήψης αποφάσεων για να αλλάξουν στάσεις και πρακτικές στην ΕΕ ώστε να επιτευχθούν τα αποτελέσματα που συνοψίζονται στους εν λόγω στόχους.

Οι στόχοι αυτοί είναι αντιπροσωπευτικοί και όχι διεξοδικοί. Αντιπροσωπεύουν μια συνολική θεώρηση για το πού θα ήθελε η Επιτροπή να φτάσουν οι βασικές παράμετροι της ΕΕ μέχρι το 2020. Δεν αντιπροσωπεύουν την προσέγγιση της «ενιαίας αντιμετώπισης». Κάθε κράτος μέλος είναι διαφορετικό και η ΕΕ των 27 χαρακτηρίζεται σήμερα από μεγαλύτερη πολυμορφία απ' ό,τι την προηγούμενη δεκαετία. Παρά τις διαφορές στα επίπεδα ανάπτυξης και στο βιοτικό επίπεδο, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι προτεινόμενοι στόχοι είναι συναφείς για όλα τα κράτη μέλη, παλιά και νέα στον ίδιο βαθμό. Η επένδυση στην έρευνα και ανάπτυξη καθώς και στην καινοτομία, στην εκπαίδευση και σε τεχνολογίες που προάγουν την αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων θα είναι επωφελής για τους παραδοσιακούς τομείς, για τις αγροτικές περιοχές καθώς και για τις οικονομίες υψηλής εξειδίκευσης και υπηρεσιών. Εξάλλου, θα ενισχύσουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Για να διασφαλιστεί ότι το κάθε κράτος μέλος θα προσαρμόσει την στρατηγική του για την Ευρώπη 2020 στην

ιδιαίτερη κατάσταση του, η Επιτροπή προτείνει οι εν λόγω στόχοι της ΕΕ να μετατραπούν σε εθνικούς στόχους και πορείες που θα αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα κατάσταση σε κάθε κράτος μέλος και το επίπεδο φιλοδοξίας που είναι ικανό να επιτύχει ως μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας της ΕΕ για την επίτευξη των εν λόγω στόχων. Εκτός από τις προσπάθειες των κρατών μελών, η Επιτροπή θα προτείνει ένα φιλόδοξο φάσμα δράσεων σε επίπεδο ΕΕ με στόχο να εισέλθει η ΕΕ σε μια νέα και πιο βιώσιμη πορεία ανάπτυξης. Από τον συνδυασμό των εθνικών προσπαθειών με εκείνες της ΕΕ θα υπάρξει αμοιβαία ενίσχυση.

‘Έξυπνη ανάπτυξη – μια οικονομία βασισμένη στη γνώση και την καινοτομία’

Έξυπνη ανάπτυξη σημαίνει ενίσχυση της γνώσης και της καινοτομίας ως καθοριστικών παραγόντων της μελλοντικής μας ανάπτυξης. Τούτο απαιτεί τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσής μας, την ενίσχυση των επιδόσεών μας στην έρευνα, την προώθηση της καινοτομίας και της μεταβίβασης γνώσης σε όλη την Ένωση, την πλήρη αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών και τη διασφάλιση ότι οι καινοτόμες ιδέες θα καταστεί δυνατό να λάβουν τη μορφή νέων προϊόντων και υπηρεσιών που δημιουργούν ανάπτυξη, ποιοτικές θέσεις εργασίας και συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων κοινωνικών προκλήσεων. Αλλά, για να υπάρξει επιτυχής κατάληξη, τα προαναφερόμενα πρέπει να συνδυαστούν με την επιχειρηματικότητα, τη χρηματοδότηση και την εστίαση στις ανάγκες των χρηστών και στις ευκαιρίες που παρέχουν οι αγορές.

Η Ευρώπη πρέπει να δραστηριοποιηθεί:

– Καινοτομία: Στην Ευρώπη η δαπάνη για Ε&Α είναι χαμηλότερη του 2%, σε σύγκριση με 2,6% στις ΗΠΑ και 3,4% στην Ιαπωνία, κυρίως λόγω των χαμηλότερων επιπέδων ιδιωτικών επενδύσεων. Δεν λαμβάνονται υπόψη μόνο τα απόλυτα ποσά που δαπανώνται για Ε&Α – η Ευρώπη πρέπει να εστιάσει στις επιπτώσεις και στη σύνθεση των δαπανών για έρευνα και να βελτιώσει τους όρους για Ε&Α του ιδιωτικού τομέα στην ΕΕ. Το μικρότερο ποσοστό που διαθέτουμε σε επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας εξηγεί κατά το ήμισυ το χάσμα που μας χωρίζει από τις ΗΠΑ.

– Εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση: Το ένα τέταρτο του συνόλου των μαθητών αντιμετωπίζει δυσκολίες σε επίπεδο ανάγνωσης και ένας στους επτά νέους εγκαταλείπει την εκπαίδευση και την κατάρτιση πολύ πρόωρα. Περίπου το 50% φτάνει σε μεσαίο επίπεδο δεξιοτήτων αλλά το δυναμικό αυτό συχνά δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Λιγότερα από ένα στα τρία άτομα ηλικίας 25-34 ετών έχουν πτυχίο πανεπιστημίου σε σύγκριση με 40% στις ΗΠΑ και πάνω από 50% στην Ιαπωνία. Ένας στους επτά νέους εγκαταλείπει πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση και ένας στους τέσσερις αντιμετωπίζει δυσκολίες σε επίπεδο ανάγνωσης. Μόνο δύο ευρωπαϊκά πανεπιστήμια περιλαμβάνονται στον κατάλογο των 20 καλύτερων πανεπιστημίων του κόσμου.

– Ψηφιακή κοινωνία: η παγκόσμια ζήτηση για τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών αντιπροσωπεύει αγορά αξίας 2000 δισεκατ. ευρώ, αλλά μόνο το ένα τέταρτο του ποσού αυτού αντιστοιχεί σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Η Ευρώπη υστερεί επίσης όσον αφορά το διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας, γεγονός που επηρεάζει την ικανότητά της να καινοτομεί, ακόμη και στις αγροτικές περιοχές, και το ίδιο ισχύει και για επιγραμμική διάδοση των γνώσεων και την επιγραμμική παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

Τα μέτρα στο πλαίσιο της προτεραιότητας αυτής θα ενεργοποιήσουν τις ικανότητες της Ευρώπης για καινοτομία, βελτιώνοντας τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα καθώς και την ποιότητα και την απόδοση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και αξιοποιώντας τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη της ψηφιακής κοινωνίας. Η άσκηση των πολιτικών αυτών πρέπει να γίνεται σε περιφερειακό, εθνικό επίπεδο και στο επίπεδο της ΕΕ.»

Για τη στήριξη αυτής της πολιτικής, ο ένας από τους κυριότερους κοινούς στόχους των πέντε Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το **Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014-2020** είναι να αντιμετωπισθούν τα εμπόδια που εμφανίζονται στην έρευνα και στην καινοτομία και να

αυξηθούν οι επενδύσεις σε με τη στενή **συνεργασία μεταξύ φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.**

Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει το σχεδιασμό εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών **έρευνας και καινοτομίας** με βάση την **ευφυή εξειδίκευση.**

Η στρατηγική για την **ευφυή εξειδίκευση** αποτελεί μια ολοκληρωμένη - τοπικά προσανατολισμένη - στρατηγική οικονομικού μετασχηματισμού που αφορά σε πέντε σημαντικά ζητήματα²:

1. Εστιάζει την υποστηρικτική πολιτική και τις επενδύσεις σε κομβικές εθνικές / περιφερειακές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες για ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που συσχετίζονται με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
2. Βασίζεται στα δυνατά σημεία κάθε / χώρας περιφέρειας, στα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα και στις δυνατότητες για αριστεία.
3. Υποστηρίζει την τεχνολογική όσο και την πρακτικά εφαρμοσμένη καινοτομία και στοχεύει στην τόνωση των επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα.
4. Εμπλέκει πλήρως τους ενδιαφερόμενους φορείς και ενθαρρύνουν την καινοτομία και τον πειραματισμό.
5. Εμπεριέχει τη συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών και των δράσεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υποστηρίζει επιπλέον, την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ του Προγράμματος **Horizon 2020** και των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Παράλληλα, η ΕΕ προωθεί την αναδιάρθρωση της πολιτικής για την καινοτομία σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της πρωτοβουλίας **«Ένωση καινοτομίας».**

Η ευρωπαϊκή βιβλιογραφία και εμπειρία προτείνει τις ακόλουθες τρεις κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις:

1. **Οικοδόμηση πάνω σε υπάρχοντα πλεονεκτήματα** (ώθηση της επιστήμης / καθοδήγηση από την τεχνολογία ή μείγμα των δύο. Η στρατηγική ταιριάζει σαφώς στις περιφέρειες με ηγετική θέση στο παγκόσμιο τεχνολογικό περιβάλλον, έχουν συσσωρευμένες δυνατότητες E&TA και πιθανότατα έχουν πλεονεκτική «τοποθέτηση» για να προχωρήσουν στο επόμενο τεχνολογικό στάδιο. Παρουσιάζουν δε μεγάλη συγκέντρωση σημαντικών επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και αποτελεσματικό μείγμα δημόσιων και ιδιωτικών υποδομών με βέλτιστες συνέργειες στην δημιουργία και διάχυση γνώσης.
2. **Υποστήριξη του κοινωνικο-οικονομικού μετασχηματισμού.** Η συγκεκριμένη στρατηγική κατεύθυνση έχει συνήθως εφαρμογή σε περιφέρειες στις οποίες μετά από μια πετυχημένη περίοδο ανάπτυξης ανακαλύπτουν ότι θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν τις προτεραιότητές τους να βελτιώσουν την τεχνογνωσία τους, να προσπαθήσουν να την εισάγουν στις υπάρχουσες παραγωγικές δομές αλλά ταυτόχρονα να δημιουργήσουν χώρο για δημιουργικότητα σε νέες περιοχές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν περιφέρειες με ανεπτυγμένη αυτοκινητοβιομηχανία στις οποίες το κτίσιμο νέων περιοχών γνώσης στην υπάρχουσα παράδοση που έχουν δημιουργήσει σε έναν κλάδο, αποτελεί εν δυνάμει διέξοδο για να ξαναμπούν σε τροχιά ανάπτυξης.

² **Smart specialization:** From academic idea to political instrument, the surprising career of a concept and the difficulties involved in its implementation Dominique FORAY* Paul A. DAVID ** & Bronwyn H. HALL, November 2011

3. **Ανάκτηση του χαμένου εδάφους (catsup) προς την κατεύθυνση δημιουργίας δυνατοτήτων με βάση τη γνώση.** Αφορά όπως είναι φυσικό περιφέρειες που ακολουθούν (ή προσπαθούν να ακολουθήσουν) τις εξελίξεις με τελικό στόχο την βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων τους. Παρουσιάζουν χαρακτηριστικά απουσίας υψηλής προστιθέμενης αξίας οικονομικών δραστηριοτήτων, υποδομών και σχετικών με τη δημιουργία και διάχυση γνώσης μηχανισμών. Είναι κρίσιμος παράγοντας επιτυχία να αναγνωριστούν και άλλα περιφερειακά χαρακτηριστικά τα οποία δεν στηρίζονται αποκλειστικά σε θέματα Επιστήμης & Τεχνολογίας, ώστε να δημιουργηθούν ικανότητες βασισμένες στη γνώση.

Βασικές Προτεραιότητες σε Εθνικό επίπεδο

Σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και προτεραιότητες, έχει επιλεγεί ο κεντρικός στόχος του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης για την Ελλάδα του 2020 ο οποίος, σύμφωνα με τις προτάσεις του Υπουργείου Ανάπτυξης και Υποδομών για τις Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020 είναι:

«Η συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης».

Για την πραγματοποίηση του στόχου αυτού έχουν προταθεί **πέντε Άξονες Αναπτυξιακής Στρατηγικής** μεταξύ των οποίων και ο Άξονας: «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας».

Στο πλαίσιο αυτού του Άξονα Αναπτυξιακής Στρατηγικής, **προτεραιότητα** αποκτούν:

- Η **έξυπνη, καινοτόμος και χωρίς αποκλεισμούς** ανάπτυξη με έμφαση στην αναβάθμιση του παραγωγικού ιστού της χώρας και η σταδιακή μεταστροφή της εγχώριας επιχειρηματικότητας στην παραγωγή διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των επιχειρήσεων
- Η διαμόρφωση και αποτελεσματική υλοποίηση περιφερειακών στρατηγικών «**ευφυούς εξειδίκευσης**» με ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, αναβάθμιση των ανθρωπίνων πόρων και αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιφέρειας
- Η **ανάπτυξη κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας και δικτύσεων** μεταξύ των βασικών φορέων (επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, επιστημονική-ερευνητική κοινότητα, αρμόδιοι κρατικοί φορείς, ενώσεις καταναλωτών, περιβαλλοντικές οργανώσεις).
- Η **στήριξη των επενδύσεων** σε υποδομές, η ενίσχυση νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων, η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα και η πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση.

Οι στόχοι και οι προτεραιότητες αυτές συμβαδίζουν με τις εθνικές επιλογές όπως αυτές αποτυπώνονται στο πρόσφατο **Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων**.

Η συμβολή της έρευνας στην οικονομική ανάπτυξη είναι καταλυτική, όπως τεκμηριώνεται από μελέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ), οι οποίες τονίζουν ότι επένδυση στην Ε&Τ σε ποσοστό 3% σε ευρωπαϊκό μέσο όρο (Μ.Ο.) έως το 2020 θα μπορούσε να δημιουργήσει 3,7 εκ. θέσεις εργασίας έως το 2025.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

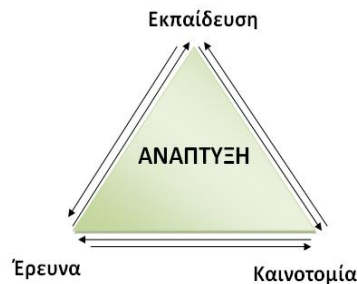

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η επένδυση στο «**τρίγωνο της γνώσης**» **εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία** το οποίο εκφράζει τη στενή σχέση μεταξύ των τριών βασικών στοιχείων της αναπτυξιακής στρατηγικής στη σύγχρονη εποχή, αποτελεί πρόκληση για τη χώρα μας, ώστε να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να ανατραπεί το αρνητικό οικονομικό κλίμα.

Σχήμα 3. 4: Το τρίγωνο της γνώσης

Για την Ελλάδα, οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ θα είναι η σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης των δράσεων για την κάλυψη των εθνικών αναπτυξιακών αναγκών και την αξιοποίηση των αναπτυξιακών ευκαιριών και δυνατοτήτων της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, κατά την επόμενη Προγραμματική Περίοδο, όπως προσδιορίζονται από την σχετική ανάλυση SWOT, με έμφαση:

- στην ενίσχυση της ζήτησης για υπηρεσίες έρευνας και καινοτομίας εκ μέρους των επιχειρήσεων με την προώθηση αναγκαίων διαρθρωτικών αλλαγών για τη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών στο ευρύτερο εκπαιδευτικό/ επιστημονικό/ερευνητικό/ επιχειρηματικό πλαίσιο, καθώς και ενός ολοκληρωμένου πλέγματος μέτρων ενίσχυσης εκ μέρους των εθνικών και περιφερειακών αρχών, με τη ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών για τη δημιουργία συνεργειών.
- στην στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης με στόχο την πιο αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων για την επίτευξη των στόχων.
- στην ανάπτυξη της καινοτομίας (τεχνολογικής και μη τεχνολογικής) με επενδύσεις σε προτεραιότητες-κλειδιά που θα συντελέσουν στην αύξηση της παραγωγικότητας, της ποιότητας, της εξωστρέφειας και της δημιουργίας οικονομιών κλίμακας.
- στην προαγωγή της αριστείας στην έρευνα και στην χρηματοδότηση της έρευνας αιχμής με διεύρυνση των διασυνδέσεων μεταξύ πανεπιστημίων /ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων για την ταχεία αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.
- στην ανάπτυξη συνεργειών και συμπληρωματικότητας, τόσο με την πρωτοβουλία HORIZON 2020, όσο και με τις προτεραιότητες και τις δράσεις που υπάγονται σε άλλους θεματικούς στόχους του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου των 5 διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

Αναλυτικότερα, οι κύριες **αναπτυξιακές προκλήσεις** που υπαγορεύουν και τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του τομέα ΕΤΑΚ στην Ελλάδα στην Περίοδο 2014-2020 είναι:

- Η ταχεία οικονομική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας από τις ελληνικές επιχειρήσεις τόσο τις υπάρχουσες, όσο και πολλές νέες, καινοτόμες επιχειρήσεις έντασης γνώσης, οργανωμένων κατά το δυνατόν σε συστάδες προστιθέμενης αξίας με εξαγωγικό προσανατολισμό.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Η ανάπτυξη καινοτομιών με βάση τη ζήτηση (demand driven innovation), η άμεση και συνεχής υποστήριξη καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η δημιουργία δικτύου μηχανισμών υποστήριξης ΜΜΕ σε θέματα καινοτομίας (one stop shop).
- Η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ πανεπιστημίων / ερευνητικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα (μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, νεοφυείς επιχειρήσεις, clusters κλπ) με προτεραιότητα στη μεταφορά γνώσης από τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς σε ιδιωτικές επιχειρήσεις μέσα από ειδικά τομεακά δίκτυα/πλατφόρμες με βάση τις ανάγκες της βιομηχανίας, τη δημιουργία εταιρειών τεχνοβλαστών, προσελκύνοντας επιχειρηματικά κεφάλαια και στήριξη από ιδιώτες επενδυτές.
- Η αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών εθνικού και ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, η σύνδεσή τους με υποδομές καινοτομίας.
- Η διασυνοριακή και διεθνής συνεργασία, διευκολύνοντας τη συμμετοχή της χώρας στην πρωτοβουλία HORIZON 2020 σε διεθνή δίκτυα Ε&Κ με διακρατικές εταιρικές σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων υπό μορφή «συμμαχιών γνώσης» και «συμμαχιών τομέων δεξιοτήτων»
- Η ανάπτυξη συνεργειών και συμπληρωματικότητας με αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και κατακερματισμού των προσπαθειών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μεταξύ της πολιτικής συνοχής και των ευρωπαϊκών προγραμμάτων ΕΤΑΚ για το 2020, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των ευρωπαϊκών πολιτικών ΕΤΑΚ και στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.
- Η άμεση διάχυση με εκστρατείες ενημέρωσης και υποστήριξης της αξιοποίησης στην αγορά των αποτελεσμάτων της έρευνας, με διαδικασίες επιχειρηματικής ανάδειξης ευκαιριών (entrepreneurial discovery process) και διάδοσης των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής (Key Enabling Technologies /KETs)
- Ο συντονισμός με δράσεις που υπάγονται σε άλλους θεματικούς στόχους του ΚΣΠ όπως η ανάπτυξη των ΤΠΕ, η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας, οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και δια βίου και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο των θεματικών στόχων για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη.
- Η προώθηση της έρευνας και στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας τους τομείς που συνδέονται π.χ. με τις ειδικές ανάγκες των βιοτεχνών, των αγροτών και δασοκόμων, ιδίως εκείνων που ασκούν δραστηριότητες σε μικρή κλίμακα.

Ως κύρια όμως αναπτυξιακή πρόκληση αναδεικνύεται η **ενσωμάτωση της έξυπνης εξειδίκευσης στις περιφερειακές στρατηγικές** με επικέντρωση των αναπτυξιακών επιλογών, των προσπαθειών και των πόρων σε:

- κομβικές **επενδυτικές προτεραιότητες** αντιμετώπισης αναγκών και προκλήσεων της ανάπτυξης, με βάση την **οικονομία της γνώσης**, περιλαμβανομένης της ευρείας διάδοσης των ΤΠΕ
- εντοπισμό, οργάνωση και αξιοποίηση των **συγκριτικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων** σε στρατηγικούς τομείς/δραστηριότητες
- υποστήριξη της τεχνολογικής και μη τεχνολογικής **καινοτομίας (κέντρα, πόλοι, clusters, κοινοπραξίες, πλατφόρμες καινοτομίας)**
- ενεργό **συμμετοχή** των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα στάδια (προσέγγιση bottom-up)

- κινητοποίηση του **ιδιωτικού τομέα** με τη δημιουργία συμπράξεων ιδιωτικού-δημόσιου τομέα (PPP)
- τεκμηρίωση και συνεχή **παρακολούθηση και αξιολόγηση** των πολιτικών και των δράσεων.

Στόχοι και Επενδυτικές Προτεραιότητες του Τομέα

Κεντρικός Στόχος του Τομέα Ε&Α για την Ελλάδα του 2020

Η Ελλάδα είχε θέσει στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, ως **εθνικό στόχο του 2020 για τις συνολικές δαπάνες στη Ε&Κ, το 2% του ΑΕΠ, με 40% συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα**. Ο στόχος αυτός περιέχεται και στις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ΣΕΣ 2014-2020.

Στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Έρευνας & Καινοτομίας (ΕΣΠΕΚ) εκτιμάται ότι, λόγω της οικονομικής ύφεσης κατά την τελευταία τριετία, των δεσμεύσεων δημοσιονομικής προσαρμογής που έχει αναλάβει η Ελλάδα και την εκτίμηση για μείωση των δαπανών στην έρευνα από τον ιδιωτικό τομέα σε περιόδους κρίσης, η επίτευξη του παραπάνω στόχου είναι μη ρεαλιστική δεδομένου ότι με τα τελευταία στοιχεία, η Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Έρευνα & Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) το 2007 ήταν μόλις 0,58% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε η ΓΓΕΤ τον Μάρτιο 2013, ένας ρεαλιστικός με βάση τις παρούσες συνθήκες στόχος είναι το ποσοστό 0,67% του προβλεπόμενου ΑΕΠ για το 2020.

Όραμα-Κεντρικός στόχος του τομέα για το 2020 – Εθνικό Επίπεδο

«Η αναδιάρθρωση & η ενίσχυση του τομέα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας ώστε να αποτελέσει το βασικό πυλώνα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων μέσω της παραγωγής, διάδοσης & ενσωμάτωσης της νέας γνώσης & της καινοτομίας στα υπάρχοντα αλλά και σε νέα παραγωγικά συστήματα και αλυσίδες αξίας, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα τις νέες κοινωνικές & περιφερειακές ανισότητες που παράγονται από την έλλειψη πρόσβασης στη νέα τεχνολογία».

Ο στόχος αυτός αντιστοιχεί στον Θεματικό Στόχο 1 του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου των 5 Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ: Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας.

Η ΓΓΕΤ έχοντας υπόψη τα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και τις διευκρινίσεις που δόθηκαν από τους εκπροσώπους της τόσο στο Εθνικό όσο και στα Περιφερειακά Αναπτυξιακά Συνέδρια που διοργανώθηκαν μέσα στον Απρίλιο, αναγνώρισε ότι **κομβικό στοιχείο στη νέα Προγραμματική Περίοδο είναι η διαμόρφωση, μέσω μιας εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγισης («διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης»), περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης**. Σε ότι αφορά δε στο εθνικό σκέλος της στρατηγικής για την Έρευνα και Καινοτομία αυτό έχει να επιτελέσει έναν νέο ρόλο:

Πρέπει να λάβει υπόψη τις **περιφερειακές στρατηγικές**, να τις συνθέσει σε ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο εξασφαλίζοντας τη μεταξύ τους συνάφεια και να υποστηρίξει την υλοποίησή τους προωθώντας τις κατάλληλες **τεχνολογίες**, συμπληρώνοντας τυχόν ερευνητικά/τεχνολογικά κενά, διαμορφώνοντας κατάλληλα **χρηματοδοτικά εργαλεία**, στηρίζοντας τη βασική έρευνα και την εκπαίδευση των ερευνητών, προωθώντας συνεργείες με άλλες **τομεακές πολιτικές** και με την ευρωπαϊκή ερευνητική πολιτική (HORIZON 2020) και σχεδιάζοντας τους βασικούς άξονες ενός μηχανισμού παρακολούθησης/αποτίμησης της υλοποίησης της όλης στρατηγικής. Επίσης στο εθνικό επίπεδο ανήκει και η διαμόρφωση της **στρατηγικής του Οδικού Χάρτη των Ερευνητικών Υποδομών (2^η αιρεσιμότητα)**.

3.4 Παραδείγματα επιτυχημένων πολιτικών και δράσεων σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο

Η ενότητα με τα παραδείγματα επιτυχημένων πολιτικών και δράσεων, περιλαμβάνεται στο Παράρτημα 2, ενώ ακολουθεί εποπτικός πίνακας των παρουσιαζόμενων καλών πρακτικών.

A/A	Τίτλος	Χώρα	Τομέας/Κλάδος	Τομείς Προτεραιότητας της ΠΔΜ
1	Επιχειρηματική Θερμοκοιτίδα THERMI	Ελλάδα	Έρευνα – Τεχνολογίες Αιχμής	
2	Corallia Clusters Initiative	Ελλάδα	Μικροηλεκτρονική	
3	egg - enter•grow•go	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
4	Πρόγραμμα Aephoria	Ελλάδα	Πράσινη οικονομία	Ενέργεια - ΑΠΕ
5	Θερμοκοιτίδα IQbility	Ελλάδα	Έρευνα - Τεχνολογικές Εφαρμογές	
6	Innovation Farm	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
7	Metavallon	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
8	Incubation for Growth - i4G	Ελλάδα	Έρευνα - Μεταποίηση	
9	Θερμοκοιτίδα BIC Αττικής	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
10	Hellenic Mobile Cluster	Ελλάδα	Τεχνολογικές Εφαρμογές	
11	«Μαζί στην Εκκίνηση» - ΣΕΒ	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
12	Η περίπτωση της Creta Farms	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
13	Η περίπτωση της Xylo Eyewear	Ελλάδα	Μεταποίηση	Μεταποίηση
14	Ταμείο Επενδύσεων Κεφαλαίου (MARR)	Πολωνία	Μεταποίηση	Μεταποίηση
15	Ίδρυμα Επενδύσεων Αραγονίας	Ισπανία	Μεταποίηση	Μεταποίηση
16	Το μοντέλο Sancraiu	Ρουμανία	Τουρισμός	Τουρισμός
17	Ολοκληρωμένο Σύστημα Διακυβέρνησης Τουρισμού	Βουλγαρία	Τουρισμός	Τουρισμός
18	Πολιτική για τη δημιουργία συνθηκών για την καινοτομική ικανότητα των ΜΜΕ	Βουλγαρία	Μεταποίηση	Μεταποίηση
19	Τεχνολογική Προοπτική Κρακοβία - Małopolska 2020	Πολωνία	Έρευνα - Μεταποίηση	Μεταποίηση
20	Δίκτυο Εφοδιαστικής Διαχείρισης Βιοϊατρικής στη Λειψία	Γερμανία	Έρευνα - Εφοδιαστική Διαχείριση	
21	Wine Cluster στην Καλιφόρνια	ΗΠΑ	Οινοποιεία - Αμπελοκαλλιέργειες	Μεταποίηση – Αγροτικά Προϊόντα
22	Cluster Ξύλου και Επίπλου «Panfa»	Ουγγαρία	Μεταποίηση	Μεταποίηση

4. Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

4.1 Αναφορά δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον τομέα ΕΤΑΚ

Ανάλυση S.W.O.T.

Συντάσσοντας το παρόν Σχέδιο για τη Δυτική Μακεδονία για την προσπάθεια κατάκτησης ενός σταθερού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, αποτελεί κρίσιμο σημείο αναφοράς ως προς την αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος, η συντονιστική επιμέλεια και καθοδήγηση του επικεφαλής οργάνου για τις δράσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΤΑΚ σε θέματα συνεργασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, τις νέες τεχνολογίες, την καινοτομία, την έρευνα, την προώθηση και στήριξη της ανταγωνιστικότητας μέσω των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων και των λουπών Ερευνητικών φορέων.

Έχει αναφερθεί ως κρίσιμη επισήμανση στο κεφάλαιο καταγραφής και αποτελεσμάτων σημαντικών δράσεων των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων το σημαντικό έλλειμμα στο συντονισμό, δράσεων ΕΤΑΚ με τελικό αποδέκτη την επιχειρηματική κοινότητα. Σε δεύτερο επίπεδο και ενώ υπήρξαν συναφείς δράσεις με αξιόλογα ονομαστικά χαρακτηριστικά, έστω και χαμηλών προϋπολογισμών σχετικά με τις ΕΤΑΚ και συχνά και την Ψηφιακή Σύγκλιση, καταγράφηκε χαμηλή συμμετοχή σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων στην πράξη (ποσοτικά και κατά περίπτωση ποιοτικά).

Σχετικές με ΕΤΑΚ δράσεις και προγράμματα, υλοποιήθηκαν είτε με απευθείας χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ και διαχείριση σε κεντρικό και όχι περιφερειακό επίπεδο, είτε μέσω διακρατικών προγραμμάτων, είτε τέλος μέσω ερευνητικών προγραμμάτων από διαφορετικούς δικαιούχους (επιχειρήσεις, ΠΔΜ, Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ, ΙΔΕΠ κλπ. φορείς). Η απουσία ενός συντονιστικού οργάνου ή έστω και ενός οργάνου που παρακολουθεί εποπτικά τις δράσεις, τις στοχεύσεις και εν τέλει και τα αποτελέσματα τους, αποτελεί διαχρονικά (για όλες τις ελληνικές περιφέρειες) έναν αρνητικό παράγοντα στο επίπεδο στρατηγικής περιφερειακού σχεδιασμού. Ταυτόχρονα, η οικονομική κρίση απομάκρυνε (ακόμη περισσότερο από ότι τα προηγούμενα χρόνια) τον επιχειρηματικό προσανατολισμό σε πρωτοβουλίες ΕΤΑΚ, προς το τελικό συμπέρασμα πως το πλαίσιο και οι ρεαλιστικές δυνατότητες υλοποίησης δράσεων με τελικό ωφελούμενο τις επιχειρήσεις της περιφέρειας, θα οδηγούσε σε συνολικά αποτελέσματα μη ικανοποιητικά.

Ακολουθεί ανάλυση SWOT εστιασμένη σε στοιχεία ΕΤΑΚ για τη Δυτική Μακεδονία:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πίνακας 4. 1: S.W.O.T: Ανάλυση (Αφορά σε τομείς: Απασχόληση-Ανεργία, Παραγωγικές Δραστηριότητες, Θέση Περιφέρειας, Υποδομές και δομές στήριξης Επιχειρηματικότητας και ΕΤΑΚ)

ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (ΩΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)	
Δυνατά Σημεία και Ευκαιρίες	Αδυναμίες και Κίνδυνοι (Απειλές)
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
<p>Δ1. Γεωγραφική θέση Περιφέρειας – κομβικό σημείο (εγγύτητας σε Θεσσαλονίκη, Ήπειρο & Δυτικά Βαλκάνια) και σημαντικά έργα υποδομής (Εγνατία Οδός - Κάθετοι άξονες κ.α.) που υπό συνθήκες θα μπορούσαν να την αναδείξουν ως Κέντρο Επιχειρηματικότητας/Καινοτομίας στην ευρύτερη περιοχή. Πρωτογενής τομέας με παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που μπορεί να τροφοδοτεί κλάδους του δευτερογενούς.</p> <p>Δ2. Ιστορική παράδοση στην εμπορική κυρίως δραστηριότητα, ιδίως στο γειτονικό βαλκανικό χώρο.</p> <p>Δ3. Ενεργειακό κέντρο της χώρας & ισχυρή εξειδίκευση στην τεχνογνωσία των ενεργειακών δραστηριοτήτων.</p> <p>Δ4. Ιδιαιτερότητα της φυσικής (συνδυασμός ορεινών και υδάτινων όγκων), πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς.</p> <p>Δ5. Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στους τομείς της ενέργειας και της γουνοποιίας.</p> <p>Δ6. Ύπαρξη σημαντικού αριθμού προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ.</p> <p>Δ7. Πρωτογενής τομέας με παραγωγή ποιοτικών προϊόντων που μπορεί να τροφοδοτεί αντίστοιχους κλάδους του δευτερογενούς.</p>	<p>A.1 Γεωγραφική θέση σε γειτνίαση με χώρες των Δυτικών Βαλκανίων χαμηλών επιδόσεων σε ΕΤΑΚ δεν έχει δημιουργήσει μέχρι στιγμής ισχυρές διασυνοριακές διασυνδέσεις, ενώ η Θεσσαλονίκη σημειακά λειτουργεί ως ανταγωνιστικός πόλος σε δράσεις ΕΤΑΚ.</p> <p>A.2 Απουσία Περιφερειακής πολιτικής για την Ε&ΤΑ και την Καινοτομία.</p> <p>A.3 Περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης και μικρό μερίδιο προϊόντων τεχνολογικής έντασης ή έντασης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας.</p> <p>A.4 Περιορισμένη χωρική κλίμακα ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.</p> <p>A.5 Τοπική οικονομία μη επαρκώς διασυνδεδεμένη με το σύστημα ενέργειας, στον τομέα της τεχνολογικής εξέλιξης των τοπικών επιχειρήσεων.</p> <p>A.6 Χαμηλή εξειδίκευση και διασύνδεση με ακαδημαϊκά – ερευνητικά ιδρύματα που οδήγησαν τα προηγούμενα χρόνια σε χαμηλά ποσοστά ενσωμάτωσης τεχνολογικής καινοτομίας και αλλαγής των παραδοσιακών τρόπων παραγωγής.</p> <p>A.7 Περιβαλλοντικά προβλήματα κύρια στις περιοχές της ενεργειακής παραγωγής (άξονας Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Φλώρινας) που επηρεάζουν αρνητικά λοιπούς τομείς της επιχειρηματικότητας.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Δυνατά Σημεία και Ευκαιρίες	Αδυναμίες και Κίνδυνοι (Απειλές)
Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες
<p>Δ8. Μοναδικότητα στην εκτροφή γουνοφόρων ζώων</p> <p>Δ.9 Σημαντική παραγωγή οσπριοειδών καθώς και προϊόντων με θετικό εμπορικό ισοζύγιο (κρασιά, φρούτα)</p> <p>Δ.10 Λειτουργία των ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των ΙΔΕΠ – ΚΤΕ.</p> <p>Δ.11 Ικανοποιητικό δίκτυο τηλεπικοινωνιακών υποδομών.</p> <p>Δ.12 Εμπειρία από τη συμμετοχή φορέων της Περιφέρειας σε Προγράμματα με έμφαση στην Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία.</p>	<p>A.8 Χαμηλή έως καθόλου διασύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων σε δίκτυα για κοινή προώθηση αγροτικών προϊόντων και τουρισμού</p> <p>A.9 Ανεπαρκής προβολή και ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος σε επίπεδο υποδομών και υπηρεσιών που να αναδεικνύει την τοπική ιστορική φυσιογνωμία, τον φυσικό πλούτο και τα ποιοτικά προϊόντα της Περιφέρειας.</p> <p>A.10 Χαμηλή ανάπτυξη εφαρμογών αξιοποίησης ΤΠΕ και καινοτομικών εφαρμογών</p> <p>A.11 Χαμηλό ενδιαφέρον για ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων - Πλήθος πολύ μικρών επιχειρήσεων με σαφή έλλειψη σύγχρονης αντίληψης σε ζητήματα διαχείρισης και νέων τεχνολογιών και απουσία εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού.</p> <p>A.12 Χαμηλός βαθμός ένταξης ΤΠΕ και έρευνας στις επιχειρήσεις.</p> <p>A.13 Χαμηλή διαδραστικότητα των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας</p> <p>A.14 Απουσία σταθερού μηχανισμού υποστήριξης ΕΤΑΚ</p> <p>A.15 Μηδενική προσέλκυση επενδύσεων (κυρίως ξένων αλλά και εγχώριων – εκτός Περιφέρειας).</p> <p>A.16 Ελλιπής χρηματοδότηση των δράσεων Ε&ΤΑ από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές κεφαλαίων</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (ΩΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)

Δυνατά Σημεία και Ευκαιρίες	Αδυναμίες και Κίνδυνοι (Απειλές)
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
<p>E.1 Η έμφαση στην υποστήριξη της Καινοτομίας από τις κατευθύνσεις του Ευρώπη 2020 και το ΣΕΣ 2014-2020.</p> <p>E.2 Ο σχεδιασμός με την συμμετοχή της επιχειρηματικής κοινότητας και η εφαρμογή της στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση</p> <p>E.3 Η ενίσχυση πολιτικών ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας, αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη «μεταλιγνιτική περίοδο».</p> <p>E.4 Η ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής που ανοίγει το δρόμο για την αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας.</p> <p>E.5 Η ανάδειξη και υποστήριξη των κλάδων με δυναμισμό με συγκεκριμένα σχέδια δράσης.</p> <p>E.6 Διαρκής αύξηση της ζήτησης τουριστικού προϊόντος ποιότητας με βάση το φυσικό περιβάλλον, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό που δύναται να οδηγεί σε ανάδειξη και προώθηση ποιοτικών τουριστικών προϊόντων και διασύνδεση των ωφελειών με την τοπική παραγωγή του πρωτογενή τομέα.</p> <p>E.7 Οι δυνατότητες για επενδύσεις αξιοποίησης ενεργειακού πλούτου και τεχνολογίας.</p>	<p>K.1 Διατήρηση του δυσμενούς οικονομικού κλίματος με αποτέλεσμα την έλλειψη ενδιαφέροντος και την αδυναμία πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης δράσεων έρευνας και καινοτομίας από την επιχειρηματική κοινότητα.</p> <p>K.2 Κίνδυνος μη επαρκούς ανταπόκρισης των θεσμικά εμπλεκόμενων στον συντονισμό και καθοδήγηση προς αξιοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ, όπως οι δράσεις προηγουμένων ετών για τη δημιουργία δομών και υποδομών Καινοτομίας, Πόλων, διασύνδεσης της Επιχειρηματικότητας με την Καινοτομία και την Πανεπιστημιακή Κοινότητα.</p> <p>K.3 Αδυναμία βελτίωσης των επιχειρηματικών διαδικασιών, λόγω της περιορισμένης δυναμικής για εισαγωγή και εφαρμογή ΕΤΑΚ & ΤΠΕ στην παραγωγή.</p> <p>K.4 Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, σε σχέση με το σύνολο της χώρας και η συνεχιζόμενη αδυναμία καθετοποίησης παραγωγής και αποτελεσματικής προώθησης των τοπικών προϊόντων.</p> <p>K.5 Διατήρηση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας και υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και ειδικά των επιστημόνων, που επιτείνει τις τάσεις φυγής από την περιοχή.</p> <p>K.6 Φθίνουσα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, πορεία των βιομηχανικών δραστηριοτήτων.</p> <p>K.7 Οι συνέπειες από τα κρίσιμα περιβαλλοντικά προβλήματα που μπορούν να συνεχίσουν να πλήττουν τον φυσικό πλούτο της περιοχής.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Δυνατά Σημεία και Ευκαιρίες	Αδυναμίες και Κίνδυνοι (Απειλές)
Ευκαιρίες	Κίνδυνοι (Απειλές)
<p>E.8 Οι δυνατότητες για δημιουργία ανταγωνιστικών διεθνώς μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης των τοπικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.</p> <p>E.9 Τα υφιστάμενα δίκτυα συνεργασιών στο πλαίσιο υλοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων με άλλες περιοχές και φορείς χωρών της Ε.Ε. που μπορεί να συμβάλλουν στην εισαγωγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών ΕΤΑΚ.</p> <p>E.10 Ενίσχυση της χρήσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, προσαρμοσμένη στις νέες απαιτήσεις και συνθήκες των αγορών.</p> <p>E.11. Χρήση ΤΠΕ στην ανάδειξη του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος για την ανάπτυξη του τουρισμού μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την προώθηση του τουρισμού στην ΠΔΜ.</p>	<p>K.8 Εντεινόμενος ανταγωνισμός λόγω της σταδιακής άρσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και αλλαγές στο παραγωγικό περιβάλλον του πρωτογενούς τομέα λόγω της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.</p> <p>K.9 Ανταγωνισμός από τα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Ιωάννινα) για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.</p> <p>K.10 Διαφαινόμενη αύξηση ανταγωνισμού στον τουρισμό από τις γειτονικές περιοχές της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Αδριατικής και τις Βαλκανικές χώρες, μέσω της ευρύτερης προβολής τους.</p> <p>K.11. Η καθυστέρηση της ενσωμάτωσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της περιφέρειας θα οδηγήσει σε απώλειες αγορών στην Ελλάδα και το εξωτερικό.</p> <p>K.12. Η αδυναμία του χρηματοπιστωτικού συστήματος να ενισχύσει την κάλυψη επενδυτικών σχεδίων σε ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις για όσο διάστημα επιτείνεται η οικονομική κρίση.</p> <p>K.13. Συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας.</p> <p>K.14. Εντεινόμενος ανταγωνισμός λόγω της σταδιακής άρσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και αλλαγές στο παραγωγικό περιβάλλον του πρωτογενούς τομέα λόγω της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.</p> <p>K.15. Ανταγωνισμός από τα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Ιωάννινα) για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.</p> <p>K.16. Διαφαινόμενη αύξηση ανταγωνισμού στον τουρισμό από τις γειτονικές περιοχές</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

	<p>της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Αδριατικής και τις βαλκανικές χώρες, μέσω της ευρύτερης προβολής τους</p> <p>Κ.17. Η αδυναμία του τραπεζικού τομέα να χρηματοδοτήσει παραγωγικές επενδύσεις και η έλλειψη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά</p> <p>Κ.18. Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές που μπορεί να οδηγήσουν σε φυγή επιχειρήσεων σε γειτονικές χώρες με ευνοϊκότερα καθεστάτα φορολόγησης</p> <p>Κ.19. Οι συνεχείς αλλαγές στο καθεστώς φορολόγησης επιχειρήσεων και ακινήτων</p> <p>Κ.20. Η συνέχιση της πολυνομίας και γραφειοκρατίας για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων</p>
--	--

Από τα χρησιμότερα εξαγόμενα της ανάλυσης που προηγήθηκε αποτελεί ο συνδυασμός των δυνατών σημείων - ευκαιρίες (επιθυμητοί συνδυασμοί) και αδυναμιών - κινδύνων με απειλές (μη επιθυμητοί συνδυασμοί). Επίσης προσπάθεια θα γίνει να αναζητηθούν λύσεις ούτως ώστε οι αδυναμίες να αντιμετωπισθούν και μέσω του προγράμματος δράσεων της έξυπνης εξειδίκευσης ώστε πλέον, να βρεθούν στο μέλλον στην θέση των δυνατών σημείων για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Απομονώνουμε στη συνέχεια τα **πλέον χαρακτηριστικά σημεία** σε συνδυασμό με τα διαθέσιμα **στατιστικά δεδομένα** των τομέων της οικονομίας:

- Επιθυμητοί συνδυασμοί εξετάζονται με στόχο στο στάδιο της σύνθεσης σχεδίων δράσεων να αντιμετωπιστούν κατάλληλα (για παράδειγμα μείωση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας στον κλάδο των επιστημόνων που διαμένουν στην Δυτική Μακεδονία κα.).
- Αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα του πρωτογενή τομέα αλλά και του δευτερογενή τα οποία μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω, καθώς καταγράφονται υφιστάμενοι φυσικοί πόροι, παράδοση και χαρακτηριστικά συγκέντρωσης αξιόλογης κρίσιμης μάζας σε επιλεγμένους υπο-κλάδους. Η εκμετάλλευσή τους οδηγούμενη από αυξητικές τάσεις της ζήτησης σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα μπορεί να επιτευχθεί με εφαρμογή κατάλληλου σχεδιασμού/προγραμματισμού και ελέγχου.
- Στον τριτογενή και ειδικά στον τουριστικό κλάδο, παρόλη την περιορισμένη τα τελευταία χρόνια συμμετοχή στο περιφερειακό ΑΕΠ, εξακολουθεί να επηρεάζει θετικά λοιπούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας. Στόχευση αποτελεί, η στο μέτρο του δυνατού αξιοποίηση της διαμορφούμενης ευνοϊκής συγκυρίας αύξησης του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα με βάση το φυσικό περιβάλλον, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό.
- Η διατήρηση συγκεκριμένων δυνατών σημείων είναι εφικτή μέσω της βελτίωσης αριθμού αδυναμιών. Οι περισσότερες αδυναμίες που πρέπει να διορθωθούν σε σχέση με την ΕΤΑΚ αφορούν στην ενίσχυση της παραγωγής έρευνας και της διασύνδεσής τους με συγκριμένους κλάδους προτεραιότητας που αναδεικνύονται και μέσω του παρόντος σχεδίου.

Σε ότι αφορά στους **μη επιθυμητούς συνδυασμούς** εστιάζουμε στην προσπάθεια για βελτίωση των εξής σημείων που προκύπτουν από την ανάλυση:

- Ανακατεύθυνση σε εξωστρεφείς λύσεις της μεταποιητικής κυρίως οικονομικής βάσης καθώς υφίσταται μειωμένη ζήτηση της ιδιωτικής κατανάλωσης στη χώρα.
- Χαμηλότατη θέση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα σε όλους ουσιαστικά τους σημαντικούς δείκτες της οικονομίας, αφού εξαρτάται (όταν υφίστανται δράσεις) σχεδόν αποκλειστικά από ευρωπαϊκούς πόρους και όχι από ιδιωτικά κεφάλαια.
- Εξαιρετικά χαμηλή ανταγωνιστικότητα σε στοιχεία καινοτομίας και αδυναμία ένταξης παραγωγικών τομέων σε διεθνείς αλυσίδες αξίας στο σύνολο των κλάδων της περιφερειακής οικονομίας, που ουσιαστικά την εξαφανίζουν από τον οικονομικό χάρτη σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο (με την φωτεινή εξαίρεση του ειδικού κλάδου της γουνοποιίας).
- Η πλήρης έλλειψη περιφερειακά οργανωμένου τρόπου σχεδιασμού & υλοποίησης δράσεων ενίσχυσης ΕΤΑΚ για την επιχειρηματική κοινότητα δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο το επιχειρησιακό τοπίο κατά της νέα Προγραμματική Περίοδο.
- Όσα αναφέρθηκαν στην παρούσα ενότητα θα πρέπει να λαμβάνονται έντονα υπόψιν από τα πολιτικά και επιχειρησιακά όργανα σχεδιασμού (δομή διακυβέρνησης ΠΔΜ) στο πλαίσιο της εφαρμογής της RIS3 ούτως ώστε στρατηγική κατεύθυνση μέσω του Οράματος για το μέλλον της ΠΔΜ να περιλαμβάνει ρεαλιστικά κατάλληλα σενάρια οικονομικού μετασχηματισμού.

Για την εφαρμογή ενός πραγματικά πετυχημένου Περιφερειακού Σχεδίου και αφομοίωσης της έρευνας, των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας από την παραγωγική φέρουσα ικανότητα μέρους των επιχειρήσεων που θα θελήσουν να συμμετάσχουν, οριοθετείται εξ αρχής ως κρίσιμος παράγοντας ο χρόνος ενασχόλησης των εμπλεκόμενων φορέων πολιτικής για την επιχειρηματικότητα καθώς και της διαχείρισής των χρηματοδοτήσεων σε περιφερειακό επίπεδο.

Η πολιτική για την καινοτομία ανακατευθύνθηκε πλέον από το κλασικό πλαίσιο της μεταφοράς τεχνολογίας και ορίζεται με σύγχρονους όρους ως περισσότερο ανοικτή και απλή διαδικασία βελτίωσης επιχειρηματικών αποτελεσμάτων. Η αξιοποίηση της ΕΤΑΚ αφορά όλους τους οικονομικούς και πολιτικούς 'παίκτες' μιας περιφερειακής οικονομίας και είναι απαραίτητη η ευαισθητοποίηση, συμμετοχή και υποστήριξη των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων της περιφέρειας, με σκοπό την ανάπτυξη νέων ικανοτήτων και αναπτυξιακής κουλτούρας. **Δεν είναι τυχαίο πως σήμερα, όλο και περισσότερο, γίνεται λόγος, όχι απλά για την ανάγκη της καινοτομίας, αλλά για την ανάγκη αποτελεσματικής διακυβέρνησης της καινοτομίας.**

Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές για την χρήση της ΕΤΑΚ προϋποθέτουν πολύ καλή γνώση των χαρακτηριστικών της περιφέρειας και των όποιων πλεονεκτημάτων της. Αποτελεσματική διακυβέρνηση προϋποθέτει κατάλληλα και ευρέως αποδεκτά εργαλεία στρατηγικής πρόβλεψης, συγκριτικής αξιολόγησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών. Η περιφερειακή στρατηγική για την καινοτομία και η επιλογή των δράσεων προτεραιότητας θα είναι απαντήσεις στη διάγνωση του δυναμικού της ΠΔΜ σε συνδυασμό και συνέργεια με τις επιλογές διακυβέρνησης.

4.2 Ανάπτυξη βασισμένη στην καινοτομία - Οι Δυνατότητες Βιώσιμης Εξειδίκευσης σε τομεακό και χωρικό επίπεδο

Ευρωπαϊκές περιφέρειες: Κοινά Θεματικά Πεδία προώθησης

Η σύγχρονη οικονομία χαρακτηρίζεται από την γρήγορη μετατροπή των δομών παραγωγής από αυστηρά βιομηχανικές σε διαδικασίες βασισμένες στη γνώση, στην επιστήμη και στην τεχνολογία, δηλαδή σε πόρους που έχουν αναπτυχθεί κυρίως σε φορείς του τομέα της επιστήμης και της έρευνας. Στις χώρες με έντονη οικονομική ανάπτυξη οι αλλαγές αυτές υποκινούνται κυρίως από τις ΜΜΕ, οι οποίες αναπτύσσονται δυναμικά με την υποστήριξη στρατηγικών βασισμένες στην καινοτομία. Στις περιφέρειες με χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, η εφαρμογή του μηχανισμού αυτού είναι πιο δύσκολη καθώς καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από κοινωνικούς, πολιτιστικούς και θεσμικούς παράγοντες.

Όπως προκύπτει και από την χάρτα στρατηγικής του προγράμματος Smart+ αλλά και από πλήθος άλλων μελετών ή ερευνών στο ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχουν πολλές κύριες ομάδες εμποδίων για τη βιώσιμη εξειδίκευση, μεταξύ των οποίων οι πιο σημαντικές είναι: **περιορισμοί** που σχετίζονται με τη νοοτροπία και τις κοινωνικές συμπεριφορές οι οποίες είναι είτε εχθρικές, είτε πολύ επιφυλακτικές απέναντι στις αλλαγές και στην ανάληψη κινδύνων, **ανεπαρκής προώθηση** των καλών πρακτικών για τη δημιουργία συνεργασιών και τον σχηματισμό ενώσεων ή ακόμα και έλλειψη αυτών, **χαμηλή κουλτούρα καινοτομίας, ανεπαρκή μέτρα στήριξης** της καινοτομίας και της ανάπτυξης συνεργατικών σχηματισμών στις περιφερειακές πολιτικές, καθώς και **περιορισμένος διάλογος** μεταξύ των κύριων, αλληλένδετων, περιφερειακών παραγόντων και εμπλεκόμενων φορέων.

Οι δυνατότητες βιώσιμης εξειδίκευσης σε τομεακό και κυρίως χωρικό επίπεδο προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό και από την κάλυψη των κατωτέρω θεματικών πεδίων σχετικών με ΕΤΑΚ και την ορθή αντιμετώπιση των εντοπισμένων εμποδίων (κοινά θεματικά πεδία προώθησης για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες):

Θεματικό Πεδίο I: Προώθηση της κουλτούρας της καινοτομίας και ανάπτυξη της βάσης της**Στόχος 1: Ορισμός των κατευθύνσεων για την κουλτούρα της καινοτομίας και για την ανάπτυξη της βάσης της****Εντοπισμένα εμπόδια:**

- Πολλοί επιχειρηματίες σε πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες εξακολουθούν να μην είναι εξοικειωμένοι με την ιδέα της καινοτομίας. Υπάρχει έλλειψη των κοινωνικά διαδεδομένων μοντέλων της κουλτούρας καινοτομίας, κάτι το οποίο θα οδηγούσε σε υψηλότερη καινοτομία στην οικονομία. Ένα άλλο πρόβλημα συνδέεται με το γεγονός ότι οι επιχειρηματίες θεωρούν μερικές φορές ότι το κόστος των επενδύσεων σε καινοτομίες είναι απαγορευτικό και δεν τις αντιλαμβάνονται ως κερδοφόρες.

Στόχος 2: Διεύρυνση της ομάδας στόχου για την προώθηση της καινοτομίας.**Εντοπισμένα εμπόδια:**

- Ένας από τους λόγους για το περιορισμένο ενδιαφέρον των επιχειρηματιών από πολλές περιφέρειες για την καινοτομία είναι ότι οι καινοτομίες συχνά συνδέονται με εξαιρετικά προηγμένες τεχνολογίες. Κατά συνέπεια, οι επενδύσεις σε καινοτομίες θεωρούνται ακατάλληλες για τις επιχειρήσεις τους ή για τους κλάδους τους.

Στόχος 3: Αύξηση του αριθμού των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας για καινοτόμες λύσεις και προϊόντα.**Εντοπισμένα εμπόδια:**

- Οι αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι συχνά μια διοικητικά περίπλοκη, δύσκολη και πολυδάπανη διαδικασία, η οποία αποθαρρύνει τους επιχειρηματίες να την ξεκινήσουν για την καταχώριση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Στόχος 4: Ευρύτερη ενημέρωση σχετικά με τις μορφές και τις συνθήκες χρηματοδότησης για τις καινοτομίες.**Εντοπισμένα εμπόδια:**

- Πολλές καινοτόμες ιδέες δεν εφαρμόζονται εξαιτίας ανεπαρκών κεφαλαίων ήδη από το στάδιο της σύλληψης του έργου.
- Οι γνώσεις σχετικά με τη διαθεσιμότητα των διαφόρων μορφών χρηματοδότησης για καινοτόμα σχέδια δεν είναι ευρέως διαδεδομένη και συνήθως περιορίζεται σε μια στενή ομάδα ειδικών.

Θεματικό Πεδίο II: Πιο αποτελεσματική υλοποίηση των έργων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας**Στόχος 1: Δημιουργία και εφαρμογή των περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων, σε συνεργασία με τους επιχειρηματίες.****Εντοπισμένα εμπόδια:**

- Τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης συχνά εγκρίνονται χωρίς να προηγηθούν διαβουλεύσεις με τους τοπικούς επιχειρηματίες ή χωρίς αυτοί να συμμετάσχουν στη φάση

σχεδιασμού. Κατά συνέπεια, αποτυγχάνουν να ανταποκριθούν σωστά στις πραγματικές ανάγκες των επιχειρηματιών στην περιφέρεια. Από τη μία πλευρά οι υπεύθυνοι για τα προγράμματα αυτά δεν ενθαρρύνουν τους επιχειρηματίες να συμμετέχουν στην ανάπτυξή τους. Από την άλλη, οι επιχειρηματίες συχνά δεν επιθυμούν να συμμετέχουν, καθώς δεν πιστεύουν ότι οι ενέργειές τους μπορεί να επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Στόχος 2: Ενημέρωση για τα πιο αποδοτικά αποτελέσματα του έργου.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Έλλειψη συντονισμού μεταξύ των μέτρων που εφαρμόζονται στην περιφέρεια στο πλαίσιο διαφόρων έργων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η έλλειψη ενός συνεκτικού συστήματος για τη συγκέντρωση των συμπερασμάτων από τα αποτελέσματά τους.

Στόχος 3: Συγκέντρωση της γνώσης και της πληροφορίας για την αξιοποίηση τους από τα έργα που έπονται.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Στο πλαίσιο των έργων τους, οι εταιρείες εστιάζονται σε βραχυπρόθεσμους στόχους. Είναι απρόθυμες να εμπλακούν σε έργα μακροπρόθεσμης διάρκειας, όπου τα απτά αποτελέσματα εμφανίζονται σε βάθος χρόνου.
- Τα αποτελέσματα των ολοκληρωμένων έργων δεν αξιοποιούνται από τα έργα που έπονται.
- Οι αξίες που αναπτύσσονται στα πλαίσια των έργων συχνά χάνονται όταν τα έργα έχουν ολοκληρωθεί.

Θεματικό Πεδίο III: Ενίσχυση των προσόντων των επιχειρηματιών, των γνώσεων και των δεξιοτήτων στον τομέα της σύγχρονης εταιρικής διαχείρισης και ανάπτυξης

Στόχος 1: Ενίσχυση των μη τεχνικών δεξιοτήτων (soft skills) μεταξύ των εκπροσώπων των ΜΜΕ που είναι χρήσιμα για τον σχεδιασμό των μακροπρόθεσμων εταιρικών στρατηγικών ανάπτυξης.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι ανεπαρκείς διοικητικές ικανότητες των επιχειρηματιών, ιδίως όσον αφορά στις πωλήσεις, στο μάρκετινγκ και στον στρατηγικό και επιχειρηματικό αναπτυξιακό σχεδιασμό, αποτελούν ένα επιπλέον σημαντικό εμπόδιο για την επιτυχημένη ανάπτυξη και λειτουργία των ΜΜΕ.

Στόχος 2: Ευρύτερη εφαρμογή των σύγχρονων μορφών επικοινωνίας των ΜΜΕ για την προώθηση της προσφοράς τους και για την επικοινωνία με τους υποψήφιους πελάτες.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Στις μικρές επιχειρήσεις, ιδίως σε εκείνες που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές περιοχές ή σε παραδοσιακούς κλάδους, η αξιοποίηση των σύγχρονων μορφών επικοινωνίας είναι πολύ περιορισμένη.
- Πολλοί επιχειρηματίες αγνοούν τα οφέλη που θα προκύψουν από τις σύγχρονες λύσεις επικοινωνίας. Αυτό προκύπτει από τις περιορισμένες δεξιότητες και από την ανεπαρκή πρόσβαση σε καλά παραδείγματα.

Στόχος 3: Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της διεύρυνσης και διαφοροποίησης της προσφοράς τους.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στις ίδιες αγορές και προσφέρουν παρεμφερή προϊόντα και υπηρεσίες, αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες που αποθαρρύνουν τις επιχειρήσεις από τη δημιουργία συνεταιρισμών.

Στόχος 4: Αύξηση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις αγορές του εξωτερικού και προώθηση των διεθνών επαφών.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Η έλλειψη σχέσεων με ξένες εταιρείες συχνά περιορίζει τις δυνατότητες των ΜΜΕ όσον αφορά στην πρόσβαση τους στις σύγχρονες τεχνολογίες και τεχνογνωσίες.
- Η δυνατότητα λειτουργίας τους σε ένα διεθνές πλαίσιο αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητες για μια συγκεκριμένη εταιρεία να εφαρμόσει καινοτομίες. Το κλείσιμο στις τοπικές αγορές αποτελεί έναν από τους βασικούς λόγους των περιορισμένων πιθανοτήτων για την ανάπτυξη μακροπρόθεσμων λύσεων.

Στόχος 5: Διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρηματιών σε πρόσφατες πληροφορίες της αγοράς

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Σήμερα οι επιχειρηματίες έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε πληροφορίες για τις αλλαγές στις τάσεις και τις προσδοκίες της αγοράς. Σπάνια τροποποιούν τα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες τους ώστε να ανταποκρίνονται στις αλλαγές και στις τάσεις της αγοράς. Αυτό τους καθιστά πιο ευάλωτους στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης.

Στόχος 6: Ενθάρρυνση της αξιοποίησης εξωτερικών επιχειρηματικών κεφαλαίων για την ανάπτυξη της καινοτομίας.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Σε πολλές περιοχές οι ΜΜΕ χρηματοδοτούν τα αναπτυξιακά τους έργα, κυρίως από τους ίδιους πόρους τους. Η αξιοποίηση των εξωτερικών πόρων συνήθως παρεμποδίζεται από την περιορισμένη γνώση των επιχειρηματιών σχετικά με τις μορφές και τους κανόνες της εν λόγω χρηματοδότησης και τα πιθανά οφέλη που θα προκύψουν από αυτήν.

Θεματικό Πεδίο IV: Αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος για τη χρηματοδότηση καινοτόμων έργων

Στόχος 1: Συντονισμός δράσεων από διάφορους φορείς που προσφέρουν οικονομική στήριξη στους επιχειρηματίες.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Η συνεργασία μεταξύ των φορέων που προσφέρουν οικονομική στήριξη, π.χ. φορείς χρηματοδότησης κεφαλαίου εκκίνησης, κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών και φορείς μεταφοράς τεχνολογίας, παραμένει ανεπαρκής, γεγονός που οδηγεί σε έλλειψη ενός ενιαίου

πληροφοριακού συστήματος το οποίο θα καθόριζε με σαφήνεια τις δυνατότητες, τους κανόνες και τις διαδικασίες για τη χρηματοδότηση των αξιοποιήσιμων εμπορικά έργων.

Στόχος 2: Η αύξηση των επαγγελματικών προσόντων των ατόμων που εργάζονται σε επιχειρηματικούς φορείς και οργανισμούς που προσφέρουν οικονομική στήριξη.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Καταδεικνύονται συχνά ανεπαρκή προσόντα σε άτομα που ασχολούνται με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς επιχειρηματίες σε τομείς όπως: επαγγελματικές γνώσεις, στρατηγική σκέψη και διαπροσωπικές ικανότητες. Το γεγονός αυτό καθιστά αυτές τις υπηρεσίες λιγότερο επαγγελματικές, γεγονός που έχει σημαντική επίπτωση στη λειτουργία του συστήματος στήριξης.

Θεματικό Πεδίο V: Προώθηση της έννοιας συνεργατικών σχηματισμών (clusters)

Στόχος 1: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με την αγορά, ως εργαλείο για την δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι των εξωτερικών φορέων και την αύξηση του δυναμικού της αγοράς των επιχειρήσεων.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Σε πολλούς κλάδους η έννοια της συνεργασίας μεταξύ των εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε παρόμοιες αγορές, προκειμένου να επιτευχθούν κοινοί στόχοι, είναι εντελώς άγνωστη ή αντιμετωπίζεται ακόμη και ως απειλή λόγω του ότι θέτει σε κίνδυνο την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, των αγορών και των εργαλείων που έχουν αναπτύξει οι επιχειρήσεις προκειμένου να διαφυλάξουν και να ενισχύσουν την θέση τους στην αγορά.
- Οι εταιρείες που λειτουργούν σε ιδιαίτερα ανταγωνιστικές αγορές θέλουν να προστατεύσουν την τεχνογνωσία τους, φοβούμενοι την αθέμιτη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους.
- Αυτή η ισχυρή ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων προκύπτει από πολιτιστικούς παράγοντες και από το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης στην περιοχή.

Στόχος 2: Ευρεία μετάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις καλές πρακτικές παρουσιάζοντας τα οφέλη που αποκομίζουν οι εταιρείες από την ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι τοπικές επιχειρήσεις θα πρέπει να εξοικειωθούν με την ιδέα των συνεργατικών σχηματισμών μέσω λήψης μέτρων που θα λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές συνθήκες. Τα ευρωπαϊκά έργα προώθησης αυτών των σχηματισμών συχνά παρουσιάζουν καλές πρακτικές από άλλες χώρες, αξιοποιούν τις πληροφορίες στα αγγλικά ή αναφέρονται σε μοντέλα που δεν ανταποκρίνονται στην τοπική οικονομία, αποτυγχάνοντας έτσι να παρακινήσουν επαρκώς τους τοπικούς επιχειρηματίες.

Στόχος 3: Ενίσχυση των δυνατοτήτων των ΜΜΕ για την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων σε συνεργασία με άλλες εταιρείες.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Η έλλειψη των μοντέλων για την επιτυχημένη ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων λύσεων σε συνεργασία με άλλους φορείς και η περιορισμένη ικανότητα των εταιρειών να απορροφήσουν τέτοιες λύσεις.

Στόχος 4: Ανάπτυξη του δικτύου συνεργασίας που θα συμπεριλαμβάνει περιφερειακές αρχές, επιχειρηματικούς φορείς, οργανισμούς περιφερειακής ανάπτυξης, ερευνητικά ιδρύματα και ΜΜΕ, προκειμένου να καθοριστούν τα μοντέλα συνεργασίας των συνεργατικών σχηματισμών.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Η έλλειψη διαλόγου μεταξύ των φορέων που πιθανώς να ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη αυτών των δικτύων αποτελεί ένα από τα βασικά εμπόδια για την προώθηση της συνεργασίας των συνεργατικών σχηματισμών.

Θεματικό Πεδίο VI: Καθιέρωση ενός συστήματος υποστήριξης για την εξασφάλιση της σταθερότητας της ανάπτυξης cluster σε πρώιμα στάδια

Στόχος 1: Προώθηση των διαδικασιών μέσω εξωτερικών κινήτρων.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Λόγω του έντονου ανταγωνισμού σε πολλούς κλάδους και λόγω της απροθυμίας έναρξης μιας συνεργασίας, οι επιχειρήσεις δεν έχουν κίνητρα έτσι ώστε να δημιουργήσουν συνεταιρισμούς ή να επενδύσουν στην ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters). Ως εκ τούτου, η έναρξη της διαδικασίας ανάπτυξής τους συχνά προϋποθέτει ότι οι επιχειρηματικοί φορείς προσφέρουν έτοιμες λύσεις, δηλαδή μοντέλα συνεργασίας και μια σειρά από οφέλη που προκύπτουν από τον συνεργατικό σχηματισμό.

Στόχος 2: Ουσιαστική στήριξη κατά την προετοιμασία λειτουργικών σχεδίων στο αρχικό στάδιο του σχεδιασμού ενός συνεργατικού σχηματισμού.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Το πρώτο στάδιο της ίδρυσης, δηλαδή η προετοιμασία της στρατηγικής ανάπτυξης του σχηματισμού, απαιτεί πολύπλευρη αναλυτική εργασία. Οι συμμετέχοντες συχνά δεν δίνουν αρκετή προσοχή σε αυτά τα μέτρα, τα οποία μπορεί να έχουν σοβαρές συνέπειες για τη λειτουργία του σχηματισμού στο μέλλον.

Θεματικό Πεδίο VII: Υποστήριξη των υφιστάμενων συνεργατικών σχηματισμών (cluster) και επιχειρηματικών δικτύων

Στόχος 1: Οι συνεργατικοί σχηματισμοί που βασίζονται στην στενή συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και της έρευνας ως μια από τις βασικές κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης στις περιφερειακές οικονομίες.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι περιφερειακές αρχές συχνά δεν υποστηρίζουν αρκετά τους συνεργατικούς σχηματισμούς που λειτουργούν στην περιοχή ευθύνης τους. Υπάρχει έλλειψη προγραμμάτων που στοχεύουν στην προώθηση τους τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό, καθώς υπάρχει έλλειψη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών εργαλείων για την υποστήριξη της ανάπτυξης των ήδη υφισταμένων συνεργατικών σχηματισμών.

Στόχος 2: Υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων που εφαρμόζονται από συνεργατικούς συνεταιρισμούς στο εξωτερικό, μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και της ανάπτυξης μιας βάσης επιχειρηματικών επαφών.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Ελάχιστες επαφές των τοπικών συνεργατικών σχηματισμών ή άλλων επιχειρηματικών συνδέσμων με συνεργατικούς σχηματισμούς άλλων χωρών και χαμηλή συμμετοχή σε διεθνή συνεργασία.
- Υποτίμηση των πλεονεκτημάτων της συνεργασίας με έμπειρους συνεργάτες από πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Στόχος 3: Αύξηση της απορρόφησης των καινοτόμων λύσεων εντός των συνεργατικών σχηματισμών.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Περιορισμός των στρατηγικών ανάπτυξης συνεργατικών σχηματισμών σε πολύ καθορισμένους στόχους.

Στόχος 4: Ένταξη και συντονισμός των δραστηριοτήτων των συνεργατικών σχηματισμών, προκειμένου να δημιουργηθεί μια πολιτική για την ενίσχυση του ρόλου τους στην οικονομία.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Λόγω του περιορισμένου διαλόγου και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εκπροσώπων των περιφερειακών και εθνικών συνεργατικών σχηματισμών υπάρχει έλλειψη συντονισμένων μέτρων και έλλειψη ανάληψης πρωτοβουλιών για την ενίσχυση του ρόλου των ομάδων των επιχειρηματιών στην εθνική οικονομία.

Θεματικό Πεδίο VIII: Ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων Έρευνας & Ανάπτυξης και των ΜΜΕ

Στόχος 1: Αξιοποίηση των διατριβών (ιδίως σε διδακτορικό επίπεδο) από τις επιχειρήσεις και εμπορευματοποίηση των καινοτόμων ιδεών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο διδακτορικών διατριβών.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι επιστημονικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες των πανεπιστημίων και των ιδρυμάτων Ε&Α συχνά είναι διαχωρισμένες από την επιχειρηματική πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, πολλές καινοτόμες ιδέες που έχουν αναπτυχθεί από τους ερευνητές και τους φοιτητές ως μέρος της πτυχιακής τους εργασίας έχουν περιορισμένες δυνατότητες να εμπορευματοποιηθούν. Το πρόβλημα της περιορισμένης διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας εμφανίζεται στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στόχος 2: Καθορισμός των πιο αποτελεσματικών μοντέλων συνεργασίας για ερευνητικά ιδρύματα και επιχειρήσεις

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Ο καθορισμός των πιο αποτελεσματικών μοντέλων συνεργασίας για ερευνητικά ιδρύματα και επιχειρήσεις αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες επιτυχίας για την ανάπτυξη της κουλτούρας καινοτομίας στην οικονομία.
- Παρά το γεγονός ότι τα ερευνητικά ιδρύματα υλοποιούν ένα μεγάλο αριθμό ερευνητικών έργων σε καινοτομίες, απουσιάζουν τα αποτελεσματικά μοντέλα συνεργασίας. Επιπλέον, λόγω της περιορισμένης και της μη συντονισμένης ροής πληροφοριών μεταξύ των πανεπιστημίων και της βιομηχανίας, πολλές από αυτές τις λύσεις δεν έχουν καμία πιθανότητα να εμπορευματοποιηθούν.

Στόχος 3: Βελτίωση του πεδίου εφαρμογής της έρευνας και ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης /ιδρυμάτων Έρευνας & Ανάπτυξης.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι επενδύσεις σε συνεργασία με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα ιδρύματα έρευνας και τεχνολογίας, θα πρέπει να έχουν σαφή οφέλη για τις επιχειρήσεις. Σε πολλές περιφέρειες η υπάρχουσα συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων προκύπτει μόνο από το ισοζύγιο κερδών και ζημιών για τις επιχειρήσεις. Οι περιφερειακές και κρατικές πολιτικές δεν παρουσιάζουν σαφή κίνητρα για μια τέτοια συνεργασία.
- Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που ακολουθούνται από τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και η γραφειοκρατία σε εθνικό επίπεδο συχνά αποθαρρύνουν τους επιχειρηματίες από τη συνεργασία μαζί τους.

Στόχος 4: Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση για καινοτόμα έργα που υλοποιούνται από κοινού από ερευνητικούς και επιχειρηματικούς φορείς και μείωση του κινδύνου που συνδέεται με την εμπορευματοποίηση των εν λόγω επενδύσεων.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ανάπτυξη ιδεών, έρευνας, για τον έλεγχο πρωτοτύπων, την τροποποίηση και την εμπορευματοποίηση, οι καινοτόμες πρωτοβουλίες μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε ένα πολύ μεγάλο χρονικό πλαίσιο. Αυτό μειώνει σημαντικά τη διαθεσιμότητα της εμπορικής χρηματοδότησης, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα εμφανίζονται σε βάθος χρόνου και αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο.
- Η στρατηγική της Λισαβόνας, που πλέον μετεξελίχθηκε και καλείται Ευρώπη 2020, καθορίζει το επιθυμητό επίπεδο των δαπανών για Ε&Α στο 3% του ΑΕΠ. Σε πολλές χώρες και περιφέρειες οι πραγματικές δαπάνες είναι πολύ πιο χαμηλές.

Θεματικό Πεδίο ΙΧ: Δημιουργία και ανάπτυξη επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων, γεφυρώνοντας και επιτρέποντας τη συνεργασία μεταξύ ερευνητικών, επιχειρηματικών και τοπικών αρχών

Στόχος 1: Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη τεχνολογικών πάρκων και τη συνεργασία μεταξύ των ερευνητικών και επιχειρηματικών φορέων.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Η έλλειψη επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εμπόδιο για την προώθηση των συνεργατικών σχηματισμών στην περιοχή. Τέτοιοι οργανισμοί θα πρέπει να συγκεντρώσουν κέντρα καινοτομίας, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και τεχνολογίας, κέντρα μεταφοράς τεχνολογίας, νεοσυσταθείσες επιχειρήσεις (startups) και επιχειρήσεις έντασης γνώσης – τεχνοβλαστούς (spin-offs). Η ανάπτυξή τους θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα των περιφερειακών αρχών. Αυτού του είδους η συνεργασία μεταξύ ερευνητικών και επιχειρηματικών εταίρων αποτελεί την πιο αποτελεσματική μορφή μεταφοράς τεχνολογίας προς τις ΜΜΕ.

Στόχος 2: Προετοιμασία των περιφερειακών προγραμμάτων στήριξης για την ανάπτυξη επιστημονικών και τεχνολογικών πάρκων.

Εντοπισμένα εμπόδια:

- Οι επενδύσεις στα επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα απαιτούν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και ένα σύστημα μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης. Τα πάρκα αυτά συνήθως δεν αποφέρουν κέρδη σε σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, αφήνοντάς τα χωρίς περαιτέρω οικονομική στήριξη περιορίζεται συχνά ο ρόλος τους στην διαχείριση ακίνητης περιουσίας, ενώ τα καθήκοντά τους στην έρευνα για την ανάπτυξη και την καινοτομία μειώνονται σταδιακά με το χρόνο.
- Πολλές περιφέρειες μεταξύ των οποίων και η Δυτική Μακεδονία, δεν έχουν καμία εμπειρία στο σχεδιασμό διαδικασιών ανάπτυξης για επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα ή την έχουν μόνο σε θεωρητικό επίπεδο.

Στόχος 3: Καθιέρωση ενός συστήματος στήριξης των ταλαντούχων φοιτητών και των ερευνητών, προκειμένου να τους δοθούν επαγγελματικές δυνατότητες εξέλιξης σε τοπικά επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα.

Εντοπισμένα εμπόδια:

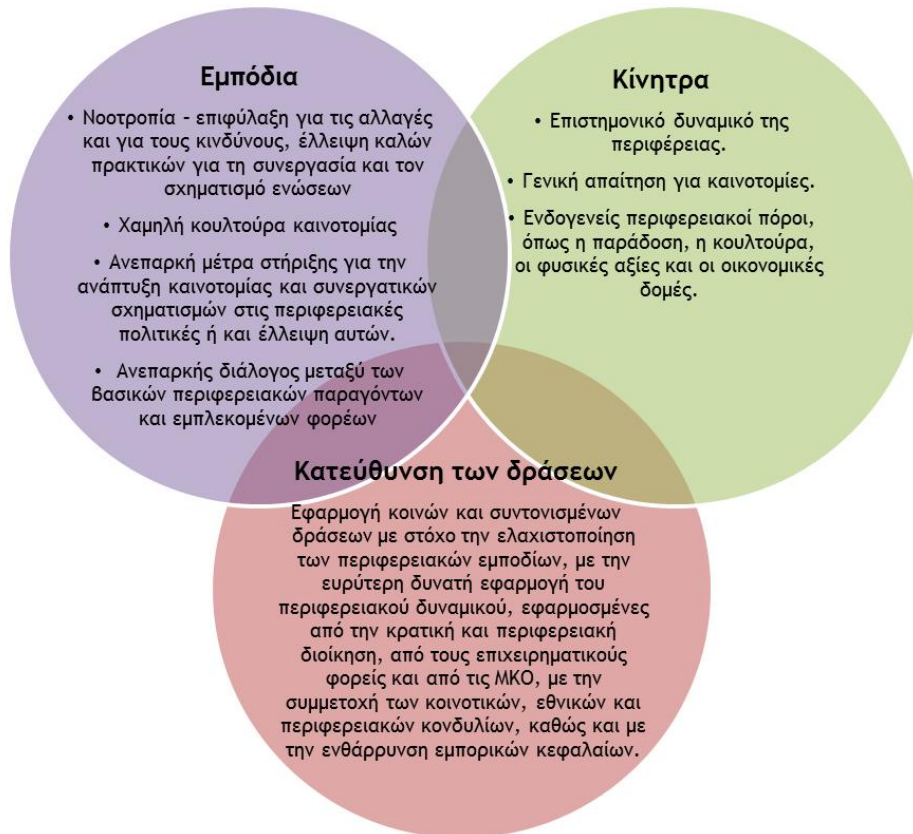
- Οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει αποτελεσματικές λύσεις για τον εντοπισμό και την πρόσληψη ταλαντούχων φοιτητών που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της εκπαίδευσής τους. Αυτό οδηγεί στη μετανάστευση εξειδικευμένων επαγγελματιών (brain drain), οδηγώντας τις τοπικές ΜΜΕ σε έλλειψη πολύτιμων και καινοτόμων εργαζομένων. Ως αποτέλεσμα, η θέση τους στην αγορά αποδυναμώνεται όταν ανταγωνίζονται με τις μεγάλες εταιρείες.

Τα εντοπισμένα εμπόδια των ανωτέρω στόχων ανά θεματικό πεδίο ισχύουν σε πολύ μεγάλο βαθμό για τη Δυτική Μακεδονία και οι αρνητικές συνέπειες τους μπορεί να αντισταθμιστούν ελάχιστα από τις θετικές αξίες της περιφέρειας (που χαρακτηρίζουν συχνά και τις περισσότερες από τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Αυτές περιλαμβάνουν κυρίως το υφιστάμενο επιστημονικό δυναμικό, καθώς και ενδογενείς, περιφερειακούς πόρους, όπως η παράδοση, ο πολιτισμός, οι φυσικές αξίες και οι υφιστάμενες οικονομικές δομές.

Η βέλτιστη στρατηγική που στοχεύει στην εξισορρόπηση των αμοιβαίων επιδράσεων των εμποδίων και επικεντρώνεται στην εξομάλυνση των ανισοτήτων στην περιφερειακή ανάπτυξη της οικονομίας που βασίζεται στην καινοτομία, θα πρέπει να επικεντρωθεί στην υλοποίηση των κοινών και συντονισμένων μέτρων στους ακόλουθους τρεις τομείς:

- στήριξη για την ανάπτυξη των καινοτόμων επιχειρήσεων,
- στήριξη για την ανάπτυξη των συνεργατικών σχηματισμών (clusters),
- στήριξη για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των τομέων έρευνας και των ΜΜΕ.

Σχήμα 4. 1 Εμπόδια και κίνητρα για την ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας - βασισμένη στην καινοτομία.

Πηγή: Ίδια ανάλυση – Χάρτα Στρατηγικής Smart+

Για ανάπτυξη στη Δυτική Μακεδονία βασισμένη και στην καινοτομία τίθεται εξαρχής ως προαπαιτούμενο η κάλυψη των εξής συνθηκών, **με στόχο όχι μόνο να σχεδιαστεί πολυκλαδικά η εξειδίκευση, αλλά η υλοποίηση των σχεδίων δράσης του σχεδιασμού να οδηγήσει σε βιώσιμα αποτελέσματα:**

- Ύπαρξη κεντρικού περιφερειακού φορέα συντονισμού προς την κατεύθυνση της ενεργοποίησης (με σύγχρονους όρους) δομής στήριξης της επιχειρηματικότητας
- Απευθείας συμμετοχή εκπροσώπων της επιχειρηματικής κοινότητας στον σχεδιασμό και στη λήψη των σημαντικών αποφάσεων διαχείρισης των διαθέσιμων κονδυλίων
- Πολυδιάστατη υποστήριξη στην ενίσχυση πρωτοβουλιών εισαγωγής καινοτομιών και αξιοποίησης του παραγωγικού και περιβαλλοντικού πλεονεκτήματος
- Διαμόρφωση περιφερειακής πολιτικής και πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με συναντίληψη των αναγκών και συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων της Δυτικής Μακεδονίας

- Ενίσχυση και υποστήριξη των δυναμικών κλάδων με στοχευμένα σχέδια δράσης με βάση τις καταγεγραμμένες στοχεύσεις των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων
- Διασφάλιση προϋποθέσεων διαρκούς εξειδίκευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού και δράσεις σύζευξης πανεπιστημιακών και ερευνητικών δομών με την επιχειρηματική κοινότητα
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και την ανάπτυξη ιδιωτικών πρωτοβουλιών
- Πρόσβαση των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση για να υποστηριχθεί η χρήση δράσεων ΕΤΑΚ στις επενδύσεις ή τα επιχειρηματικά τους σχέδια

Τη δυνατότητα βιώσιμης εξειδίκευσης καθορίζουν επίσης με ιδιαίτερα χαρακτηριστικό τρόπο:

- Η φέρουσα ικανότητα και το δυναμικό συμβολής στις δράσεις ΕΤΑΚ του Πανεπιστημίου, ΤΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων Δ. Μακεδονίας για να προσφέρουν τεχνολογική στήριξη στους επιλεγμένους κλάδους της έξυπνης εξειδίκευσης. Κατά περίπτωση κλάδου, η στήριξη αυτή μπορεί να παρασχεθεί και από άλλους φορείς (Εθνικό – Διεθνές επίπεδο).
- Οι δομές και οι εταίροι των εμπλεκόμενων στην επιχειρηματική στήριξη.
- Το σύστημα αξιολόγησης που θα αναπτυχθεί και θα περιορίζει τον κίνδυνο επενδύσεων σε σχέδια καινοτομίας, συμβάλλοντας στη μείωση της ανασφάλειας των ιδιωτών επενδυτών σε ΕΤΑΚ.
- Η χρηματοδότηση δράσεων ΕΤΑΚ, κυρίως εφόσον συνδέεται με τη δημιουργία νέων προϊόντων/υπηρεσιών.
- Το design προϊόντων να αποτελέσει πεδίο υποστήριξης στο πλαίσιο μη τεχνολογικών καινοτομιών, όπως η ποιότητα και το marketing.

Τη δυνατότητα βιώσιμης εξειδίκευσης καθορίζει τέλος ο βαθμός ποιοτικής συμμετοχής των δυνητικά εμπλεκόμενων:

- Επιχειρήσεις (κυρίως οι χαρακτηριζόμενες ως μεγάλες για την ΠΔΜ)
- Ερευνητικά κέντρα, Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ
- Clusters & επιχειρηματικά δίκτυα
- Περιφερειακοί φορείς ανάπτυξης, πάροχοι καινοτομίας, θερμοκοιτίδες, επενδυτές
- Εθνικοί και περιφερειακοί φορείς, διοικητικοί φορείς
- ΜΚΟ, καταναλωτές, χρήστες

4.3 Το όραμα της Περιφέρειας

Αυτό το τμήμα του Σχεδίου αφορά στην τελική διατύπωση ενός κοινού οράματος για τη δυνατότητα οικονομικής ανάπτυξης της περιφέρειας και τη βασική κατεύθυνση για τη εθνική και κυρίως διεθνή τοποθέτησή της. Η σύνθεση του οράματος είναι ένα ιδιαίτερο βήμα με έντονα πολιτικά χαρακτηριστικά. Βασικά, η αξία του έγκειται στη λήψη της πολιτικής έγκρισης για τα επακόλουθα βήματα, ειδικά για την εφαρμογή της στρατηγικής.

Το βασικό ποιοτικό χαρακτηριστικό ενός οράματος είναι η δύναμη που διαθέτει για να κινητοποιεί τους ενδιαφερόμενους. Θα πρέπει να προσελκύει τους φορείς και τους πολίτες της περιφέρειας γύρω από το

πρόγραμμα που σχεδιάζεται και εν τέλει υλοποιείται, στο οποίο πολλοί να νιώθουν και ότι συμβάλλουν και ότι επωφελούνται από αυτό.

Οι εποχές κρίσεων δίνουν συχνά μια καλή ευκαιρία για τη γέννηση νέων οραμάτων, ξεκινώντας από την αδήριτη ανάγκη για διέξοδο από την κρίση. Η βασική δυσκολία για την διατύπωση ενός οράματος είναι το να είναι ταυτόχρονα φιλόδοξο και αξιόπιστο. Οι υπέρ-φιλόδοξοι ισχυρισμοί μπορεί να υπονομεύσουν την διαδικασία της RIS3 από την αρχή, εάν το όραμα δεν μπορεί να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Σε αυτό το στάδιο σχεδιασμού το ζητούμενο είναι η επιβεβαίωση της θέλησης για δράση με σκοπό την προσπάθεια για σταδιακή μεταμόρφωση της περιφέρειας και την υποστήριξη της περιφερειακής συναίνεσης, που είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των υπόλοιπων βημάτων του σχεδιασμού.

Το όραμα οφείλει να είναι τολμηρό, ευρύ και ρεαλιστικό. Πρέπει να οριοθετεί το πλήρες πλαίσιο εντοπισμού των διεξόδων και εν συνεχεία προγραμματισμού για την οικονομική ανανέωση και μετεξέλιξη της περιφέρειας. Πρέπει να τονίζει τη δυνατότητα να καταστεί η περιφέρεια κεντρικός κόμβος στη διασυνοριακή περιοχή της και να δώσει έμφαση στα πλεονεκτήματα συνδεσιμότητας της. Πρέπει να διασυνδέει τους φυσικούς πόρους με την προοπτική για ανοικτή καινοτομία. Τέλος, πρέπει να επενδύει σε ένα σύνολο ικανοτήτων του πληθυσμού ως τη βασική κινητήρια δύναμη για μελλοντική ανάπτυξη.

Το όραμα θα πρέπει, επίσης, να περικλείει μέσα από την διατύπωση του την πρόθεση για αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων της περιφέρειας (μείωση της αποστολής μεταναστευτικού δυναμικού, την παροχή νέων ευκαιριών εργασίας σε συγκεκριμένες κατηγορίες του πληθυσμού κτ). Αυτές οι έννοιες προχωρούν οραματικά πολύ περισσότερο από τα θεωρητικά κλασικά οφέλη της καινοτομίας για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση των οικονομικών μεγεθών.

Η επεξεργασία των χαρακτηριστικών που οδηγούν στη διατύπωση του οράματος για την επόμενη προγραμματική περίοδο σαφέστατα απαιτεί την αναγνώριση όλων των ειδικών χαρακτηριστικών της περιφέρειας.

Ο σχεδιασμός της έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΜ διαπνέεται από το όραμα για μια:

“Ρεαλιστική Έξυπνη Εξειδίκευση Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ως βασικό αναπτυξιακό στοιχείο για τη δημιουργία μιας διατηρήσιμης ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας, με βιώσιμες θέσεις εργασίας και κοινωνική συνοχή”

Το στρατηγικό πλαίσιο ανάπτυξης μέσα από τις επενδυτικές προτεραιότητες που θα περιλαμβάνει το Επιχειρησιακό Σχέδιο για το παραγωγικό περιβάλλον με δεδομένη τη μεγάλη ανεργία και την συνεχιζόμενη ύφεση θα λαμβάνει υπ’ όψη την απόλυτη ανάγκη για ενίσχυση της απασχόλησης και νέων ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα εμπλουτίζουν τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες με ορθολογική σχέση τιμής / ποιότητας και με δυναμικό εξαγωγικό προσανατολισμό.

4.4 Προτεινόμενες ενδεικτικές πολιτικές και οι βασικοί άξονες παρεμβάσεων

Ως προς την τυπολογία της 'Βιώσιμης Ανάπτυξης' της 'Ευρώπης 2020', το σύστημα ταξινόμησης που καλύπτει συνοπτικά τους διαφορετικούς συνδυασμούς των περιβαλλοντικών και ενεργειακών προκλήσεων είναι βασισμένο στη σχέση ανάμεσα στο τεχνητό και το φυσικό περιβάλλον. Στο πιο θεμελιώδες επίπεδο, αυτό μας προτείνει τέσσερα είδη περιφερειών, **δηλαδή:**

- περιφέρειες κατά βάση αγροτικές,

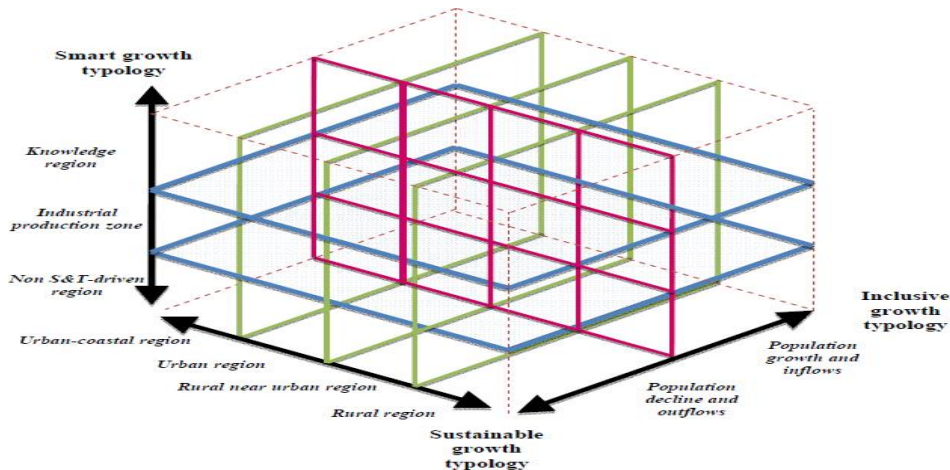
- **αγροτικές περιφέρειες πλησίον αστικών περιφερειών,**
- αστικές περιφέρειες και
- αστικές-παράκτιες περιφέρειες.

Η Δυτική Μακεδονία εκτιμάται πως προσομοιάζει περισσότερο στα χαρακτηριστικά της δεύτερης κατηγορίας.

Επίσης ως προς την τυπολογία 'Έξυπνης Ανάπτυξης' της 'Ευρώπης 2020', το πιο συνοπτικό πλαίσιο παρέχεται από την τυπολογία της περιφερειακής καινοτομίας του ΟΟΣΑ (2011) στην οποία οι περιφέρειες ομαδοποιούνται σε τρεις γενικές κατηγορίες, δηλαδή τις:

- περιφέρειες γνώσης,
- τις ζώνες βιομηχανικής παραγωγής και τις
- **περιφέρειες που δεν καθοδηγούνται από την Επιστήμη και την Τεχνολογία, (οι οποίες χωρίζονται σε πολλές υπό-κατηγορίες).**

Αυτές οι τρεις γενικές κατηγορίες αντανακλούν τις σημαντικές διαφορές που έχουν παρατηρηθεί από τη σκοπιά των σχέσεων ανάμεσα στη γνώση, την καινοτομία και τα περιφερειακά χαρακτηριστικά. Οι Ευρωπαϊκές περιφέρειες προτείνεται να ταξινομηθούν σε κάποια αυτές τις γενικές ομαδοποιήσεις έξυπνης ανάπτυξης στη βάση του ρόλου που παίζει η γνώση στη ενίσχυση των τοπικών διαδικασιών καινοτομίας. **Η Δυτική Μακεδονία εκτιμάται πως προσομοιάζει περισσότερο στα χαρακτηριστικά της τελευταίας κατηγορίας.** Ο Οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την RIS3 προτείνει ένα σύστημα ταξινόμησης τριών διαστάσεων μέσα στο οποίο μπορεί να «τοποθετηθεί» η κάθε Περιφέρεια. Οι 3 διαστάσεις αντιπροσωπεύουν τις αντίστοιχες προτεραιότητες για την «Ευρώπη 2020». Στο σχήμα (τρισδιάστατο διάγραμμα) που ακολουθεί και σύμφωνα με την ανάλυση που περιλαμβάνεται στο παρόν σχέδιο η ΠΔΜ **μπορεί να αντιστοιχηθεί χαμηλά στο άκρο των περιφερειών που δεν οδηγούνται από την επιστήμη και την τεχνολογία (τυπολογία 'έξυπνη ανάπτυξη')**.

Σχήμα 4. 2 Ολοκληρωμένες Περιφερειακές Τυπολογίες. Ο κάθετος άξονας αφορά στην τυπολογία της έξυπνης ανάπτυξης (υποκατηγοριοποίηση περιφέρειας: Περιφέρεια γνώσης, Βιομηχανική παραγωγική ζώνη, μη καθοδηγούμενη περιοχή από την Επιστήμη & Τεχνολογία), ο άξονας x αφορά στην τυπολογία της βιώσιμης ανάπτυξης (υποκατηγοριοποίηση περιφερειών: αστική-παράκτια, αστική, αγροτική πλησίον αστικής και αγροτική περιφέρεια) και ο άξονας z αφορά στην τυπολογία της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς (υποκατηγοριοποίηση περιφέρειας: μείωση εκροή πληθυσμού και αύξηση εισροή πληθυσμού). Πηγή: Κείμενο για την Ευρώπη 2020

Ολοκληρώνοντας την αντιστοίχιση της ΠΔΜ ως προς την τυπολογία «**Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς**», το σύστημα ταξινόμησης που περιγράφει συνοπτικά τα πολύ διαφορετικά ζητήματα κοινωνικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

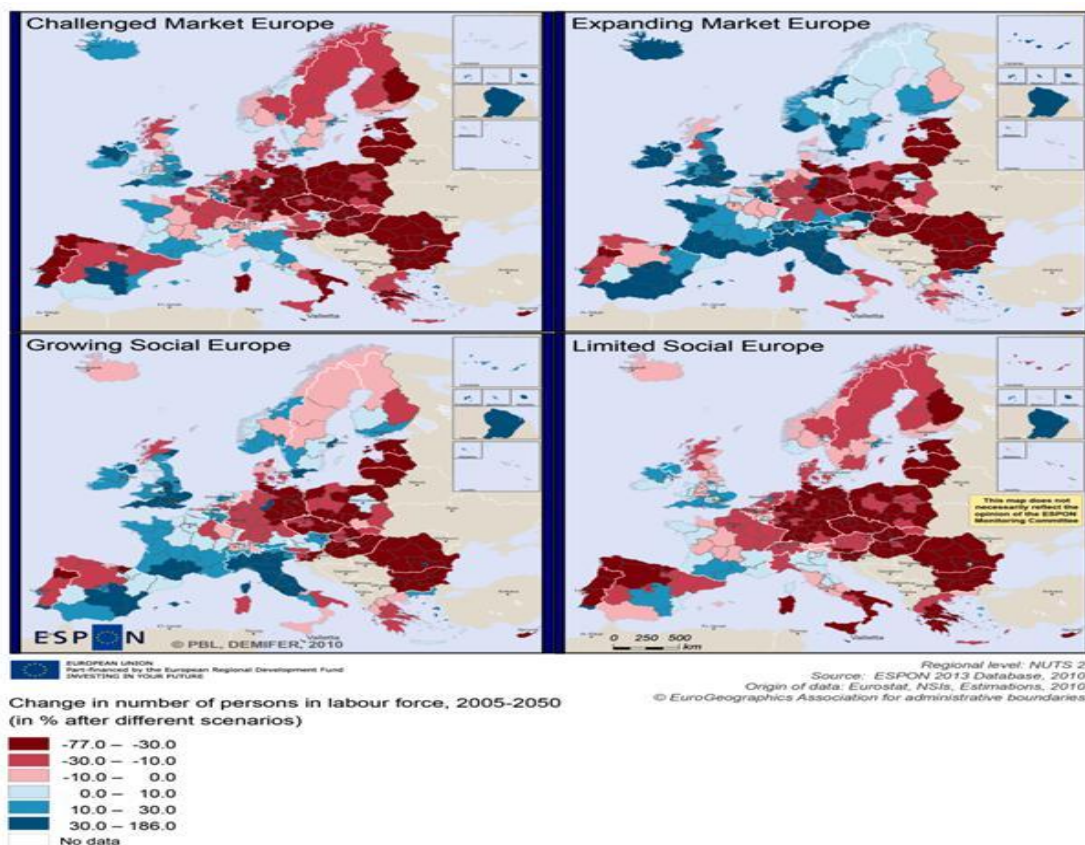
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ενσωμάτωσης που αντιμετωπίζουν οι περιφέρειες, είναι αυτό που έχει ενσωματωθεί από το πρόγραμμα ESPON DEMIFER³. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο ευρείες κατηγορίες περιφερειών, δηλαδή αυτές που αντιμετωπίζουν μείωση και εκροή πληθυσμού και αυτές που αντιμετωπίζουν αύξηση και εισροή πληθυσμού. Με βάση τα τέσσερα σενάρια που επεξεργάστηκε το συγκεκριμένο έργο (Ευρώπη των προκλήσεων στις αγορές - Challenged Market Europe, Ευρώπη με επεκτατική αγορά - Expanding Market Europe, Αναπτυγμένη κοινωνικά Ευρώπη - Growing Social Europe και Ευρώπη με κοινωνικούς περιορισμούς - Limited Social Europe, βλ. επόμενο σχήμα), η ΠΔΜ φαίνεται να είναι μέτρια τοποθετημένη σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες καθώς οι προβλέψεις για μείωση της τάξης του 10% αφορούν στο τρίτο σχήμα (Αναπτυγμένη κοινωνικά Ευρώπη - Growing Social Europe), για μείωση της τάξης από -10% έως 30% αφορούν στο πρώτο και στο τέταρτο σχήμα (Ευρώπη των προκλήσεων στις αγορές - Challenged Market Europe & Ευρώπη με κοινωνικούς περιορισμούς - Limited Social Europe) και για αύξηση έως 10% αφορά στο δεύτερο σχήμα (Ευρώπη με επεκτατική αγορά - Expanding Market Europe).

Σε σχέση με το σχήμα 4.2 η θέση της Δυτικής Μακεδονίας εντοπίζεται στη μέση του πλάγιου άξονα με ελαφριά τάση προς τα δεξιά.

Σχήμα 4.3: Προβολές αλλαγών στον ενεργό πληθυσμό μέχρι το 2050 {ESPON DEMIFER PROJECT (2013)}

³ ESPON. (2010) DEMIFER-Demographic and Migratory Flows Affecting European Regions and Cities. Final Report. September.

Οι Θεματικοί Στόχοι και οι Άξονες Προτεραιοτήτων ακολουθούν σε πλήρη ανάλυση στην Ενότητα 5 προσδιορίζονται και από την αντιστοίχιση της ΠΔΜ στις ανωτέρω κατηγορίες της τριπλής τυπολογίας της 'Ευρώπης 2020'. Η ταξινόμηση βρίσκεται σε συμφωνία τόσο με το ΠΕΠ της ΠΔΜ, όσο και με το ΣΕΣ 2014-2020.

Η βιβλιογραφία προτείνει με βάση την προκύπτουσα αντιστοίχιση της ΠΔΜ, δύο βασικές Ενότητες Ενδεικτικών Πολιτικών και τις αντίστοιχες Ενότητες Δράσεων που ακολουθούν και οι οποίες καλύπτονται για την ΠΔΜ κατά το σχεδιασμό που παρουσιάζεται στην Ενότητα 5:

1^η Ενότητα Ενδεικτικών Πολιτικών

E1. Αναβάθμιση & διατήρηση του ανθρώπινου κεφαλαίου - δημιουργία κρίσιμης μάζας & ενίσχυση των δεσμών με παγκόσμιες αλυσίδες γνώσης και αξίας

- Προγράμματα υποστήριξης της καινοτομίας: διαμεσολαβητές καινοτομίας, υποστήριξη επιχειρηματικής ανάπτυξης με αντένες εθνικών φορέων, σύνδεση με δομές υποστήριξης εξαγωγικού εμπορίου.
- Προώθηση σχημάτων δια βίου μάθησης για επιχειρήσεις και εργαζόμενους.
- Σύνδεση των συντελεστών του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας με παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και γνώσης.
- Εξασφάλιση περιφερειακών επενδύσεων για υποδομές με στόχο την ενίσχυση της συνδεσιμότητας με γειτονικές περιφέρειες.

2^η Ενότητα Ενδεικτικών Πολιτικών

E2. Διέγερση - ενίσχυση της απορρόφησης γνώσης και του επιχειρηματικού δυναμισμού

- Δράσεις για ενίσχυση τοπικών αλυσίδων εφοδιασμού με στόχο την ελαχιστοποίηση του κατακερματισμού τους. Δημόσιες συμβάσεις προσανατολισμένες στην καινοτομία. Δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας βασισμένης στην καινοτομία.
- Ανάπτυξη λανθάνουσας ζήτησης για την καινοτομία (κουπόνια καινοτομίας, τοποθέτηση φοιτητών στις ΜΜΕ, ανάπτυξη και προώθηση της χρήσης κοινών υποδομών πειραματισμού)
- Προσανατολισμός των σχολών τεχνολογικής κατεύθυνσης προς νέα προσόντα & δεξιότητες
- Εκπαίδευση για εργαζόμενους χαμηλής ειδικότητας & άνεργους
- Υποστήριξη των συνεταιριστικών σχηματισμών τα οποία παρουσιάζουν δυνατότητες καινοτομίας
- Υποστήριξη της ένταξης της Περιφέρειας σε διεθνή δίκτυα παραγωγής

Έχοντας αναλυθεί, διευκρινισθεί και εντοπισθεί τα προηγούμενα σημεία, περιγράφονται κατωτέρω μερικές από τις συνθήκες που επίσης λήφθηκαν υπόψη για να ολοκληρωθεί το Περιφερειακό Σχέδιο της Δυτικής Μακεδονίας συμπεριλαμβανομένων και των επομένων ενότητων 5 έως 8.

Κατανόηση της αναγκαιότητας του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού

Σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και πλήρους ανοίγματος των αγορών εκείνο που προέχει για την περιφέρεια είναι να προχωρήσει στο Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό, εντοπίζοντας, καταρχήν, τα συγκριτικά οικονομικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που εμφανίζει ως περιοχή, στην οποία υπάρχουν πολυάριθμοι πόροι: τοπικές επιχειρήσεις, ανθρώπινο δυναμικό, διοικητικές υπηρεσίες κλπ. Το βήμα αυτό υλοποιήθηκε με τις διαδικασίες διαβούλευσης που προηγήθηκαν και την εκπόνηση εν τέλει του παρόντος σχεδίου για την έξυπνη εξειδίκευση.

Αυτή η «οικονομική αυτογνωσία» επιτρέπει πλέον & έχουν ήδη εντοπισθεί όλοι εκείνοι οι θετικοί & αρνητικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις των επενδυτών πριν προχωρήσουν στην απόφαση πραγματοποίησης μιας μεγάλης επένδυσης που συνεπάγεται διάφορους επιχειρηματικούς & άλλους κινδύνους. Έτσι έγινε μια προσπάθεια καταγραφής όλων εκείνων των παραγόντων που δίνουν απαντήσεις στα ακόλουθα βασικά ερωτήματα:

1. *Πού βρισκόμαστε τώρα;*
2. *Ποιες είναι οι προοπτικές μας στο μέλλον με βάση τα σημερινά δεδομένα;*
3. *Ποιο είναι το όραμά μας για το μέλλον της περιφέρειας, τους κατοίκους της και τις επιχειρήσεις;*
4. *Τι πρέπει να κάνουμε για να γίνει πραγματικότητα το όραμά μας για την περιφέρεια μέσα στα επόμενα χρόνια;*

Οι απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα αποτέλεσαν στην πράξη τις διαδικασίες για να θέσουμε τις βάσεις κατάρτισης του Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Τι ζητούν σήμερα οι επενδυτές;

Είναι προφανές ότι οι ιδιώτες επενδυτές ενδιαφέρονται για το εξωτερικό περιβάλλον δραστηριοποίησης μιας επιχείρησης και τις σχετικές απαντήσεις, για το πώς είναι δυνατόν να γίνει πιο ελκυστικό, μπορεί να τους δώσει ένας ολοκληρωμένος Περιφερειακός Στρατηγικός Σχεδιασμός.

Επομένως όλοι οι εμπλεκόμενοι οφείλουν να κατανοήσουν ότι:

- **Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση επενδυτών σε παγκόσμιο επίπεδο είναι οξύτατος** και υπάρχει «πληθώρα περιφερειών» που προσφέρει πολύ ισχυρά επενδυτικά «κίνητρα», εξειδικευμένο προσωπικό, διευκολύνσεις και ταχύτερες διαδικασίες έγκρισης επενδυτικών σχεδίων, κλπ.
- Ο **βαθμός διεθνούς αξιοπιστίας** μιας χώρας (δημοσιονομική κατάσταση, σταθερότητα φορολογικού περιβάλλοντος, θεσμικό περιβάλλον κλπ) και η παγκόσμια κατάταξή της με βάση τη **«φιλικότητα» προς τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες επενδυτές** (προστασία των επενδύσεων, κλπ) αποτελούν το πρωταρχικό κριτήριο για την καταρχήν επιλογή μιας χώρας για πραγματοποίηση επενδύσεων, ανεξάρτητα από το εάν αυτή διαθέτει περιφέρειες που παρουσιάζουν από επενδυτικής πλευράς μεγάλη ελκυστικότητα και πλεονεκτήματα.
- Κανένας επενδυτής δεν θα ενδιαφερθεί να πραγματοποιήσει κάποια επένδυση εάν δεν έχει μια **απολύτως σαφή εικόνα** της σημερινής κατάστασης (οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής) που επικρατεί στην περιφέρεια.
- Οι μεγάλοι διεθνείς επενδυτές **χρησιμοποιούν εξειδικευμένες εταιρείες - συμβούλους** για την προεπιλογή περιφερειών για επενδύσεις.
- Χρειάζεται μια **ολοκληρωμένη ανάλυση** σειράς διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και λοιπών παραγόντων που δίνουν μια ακριβή «εικόνα του επενδυτικού περιβάλλοντος» και η οποία τελικά επηρεάζει τις επενδυτικές αποφάσεις.
- Οι επενδυτές πέρα από τις διάφορες αναλύσεις και προτάσεις που θα τους υποβληθούν χρειάζονται να έχουν απέναντι τους ένα **συγκεκριμένο και εξειδικευμένο δημόσιο φορέα** που να γνωρίζει σε βάθος όλες τις απαντήσεις που θα θέσουν με ερωτήσεις τους οι υποψήφιοι επενδυτές.
- Ο **βαθμός ικανοποίησης των επιχειρήσεων** που ήδη δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια ή και σε άλλες περιφέρειες στην Ελλάδα, αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για την προσέλκυση διεθνών ή άλλων εγχωρίων επενδυτών: Οι καλύτεροι «διαφημιστές» προσέλκυσης επενδύσεων είναι οι ήδη λειτουργούσες σε μια περιφέρεια.
- Κανένα Περιφερειακό Στρατηγικό Σχέδιο δεν μπορεί να είναι πειστικό εάν δεν παρουσιάζει με αντικειμενικό τρόπο τα **συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιφέρειας** σε σχέση με άλλες περιφέρειες ή άλλες χώρες που μπορούν να αξιοποιήσουν οι υποψήφιοι επενδυτές.

5. Προτεινόμενες Δράσεις - Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων

Οι εμπειρίες των χωρών που εφαρμόζουν με επιτυχία τους κανόνες της σύγχρονης οικονομίας καταδεικνύουν ότι η αυτόνομη περιφερειακή ανάπτυξη με βάση το εσωτερικό δυναμικό της περιφέρειας, συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη στο σύνολο μιας χώρας.

Η αναγνώριση των ενδογενών, καινοτόμων πλεονεκτημάτων των περιφερειακών οικονομιών και η υποστήριξη της ανάπτυξής τους αποτελούν βασικές αρχές στην χάραξη των περιφερειακών πολιτικών για την οικονομική πρόοδο.

Σύμφωνα με οικονομικούς εμπειρογνώμονες, η εταιρική καινοτομία αποτελεί στις σύγχρονες οικονομίες έναν από τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα, σε περιφερειακό επίπεδο. Είναι σημαντική, κυρίως κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης που συνεχώς επιδεινώνεται (και η οποία είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τις επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν την απαραίτητη ευελιξία και δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στις απαιτητικά και δυναμικά μεταβαλλόμενες συνθήκες αγοράς). Από την άλλη πλευρά, αυτές οι δύσκολες συνθήκες ωφελούν τις επιχειρήσεις που προσφέρουν μη τυποποιημένες λύσεις, ανεξάρτητα από την κατάσταση της αγοράς.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα σε περιφερειακό επίπεδο, οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την υποστήριξη της οικονομικής ανάπτυξης της περιφέρειας θα πρέπει να επικεντρωθούν στην τόνωση των διαδικασιών που στοχεύουν στην αύξηση της εταιρικής καινοτομίας και την αξιοποίηση της E&TA.

Η πραγματική βελτίωση της εταιρικής καινοτομίας εξαρτάται από πολλές πτυχές, οι οποίες περιλαμβάνουν: εσωτερικούς παράγοντες, που σχετίζονται δηλαδή με τις επιχειρήσεις (προσόντα των στελεχών, διοικητική κουλτούρα, οικονομικοί πόροι, στρατηγική ανάπτυξης), καθώς και εξωτερικούς, που αφορούν δηλαδή στο οικονομικό υπόβαθρο και τις πολιτικές της περιοχής (διαθεσιμότητα των διαφόρων μορφών χρηματοδότησης, δραστηριότητες που εκτελούνται από φορείς του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, διαθεσιμότητα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού καθώς και κέντρα E&TA, πρόσβαση σε μοντέλο λύσεων).

Οι πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην τόνωση των διαδικασιών καινοτομίας μπορεί να εξαρτώνται από διάφορους μηχανισμούς.

Οι εμπειρίες των περιφερειών που έχουν επιτύχει στον τομέα αυτό δείχνουν ότι οι πιο αποτελεσματικοί μηχανισμοί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- την υποστήριξη σε διαδικασίες επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών (Clusters), δηλαδή την δημιουργία σχέσεων μεταξύ εταιρειών, με βάση τη συνεργασία, προκειμένου να αυξήσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα
- την ανάπτυξη νέων μηχανισμών χρηματοδότησης καινοτόμων σχεδίων και τη βελτίωση των υπαρχόντων
- την υποστήριξη στις διαδικασίες που παροτρύνουν και ενισχύουν την συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των φορέων E&A.

Ζητήματα σχετικά με την ανάπτυξη της συνεργασίας και τη δημιουργία στέρεων σχέσεων μεταξύ των ΜΜΕ καθώς και μεταξύ των ΜΜΕ και της ανώτερης εκπαίδευσης ή φορέων του επιχειρηματικού περιβάλλοντος είναι ζωτικής σημασίας, προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες σε περιφερειακό επίπεδο.

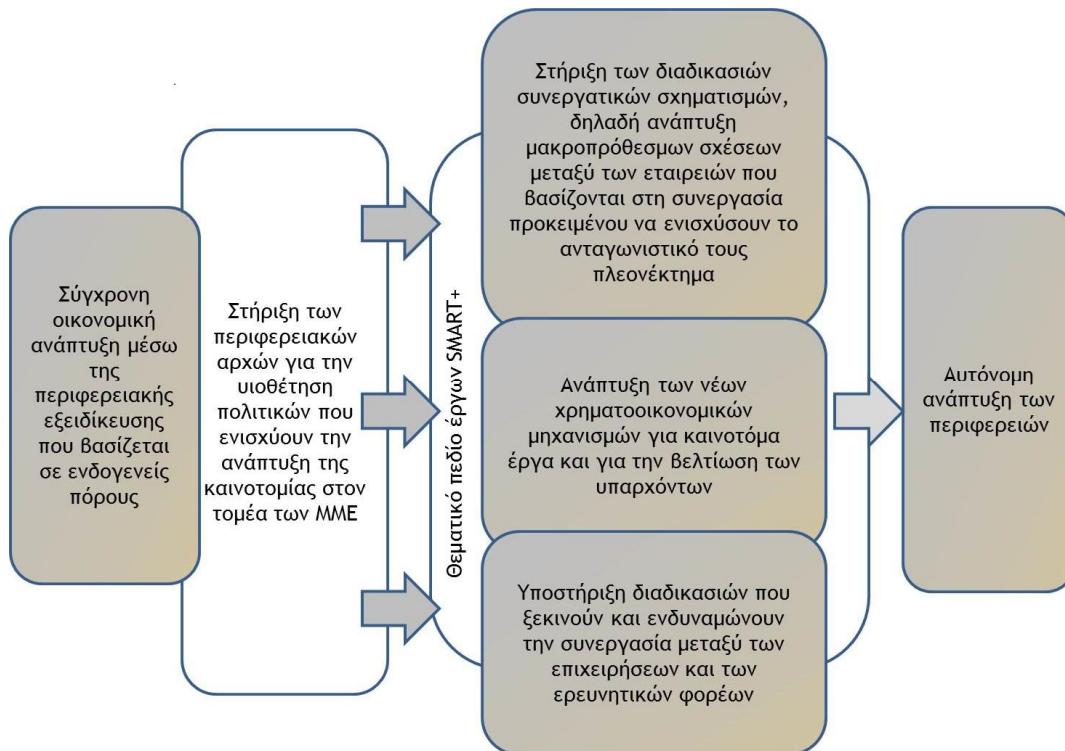

Οι σχέσεις δικτύωσης ξεκινούν όχι μόνο για να διευκολύνουν την εύκολη μεταφορά γνώσεων και τεχνολογιών, αλλά και για να δημιουργήσουν άμεσους δίαυλους για την πρόσληψη εξειδικευμένων εργαζομένων, οι οποίοι συνδυάζουν επιστημονικές, ερευνητικές, και επιχειρηματικές δεξιότητες. Η διάσταση αυτή είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στους φορείς που είναι αρμόδιοι για την εποπτεία των περιφερειακών οικονομιών, ιδιαίτερα λόγω των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της αυξανόμενης ανεργίας των νέων στις χώρες κράτη μέλη της ΕΕ.

Η διασφάλιση της μεταφοράς των επιστημονικών γνώσεων στον επιχειρηματικό τομέα, καθώς και η στήριξη του ακαδημαϊκού κύκλου στην ανάπτυξη των επιχειρηματικών τους προσόντων, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη μιας πολύπλευρης πλατφόρμας όπου διάφοροι εμπλεκόμενοι, που διαμορφώνουν το οικονομικό κλίμα σε περιφερειακό επίπεδο, μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες.

Για να αναπτυχθούν αυτοί οι μηχανισμοί αποτελεσματικά, συνήθως θα πρέπει να συνοδεύονται από έναν ευέλικτο χρηματοδοτικό μηχανισμό για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες βασισμένες σε καινοτόμες λύσεις.

Σχήμα 5. 1: Υποθέσεις πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης.

Πηγή: Χάρτα Στρατηγικής Προγράμματος Smart+, Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας, 2013

Οι ανωτέρω επισημάνσεις όπως αποτυπώνονται στη Χάρτα Στρατηγικής του προγράμματος Smart+ στο οποίο συμμετείχε η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και αποτελεί το τελευταίο χρονικά διακρατικό πρόγραμμα σχετικό με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία στις μικρές επιχειρήσεις, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψιν στον σχεδιασμό που ακολουθεί και στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων σε τομεακό και χωρικό επίπεδο.

5.1 Ιεράρχηση Προτεραιοτήτων σε τομεακό και χωρικό επίπεδο

Η έννοια της έξυπνης εξειδίκευσης περιλαμβάνει τη δυνατότητα έξυπνων επιλογών. Στην πραγματικότητα η έξυπνη εξειδίκευση αφορά σε ότι έχει να κάνει με τη διευκόλυνση αυτής της επιλογής, με τον ορισμό των σωστών προτεραιοτήτων και τη διοχέτευση πόρων προς τις επενδύσεις εκείνες που έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή επίδραση στην τοπική οικονομία. Ο καθορισμός των προτεραιοτήτων για τις στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση θα πρέπει να συνίσταται στον προσδιορισμό ενός περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων καινοτομίας και - βασισμένης στη γνώση - ανάπτυξης σε συμφωνία με υπάρχοντες ή πιθανούς τομείς για έξυπνη εξειδίκευση, στη βάση των στοιχείων και των βημάτων που περιλαμβάνουν οι συστάσεις προετοιμασίας των περιφερειακών σχεδίων.

Οι συστάσεις αυτές προσδιορίζουν και τις εξής προτεραιότητες στις στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση (RIS3), οι οποίες:

- Θα πρέπει να προσδιορίζουν συμπαγείς και εφικτούς στόχους. Αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να βασίζονται στο τρέχον και μελλοντικό συγκριτικό πλεονέκτημα και στη δυνατότητα αριστείας, όπως προκύπτει από την ανάλυση του περιφερειακού δυναμικού για διαφοροποίηση μέσω της καινοτομίας.
- Μαζί με τις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας, πρέπει να καθοριστούν οριζόντιες προτεραιότητες. Αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν τη διάχυση ή/και την ενεργοποίηση τεχνολογιών γενικής εφαρμογής, τις πτυχές που σχετίζονται με την κοινωνική καινοτομία, ή τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης νεοσύστατων εταιριών, που συχνά αποτελεί κώλυμα σε πολλές περιφέρειες που έχουν θέσει σε προτεραιότητα τη δημιουργία νέων -βασισμένων στην τεχνολογία- επιχειρήσεων, αλλά δεν επιτυγχάνουν τη συνεπακόλουθη ανάπτυξή τους και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Όπως έχει περιγραφεί σε προηγούμενες ενότητες, η διαδικασία επιλογής πρέπει να βασιστεί τόσο σε ποσοτικές όσο και ποιοτικές πληροφορίες αναφορικά με τους διαφορετικούς πιθανούς τομείς για μια περιφερειακή έξυπνη εξειδίκευση. Τα βασικά κριτήρια για το φιλτράρισμα του εύρους των πιθανών περιοχών προτεραιότητας σε λίγες μόνο προτεραιότητες είναι:

- Η ύπαρξη πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των εξειδικευμένων δεξιοτήτων και του διαθέσιμου ειδικευμένου εργατικού δυναμικού) για τις προτεινόμενες περιοχές
- Η δυνατότητα διαφοροποίησης αυτών των τομέων, των διατομεακών χώρων ή πεδίων
- Η κρίσιμη μάζα ή/και το κρίσιμο δυναμικό σε κάθε τομέα
- Η θέση της περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ως τοπικός κόμβος στις παγκόσμιες αλυσίδες προστιθέμενης αξίας.

Όλες αυτές οι σχετικές πληροφορίες εξετάζονται κατά την υλοποίηση του παρόντος σχεδιασμού και θα πρέπει να υιοθετηθούν από τους φορείς λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής, έτσι ώστε να επιλεγούν οι προτεραιότητες που επικεντρώνονται στις υπάρχουσες δυνάμεις της περιφερειακής οικονομίας, αλλά και στις πιθανές αναδυόμενες ευκαιρίες.

Πώς, όμως, πρέπει να παρουσιαστούν στο στάδιο του σχεδιασμού οι τομείς υψηλής προτεραιότητας; Αν οι τομείς προβληθούν με ένα πολύ γενικό τρόπο, όπως οικολογική καινοτομία, πράσινη ενέργεια κλπ., τότε η περιφέρεια δε θα επιτύχει να αναδείξει τα όποια συγκριτικά της πλεονεκτήματα στο στάδιο του σχεδιασμού. Για να είναι αξιόπιστος, αποτελεσματικός και κατάλληλος για ένα συμπαγές σχέδιο δράσης,

επιλέγεται οι προτεραιότητες να εκφραστούν με περισσότερο συγκεκριμένο τρόπο, ακολουθώντας **προσαρμοσμένα και τη φιλοσοφία σχεδιασμού που εφαρμόζει η ΓΓΕΤ** για τον αντίστοιχο σχεδιασμό εθνικού επιπέδου.

Η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων πάντοτε ενέχει ρίσκο για αυτούς που πρέπει να επιλέξουν τους συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι θα έχουν τελικά καταρχήν προνομιακή πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση.

Η στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση στη Δυτική Μακεδονία αντιμετωπίζει το δύσκολο πρόβλημα της ιεράρχησης των προτεραιοτήτων με βάση τη συμμετοχή όλων των μετόχων σε μια διαδικασία ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας, η οποία εξασφαλίζει μία περιεκτική και ανοιχτή διαδικασία προσδιορισμού των προτεραιοτήτων που καθορίζεται από τις ανάγκες της περιφέρειας και των επιχειρήσεων.

Οι τομείς προτεραιότητας και ανά κλάδο που περιλαμβάνονται στο σχέδιο RIS3 της ΠΔΜ και με αναφορά στη χωρική τους διάσταση που επιλέγονται μετά την αποτίμηση όλων των ποιοτικών & ποσοτικών δεδομένων που προηγήθηκε (και περιλαμβάνονται στα προηγούμενα κεφάλαια και στο παράρτημα 1 αντίστοιχα του παρόντος) είναι:

- Ο κλάδος **Ενέργειας/ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσης** (κυρίως στις ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας).
- Ο κλάδος της **Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Απορριμμάτων** (σε όλες τις ΠΕ)
- Οι παραδοσιακοί κλάδοι **Αγροτικής Ανάπτυξης και Μεταποίησης**:
  - μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων (σε όλες τις ΠΕ)
  - εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα (στις ΠΕ Καστοριάς και Κοζάνης)
  - τρόφιμα, ποτά, μεταλλικές κατασκευές (σε όλες τις ΠΕ)
- Ο κλάδος του Τουρισμού (σε όλες τις ΠΕ).

Συνθέτουν ένα μίγμα τομέων και κλάδων 4 ουσιαστικά ενοτήτων προτεραιότητας ως εξής:

- 1. Τ-Κ.Π1 Αγροδιατροφή (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά)**
- 2. Τ-Κ.Π2 Περιβάλλον (Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθερμάνσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων)**
- 3. Τ-Κ.Π3 Εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα**
- 4. Τ-Κ.Π4 Τουρισμός**

Οι επί μέρους τομείς - κλάδοι πληρούν τα κρίσιμα απαραίτητα χαρακτηριστικά που έχουν τεθεί (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση στη Δυτική Μακεδονία). Οι δύο πρώτες ενότητες φαίνεται ότι μπορεί να συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο επενδυτικό αλλά και ερευνητικό ενδιαφέρον για μόχλευση πόρων από τις ΜΜΕ της περιφέρειας, ωστόσο η πλήρης εικόνα από την πλευρά των 4 μερών της τετραπλής έλικας, θα είναι διαμορφωμένη με την ολοκλήρωση των αναλυτικών διαδικασιών της επιχειρηματικής ανακάλυψης (βλέπε Ενότητα 7).

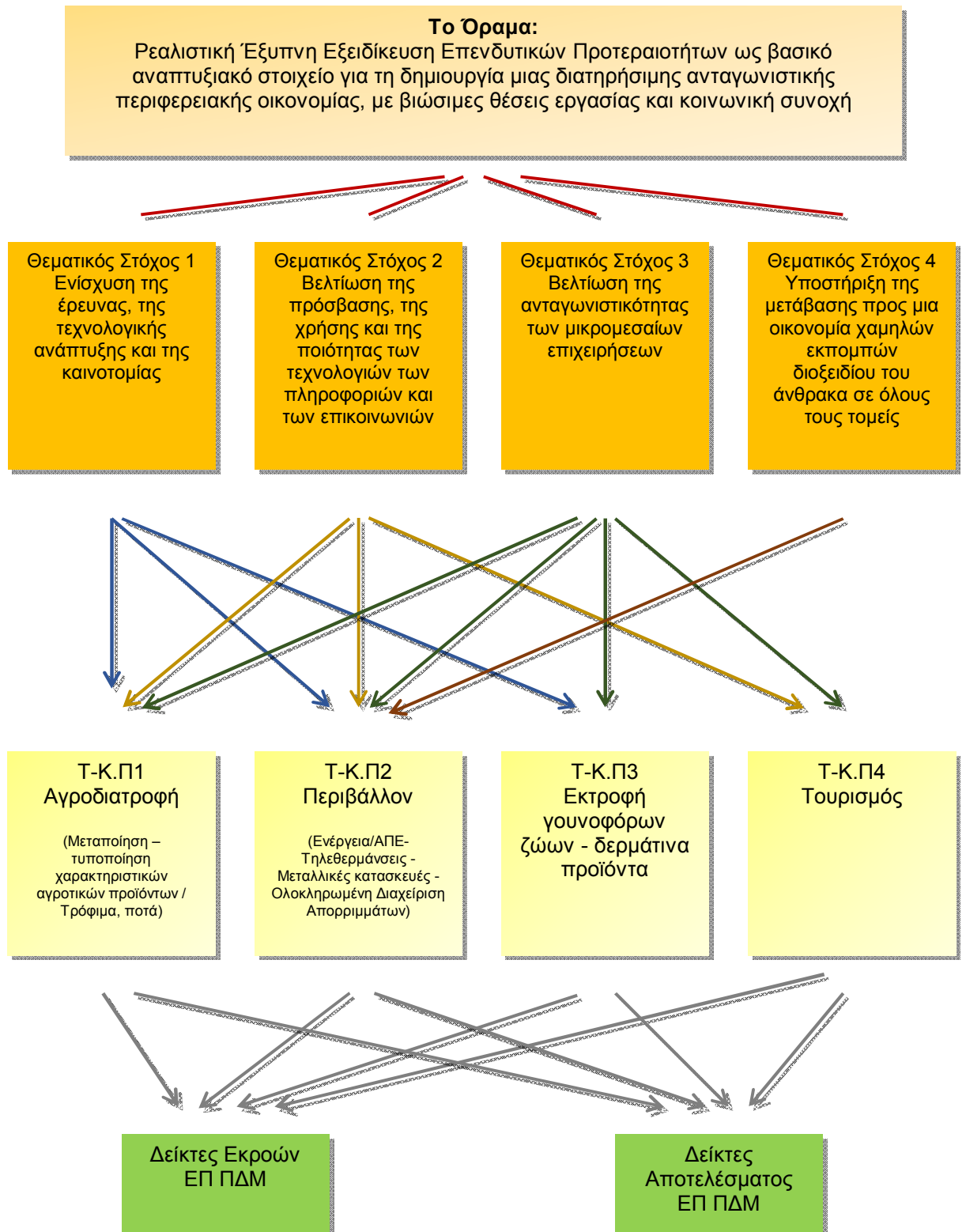
Σημείωση: Στην ενότητα 7.2 περιγράφονται αναλυτικά όλα τα βασικά στάδια διαδικασίας προετοιμασίας και συμμετοχής των εταιρών – ενδιαφερομένων στο σχεδιασμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων και την συμμετοχή στην τελική επιλογή τομέων και κλάδων, όπως και οι συστάσεις – επισημάνσεις της ειδικής ομάδας των εμπειρογνώμων της ΕΕ .

5.2 Στοχευμένες Δράσεις και Πρωτοβουλίες ΕΤΑΚ και Έξυπνης Εξειδίκευσης - Δράσεις δημιουργίας συμμαχιών και επιχειρηματικότητας

Η Λογική της Παρέμβασης και το Μίγμα Πολιτικής - Προτεραιότητες και Θεματικές Περιοχές Στόχευσης & Παρέμβασης ανά Τομέα - Κλάδο

Σχήμα 5. 2: Σύνδεση Οράματος – Θεματικών Στόχων – Τομέων/Κλάδων Προτεραιότητας στην ΠΔΜ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ακολουθεί η παρουσίαση της λογικής παρέμβασης του σχεδίου της έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΜ, στους 4 οριζόντιους τομείς/κλάδους προτεραιότητας. Για κάθε ένα παρουσιάζονται οι Θεματικές Περιοχές στόχευσης λογικής παρέμβασης, οι Προτεραιότητες (οι οποίες θα οριστικοποιηθούν μετά τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης) και η δυνητική πηγή χρηματοδότησης (ΠΕΠ ΠΔΜ, ΕΠΑΝΕΚ, ΠΑΑ 2014-2020, άλλες πηγές όπως προγ. Horizon).

Τ-Κ.Π1 Αγροδιατροφή (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά)

Ο αγροδιατροφικός κλάδος αποτελεί έναν από τους κλάδους περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης στην Δυτ. Μακεδονία, καθώς πληροί τα χαρακτηριστικά (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση). Σε ότι αφορά στην πρωτογενή παραγωγή καταγράφονται σχετικές τάσεις συρρίκνωσης από το 2004 και μετά κυρίως, λόγω της νέας αναθεωρημένης ΚΑΠ, με σχετική μείωση της αξίας της παραγωγής & του μεγέθους των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Η ανταγωνιστικότητα του πρωτογενούς τομέα παραμένει σχετικά χαμηλή, εξαιτίας ορισμένων κλασικών δομικών προβλημάτων της ελληνικής πρωτογενούς παραγωγής, όπως το μικρό μέσο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και ο πολυτεμαχισμός τους.

Στη Δυτική Μακεδονία παράγονται κυρίως προϊόντα με χαμηλότερη αξία και μικρότερο χρόνο συντήρησης σε σχέση με τα κτηνοτροφικά προϊόντα τα οποία, έχουν μεγαλύτερη αξία και συμβάλλουν στη σημαντική αιμορραγία συναλλάγματος. Η βελτίωση της παραπάνω αναλογίας, προς όφελος της κτηνοτροφίας, μπορεί να συμβάλει στην επιτόπου κατανάλωση-αξιοποίηση της φυτικής κτηνοτροφικής παραγωγής και στην επιτόπου επένδυση της υπεραξίας της προς όφελος της τοπικής ανάπτυξης.

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες στον αγροδιατροφικό τομέα διαμορφώνονται με βάση τα δυνατά σημεία της περιφερειακής παραγωγής σε πρωτογενές, δευτερογενές και συχνά τριτογενές επίπεδο. Επίσης λαμβάνεται υπόψιν το ΥΠΑΑΤ και οι κατευθύνσεις για την αγροτική ανάπτυξη στο πλαίσιο του ΣΕΣ και του νέου ΠΑΑ.

Βασικές προτεραιότητες της ΠΔΜ που θα εξυπηρετήσει η λογική της παρέμβασης είναι:

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υφιστάμενων ΜΜΕ και οι δράσεις προώθησης ίδρυσης νέων καινοτόμων ΜΜΕ ή/και νέων προϊόντων με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας RIS3
- Προώθηση της ανάπτυξης ΕΤΑΚ από τις ΜΜΕ και ενίσχυση της εξωστρέφειας τους
- Δημιουργία θερμοκοιτίδων, cluster ή/και δικτύων ομοειδών ΜΜΕ
- Δημιουργία δομών υποστήριξης των ΜΜΕ, όπως της Περιφερειακής Δομής Ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, που θα υποστηρίζει όλους τους τομείς: πρωτογενή, μεταποίηση, υπηρεσίες και την ανάπτυξη της ΕΤΑΚ, καθώς επίσης και της Περιφερειακής Δομής Πιστοποίησης προϊόντων

Καθώς ο Αγροδιατροφικός τομέας αποτελεί από τους σημαντικούς τομείς της στρατηγικής RIS3 για την ΠΔΜ, θα απαιτηθούν ταυτόχρονα και δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΓΤΑΑ (όπως δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης & συμβουλευτικών υπηρεσιών, κ.α.) ώστε να καλυφθεί πλήρως το πλέγμα των απαιτούμενων παρεμβάσεων.

Ως βασική επιδίωξη αναφέρεται η ενίσχυση των εμπλεκόμενων παραγωγών και επιχειρηματιών του κλάδου της αγροδιατροφής με έντονα τα εξής χαρακτηριστικά:

- προσαρμογή στην συνθήκες που επηρεάζουν ευρύτερα την παραγωγή και την μεταποίηση,

- ανάδειξη της αξίας των τοπικών ποιοτικών προϊόντων και
- ενίσχυση των εξαγωγικών προσπαθειών κυρίως μέσα από συνεργασίες των ΜΜΕ

Επιχειρείται μια στοχευμένη κατεύθυνση ποιοτικής παραγωγής επώνυμων προϊόντων με σημαντική ενίσχυση και εκείνων των ΜΜΕ που απευθύνονται στις αγορές 'εκτός ραφίου' σούπερ μάρκετ. Η παρέμβαση θα εστιαστεί κυρίως στα εδραιωμένα προϊόντα της περιφέρειας: κηπευτικά, βιολογικά τυροκομικά προϊόντα, όσπρια, κρασί, προϊόντα ζύμης, κρόκο και αρωματικά φυτά καθώς και σε νέα προϊόντα μικρής παραγωγής υπερ-υψηλής ποιότητας χαρακτηριζόμενα ως 'καινοτομικά' (μαρμελάδες ειδικού τύπου, προϊόντα με βάση την κόκκινη πιπεριά, μανιτάρια κλπ) που μπορούν όμως να παρουσιάσουν ευκαιρίες διευρυμένης εμπορικής εκμετάλλευσης.

Η μελέτη της McKinsey (2010) εντοπίζει κάποια αγροτικά προϊόντα που παράγονται στη Δυτική Μακεδονία και έχουν αρκετές προοπτικές ανάπτυξης. Ειδικότερα τα θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, καθώς και η ενίσχυση πρόσβασης στις τεχνολογίες πληροφορικής εξειδικεύονται σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του γεωργικού τομέα, με στόχο να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα στον αγροτοδιατροφικό χώρο σε επίπεδο έντασης γνώσης και τεχνολογικής εξειδίκευσης.

Κεντρικός στόχος της λογικής παρέμβασης και του μίγματος πολιτικής που θα ακολουθηθεί είναι ο στόχος του Επιχειρησιακού Σχεδίου για το καλάθι προϊόντων της ΠΔΜ:

«Η Δυτική Μακεδονία με ποιοτικά, ασφαλή και πιστοποιημένα αγροτικά προϊόντα και με ισχυρή διασύνδεση των κλάδων, εξαγωγέας γνώσης και προϊόντων».

Τα αγροδιατροφικά προϊόντα θα συνδεθούν άμεσα με σύγχρονες επιστημονικές και κοινωνικές τάσεις (εθνοβιολογία, εθνοβοτανική, οικολογική αγροδιατροφή), με περιβαλλοντικά θέματα και ιδιαίτερα με την επιλογή και προώθηση καλλιεργειών (καθώς και τη μεταποίησής τους), προϊόντων με χαμηλό αποτύπωμα CO₂, όπως είναι τυπικές ηπειρωτικές καλλιέργειες, αλλά και η ζωική παραγωγή αιγοπροβάτων.

Ταυτόχρονα η απασχόληση, η επένδυση στην εκπαίδευση και στη δια βίου μάθηση, αλλά και η κοινωνική ένταξη μπορούν εν μέρει να προσανατολισθούν στα πεδία του αγροτοδιατροφικού τομέα, ώστε να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό ανθρώπινο δυναμικό, που θα είναι σε θέση να προωθήσει τις προτεραιότητες του τομέα.

Με δεδομένη την υφιστάμενη επιχειρηματική δομή στον τομέα και τους κλάδους, η υλοποίηση των προτεραιοτήτων περιλαμβάνει τη δημιουργία ισχυρών ανταγωνιστικών θεματικών cluster ή δικτύσεων με μια αποτελεσματική διοίκηση που θα συντονίζει την παροχή υπηρεσιών, την κινητοποίηση των παραγωγών και των ΜΜΕ και θα ενθαρρύνει την περαιτέρω δικτύωση. Οι υφιστάμενες άτυπες συστάδες επιχειρήσεων θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση της νέας προσπάθειας. Υπάρχει πρόθεση για δημιουργία δύο cluster ή δικτύων ΜΜΕ (τρόφιμα και οινοποιία), ή ενός ενιαίου cluster τροφίμων - ποτών.

Ο κύριος στόχος των cluster & των δικτύσεων είναι η ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας και ο συντονισμός και η δυναμική ανάπτυξη ενός κλάδου με σχετικά συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, μέσα από την αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης και νέων τεχνολογιών αιχμής που διαθέτουν οι ερευνητικοί και εκπαιδευτικοί οργανισμοί και οι επιχειρήσεις της ΠΔΜ, για την παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας.

Παράλληλα, θα επιδιωχθεί στο πλαίσιο της εξωστρέφειας, της ανταλλαγής καλών πρακτικών και προώθησης συνεργασιών με αντίστοιχες διεθνείς πρωτοβουλίες σε τομείς όπως η ανοικτή καινοτομία, οι συνεργατικοί σχηματισμοί, τα κέντρα καινοτομίας, οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης και

στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, η ανάπτυξη ισχυρών διεθνών συνεργασιών συμμετέχοντας ενεργά σε επιλεγμένα ευρωπαϊκά έργα. Σημαντικό ρόλο αναμένεται να παίξουν και η προβλεπόμενες δομές πιστοποίησης προϊόντων και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας (ΔΑΕ) σε περιφερειακό επίπεδο.

Ειδικότερα τα cluster ή δίκτυα θα επιδιώξουν (αξιοποιώντας και την αρνητική ή θετική εμπειρία προσπαθειών του παρελθόντος):

- Να ενισχυθεί το brand της τοπικής παραγωγής και να διαμορφωθεί ένα αξιόπιστο πρόγραμμα προώθησης αγροτικών προϊόντων και υπηρεσιών στις διεθνείς αγορές καθώς και να ενισχυθούν οι διασυνδέσεις με τις χώρες προορισμού των τοπικών προϊόντων
- Να επιτευχθεί η στενότερη σύνδεση με τον Τουρισμό και τις πολιτιστικές αξίες της ΠΔΜ
- Συνέργειες μεταξύ των ΜΜΕ της περιφέρειας
- Ανάπτυξη της εξωστρέφειας και του εξαγωγικού εμπορίου
- Οικονομίες κλίμακας
- Ανάπτυξη και ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της εμπορευσιμότητας των τοπικών προϊόντων
- Προσδιορισμό και εφαρμογή των καλών πρακτικών που έχουν ήδη δοκιμαστεί από τις τοπικές επιχειρήσεις
- Ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας
- Βελτίωση της διαπραγματευτικής ικανότητας
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, της επιχειρηματικότητας και αύξηση της απασχόλησης

Πίνακας 5.1 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης Αγροδιατροφής (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά)

Θεματικές Περιοχές στόχευσης λογικής παρέμβασης	Προτεραιότητες (θα οριστικοποιηθούν μετά τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης)	Δυνητική Πηγή Χρηματοδότησης
Ενίσχυση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων φυτικής – ζωικής παραγωγής με στόχο την ενίσχυση των μεταποιημένων τυποποιημένων τροφίμων –	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γεωργία ακριβείας στις συνθήκες της περιφέρειας 2. Διάχυση νέων καλλιεργητικών πρακτικών (άρδευση, λίπανση, φυτοπροστασία) που μειώνουν το κόστος παραγωγής 3. Ανάπτυξη έξυπνων θερμοκηπίων και υδροπονίας με την αξιοποίηση Βασικών Τεχνολογιών Εφαρμογής (ΒΤΕ), ΤΠΕ 4. Βελτίωση της ποιότητας, της διατηρησιμότητας, της υγιεινής και της ασφάλειας των τροφίμων 5. Ανάπτυξη νέων τεχνικών συντήρησης τροφίμων 6. Ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών συσκευασίας προϊόντων (ενεργή και νοήμων συσκευασία – νέα υλικά-ιχνηλασιμότητα) 7. Ανάπτυξη νέων βιολογικών προϊόντων διατροφής 	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 2.3, 3.1, 3.4.

ποτών στην εξωστρέφεια	<p>8. Ανάπτυξη, παραγωγή και προώθηση στην αγορά νέων καινοτόμων προϊόντων με σύγχρονες μεθόδους παραγωγής που θα στηρίζονται σε παραδοσιακά προϊόντα της μακεδονικής διατροφής</p> <p>9. Ανάπτυξη πρωτοκόλλων, μείωσης κόστους παραγωγής και βελτίωσης της ποιότητας βιολογικών τυροκομικών προϊόντων</p> <p>10. Ανάπτυξη εξειδικευμένων αγορών και αναβάθμιση του marketing τοπικών προϊόντων</p> <p>11. Πιστοποίηση τοπικών προϊόντων - Καταχώρηση νέων προϊόντων ως ΠΟΠ – ΠΓΕ, βιολογικά</p> <p>12. Δικτύωση ΜΜΕ τοπικών προϊόντων για εξωστρεφείς λόγους, κυρίως δε αυτών με προϊόντα 'εκτός ραφιοιού' σούπερ μάρκετ</p> <p>13. Ειδικές δράσεις ενίσχυσης ΜΜΕ για αύξηση των αποτελεσμάτων ως προς την εξωστρέφεια</p>	<p>ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β</p> <p>ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΓΤΑΑ): Μέτρο 16,6.1,6.2,6.3</p>
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	<p>1. Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους τομείς αιχμής τόσο στον αγροτικό τομέα όσο και στην μεταποίηση τροφίμων</p> <p>2. Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό</p> <p>3. Βελτίωση δεξιοτήτων σε δράσεις εξαγωγών και εξωστρέφειας</p>	<p>ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 8.1</p> <p>ΠΑΑ(ΕΚΤΑΑ) : Μέτρα 01, 02</p>

Τ-Κ.Π2 Περιβάλλον (Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθερμάνσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων)

Ο τομέας του περιβάλλοντος αποτελεί έναν από τους τομείς περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης στην Δυτ. Μακεδονία, καθώς πληροί τα χαρακτηριστικά (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση) και ταυτόχρονα η ενέργεια είναι κυρίαρχη στην περιφερειακή οικονομία και στη συμβολή της στη συνολική παραγωγή σε εθνικό επίπεδο. Η ΠΔΜ κατέχει τα κύρια αποθέματα εγχώριων στερεών καυσίμων και διαθέτει τη μεγαλύτερη εγκατεστημένη ισχύ μονάδων, όσον αφορά στο στόλο των θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων.

Το μεγάλο ποσοστό παραγωγής ενέργειας εντός της ΠΔΜ από την χρήση στερεών καυσίμων αντικατοπτρίζεται και στα μεγάλα ποσοστά εκπομπών CO₂, όπου σύμφωνα με την περιβαλλοντική αποτίμηση της λειτουργίας εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στο Ευρωπαϊκό Μητρώο καταγραφής ρύπων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος η συμβολή των εγκαταστάσεων της ΠΔΜ επί του συνόλου των εκπομπών CO₂ ήταν 55% το 2009 και 61% το 2011.

Περιορισμένη είναι η χρήση ΑΠΕ (αιολικά, μικρά Υ/Η, βιομάζα και βιοαέριο, φωτοβολταϊκά, συμπαραγωγή ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης) όπου οι εν λειτουργία σταθμοί αποτέλεσαν το 1% της εγκατεστημένης ισχύος των αντίστοιχων μονάδων του διασυνδεδεμένου συστήματος κατά το έτος 2010, το 2% κατά το 2011 και το 3% κατά το έτος 2012.

Σημαντική παρέμβαση εξοικονόμησης και χρήσης «καθαρών» μορφών ενέργειας των προηγούμενων χρόνων αποτελεί η εκτεταμένη χρήση συστημάτων τηλεθέρμανσης στις πόλεις του ενεργειακού άξονα Κοζάνης – Φλώρινας τα οποία τροφοδοτούνται από σταθμούς (ΑΗΣ) της ΔΕΗ ΑΕ.

Βασικές προτεραιότητες της ΠΔΜ που θα εξυπηρετήσει η λογική της παρέμβασης είναι:

- Μείωση των εκπομπών CO₂ μέσω της προώθησης της καθαρής παραγωγής ενέργειας, της αξιοποίησης σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών και ΑΠΕ και της χρήσης τεχνολογιών δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα
- Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, στις κατοικίες και στις επιχειρήσεις
- Μείωση της απαίτησης πρωτογενούς ενέργειας και της εξάρτησης από τα στερεά καύσιμα
- Ανάληψη δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την ορθολογική χρήση των ενεργειακών πόρων και για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες στον τομέα του περιβάλλοντος και συγκεκριμένα σε ενέργεια/ΑΠΕ – Τηλεθέρμανσεις (συμπεριλαμβάνονται δράσεις μείωσης - δέσμευσης του CO₂), τις Μεταλλικές κατασκευές (με τη φιλική περιβαλλοντική διάσταση να κυριαρχεί) και τη Διαχείριση Απορριμμάτων εστιάζονται στην έξυπνη διαχείριση ενεργειακών πόρων, στην ανάκτηση επαναχρησιμοποίηση των υλικών, στις βιώσιμες και φιλικές κατασκευές (κυρίως με την αξιοποίηση του κλάδου των μετάλλων), στην εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και στην αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η ενίσχυση της έρευνας, η ανάπτυξη τεχνολογιών και καινοτομιών με την ενθάρρυνση και ενίσχυση της δικτύωσης και των συνεργασιών των ΑΕΙ, ΤΕΙ και ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ με ΜΜΕ που ασχολούνται με τους αναφερθέντες κλάδους, επαγγελματίες και κατασκευαστές τεχνολογίας περιβάλλοντος και εφαρμογών, όπως και με την ΔΕΗ, αλλά και την ΔΙΑΔΥΜΑ.

Ο κλάδος των μεταλλικών κατασκευών έχει τον μεγαλύτερο διασύνδεσης με άλλους τομείς κυρίως λόγω των παράλληλων δραστηριοτήτων με τη ΔΕΗ, όπως ταυτόχρονα και στην απασχόληση στη Δυτική Μακεδονία (σε αυτόν ανήκουν πολλές επιχειρήσεις που κατατάσσονται στατιστικά σε διάφορες κατηγορίες). Αναμένεται σημαντικότερη ανάπτυξη του στα επόμενα χρόνια κυρίως λόγω της κατασκευής της 5^{ης} μονάδας της ΔΕΗ και του αγωγού ΤΑΡ.

Στον κλάδο της διαχείρισης των απορριμμάτων, θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη συστημάτων βέλτιστης διαχείρισης, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, άλλου είδους ανάκτηση, ενέργεια και διάθεση παράλληλα και σε συνεργασία με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης που εφαρμόζει η ΔΙΑΔΥΜΑ. Παράλληλα, θα επιδιωχθεί η ενίσχυση πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας και καινοτομίας σε προϊόντα και υπηρεσίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης με έμφαση στην «πράσινη επιχείρηση» και στην βιομηχανική συμβίωση τεχνολογικών εφαρμογών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την παρακολούθηση του οικοσυστήματος. Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την διαχείριση των απορριμμάτων, έχει ανοίξει ο κλάδος και στην ιδιωτική πρωτοβουλία (και μέσω ΚΟΙΝΣΕΠ) ενώ προχωρά στην ΠΔΜ το 1^ο έργο ΣΔΙΤ ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Τέλος, στο τομέα της ενέργειας θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών στις ακόλουθες περιοχές:

- Ενεργειακή εξοικονόμηση.
- Τεχνολογιών ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας – CO₂.

Για την επίτευξη των στόχων θα αξιοποιηθούν εργαλεία ενίσχυσης τόσο της προσφοράς με την αξιοποίηση αποτελεσμάτων Ε&Α, όσο και της ζήτησης με παροχή κινήτρων για την εισαγωγή και χρήση σύγχρονων ενεργειακών και περιβαλλοντικών τεχνολογιών ειδικά σε έργα χρηματοδοτούμενα από το ΕΣΠΑ 2014-20

Κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας είναι η κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων για την ενίσχυση της διαδικασίας ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης και αξιοποίησης απορριμμάτων με υψηλή προστιθέμενη αξία και προοπτικές επιχειρηματικής βιωσιμότητας.

Η συμπόρευση της έρευνας και ανάπτυξης με τις επενδύσεις για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών καλείται να αντιμετωπίσει βασικά περιβαλλοντικά προβλήματα, στοχεύοντας στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των οικονομικών δραστηριοτήτων μαζί με την διατήρηση και αξιοποίηση του φυσικού κεφαλαίου της Περιφέρειας.

Λόγω της διάρθρωσης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων προβλέπεται η δημιουργία ή η αξιοποίηση υφιστάμενων συνεργατικών σχημάτων ή η επίτευξη ευρύτερων συμφωνιών με τη συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων καθώς και ερευνητικών ιδρυμάτων.

Προϋπόθεση για την κάλυψη των αναγκών των δράσεων που αφορούν στο περιβάλλον είναι η παραγωγή εξειδικευμένων στελεχών (κυρίως επιστημονικών) με έμφαση στην κάλυψη των αναγκών για περιβαλλοντικό έλεγχο και διαχείριση.

Πίνακας 5.2 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης Περιβάλλοντος (Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων)

Θεματικές Περιοχές στόχευσης λογικής παρέμβασης	Προτεραιότητες (θα οριστικοποιηθούν μετά τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης)	Δυνητική Πηγή Χρηματοδότησης
Νέες τεχνολογίες σε υλικά και κατασκευές ΑΠΕ	<p>1.Νέα βελτιωμένα υλικά & μέθοδοι κατασκευής ή επεξεργασίας για συστήματα ΑΠΕ</p> <p>2.Ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογιών ΑΠΕ προσαρμοσμένων στις ανάγκες των παραγωγικών τομέων της Δυτικής Μακεδονίας.</p>	<p>ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 1.2, 3.1</p> <p>ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1.2</p>
Μείωση κατανάλωσης ενέργειας & αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ΑΠΕ	<p>1.Βελτίωση της απόδοσης & αναβάθμιση δικτύων (μείωση κατανάλωσης ενέργειας των συστημάτων τηλεθέρμανσης, ύδρευσης, άρδευσης, διαχείρισης λυμάτων, διαχείρισης στερεών αποβλήτων και εν γένει μεγάλων υποδομών)</p> <p>2.Παραγωγή νέων ή βελτιωμένων δομικών υλικών και συστημάτων κατασκευής για τον κτιριακό και γενικότερα κατασκευαστικό τομέα (και ειδικά των κατασκευών από μέταλλο)</p> <p>3.Ενσωμάτωση βιοκλιματικών στοιχείων τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας και τεχνολογιών ΑΠΕ σε υπάρχοντα και νέα κτίρια (έμφαση στις υποδομές δημόσιου τομέα)</p> <p>4.Βελτίωση της απόδοσης (μείωση κατανάλωσης ενέργειας</p>	<p>ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 1.2, 3.1, 4.3</p> <p>ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1.2 , 1α,1β,2β,3γ</p>

	των συστημάτων θέρμανσης, ψύξης, φωτισμού) των ΜΜΕ 5. Δράσεις προώθησης της ενεργειακής απόδοσης σε ιδιωτικές κατοικίες 6. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών για την εξοικονόμηση ενέργειας και τις ΑΠΕ	
Μείωση των ετήσιων εκπομπών CO2	1. Μέσω της ανάπτυξης συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα σε υφιστάμενες θερμοηλεκτρικές μονάδες καύσης λιγνίτη (σε συνεργασία και με την ΔΕΗ ΑΕ) συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής ανανεώσιμου καυσίμου (H2 και CH4) μέσω αεριοποίησης του δεσμευμένου CO2	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 4.6
Ορθολογική διαχείριση φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων	1. Ανάπτυξη αισθητήρων και δικτύων για περιβαλλοντικό έλεγχο. 2. Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων διαχείρισης αστικών, βιομηχανικών, κτηνοτροφικών κλπ. στερεών αποβλήτων και πιλοτικές εφαρμογές (πρόληψη, συλλογή, επεξεργασία, αξιοποίηση/εκμετάλλευση) 3. Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων και πιλοτικές εφαρμογές	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1.2, 2.3, 4.3 ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β, 2β, 2γ, 3γ HORIZON 2020 Δράση 1
Κλιματική αλλαγή	1. Ανάπτυξη τεχνολογικών εφαρμογών για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος οικονομικών δραστηριοτήτων (ξενοδοχείων, βιομηχανιών, νοσοκομείων και άλλων δημοσίων κτιρίων).	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 1.2, 2.3, 4.3 ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020(ΕΤΠΑ): ΕΠ 1.2 , 1α, 1β, 2β, 3γ
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	1. Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους τομείς περιβάλλοντος – ενέργειας & ΑΠΕ 2. Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 8.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020: ΕΠ 8ν

Η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης στην ενότητα Περιβάλλον θα ασχοληθεί αναλυτικά και διεξοδικά σε ειδικές θεματικές συναντήσεις για κάθε έναν από τους επί μέρους κλάδους Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων.

T-K.Π3 Εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα

Ο κλάδος της γουνοποιίας αποτελεί έναν από τους κλάδους περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης στην Δυτ. Μακεδονία, καθώς πληροί τα χαρακτηριστικά (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση) ενώ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ταυτόχρονα, η γουνοποιία είναι κυρίαρχος κλάδος της περιφερειακής οικονομίας ως προς την εξαγωγική της δραστηριότητα.

Ο κλάδος της γουνοποιίας αποτελεί έναν από τους κλάδους περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης στην Δυτ. Μακεδονία, καθώς πληροί τα χαρακτηριστικά (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση).

Πρέπει να σημειωθεί ότι **ο κλάδος είναι 100% εξαγωγικός**, μιας και τα προϊόντα γούνας πωλούνται είτε απευθείας στις ξένες αγορές, είτε εμμέσως σε τουρίστες από την ελληνική αγορά. Κύρια αγορά εξαγωγών παραμένει η Ρωσία, αλλά και τα αναπτυσσόμενα αραβικά κέντρα όπως το Ντουμπάι, εξαιτίας της προσέλευσης Ρώσων τουριστών σ' αυτούς τους προορισμούς.

Ζήτηση για την ελληνική γούνα υπάρχει ακόμη και στην Κίνα, καθώς η ποιότητα του προϊόντος την καθιστά ανταγωνίσιμη, η οποία ωστόσο αποτελεί ακόμη μια «κλειστή αγορά» για τα ελληνικά προϊόντα, καθώς το ύψος των δασμών δημιουργεί απαγορευτικά επίπεδα τιμών.

Η ελληνική γουνοποιία **αγοράζει το 5-7% της παγκόσμιας παραγωγής γουνοδερμάτων και διακινεί το 8 - 10% των ετοιμών ενδυμάτων**. Με βάση τα διαχρονικά στοιχεία οι εξαγωγές από την παραγωγή προϊόντων γούνας στη χώρα μας κυμαίνονται στα 400 εκατ. ευρώ ετησίως ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις αυτές θα μπορούσαν να φθάσουν τα 800 εκατ. ευρώ σε βάθος τριετίας.

Η ουκρανική κρίση, η πτώση της ζήτησης αλλά και των διεθνών τιμών πρώτης ύλης αποδεικνύονται ανασταλτικοί παράγοντες ανάπτυξης για τους Έλληνες γουνοποιούς που στο τέλος του 2013, αλλά και οι πρώτοι μήνες του 2014, είδαν τις πωλήσεις των ελληνικών γουναρικών, οι οποίες έως και το α' εξάμηνο του 2013 «έτρεχαν» με ρυθμό αύξησης της τάξης του 15%, να σημειώνουν **πτώση κατά 40%** έναντι του 2012, με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται στα 150 εκατ. ευρώ.

Τα τελευταία χρόνια πολλοί επιχειρηματίες γουνοποιοί αλλά και ανεξάρτητοι κτηνοτρόφοι, στράφηκαν στη **δημιουργία μονάδων εκτροφής βιζόν**, κυρίως για να αντιμετωπίσουν το υψηλό κόστος αγοράς πρώτων υλών (γουνοδερμάτων). Επίσης, στόχος ήταν να πωλούν στις θεσμοθετημένες διεθνείς δημοπρασίες γουνοδέρματα, εξασφαλίζοντας άμεση ρευστότητα που θα υποστήριζε την παραγωγή τελικών προϊόντων γούνας. Σήμερα, **στη Δυτική Μακεδονία λειτουργούν περίπου 100 ενώ η παραγωγή γουνοδερμάτων έφθασε σε πάνω από 2,5 εκατ. δέρματα, όταν προ οχταετίας ήταν μόλις 500.000.**

Στην πράξη ωστόσο αυτή τακτική δεν έχει αποδώσει ακόμη, καθώς η παραγωγή γουνοδερμάτων στη Δυτική Μακεδονία δεν έχει φθάσει στα επίπεδα ποιότητας που απαιτεί η διεθνή αγορά.

Σημειώνεται ότι από την γουνοποιία ωφελείται **άμεσα ή έμμεσα το 60%-70% του πληθυσμού** της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς, ενώ αξιοσημείωτος είναι ο αριθμός επιχειρήσεων στη Δυτική Μακεδονία που δραστηριοποιούνται (συνολικά 1.500 ΜΜΕ) .

Οι προτεραιότητες του κλάδου αλλά και οι χρηματοδοτικές παρεμβάσεις στόχο έχουν να ενισχύσουν, αποτελεσματικά, την παραγωγική ικανότητα του και τον εξωστρεφή προσανατολισμό του.

Βασικές προτεραιότητες της ΠΔΜ που θα εξυπηρετήσει η λογική της παρέμβασης είναι:

- Ανάπτυξη της έρευνας (και ιδιαίτερα σε ότι αφορά γενετικό υλικό) για την βελτίωση της ποιότητας των γουνοφόρων ζώων.
- Ανάπτυξη του Συστήματος Πιστοποίησης της Ελληνικής Γούνας.
- Ενίσχυση των δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης αλλά και αυτών των επενδύσεων σε ότι αφορά τα «απόβλητα» ζώων.

- Μεταφορά τεχνογνωσίας (στην εκτροφή και μεταποίηση κυρίως)
- Την καινοτομική προσέγγιση της εξωστρέφειας (σε έναν παραδοσιακά δυναμικό κλάδο).
- Την ενδυνάμωση της απασχόλησης δημιουργώντας την αλυσίδα **Youth for fur**.

Η **διαφαινόμενη αναπτυξιακή προοπτική** του κλάδου της γουνοποιίας, περικλείεται στο τρίπτυχο :

Έρευνα & Εκτροφή Γουνοφόρων Ζώων – Μεταποίηση (με συνδυασμένη ανάπτυξη εξειδικευμένου προσωπικού) – Εξωστρέφεια

και προωθεί συλλογικές δράσεις επιχειρηματικότητας με την προώθηση δικτύων (networks), αλλά και πειραματικών επιχειρηματικών σχηματισμών (clustering) με σαφή εξωστρεφή προσανατολισμό.

Πίνακας 5.3 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης Εκτροφής γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα

Θεματικές Περιοχές στόχευσης λογικής παρέμβασης	Προτεραιότητες (θα οριστικοποιηθούν μετά τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης)	Δυνητική Πηγή Χρηματοδότησης
Εκτροφή γουνοφόρων ζώων	1.Βελτίωση, μέσω ερευνητικής διαδικασίας, της ποιότητας των γουνοδερμάτων, 2.Βελτίωση της διατροφικής αλυσίδας, 3.Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση (διάθεση αποβλήτων) κλπ,	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 2.3, 3.1, 3.4. ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΓΤΑΑ) : Μέτρο 16,6.1,6.2,6.3
Μεταποιητική Δραστηριότητα γουνοποιίας	1.Ενίσχυση νέων επιχειρηματιών κλάδους, 2. Δράσεις διαμόρφωσης νέας επιχειρηματικής κουλτούρας, 3. Ενίσχυση νέων μεθόδων μεταποίησης (design/styling, καινοτομία), 4. Δράσεις τεχνολογικής ανάπτυξης (ως απόρροια εφαρμοσμένης έρευνας)	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 2.3, 3.1, 3.4. ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ): ΕΠ 1β ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΓΤΑΑ): Μέτρο 16,6.1,6.2,6.3
Εξωστρέφεια – Νέες Αγορές γουνοποιίας	1.Δράσεις προς την ένταξη σε νέες αγορές (Ασία – ΗΠΑ) 2. Ειδικές εμπορικές συμφωνίες	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 2.3, 3.1, 3.4. ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΓΤΑΑ): Μέτρο 16,6.1,6.2,6.3
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	1. Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στον τομέα της γουνοποιίας 2. Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 8.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020: ΕΠ 8ν

Τ-Κ.Π4 Τουρισμός

Με βάση τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδας για την περιφερειακή κατανομή της τουριστικής δαπάνης, η ΠΔΜ καταλαμβάνει την τελευταία θέση στο σύνολο των 13 Περιφερειών της χώρας όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τις δαπάνες των επισκεπτών, συμμετέχοντας μόλις κατά 0,57% στο συνολικό ποσό των δαπανών του εισερχόμενου τουρισμού σε εθνικό επίπεδο. (Αυγ.2013). Παρ'όλα αυτά ο τομέας του τουρισμού αποτελεί έναν από τους τομείς περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης στην Δυτ. Μακεδονία, καθώς πληροί τα χαρακτηριστικά (σημαντικά ποσοστά συμμετοχής στο περιφερειακό ΑΕΠ αλλά και στο βαθμό της διασύνδεσης του με άλλους τομείς, όπως και στην απασχόληση).

Βασική προτεραιότητα της ΠΔΜ που θα εξυπηρετήσει η λογική της παρέμβασης είναι η κάλυψη των αναγκών και των δράσεων που προβλέπει το 5ετές Σχέδιο Τουριστικής Ανάπτυξης της ΠΔΜ, που προετοιμάζεται από την αρμόδια αντιπεριφέρεια.

Στους κεντρικούς στόχους για την στρατηγική ανάπτυξη του Τουρισμού τα επόμενα χρόνια περιλαμβάνονται η ανάγκη:

- α) μετάβασης από το μοντέλο του μαζικού, μονοθεματικού τουρισμού σε έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό,
- β) προώθησης της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης του τουρισμού, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες της περιοχής.

Στην ανταγωνιστική αγορά του τουρισμού ο πρώτος στόχος της περιφέρειας, προκειμένου να καταστεί επιλέξιμη ως τόπος προορισμού, είναι να δημιουργήσει και να προσφέρει ένα διακριτό, ελκυστικό και «αυθεντικό» προϊόν, το οποίο θα συνδέεται με την ταυτότητα της περιοχής και θα ενσωματώνει την εικόνα της, διασφαλίζοντας ποιότητα στην εμπειρία της αναψυχής. Είναι αναγκαίο να διατηρηθεί ο πολιτισμικός και περιβαλλοντικός πλούτος, διασφαλίζοντας παράλληλα τουριστική κίνηση και ανταγωνιστικότητα σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, καθώς ο τουρισμός αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο ανάπτυξης για την ΠΔΜ.

Θα επιχειρηθεί η προώθηση διαφοροποιημένων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, βιομηχανικός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, ιαματικός τουρισμός κλπ.), οι οποίες προκύπτουν από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα και φυσιογνωμία της Δυτικής Μακεδονίας, με απώτερο σκοπό την αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων υπό τον όρο πάντοτε της αειφορικής διαχείρισης.

Επιδιώκεται η χρήση τεχνολογιών για την υποστήριξη και προώθηση του τουρισμού και του πολιτισμού, η σύνδεση με την τοπική γαστρονομία και η διεύρυνση της με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της στην ελληνική, βαλκανική και υπό συνθήκες στην παγκόσμια αγορά. Κεντρικές προτεραιότητες είναι η προσέλκυση ενός καλύτερου μίγματος τουριστών με στόχο την αύξηση της δαπάνης ανά επίσκεψη, η αύξηση της τουριστικής κίνησης και η διάχυση των τουριστών και προς άλλες περιοχές της περιφέρειας.

Η θεματική παρέμβαση στον τουρισμό και ταυτόχρονα και στον πολιτισμό θα κινηθεί στα εξής επίπεδα:

- Αναβάθμιση των καταλυμάτων και γενικότερα των ξενοδοχειακών υπηρεσιών με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και εφαρμογών για κινητά και το διαδίκτυο καθώς και τη δημιουργία λύσεων «έξυπνων δωματίων» και υπηρεσιών.
- Ενσωμάτωση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών ειδικά στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των συνεργειών με την αγροδιατροφή.

- Ανάπτυξη έως τριών γεγονότων εθνικού ή βαλκανικού τουλάχιστον επιπέδου (Φεστιβάλ Επιχειρηματικότητας – Τουρισμού – Πολιτισμού) με πρώτη προτεραιότητα τη γαστρονομία, την υγιεινή διατροφή και την σύνδεση με την επιχειρηματικότητα και τον πολιτισμό.

Η βασική πρόκληση για την ΠΔΜ εντοπίζεται, στον τρόπο με τον οποίο, η Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης» θα υποστηρίξει τη μετατροπή του τουρισμού σε μια δραστηριότητα υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας τη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων και της απασχόλησης. Προς αυτή την κατεύθυνση η εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών ενισχύει τη τουριστική εμπειρία την ελκυστικότητα ενός προορισμού και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Η σύμπραξη των επιχειρηματικών σχημάτων με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών και την εισαγωγή τους στη τουριστική αγορά.

Πίνακας 5.4 : Περιοχές και Προτεραιότητες Παρέμβασης Τουρισμού

Θεματικές Περιοχές στόχευσης λογικής παρέμβασης	Προτεραιότητες (θα οριστικοποιηθούν μετά τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης)	Δυνητική Πηγή Χρηματοδότησης
Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος	1.Ανάπτυξη εργαλείων στήριξης πολιτιστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων & δράσεις ενιαίας ερμηνείας περιβαλλοντικής πληροφορίας και φυσικής κληρονομιάς 2.Αξιοποίηση της ΤΠΕ για την ενίσχυση της εστιασμένης προσωπικής εξυπηρέτησης πελατών, της βελτίωσης της διαδραστικότητας, της μείωση του κόστους των υπηρεσιών.	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 3.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β
Εξειδίκευση του τουριστικού προϊόντος	1.Ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτόμων εργαλείων, προϊόντων και διαδικασιών, για την δημιουργία ειδικών μορφών τουρισμού 2.Επιδεικτικά σχέδια προώθησης νέων, καινοτόμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που προωθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 3.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β
Ο πολιτισμός ως ενισχυτικό ανταγωνιστικό στοιχείο του ειδικού τουρισμού	1.Ενίσχυση ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προβολής της πολιτισμικής κληρονομιάς, συστημάτων πλοήγησης, διαχείρισης δρομολογίων σε τουριστικές περιοχές 2.Ανάδειξη της τουριστικής εμπειρίας με αξιοποίηση της ιστορικής τεκμηρίωση 3.Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών στην προαγωγή του σύγχρονου πολιτισμού	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020 : ΕΠ 1.2, 3.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014-20120 (ΕΤΠΑ) :ΕΠ 1β
Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού	1. Ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στους κλάδους τουρισμού - πολιτισμού	ΠΕΠ ΠΔΜ 2014 – 2020: ΕΠ 8.1 ΕΠΑΝΕΚ 2014 – 2020: ΕΠ

	2. Ανάπτυξη των ερευνητικών δεξιοτήτων, του ανθρώπινου δυναμικού και διευκόλυνση των επιχειρήσεων να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό	8v
--	--	----

Ακολουθούν οι δυνητικές δράσεις – πρωτοβουλίες ανά προβλεπόμενη Επενδυτική Προτεραιότητα και Άξονα Προτεραιότητας - Θεματικό Στόχο του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος για την ΠΔΜ 2014-2020.

Σημ1: Οι κύριες δυνητικές δράσεις στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης RIS3 της Περιφέρειας περιλαμβάνονται στους θεματικούς στόχους 1-4. Συμπληρωματικά πρόκειται να υπάρξει και ενίσχυση των δράσεων στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας RIS3 και από τους θεματικούς στόχους 6 (επενδυτική προτεραιότητα 6c), καθώς επίσης και από τους θεματικούς στόχους 8 (κυρίως) και 9 (σημειακά) του ΕΚΤ, του ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020.

Σημ.2: Η τελική δομή της ενότητας 5.1 όπως και όλων των υπολοίπων του κεφαλαίου 5 είναι ευθυγραμμισμένη με τους άξονες προτεραιότητας - θεματικούς στόχους – επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΣ για το εγκεκριμένο νέο ΠΕΠ της ΠΔΜ 2014-2020.

Σημ.3: Η αρίθμηση των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων είναι αντίστοιχη με αυτή του Επιχειρησιακού Σχεδίου του νέου ΠΕΠ της ΠΔΜ για την περίοδο 2014-2020, και παρουσιάζονται ανά Θεματικό Στόχο.

Σημ.4: Στην Υπο-Ενότητα 5.7 περιλαμβάνονται Συνοπτικά Τεχνικά Δελτία Δράσεων (δυνητικά) και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης που ανήκουν στις Επενδυτικές Προτεραιότητες που ακολουθούν.

Τα Τεχνικά Δελτία αυτά είναι προτεινόμενα από τους δυνητικούς δικαιούχους κατά τη φάση σχεδιασμού, έχουν αξιολογηθεί εκ των προτέρων όπως παρουσιάζεται σε ειδικό πίνακα στο τέλος της παρούσας ενότητας (σε χαμηλή, μέση και υψηλή προτεραιότητα) και θα επικαιροποιούνται – αξιολογούνται ως προς την ωριμότητα δυνητικής ένταξης τους, παράλληλα με τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης. Με την ολοκλήρωση των διαδικασιών επιχειρηματικής ανακάλυψης ανά ενότητα των κλάδων – τομέων προτεραιότητας, θα υπάρξει επικαιροποίηση και καταγραφή - αποτίμηση των στοιχείων ωριμότητας των, όπως και εμπλουτισμός με νέα Τεχνικά Δελτία, όπως θα προκύπτουν στις σχετικές θεματικές ημερίδες.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1

Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.1: «Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση – αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών σε τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος για την περιφέρεια, **με στόχο αυτές οι υποδομές να ενισχύσουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την υποστήριξη σημαντικού αριθμού σχεδίων δράσης έξυπνης επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια.**

Ειδικός στόχος:

- 1.1.1 Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.

Δράσεις αναβάθμισης των υφιστάμενων και δημιουργίας νέων ερευνητικών υποδομών

1.1.1. Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας

Σύντομη περιγραφή: Οι ερευνητικές υποδομές αποτελούν επενδύσεις για το μέλλον. Ιδιαίτερα στις παρούσες δημοσιοοικονομικές συνθήκες είναι απαραίτητη αφενός η ανάδειξη του κοινωνικο-οικονομικού οφέλους που προκύπτει από την εγκατάσταση και τη χρήση τους στην Δυτική Μακεδονία, αφετέρου δε η συμβολή τους στην εξωστρέφεια της έρευνας που συνδέεται με αυτές, καθώς και το καινοτομικό οικοσύστημα που τις περιβάλλει (clusters, κοινοπραξίες / joint initiatives).

Επιπλέον, σε διεθνές επίπεδο, οι Ερευνητικές Υποδομές αποτελούν **πόλο έλξης** τόσο για την ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και για τη βιομηχανία, καθώς η αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων απαιτεί τη **συνεργασία** εθνικών υποδομών υψηλού επιστημονικού επιπέδου και κινητοποιεί την καλύτερη εκπαίδευση και τεχνική κατάρτιση του εμπλεκόμενου σε αυτές ανθρώπινου δυναμικού.

Η διαμόρφωση πολυετούς **επενδυτικού πλάνου για ερευνητικές υποδομές** αποτελεί ex-ante conditionality προϋπόθεση/αιρεσιμότητα) στον τομέα της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας, σε ό,τι αφορά στη χρηματοδότηση ερευνητικών υποδομών από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Στο πλαίσιο των δράσεων που θα υποστηρίξουν την υλοποίηση και λειτουργία των ερευνητικών υποδομών θα υπάρξει μέριμνα για την **συμπληρωματικότητα ερευνητικών προγραμμάτων** που:

- θα ενισχύουν την υλικο-τεχνική επάρκειά τους και την στελέχωσή τους με ικανό ανθρώπινο δυναμικό,
- θα υλοποιούν εξειδικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης / κατάρτισης για ερευνητές και μηχανικούς (σύνδεση με δράσεις ΕΚΤ, που δεν συγχρηματοδοτούνται από το νέο ΠΕΠ της ΠΔΜ)
- θα εξασφαλίσουν την σύγκλιση με εθνικές και περιφερειακές δράσεις για την ενίσχυση και λειτουργία competence centres / περιφερειακά κέντρα καινοτομίας και δίκτυα αριστείας στη χώρα

Με τον τρόπο αυτό οι δράσεις ανάπτυξης των ερευνητικών υποδομών αφορούν τον **οριζόντιο άξονα Ευφυούς Εξειδίκευσης** που αξιοποιεί και ενισχύει τις ερευνητικές υποδομές με συγκριτικό πλεονέκτημα και προστιθέμενη αξία για την επιστημονική και επιχειρηματική κοινότητα, **συνδέονται δε με τις περιφερειακές προσεγγίσεις Στρατηγικής Ευφυούς Εξειδίκευσης**, ειδικά σε ό,τι αφορά στην **δημιουργία κρίσιμης μάζας σε συνεργατικές δομές έρευνας** (Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε Ερευνητικές Υποδομές, Δίκτυα Αριστείας, Competence Centers κλπ.)

Προβλέπεται να ενισχυθούν οι ερευνητικές υποδομές του Παν.Δυ.Μα., του ΤΕΙ/ΚΤΕ και του ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΜ στους επιχειρηματικούς τομείς προτεραιότητας της.

Οι παρεμβάσεις που θα αφορούν συγκεκριμένες ερευνητικές υποδομές θα πρέπει είτε να περιλαμβάνονται στον Εθνικό Οδικό Χάρτη των Ερευνητικών Υποδομών της ΓΓΕΚ (Τομέας: Ενέργεια - «Σχέδιο Προμηθείας») είτε να αναφέρονται στο παρόν σχέδιο για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) της Δυτικής Μακεδονίας.

Βασικοί ωφελούμενοι: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Ερευνητική - Επιστημονική Κοινότητα / Επιχειρήσεις / Φοιτητές - Σπουδαστές

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικοί Φορείς Δημοσίου Συμφέροντος, Λοιποί φορείς δημοσίου χαρακτήρα

Κρίσιμο σημείο αποτελεί η συγχρηματοδότηση των δράσεων αυτών και από το ΕΚΤ, με στόχο την ολοκληρωμένη προσέγγιση στην αύξηση της απασχόλησης νέων επιστημόνων – ερευνητών.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.2: «Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής» (ΕΤΠΑ)

Ειδικοί Στόχοι

- 1.2.1 Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας

Ενδεικτικές Δράσεις

1.2.Α Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης μεταξύ ερευνητικών φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας

1.2.1 Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ΜΜΕ

1.2.2 Προώθηση συνεργατικών σχηματισμών / δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας-γνώσης

Σύντομη περιγραφή: Η δημιουργία δικτύων και συστάδων επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων, με σκοπό τη δόμηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε τομείς με υψηλή προστιθέμενη αξία, αποτελεί κεντρική επιλογή της τομεακής πολιτικής για την έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία. Στο

πλαίσιο αυτό, προτείνεται ο αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων προς νέες μορφές προώθησης της ανάπτυξης «**συστάδων καινοτομίας**» (**innovation clusters**), σύμφωνα και με τις πλέον διαδεδομένες πρακτικές στην ΕΕ. Ειδικότερα δύναται να ενισχυθεί:

- Η ανάδειξη νέων καινοτομικών συστάδων, με:
  - α) χαρτογράφηση/ προσδιορισμό της συστάδας στη βάση **αλυσίδας προστιθέμενης αξίας/ προσδιορισμός αναγκών clustering /επιχειρηματικό σχέδιο**
  - β) σε μεταγενέστερη φάση υποβολή από την συστάδα, **συνεργατικών έργων** μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων με προέγκρισή τους από τα όργανα διοίκησης της συστάδας και χρηματοδότησή τους ύστερα από αξιολόγηση στο πλαίσιο προκηρύξεων.
- η υλοποίηση δράσεων για την μεγέθυνση/ ανάπτυξη clusters ώστε να εξελιχθούν σε **world class clusters** (με VCs, συμμετοχή νέων μελών, διεθνή δικτύωση & προβολή, αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, ίδρυση spin offs, coaching νέων επιχειρηματιών, κλπ.)

Ειδικότερα, προτείνεται η **παροχή ενισχύσεων σε ενδιάμεσους φορείς ή/και στην ανάπτυξη/εκπαίδευση στελεχών τύπου cluster managers, τεχνομεσιτών, auditors** με σκοπό την ανάπτυξη και παροχή ενός πλέγματος υπηρεσιών για την υποστήριξη συλλογικών επιχειρηματιών σχεδίων που υλοποιούνται από δίκτυα και συστάδες επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας ή / και σε κλάδους ταχείας ανάπτυξης ή / και σε κλάδους με ενσωμάτωση υψηλής τεχνολογίας και εφαρμοσμένης καινοτομίας, ή/και σε κλάδους με έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό.

Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, η λειτουργία **υποστηρικτικών δομών** αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτικής προώθησης των cluster, κυρίως με την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης εκκολλητόμενων clusters, όπως ενέργειες στοχευμένης προσέγγισης ομάδων και μεμονωμένων επιχειρήσεων, διάχυση πληροφόρησης και καλών πρακτικών, καθώς και εξατομικευμένη συμβουλευτική υποστήριξη, με έμφαση στην καινοτομία και την τεχνολογική αριστεία των υποστηριζόμενων clusters. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να συνδυαστεί ειδικότερα η ανάπτυξη πλατφορμών μεταφοράς / διάχυσης τεχνολογιών και τεχνογνωσίας, η παροχή υπηρεσιών «τεχνο-μεσιτείας» για τη μεταφορά τεχνολογίας / τεχνογνωσίας στο επίπεδο των εκκολλητόμενων clusters, η δημιουργία δίαυλων / δικτύων συνεργασίας μεταξύ της έρευνας και της παραγωγής (Technology & Knowledge Transfer Networks), καθώς και ο συντονισμός κοινών έργων Ε&Κ μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων.

Βασικά χαρακτηριστικά της σχετικής δράσης ενίσχυσης φορέων παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών σε innovation clusters μπορούν να αποτελούν ενδεικτικά:

- η **κινητοποίηση της εμπλοκής υφιστάμενων φορέων** (π.χ. επιμελητηρίων) ως δομών παροχής των υποστηρικτικών υπηρεσιών, με σκοπό την οργανωμένη και συστηματική διαχείριση και ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας και τη δημιουργία ολοκληρωμένων παραγωγικών και καινοτομικών οικοσυστημάτων,
- η δυνατότητα εστίασης της εφαρμογής τους για την ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας (**εστίαση σε συγκεκριμένες γεωγραφικές ενότητες**) ή βιομηχανικών κλάδων (εστίαση σε τοπικά παραγωγικά συστήματα καινοτομίας για την αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού Ε&ΤΑ και την περαιτέρω ανάπτυξή του σε εθνικό / διεθνές επίπεδο),
- η επιλογή προσανατολισμού της υποστήριξης προς **αναδυόμενα / ώριμα cluster ή συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς**, όπου ήδη αναπτύσσονται δυναμικές clustering,
- η έμφαση στην **εξωστρέφεια** και τον εξαγωγικό προσανατολισμό των εκκολλητόμενων clusters, όπως στην προώθηση διεθνών / διασυνοριακών συνεργασιών, την αξιοποίηση διεθνών πηγών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

καινοτομίας και καναλιών απόκτησης τεχνογνωσίας / τεχνολογίας, την προώθηση εξαγωγικών σχημάτων, καθώς και τη δικτύωσή τους με cluster του εξωτερικού,

- και τέλος, ο προσανατολισμός της παρεχόμενης υποστήριξης σε συνεργατικές πρωτοβουλίες / cluster μικρομεσαίων επιχειρήσεων με χαμηλό βαθμό τεχνολογικής εξειδίκευσης ή / και διασύνδεσης με το ερευνητικό / ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Βασικοί ωφελούμενοι: ΜΜΕ

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Φορείς και δομές στο χώρο του clustering και της επιχειρηματικότητας.

1.2.Β Δράσεις προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στις επιχειρήσεις σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας όπως:

1.2.3 Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία – προώθηση της καινοτομίας των επιχειρήσεων με Κουπόνια Καινοτομίας

Σύντομη Περιγραφή: Ενίσχυση των ΜΜΕ μέσω της αγοράς καινοτόμων συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών γνώσης / εμπειρογνωμοσύνης από φορείς καινοτομίας με τη χορήγηση κουπονιού καινοτομίας σε ΜΜΕ που παρουσιάζουν κάποιο συγκεκριμένο θέμα/πρόβλημα του οποίου η αντιμετώπιση να απαιτεί την τεχνογνωσία/εμπειρογνωμοσύνη που διαθέτει κάποιος φορέας καινοτομίας.

Βασικοί Ωφελούμενοι: ΜΜΕ οποιασδήποτε νομικής μορφής

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Ομάδες εργαστηρίων δημόσιων ερευνητικών – ακαδημαϊκών φορέων

1.2.4 Δράσης ενίσχυση καινοτομίας - Προαγωγή Κέντρων Ικανότητας Εξειδίκευσης (Competence Centers)

Πέρα από τις διαρθρωτικές αδυναμίες του ελληνικού παραγωγικού συστήματος, η απόδοση των ελληνικών επιχειρήσεων ως προς την εφαρμογή της καινοτομίας και των αποτελεσμάτων της Ε&Κ δυσχεραίνεται από την ανεπαρκή πρόσβασή τους σε κατάλληλες πηγές υποστήριξης, πληροφόρησης και διάχυσης τεχνολογιών / τεχνογνωσίας, καθώς και την ατελή διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγή.

Ανασταλτικό παράγοντα στην προσπάθεια αντιμετώπισης αυτών των αδυναμιών στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον αποτελεί μεταξύ άλλων ο υφιστάμενος χαρακτήρας κατακερματισμού των παρεχόμενων υπηρεσιών για την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων στην αναζήτηση νέων τεχνολογιών και τη διευκόλυνση της μεταφοράς τεχνογνωσίας σε αυτές.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι αδυναμίες ενδείκνυται η ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών καινοτομίας, όπως **κέντρα ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)** καθώς και η ενίσχυση της δημιουργίας και λειτουργίας **δομών διαχείρισης πλατφορμών** διάχυσης της πληροφόρησης, μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας (τεχνομεσιτείας) και παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών σχετικά με εφαρμογές ερευνητικών αποτελεσμάτων, νέων τεχνολογιών και καινοτομιών.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται ειδικότερα, η ανάπτυξη **κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)** με στόχο την υποστήριξη των τεχνολογικών αναγκών των περιφερειακών επιχειρήσεων, τόσο σε παραδοσιακούς τομείς των οποίων η τεχνολογική αναβάθμιση αποτελεί το κλειδί για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και τελικά για την βιωσιμότητά τους (π.χ. αγροτική παραγωγή, τρόφιμα και άλλοι τομείς της μεταποίησης) όσο και σε νέους τομείς αιχμής (π.χ. σε ΤΠΕ) με σημαντική δυναμική ανάπτυξης

ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που θα συμβάλουν στην αναδιάρθρωση και αύξηση της προστιθέμενης αξίας της περιφερειακής οικονομίας. Η ανάδειξη των κέντρων εξειδίκευσης θα προκύψει με **bottom up προσέγγιση** μέσα από τον εντοπισμό της ζήτησης. Ειδικότερα, οι παραγωγικοί φορείς καλούνται να προσδιορίσουν:

- A. την **συμμετοχή τους ως χρήστες** σε ερευνητικές υποδομές
- B. τις ανάγκες τους σε τεχνολογική υποστήριξη μέσω συγκεκριμένων **συνεργασιών δικτύων** επιχειρήσεων με ερευνητικά κέντρα, Πανεπιστήμια και ΤΕΙ με υποβολή κοινών επιχειρηματικών σχεδίων, η υλοποίηση των οποίων θα εφαρμοσθεί με δημόσια – ιδιωτική συγχρηματοδότηση (ΣΔΙΤ).

Βασικοί ωφελούμενοι: Οι επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι ΜΜΕ.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Ερευνητικά κέντρα, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, ΟΤΑ α' Βαθμού.

1.2.5 Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off

Σύντομη περιγραφή: Η δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημιουργίας και της εξέλιξης επιχειρηματικών καινοτόμων δραστηριοτήτων, στην αξιοποίηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας με δυνατότητες **εμπορικής εκμετάλλευσης**, στην εφαρμογή καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων και στην **αξιοποίηση της γνώσης** που παράγεται από ερευνητές και από επιχειρήσεις με καινοτόμες δραστηριότητες στην περιφέρεια, ώστε να ευνοηθεί τελικά η παραγωγή νέων προϊόντων, διεργασιών και διαδικασιών υψηλής **προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης** που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας.

Στόχοι της δράσης είναι να:

- Αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της έλλειψης ιδιωτικής χρηματοδότησης των καινοτόμων επιχειρήσεων και της έλλειψης επιχειρηματικότητας των ερευνητών,
- Δοθούν κίνητρα για τη δημιουργία τεχνοβλαστών τόσο από τους Δημόσιους Οργανισμούς Παραγωγής Γνώσης όσο και από επιχειρήσεις με καινοτόμες δραστηριότητες,
- Ενισχυθούν οικονομικά οι μικρές υφιστάμενες καινοτόμες επιχειρήσεις βάσει συγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων και να αυξηθεί η παραγωγική δυνατότητά τους,
- Αυξηθούν οι δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης,
- Αυξηθεί το εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται σε μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις.

Η δράση στηρίζει δραστηριότητες υλοποίησης επενδυτικού σχεδίου για τη δημιουργία νέας επιχείρησης ή την επέκταση των δραστηριοτήτων υφιστάμενης επιχείρησης και προϋποθέσεις εμπορικής εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων του.

Βασικοί ωφελούμενοι: Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα (καθηγητές ΑΕΙ, ΤΕΙ και ΕΚ) και Επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Νέες ή υπό σύσταση Καινοτόμες ΜΜΕ

1.2.6 Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)

Η δράση εκμεταλλεύεται γνώση που παράγεται στις επιχειρήσεις, τα ερευνητικά ινστιτούτα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και στοχεύει στην ανάπτυξη ευφύων συστημάτων ενέργειας. Επίσης εφαρμόζει ανοικτή καινοτομία, συν-δημιουργία (co-creation), συν-ανάπτυξη (co-development), αποτελεί δράση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

που αξιοποιεί & τις 4 πλευρές της τετραπλής έλικας {quadruple helix (δημόσιος τομέας, επιχειρήσεις, ερευνητικά ινστιτούτα, τελικοί χρήστες)}.

Στο πλαίσιο συνεργασίας Δημοσίου-ΟΤΑ με επιχειρήσεις/ερευνητικά ινστιτούτα/εκπαιδευτικά ιδρύματα δημοσιεύεται από τους πρώτους πρόσκληση/προκήρυξη σχετική με μια ανάγκη τους για την οποία δεν υπάρχει διαθέσιμη λύση στην αγορά.

Οι δεύτεροι συμμετέχουν στη διαγωνιστική διαδικασία και εφόσον ορισθούν ανάδοχοι σχεδιάζουν και αναπτύσσουν τη λύση.

Τα πνευματικά δικαιώματα που τυχόν θα προκύψουν παραμένουν στους φορείς ανάπτυξης ώστε να μπορούν να αναπτύξουν εμπορικά την ιδέα τους.

Βασικοί ωφελούμενοι (ομάδες στόχου): Πανεπιστήμια – ΤΕΙ/ΚΤΕ – Ερευνητικοί φορείς - ΜΜΕ

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Πανεπιστήμια – ΤΕΙ/ΚΤΕ – Ερευνητικοί φορείς – ΜΜΕ – Επιστημονικά Επιμελητήρια

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3

«Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων»

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: «Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων» (ΕΤΠΑ)

Ειδικός Στόχος

3.1.1 Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας

Ενδεικτικές Δράσεις

3.1.1.A Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή/και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας

3.1.1.B Δημιουργία θερμοκοιτίδας και στήριξη επιχειρήσεων θερμοκοιτίδας (incubator)

Σύντομη περιγραφή: Δεδομένης της **πλήρους απουσίας** στην Περιφέρεια σύγχρονων δομών υποστήριξης της νέας, καινοτόμου επιχειρηματικότητας αποτελεί, πλέον, επιτακτική ανάγκη η δημιουργία ενός τουλάχιστον «Φυτώριου» ή «Θερμοκοιτίδας» προσέλκυσης & αρχικής εγκατάστασης νεοφυών επιχειρήσεων, με έμφαση στην καινοτομία και στη σύγχρονη τεχνολογία, που θα συμβάλλει μέσω ενός ευρέως φάσματος υπηρεσιών υποστήριξης αλλά και της κατάλληλης δικτύωσης στην ενθάρρυνση αλλά και την απτή υποστήριξη των νέων επιστημόνων στην περιφέρεια ενώ, παράλληλα, θα συμβάλλει αποτελεσματικά στη δημιουργία ενός βασικού υπόβαθρου για τη δημιουργική διασύνδεση της ακαδημαϊκής & της επιχειρηματικής κοινότητας. Στο «Φυτώριο» θα μπορούν να φιλοξενηθούν, μετά από διαδικασία αξιολόγησης και την ανάδειξη συγκεκριμένων κριτηρίων, νέες και υπό σύσταση επιχειρήσεις που βρίσκονται σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης και έχουν ανάγκη καθοδήγησης και δικτύωσης ώστε να δοκιμάσουν να εξελίσουν τις ιδέες τους σε προϊόντα και να αναπτύξουν τις δεξιότητες των ιδρυτικών τους ομάδων. Εκτιμάται πως θα μπορούν να υποστηριχθούν μέχρι και 10 επιχειρηματικές ομάδες, για ένα συνολικό διάστημα δύο (2) ετών (δωρεάν φιλοξενία) και παραμονή μέχρι 5 χρόνια (έναντι συμβολικού τιμήματος).

Στόχοι της δράσης είναι:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Ενίσχυση της νεοφυούς, καινοτόμου επιχειρηματικότητας
- Καταπολέμηση της ανεργίας και συγκράτηση του επιστημονικού δυναμικού
- Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης της περιοχής.
- Διασύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα και ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία.
- Δημιουργία και ανάπτυξη προϋποθέσεων για την επίτευξη «αριστείας» στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Βασικοί ωφελούμενοι: Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα (καθηγητές ΑΕΙ, ΤΕΙ και ΕΚ) και ΜΜΕ του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Νέες ή υπό σύσταση Καινοτόμες ΜΜΕ

3.1.1.Γ Δημιουργία δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων
3.1.1.Δ Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας

Βασικοί ωφελούμενοι: ΜΜΕ, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικοί φορείς

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ΜΜΕ (υπό ίδρυση & υφιστάμενες), Φορείς διαχείρισης επιχειρηματικών δομών & υποδομών, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: «Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας» (ΕΤΠΑ)

Ειδικός Στόχος

3.2.1 Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων

Πολλές ΜΜΕ της ΠΔΜ, ιδίως οι μικρότερες και όσες βρίσκονται στα πρώτα στάδια διεθνοποίησης, στερούνται των πόρων και της εξειδίκευσης που απαιτούνται για τον εντοπισμό επιχειρηματικών ευκαιριών στο εξωτερικό, πιθανών συνεργατών, επιχειρηματικών πρακτικών άλλων χωρών, εξαγωγικών διαδικασιών, κανονισμών που διέπουν τις εισαγωγές, προτύπων και προδιαγραφών προϊόντων, νομοθεσιών και κανονιστικών ρυθμίσεων, όρων εμπορικής προώθησης, κ.λπ. Η συντριπτική πλειοψηφία των περιφερειακών ΜΜΕ δεν ασκούν εξαγωγική δραστηριότητα ως στρατηγική επιλογή. Η έλλειψη αξιόπιστης πληροφόρησης για διεθνείς αγορές αποτελεί διαχρονικά ένα από τα ισχυρότερα προσκόμματα στη διεθνή δραστηριότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων και ειδικότερα αυτών που δραστηριοποιούνται στη Δυτική Μακεδονία

Βασικοί ωφελούμενοι: Επιχειρήσεις, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικοί φορείς

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ΜΜΕ (υπό ίδρυση και υφιστάμενες), Φορείς διαχείρισης επιχειρηματικών δομών & υποδομών, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4

«Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς»

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: «Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης» (ΕΤΠΑ)

Ειδικός στόχος:

- 4.1.1 Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ΑΠΕ με έμφαση στις υποδομές του δημόσιου τομέα

Ενδεικτικές Δράσεις

4.1.A Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης

4.1.B Δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων

4.1.Γ Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών για την εξοικονόμηση ενέργειας και τις ΑΠΕ, καθώς επίσης και δράσεις δημιουργίας πληροφοριακών εργαλείων για την ανακαίνιση των κτιρίων

Βασικοί ωφελούμενοι (ομάδες στόχου): Πολίτες, ΜΜΕ

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: ΠΔΜ, ΟΤΑ Α' Βαθμού, Φορείς Επιχειρηματικότητας, Δημοτικές Επιχειρήσεις, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα, Φορείς Δημοσίου χαρακτήρα

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: «Πρόωθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών» (ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ)

Ενδεικτικές δράσεις:

4.2.1. Ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)

Ειδικός στόχος:

4.2.1 Ανάπτυξη τεχνολογικών εφαρμογών δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής 4.2.A Δράσεις δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Ενδεικτικές Δράσεις:

4.2.A Δράσεις δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Βασικοί ωφελούμενοι (ομάδες στόχου): Πολίτες, ΜΜΕ

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: ΜΜΕ, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα, ΔΕΗ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ

Στόχο της ΠΔΜ (καθώς για τους Θεματικούς Στόχους 1-3 δεν έχουν κατανεμηθεί πόροι από το ΕΚΤ για την Δυτική Μακεδονία, αλλά και όλες τις Περιφέρειες της χώρας) αποτελεί η άντληση επιπλέον

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

χρηματοδοτήσεων για τις συγκεκριμένες δράσεις από το εθνικό πρόγραμμα του ΕΚΤ. Σε περίπτωση που αυτό δεν καταστεί εφικτό, θα υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9.1 του νέου ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας. (Επενδυτική Προτεραιότητα 9.1: ΕΝΕΡΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ, ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ & ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ).

Το παρόν σχέδιο περιλαμβάνει ακόλουθα τις δράσεις με δυνητική χρηματοδότηση από το ΕΚΤ με στόχο οι δράσεις αυτές να ενισχύσουν τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤ για ΘΣ1-3: «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο χώρο της έρευνας και της επιχειρηματικότητας μέσω κατάρτισης και λοιπών δράσεων του ΕΚΤ, δραστηριοτήτων δικτύωσης και ενίσχυσης συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και επιχειρήσεων»

Αντικείμενο

Η ποιότητα του **ανθρώπινου δυναμικού** καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα της παραγόμενης έρευνας και αναγνωρίζεται ως η κρίσιμότερη παράμετρος για τη σωστή λειτουργία και αποδοτικότητα του συστήματος Έρευνας-Καινοτομίας.

Στη νέα προγραμματική περίοδο, οι δράσεις για το ανθρώπινο δυναμικό θα συμβάλουν στο στόχο για μια Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς με την καταπολέμηση της ανεργίας, την υποστήριξη της δια βίου μάθησης, την **αναχαίτιση του φαινομένου “brain drain”** και τη **σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή**.

Ως εκ τούτου ο σχεδιασμός για την επόμενη προγραμματική περίοδο περιλαμβάνει δράσεις που μπορούν να συγχρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο/ΕΚΤ, στο πλαίσιο της παρούσας επενδυτικής προτεραιότητας του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, **για την επίτευξη κυρίως του Θεματικού Στόχου 1, αλλά και των Θεματικών Στόχων 2 & 3:**

Ειδικόί Στόχοι

- Η αναχαίτιση του μεταναστευτικού ρεύματος επιστημόνων της περιφέρειας, κυρίως νέων (“**brain drain**”) με την απασχόληση ερευνητών στις επιχειρήσεις και ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς οργανισμούς.
- Η **εξειδίκευση** του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του ιδιωτικού τομέα με στόχο την αύξηση της απασχόλησης ερευνητών στις επιχειρήσεις.
- Η αναβάθμιση των ερευνητών με την ενίσχυση της διασύνδεσης της έρευνας, του εκπαιδευτικού συστήματος και της καινοτομίας όπως διεθνώς προδιαγράφεται στο μοντέλο του τριγώνου της γνώσης (**Knowledge Triangle: Universities, Research Centers, Innovative Business**).

Ενδεικτικές δράσεις

Δ1 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ1-3): Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του επιχειρηματικού τομέα

Σύντομη περιγραφή: Η εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού αφορά και εξαρτάται από τις τελικές δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης μέσω χρηματοδότησης από το ΕΠΤΑ που θα υλοποιεί η ΠΔΜ, με στόχο οι δράσεις αυτές να έχουν κατά το δυνατό ολοκληρωμένο χαρακτήρα, ειδικά σε σχέση με την απασχόληση και τις νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας.

Δ2 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ1-3): Ενίσχυση της απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις

Σύντομη περιγραφή: Κύριος στόχος της δράσης είναι η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, η αύξηση της επαγγελματικής ένταξης και η πρόληψη της ανεργίας των ερευνητών, μέσω της απόκτησης επαγγελματικής πείρας σε επιχειρήσεις.

Παράλληλα, η δράση επιδιώκει να συμβάλει στην **ανάπτυξη και διάδοση ερευνητικών δραστηριοτήτων στις επιχειρήσεις** και στην εξοικείωση τους με τα οφέλη της έρευνας και της καινοτομίας ως βασικών στοιχείων του στρατηγικού σχεδιασμού τους. Να ενισχύσει επίσης επιχειρήσεις ώστε να εκκινήσουν ή να επεκτείνουν/αναβαθμίσουν τις ήδη υφιστάμενες ερευνητικές τους δραστηριότητες, να αναπτύξουν και να αξιοποιήσουν το δυναμικό των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής.

Μπορούν να επιδοτηθούν επιχειρήσεις για την πρόσληψη ερευνητών στο πλαίσιο υλοποίησης ερευνητικών έργων, μέσω χρηματοδότησης μέρους του μισθολογικού κόστους που προκαλεί η απασχόλησή τους.

Δράση ανάλογου περιεχομένου υλοποιείται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (2007-2013) – Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Βασικοί ωφελούμενοι: Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις και οι ερευνητές

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Επιχειρήσεις

Δ3 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ1-3): Ενίσχυση άριστων επιστημονικών προσπαθειών

Σύντομη Περιγραφή: Η ενίσχυση του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού για την προαγωγή της έρευνας και ειδικότερα των ερευνητικών προσπαθειών των μελών ΔΕΠ Πανεπιστημίου, μελών ΕΠ ΤΕΙ και Ερευνητών των ερευνητικών φορέων της περιφέρειας που έχουν να επιδείξουν σημαντικά επιτεύγματα στον τομέα τους και μπορούν να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστημονικής γνώσης και στη διεύρυνση των οριζόντων της. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται ειδικότερα:

- Η υποστήριξη των **«άριστων» επιστημονικών προσπαθειών** στη Δυτική Μακεδονία, στο σύνολο των επιστημονικών και ερευνητικών πεδίων.
- Η ενίσχυση της έρευνας που αναλαμβάνεται με **πρωτοβουλία του ερευνητή**.
- Η **επιβράβευση** των προτάσεων με καινοτομικό χαρακτήρα, δίνοντας έμφαση στην ποιότητα και όχι στην περιοχή της έρευνας στην οποία εμπίπτει η εκάστοτε πρόταση.

Παράλληλα, θα δοθεί έμφαση στην υποστήριξη νέων μελών ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, μελών ΕΠ ΤΕΙ και Ερευνητών (π.χ. απόκτηση διδακτορικού την τελευταία δεκαετία) που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της σταδιοδρομίας τους για την παραγωγή υψηλού επιπέδου ερευνητικού έργου και την ενίσχυση της ερευνητικής τους αυτονομίας και αυτοδυναμίας.

Μπορούν να χρηματοδοτηθούν υψηλού επιπέδου ερευνητικά έργα που θα εκτελεσθούν από ερευνητικές ομάδες, καθοδηγούμενες από έναν Κύριο Ερευνητή (ΚΕ) οποίος θα είναι μέλος ΔΕΠ Πανεπιστημίου ή μέλος ΕΠ ΤΕΙ ή Ερευνητής σε ερευνητικό φορέα της περιφέρειας. Στην ερευνητική ομάδα μπορούν να συμμετέχουν, εκτός από τον ΚΕ, και άλλα μέλη ΔΕΠ του Πανεπιστημίου ή μέλη ΕΠ ΤΕΙ ή Ερευνητές, καθώς και μεταδιδακτορικοί ερευνητές, υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Δράση ανάλογου περιεχομένου υλοποιείται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (2007-2013) – Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

Βασικοί ωφελούμενοι: α) Μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίου, μέλη ΕΠ ΤΕΙ, Ερευνητές β) Μεταδιδακτορικοί Ερευνητές, Υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Ερευνητικοί Φορείς

Δ4 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ1-3): Ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας μέσω της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ ερευνητικών ομάδων διαφορετικών Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Φορέων εσωτερικού και εξωτερικού

Σύντομη Περιγραφή: Με τη δράση αυτή επιδιώκεται:

α) Η ενίσχυση της διεπιστημονικής έρευνας

β) Η **δημιουργία συνεργειών** μεταξύ ερευνητικών ομάδων διαφορετικών Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Φορέων που δραστηριοποιούνται στο ίδιο ή διαφορετικό γνωστικό αντικείμενο ώστε να δημιουργηθούν πολλαπλασιαστικά φαινόμενα, να επιτευχθεί οικονομία κλίμακας, να βελτιωθεί η διάχυση της παραγόμενης γνώσης και της τεχνογνωσίας και να αναπτυχθούν μονιμότερες συνεργασίες τόσο στο ερευνητικό όσο και στο εκπαιδευτικό επίπεδο.

γ) Η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων της χώρας (**εσωτερικού και εξωτερικού**).

Στο πλαίσιο αυτό θα υλοποιηθούν επίσης σε **διευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο**, με βάση την εμπειρία που έχει αποκτηθεί σε παρόμοια έργα και την προσαρμογή τους στις νέες στρατηγικές κατευθύνσεις, ενδεικτικά:

Διακρατικά Προγράμματα μικρής χρηματοδοτικής εμβέλειας τα οποία απευθύνονται αποκλειστικά σε Δημόσια Πανεπιστήμια ΑΕΙ/ΑΤΕΙ και Ερευνητικούς και Τεχνολογικούς φορείς της χώρας (ένας φορέας από κάθε χώρα). Τα συγκεκριμένα προγράμματα αποσκοπούν στην γνωριμία των επιστημόνων δύο κρατών, στην διευκόλυνση της κινητικότητας τους και στη από κοινού υλοποίηση ενός ερευνητικού έργου, το οποίο θα αποτελέσει εφελκυστικό ευρύτερων συνεργασιών και δραστηριοποίησης τους σε μεγάλα ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα.

Διακρατικά Προγράμματα Δικτύωσης που αποτελούν πολυμερείς συνεργασίες για τη δικτύωση των ερευνητικών ομάδων χωρών κρατών-μελών της Ε.Ε, συνδεδεμένων και τρίτων χωρών, καθώς και προγράμματα σύνδεσης με το Πρόγραμμα HORIZON 2020, όπως είναι τα Teaming και Twinning. Πρόκειται για προγράμματα τα οποία απευθύνονται σε Δημόσια Πανεπιστήμια ΑΕΙ/ ΑΤΕΙ και τους Ερευνητικούς και Τεχνολογικούς φορείς και στον ιδιωτικό τομέα προκηρύσσονται από την κοινοπραξία των κρατών μελών του εκάστοτε έργου δικτύωσης τη Ε.Ε., στο πλαίσιο των οποίων επιβραβεύονται – χρηματοδοτούνται από την Υπηρεσία οι επιτυχημένες ελληνικές συμμετοχές. Οι προτάσεις των έργων υποβάλλονται στην εκάστοτε ad-hoc γραμματεία του έργου δικτύωσης η οποία εδρεύει σε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και αναλαμβάνει και τη διαδικασία αξιολόγησης. Μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων, η ελληνική πλευρά καλεί όσες ελληνικές ερευνητικές ομάδες συμμετείχαν σε επιτυχημένες προτάσεις να υποβάλουν το ερευνητικό σχέδιο και το αίτημα χρηματοδότησής τους και προχωρεί στην διαδικασία ένταξης των έργων ανάλογα με τη διαθεσιμότητα κονδυλίων.

Μακροπρόθεσμα επιδιώκεται η ανάπτυξη εθνικών ερευνητικών ομάδων οι οποίες θα είναι ανταγωνιστικές σε τομείς στρατηγικής σημασίας τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θα χρηματοδοτηθούν υψηλού επιπέδου ερευνητικά έργα που θα εκτελεσθούν από ερευνητικές ομάδες (τουλάχιστον τρεις προερχόμενες από διαφορετικούς φορείς), με Συντονιστή μέλος ΔΕΠ Πανεπιστημίου ή μέλος ΕΠ ΑΤΕΙ ή Ερευνητή, προερχόμενο από τον φορέα που υποβάλει την πρόταση.

Σε κάθε ερευνητική ομάδα μπορούν να συμμετέχουν, εκτός από τον Κύριο Ερευνητή,

- α) Άλλα μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων ή μέλη ΕΠ ΑΤΕΙ ή Ερευνητές,
- β) Μεταδιδακτορικοί ερευνητές, υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές
- γ) Μετακαλούμενοι ερευνητές από το εξωτερικό

Δράση ανάλογου περιεχομένου υλοποιείται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (2007-2013) – Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Βασικοί ωφελούμενοι: α) Μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων, μέλη ΕΠ ΑΤΕΙ, Ερευνητές σε ερευνητικό φορέα της χώρας β) Μεταδιδακτορικοί Ερευνητές, Υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Πανεπιστήμια , ΤΕΙ, Ερευνητικοί φορείς.

5.3 Δράσεις για την Ψηφιακή Οικονομία και τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2

Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: «Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία» (ΕΤΠΑ)

Ειδικός Στόχος

2.1.1 Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία

Ενδεικτικές Δράσεις

2.1.A Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

(Ανάπτυξη ειδικών πληροφοριακών συστημάτων - εφαρμογών εξυπηρέτησης πολίτη και επιχειρήσεων)

2.1.B Δράσεις ανάδειξης του πολιτισμού και βελτίωσης της τουριστικής κίνησης

(Ανάδειξη της φυσιογνωμίας, της εικόνας και της ιστορίας των πόλεων στο πλαίσιο της ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής και άυλης κληρονομιάς με στόχο και την αύξηση του τουρισμού)

2.1.Γ Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής παιδείας και ηλεκτρονικού περιεχομένου

2.1.Δ Υπηρεσίες και εφαρμογές υγείας – πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης

Περιλαμβάνονται (2.1.A) ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ όλων των τομέων εξυπηρέτησης του πολίτη και των ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των αγροτών) όπως και των τομέων μεταφορών και οδικής ασφάλειας. Ενδεικτικά προβλέπονται δράσεις ΓΠΣ (GIS), εδαφολογικών χαρτών, γεωργίας ακριβείας, διαχείρισης στόλων οχημάτων (πυροσβεστικής, οδικής ασφάλειας, απορριμματοφόρων κ.α.), συστημάτων αυτόματης ζύγισης οχημάτων, ηλεκτρονικών μετρητών ταχύτητας, συστημάτων οδικής ασφάλειας κ.α..

Στις δράσεις 2.1.B περιλαμβάνονται δράσεις για την αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης πολιτιστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων & δράσεις ενιαίας ερμηνείας περιβαλλοντικής πληροφορίας και φυσικής κληρονομιάς.

Στις δράσεις 2.1.Γ περιλαμβάνονται σχετικές με βελτίωση υπηρεσιών εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο & εφαρμογές βελτίωσης της ενισχυτικής διδασκαλίας.

Στις δράσεις 2.1.Δ περιλαμβάνονται σχετικές με βελτίωση υπηρεσιών μέσω συστημάτων BMS, RIS-PACS, και γενικά ΤΠΕ κυρίως στα Νοσοκομεία και δευτερευόντως στις δομές πρόνοιας της ΠΔΜ.

Βασικοί ωφελούμενοι: ΜΜΕ, φορείς και πολίτες

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΜΜΕ, Επιστημονικά – Επαγγελματικά Επιμελητήρια, ΟΤΑ α' βαθμού, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Φορείς δημοσίου χαρακτήρα

ΔΡΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ

Στόχο της ΠΔΜ (καθώς για το Θεματικό Στόχο 2 δεν έχουν κατανεμηθεί πόροι από το ΕΚΤ για την Δυτική Μακεδονία αλλά και όλες τις Περιφέρειες της χώρας) αποτελεί η άντληση επιπλέον

χρηματοδοτήσεων για τις συγκεκριμένες δράσεις από το εθνικό πρόγραμμα του ΕΚΤ. Σε περίπτωση που αυτό δεν καταστεί εφικτό, θα υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης της Επενδυτικής Προτεραιότητας 9.1 του νέου ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας. (Επενδυτική Προτεραιότητα 9.1: ΕΝΕΡΓΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ, ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ & ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ).

Το παρόν σχέδιο περιλαμβάνει ακόλουθα τις δράσεις με δυνητική χρηματοδότηση από το ΕΚΤ με στόχο οι δράσεις αυτές να ενισχύσουν τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Επενδυτική Προτεραιότητα ΕΚΤ για ΘΣ2: Ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων σε δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης στις ΤΠΕ

Ενδεικτικές δράσεις:

Δ5 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ2): Δράσεις αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων

Δ6 (ΕΚΤ ΓΙΑ ΘΣ2): Δράσεις κατάρτισης - επιμόρφωσης επιστημόνων & επιχειρηματιών (e-learning) σε θέματα σύγχρονων επιχειρησιακών αναγκών ΤΠΕ & ΕΤΑΚ

Συμβολή στην επίτευξη του αντίστοιχου ειδικού στόχου:

- Επίτευξη της ψηφιακής σύγκλισης
- Ενίσχυση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας του ανθρώπινου δυναμικού

Βασικοί ωφελούμενοι : Επιχειρήσεις, πολίτες, φοιτητές – σπουδαστές, νέοι επιστήμονες

Ενδεικτικές κατηγορίες δικαιούχων: Επιχειρήσεις, φοιτητές – σπουδαστές, νέοι επιστήμονες

Ακολουθεί Πίνακας όπου απεικονίζεται ποιοι από τους 4 οριζόντιους τομείς/κλάδους θα χρηματοδοτηθούν και από ποιους άξονες του νέου ΠΕΠ της ΠΔΜ (ΕΤΠΑ) για το 2014-2020. Στον Πίνακα η ίδια συσχέτιση γίνεται και ανα κατηγορία των δυνητικών κατηγοριών δράσεων / επενδυτική προτεραιότητα.

Πίνακας 5 5: Τομείς/Κλάδοι προτεραιότητας & δικαιούχοι ανά δυνητική κατηγορία δράσεων στο νέο ΠΕΠ της ΠΔΜ 2014-2020

ΑΠ	ΘΣ ΕΠ	Άξονες Προτεραιότητας ΠΕΠ ΠΔΜ 2014-2020 (ΕΤΠΑ)	Δικαιούχοι	Τομείς - Κλάδος Προτεραιότητας RIS3 (Τ-ΚΠ1-4)
1	1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας		
	1.1 (1α)	Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικοί Φορείς Δημοσίου Συμφέροντος, Λοιτοί φορείς δημοσίου χαρακτήρα	Τ-Κ.Π1 Τ-Κ.Π2

E.Σ	1.1.1	Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας		
	1.1.1	Δράσεις αναβάθμισης των υφιστάμενων και δημιουργίας νέων ερευνητικών υποδομών		
	1.1.1	1.1.1. Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας		T-K.P1 T-K.P2
	1.2 (1β)	Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης ...	Επιστημονικά και Επαγγελματικά Επιμελητήρια, Αναπτυξιακοί και Επιχειρηματικοί Οργανισμοί, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ομάδες εργαστηρίων δημόσιων ακαδημαϊκών - ερευνητικών φορέων, Νέες ή υπό σύσταση ΜΜΕ σχετικές με ΕΤΑΚ, Ερευνητικοί Φορείς.	T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
E.Σ	1.2.1	Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας		
	1.2.A	Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης μεταξύ ερευνητικών φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας		
	1.2.1	Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ΜΜΕ		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
	1.2.2	Προώθηση συνεργατικών σχηματισμών / δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας-γνώσης		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3
	1.2.B	Δράσεις προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στις επιχειρήσεις σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας όπως:		
	1.2.3	Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία – προώθηση της καινοτομίας των επιχειρήσεων με Κουπόνια Καινοτομίας		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3
	1.2.4	Δράσης ενίσχυση καινοτομίας - Προαγωγή Κέντρων Ικανότητας Εξειδίκευσης (Competence Centers)		T-K.P1 T-K.P2
	1.2.5	Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off		T-K.P1 T-K.P2

	1.2.6	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3
2	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών		
	2.3 (2γ)	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία	MME, Επιστημονικά – Επαγγελματικά Επιμελητήρια, ΟΤΑ α' βαθμού, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Φορείς Δημοσίου Χαρακτήρα	T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
Ε.Σ .	2.3.1	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία		
	2.1.A	Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
	2.1.B	Δράσεις ανάδειξης του πολιτισμού και βελτίωσης της τουριστικής κίνησης		T-K.P4
	2.1.Γ	Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής παιδείας και ηλεκτρονικού περιεχομένου		-
	2.1.Δ	Υπηρεσίες και εφαρμογές υγείας - πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης		-
3	3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων		
	3.1 (3α)	Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, MME (υπό ίδρυση & υφιστάμενες), Φορείς διαχείρισης επιχειρηματικών δομών & υποδομών, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ	T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
Ε.Σ .	3.1.1	Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας		
	3.1.1.A	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή/και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
	3.1.1.B	Δημιουργία θερμοκοιτίδας και στήριξη επιχειρήσεων Θερμοκοιτίδας (Incubator)		T-K.P1 T-K.P2

	3.1.1.Γ	Δημιουργία δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3 T-K.P4
	3.1.1.Δ	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας		T-K.P1 T-K.P2
	3.2 (3δ)	Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	ΜΜΕ, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Φορείς επιχειρηματικότητας, ΤΕΙ/ΚΤΕ	T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3
Ε.Σ .	3.2.1	Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων		
	3.2.1.A	Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων και συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες		T-K.P1 T-K.P2 T-K.P3
4	4	Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς		
	4.1 (4γ)	Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων, και στον τομέα της στέγασης	ΠΔΜ, ΟΤΑ Α' Βαθμού, Φορείς Επιχειρηματικότητας, Δημοτικές Επιχειρήσεις, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα, Φορείς Δημοσίου χαρακτήρα	T-K.P2
Ε.Σ .	4.1.1	Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ΑΠΕ με έμφαση στις υποδομές του δημόσιου τομέα		
	4.1.A	Δράσεις ανάπτυξης - αναβάθμισης δικτύων τηλεθέρμανσης		T-K.P2
	4.1.B	Δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων		T-K.P2
	4.1.Γ	Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών για την εξοικονόμηση ενέργειας και τις ΑΠΕ, καθώς και δράσεις δημιουργίας πληροφοριακών εργαλείων για την ανακαίνιση των κτιρίων		T-K.P2
	4.2 (4στ)	Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών	ΜΜΕ, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Ερευνητικά Κέντρα, ΔΕΗ	
Ε.Σ .	4.2.1	Ανάπτυξη τεχνολογικών εφαρμογών δέσμωσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας		
	4.2.A	Δράσεις δέσμωσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα των ατμοηλεκτρικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας		T-K.P2

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.4 Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης & Ιεράρχηση δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Ακολουθούν δύο πίνακες, όπου στον πίνακα 5.1 περιλαμβάνονται τα σχέδια δράσης ανά θεματικό στόχο και η σύντομη περιγραφή τους. Ο πίνακας 5.2 περιλαμβάνει το συνολικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης ανά δράση και πρωτοβουλία (οι οποίες αναλυτικά παρουσιάζονται στην υποενότητα 5.7).

Στον ίδιο πίνακα έχει συμπεριληφθεί και μία καταρχήν ιεράρχηση προτεραιοτήτων των σχεδίων δράσης. Η ιεράρχηση γίνεται με γνώμονα την εικόνα που σχηματίστηκε στην ομάδα σχεδιασμού κυρίως από την καταγραφή της παρούσας κατάστασης, αλλά και τη διαβούλευση με φορείς και επιχειρηματίες. Σχηματοποιείται σε 2 κατηγορίες (Α και Β).

Τέλος, ο πίνακας 5.2 περιλαμβάνει ειδική στήλη με τη δυνητική χρηματοδότηση δράσεων είτε από το ΠΕΠ της ΠΔΜ, είτε από άλλες πηγές, είτε από συνδυασμούς πηγών.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πίνακας 5.6: Σχέδια δράσης έξυπνης εξειδίκευσης και σύντομη περιγραφή τους

ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Θεματικός στόχος 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας			
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος			
A/A	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Ενίσχυση ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	Αντικείμενο της δράσης αποτελεί η αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού και η επαλήθευση υπαρχόντων τεχνικών προδιαγραφών με βάση την εμπειρία από την έως τώρα εφαρμογή τους στο εργαστήριο με σκοπό την περαιτέρω βελτίωσή τους, την κάλυψη αδυναμιών-ασαφειών και τη διευκόλυνση του έργου των αντίστοιχων επιτροπών CEN 335 και CEN 343.
2		Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	Ίδρυση ενός πρότυπου, καινοτόμου Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών στην ΠΔΜ με έδρα την Κοζάνη. Η νέα υποδομή θα αποτελέσει ένα πρότυπο χώρο όπου θα εφαρμόζονται όλες οι μέθοδοι παραγωγής ενέργειας από συμβατικές αλλά και ανανεώσιμες πηγές. Θα αποτελεί, συνεπώς, χώρο λειτουργίας σε πραγματικές συνθήκες, όλων των ανανεώσιμων πηγών παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας, όλων των μεθόδων μέτρησης ενεργειακής απόδοσης και παράλληλα χώρο εκπαίδευσης, φιλοξενίας μικρών συνεδρίων, εξειδικευμένων συναντήσεων και ασφαλώς χώρου έρευνας και παροχής υπηρεσιών
3		Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	Δημιουργία εργαστηρίου : Μέτρησης ενεργειακής συμπεριφοράς υλικών, Χαρακτηρισμού "πράσινων υλικών δόμησης", Μέτρηση Αντοχής Υλικών κάτω από διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες, Μέτρηση της γήρανσης και φθοράς που προκαλούν οι περιβαλλοντικές συνθήκες στα υλικά.
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής			
4	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	Στο πλαίσιο συνεργασίας Δημοσίου-ΟΤΑ με επιχειρήσεις/ερευνητικά ινστιτούτα/εκπαιδευτικά ιδρύματα δημοσιεύεται από τους πρώτους πρόσκληση/προκήρυξη σχετική με μια ανάγκη τους για την οποία δεν υπάρχει διαθέσιμη λύση στην αγορά. Οι δεύτεροι συμμετέχουν στη διαγωνιστική διαδικασία και εφόσον ορισθούν ανάδοχοι σχεδιάζουν και αναπτύσσουν τη λύση. Τα πνευματικά δικαιώματα που τυχόν θα προκύψουν παραμένουν στους φορείς ανάπτυξης ώστε να μπορούν να αναπτύξουν εμπορικά την ιδέα τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους

Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία

A/A	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
5	Βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Στο πλαίσιο της δράσης θα γίνουν εδαφολογικές αναλύσεις που θα εισαχθούν σε βάση δεδομένων όπου θα περιλαμβάνονται τουλάχιστον στοιχεία θέσης, σύνθεσης εδάφους, καλλιιεργειών κλπ. και θα συσχετισθούν με τις ανάγκες των διαφόρων καλλιιεργειών. Αφού αναπτυχθεί η βάση δεδομένων, θα επικαιροποιείται ανάλογα με τις καλλιιεργειες και τα διεθνή ισχύοντα. Κάθε ενδιαφερόμενος, π.χ. καλλιιεργητής, δυνατικός επιχειρηματίας, Πανεπιστημιακό ίδρυμα, Συνεταιρισμός κλπ. θα αντλούν στοιχεία και θα σχεδιάζουν την στρατηγική ανάπτυξης και επενδύσεων στις ΜΜΕ
6		Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιιεργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	Εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών και ψηφιακών συστημάτων στον πρωτογενή αγροδιατροφικό τομέα (γεωργία ακριβείας). Χωροχρονική βελτιστοποίηση των εισροών στους οπωρώνες, βελτιστοποίηση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Αξιολόγηση και ανάδειξη εδαφοκλιματικού δυναμικού και αντίστοιχων παραγωγικών δυνατοτήτων. Αξιολόγηση και οριοθέτηση ζωνών παραγωγής αγροτικών προϊόντων με βάση την ποιότητα εδάφους, το ανάγλυφο και το μικροκλίμα με έμφαση στη δημιουργία υποζωνών καλλιιεργειας προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων.
7		Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	Το σχέδιο αποσκοπεί στη δημιουργία, ανάπτυξη και διαρκή ενημέρωση μίας δικτυακής αγροτικής πύλης που θα περιλαμβάνει μια ηλεκτρονική βιβλιοθήκη (e-library) σχετική με θέματα του πρωτογενή τομέα (διαθέσιμα προγράμματα χρηματοδότησης, νέες μορφές και πρακτικές καλλιιεργειας με έμφαση στην βιολογική γεωργία και την γεωργία ακριβείας, περιβαλλοντικά θέματα, κοινοτική αγροτική πολιτική, κατάρτιση) και μια Γεωγραφική Βάση Δεδομένων (Geodatabase) σε επίπεδο Περιφέρειας που θα παρέχει πληροφορίες και κατευθύνσεις για την εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας μέσα από την αξιοποίηση μετεωρολογικών και εδαφολογικών δεδομένων και κατάλληλων λογισμικών
8		Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Η δράση αποτελεί συνέχεια της Βάσης Αναπτυξιακών Δεδομένων (G.I.S.) Νομού Κοζάνης που ανέπτυξε η Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας, με τη συγχρηματοδότηση του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος (Ε.Α.Π.). Περιλαμβάνει τη Βάση Αναπτυξιακών Δεδομένων στην οποία καταχωρούνται γεωχωρικά δεδομένα που καλύπτουν τις παρακάτω κύριες θεματικές ενότητες: Διοίκηση – Διοικητική διαίρεση , Φυσικά χαρακτηριστικά, Οικονομική δραστηριότητα, Τεχνικές υποδομές, Ποιότητα ζωής
9		Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λπ.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων αμπελοοινικών προϊόντων	Ολοκληρωμένη μελέτη, επιστημονική καταγραφή και η χρήση καινοτόμων μεθόδων της σύγχρονης τεχνολογίας για την παρακολούθηση των συνεχών μεταβολών, άμεσα και έγκαιρα, της παραγωγικής διαδικασίας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών (οινικών, γενετικών, εδαφολογικών κ.λπ.) της οινικής ζώνης Αμυνταίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

10		Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	Δράση 4 επιπέδων για την αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων με την χρήση ΤΠΕ
11		Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	Πληροφοριακό σύστημα της ΠΔΜ που περιλαμβάνει 3 άξονες :Ο 1ος άξονας αφορά 1. στη δημιουργία Μηχανισμών Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης της Επιχειρηματικότητας, 2. στη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου για την Οικονομία και την Επιχειρηματικότητα της περιοχήςΟ 2ος άξονας αφορά στην δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων για την ενίσχυση των Υφιστάμενων και των Νέων Επιχειρήσεων ενώ ο 3ος άξονας αφορά στην υλοποίηση δράσεων για την οικονομική στήριξη της έναρξης δραστηριότητας των Νέων Επιχειρήσεων

Θεματικός Στόχος 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων

A/A	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
12	Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες (π.χ. μεταποίηση & εμπορία τοπικών προϊόντων, ενέργεια – ΑΠΕ κα)	Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	Περιφερειακή (υπερ)δομή καλούμενη και ως ΔΑΕ – Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για την σπονδυλωτή υποστήριξη όλων των επιχειρήσεων και κυρίως των ασχολούμενων με: - Τοπικά Προϊόντα τροφίμων - ποτών - Διαχρονικά Προϊόντα της περιφέρειας (Μάρμαρα – Μέταλλο – Γούνα) - Υπηρεσίες Τουρισμού / Πολιτισμού - Περιβάλλον - Ενέργεια στο πλαίσιο των συνθηκών που αναμένεται να δημιουργήσει η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης. Αφορά σε αναμενόμενη συνεργασία με τα Εμποροβιοτεχνικά Επιμελητήρια των Περιφερειακών Ενοτήτων ως μέλη ενός ενεργού Εθνικού Δικτύου Επιχειρηματικότητας και ΕΤΑΚ (σχεδιασμός, συντονισμός, πληροφόρηση, προώθηση, υποστήριξη, μέτρηση και αποτίμηση των αποτελεσμάτων).
13	Δημιουργία Θερμοκοιτίδων (Incubators)	Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	Χώρος φιλοξενίας ατομικών ή και συνεργατικών νεοφυών επιχειρήσεων στον οποίο θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στις παρακάτω υπηρεσίες: 1.Υποδομή γραφείου και δίκτυα σύνδεσης (internet) 2. Εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες (νομικά & λογιστικά θέματα, αναλύσεις αγορών & κλάδων, ανάπτυξη επιχειρηματικών σχεδίων (business plans), 3. Διεθνή δικτύωση με στόχο τη συνεργασία και τη διεθνοποίηση των προϊόντων/υπηρεσιών τους 4. Εξειδικευμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης/κατάρτισης

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας

14	3.2.1. Ενίσχυση δράσεων εξωστρέφειας και διασυννοριακής συνεργασίας επιχειρήσεων 3.2.2. Ενίσχυση ανάπτυξης νέων προϊόντων ή διαφοροποίηση προϊόντων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των προϊόντων και επιχειρήσεων 3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες	Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	Εφαρμογή διαδικασίας διαχείρισης προορισμού (destination management) με τη δημιουργία ενός πλαισίου που θέτει κατευθύνσεις, συντονίζει τις επιμέρους ενέργειες των εμπλεκόμενων, παρακολουθεί και αξιολογεί το αποτέλεσμα και αναλαμβάνει διορθωτικές πρωτοβουλίες με επιμέρους στόχους: <ul style="list-style-type: none"> • τη βελτίωση της ελκυστικότητας του προορισμού • τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του marketing του προορισμού • τη βελτίωση της διοίκησης του τουριστικού συστήματος • την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του προορισμού
15	3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	Βασικές δράσεις της δομής: <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη και συντήρηση Σχήματος Πιστοποίησης σε συνεργασία με την Επιτροπή Σχήματος (ΕπΣχ) • Επιθεώρηση / Πιστοποίηση • Έκδοση Πιστοποιητικού/Σήματος • Επιτήρηση / Επαναπιστοποίηση • Τήρηση Μητρώου Πιστοποιημένων Επιχειρήσεων • Τιμολόγηση υπηρεσιών επιθεώρησης / πιστοποίησης προς Επιμελητήριο/ΑΚΝΟ • Επιμέλεια ενημερωτικού & εκπαιδευτικού υλικού • Συμμετοχή σε δράσεις για ενημέρωση των τοπικών επιχειρήσεων
16	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	Παροχή εξειδικευμένων και προσωποποιημένων υπηρεσιών υποστήριξης στις επιχειρήσεις της περιοχής, προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε μιας, για την εξοικονόμηση χρόνου και κόστους και την επίτευξη των στόχων τους κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεών τους στις διεθνείς αγορές και τις χώρες του εξωτερικού.
17		Πρώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	Δημιουργία εξειδικευμένου Συνεργατικού Σχηματισμού (cluster) Επιχειρήσεων Μετάλλου, που θα συμβάλει στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, στην εισαγωγή της καινοτομικότητας, στην εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της βιομηχανικής έρευνας και κυρίως, στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων του κλάδου, με την ενίσχυση της τοπικής, περιφερειακής και εθνικής οικονομίας και την εξασφάλιση ενός ασφαλούς και δυναμικού περιβάλλοντος απασχόλησης. Το cluster μετάλλου θα συμβάλει στον ποιοτικό έλεγχο των στρατηγικών κινήσεων που θα προβεί η Περιφέρεια τα επόμενα χρόνια, όπως είναι ο έλεγχος της πέμπτης μονάδας στη ΔΕΗ καθώς και ο έλεγχος του αγωγού φυσικού αερίου (ΤΑΠ) που θα περάσει από την ευρύτερη περιοχή.
18		Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	Σχέδιο δράσης καινοτομικής επιχειρηματικότητας εστιασμένο στην πρώθηση των Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού (Cluster) στον κλάδο τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας
19		Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	Α. Η υποστήριξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλο το φάσμα επεξεργασίας, χρήσης και διαχείρισης νερού και λυμάτων [με την παραγωγή και εμπορία συσκευιών/μηχανημάτων και υλικών, καθώς και την παροχή υπηρεσιών (τεχνικές, κατασκευαστικές και άλλες εταιρείες)] για την ενίσχυση της θέσης τους και τη βελτίωση των οικονομικών τους επιδόσεων. Η υποστήριξη αυτή συνίσταται στην κατάστρωση και υλοποίηση οριζόντιων δράσεων, στη συνδρομή για εκτέλεση τυπικών παιδεικτικών έργων, καθώς και την προώθηση επιχειρηματικών σχεδίων. Β. Η συνδρομή (σε διάφορα επίπεδα) σε επιχειρήσεις, σε αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, και άλλους φορείς, ώστε να διευκολυνθεί η εφαρμογή, κατά το βέλτιστο τεχνικο-οικονομικά τρόπο, των αναγκαίων μέτρων διαχείρισης υδατικών πόρων και περιβαλλοντικής προστασίας που προβλέπονται από τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

20		<p>Ερευνητική φάρμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής-Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου</p>	<p>Πιλοτικό-ερευνητικό έργο, το οποίο θα δώσει την απαραίτητη και την περαιτέρω ώθηση που απαιτείται για την ισχυρή και σε υγιείς βάσεις ανάπτυξη του κλάδου της εκτροφής των Γουνοφόρων Ζώων στο σύνολο του. Αυτή θα επιτυγχάνεται μέσα από την προώθηση προς τις υφιστάμενες και τις νέες φάρμες, ζώων αναπαραγωγής υψηλών γενετικών προδιαγραφών, προκειμένου να βελτιώνεται η απόδοση αυτών, εφαρμόζοντας στην πράξη τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας που θα διεξάγεται στο έργο, σε όσο το δυνατόν περισσότερα πεδία, τα οποία θα αφορούν στην βιολογία των ζώων, στην τεχνική της εκτροφής και στις συνθήκες εκτροφής των γουνοφόρων ζώων. Τέλος η παραγωγική και ερευνητική φάρμα θα αποτελεί τον ερευνητικό και επιστημονικό μηχανισμό υποστήριξης στην αντιμετώπιση των πάσης φύσεως καθημερινών προβλημάτων που θα προκύπτουν στις εκτροφές τους και θα έχουν σχέση με προβλήματα υγείας των ζώων, με ζητήματα επιστημονικής στήριξης σε θέματα για την βελτίωση της τεχνικής της εκτροφής των γουνοφόρων ζώων, για γνωμοδοτήσεις περί της καταλληλότητας των μικροκλιματικών, εδαφολογικών και λοιπών περιβαλλοντικών συνθηκών για την ίδρυση και λειτουργία των φαρμών κ.λπ.</p>
21		<p>Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύος-κομποστοποίησης ιλύος) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας</p>	<p>Διαχείριση & αξιοποίηση της παραγόμενης ιλύος από το βιολογικό καθαρισμό της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος για γεωργική χρήση και εμπλουτισμό υποβαθμισμένων εδαφών της ΠΔΜ.</p>
22		<p>Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/ έξυπνων υλικών υψηλής προστιθέμενης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον</p>	<p>Σε πρώτη φάση μελέτη και δημιουργία συστήματος διαχείρισης ιπτάμενης τέφρας από τα ορυχεία της Περιφέρειας καθώς και συστήματος διαχείρισης των παραπροϊόντων από τα λατομεία μαρμάρου της περιοχής (συχνότητα δειγματοληψίας, σημεία δειγματοληψίας, ταχύτητα ποιοτικών ελέγχων, απόκριση, συλλογή, μεταφορά και αποθήκευση τόσο της ιπτάμενης τέφρας όσο και των παραπροϊόντων των λατομείων). Σε δεύτερη φάση, γίνεται η μελέτη και εξεύρεση των βέλτιστων ποσοστών ιπτάμενης τέφρας, μαρμαρόσκονης για την παραγωγή άσπλων σκυροδεμάτων, πλακών πεζοδρομίου και κεραμικών</p>
23		<p>Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη</p>	<p>Το Κέντρο SG_3BY3 θα είναι ένας από τους πυλώνες της ΔΕΗ το οποίο και θα λειτουργεί στη θεματολογία της εξοικονόμησης ενέργειας με την ευρεία χρήση των έξυπνων δικτύων. Συγκεκριμένα οι δράσεις του κέντρου περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τη διαχείριση ενέργειας • Την εξομάλυνση κατανάλωσης • Τεχνολογικές εφαρμογές έξυπνων κτιρίων • Μέτρηση ενεργειακών καταναλώσεων σε δημόσια κτίρια , κτλ.
<p>Θεματικός Στόχος 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς</p>			

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης

A/A	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
24	Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμοότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λοιπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	Υλοποίηση ενός πακέτου δράσεων και ενεργειών για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου χαρακτήρα της παρέμβασης που ευελπιστεί να χαράξει μια νέα πορεία στη θεματική της βιοενέργειας και του περιβάλλοντος για τη Δυτική Μακεδονία
25		Πιλοτική μονάδα διυλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	Σκοπός του έργου είναι η ανάπτυξη ενός καινοτόμου πιλοτικού συστήματος διυλιστηρίου σύμμεικτων αστικών απορριμμάτων που στόχο έχει τη βελτιστοποίηση του βαθμού ανάκτησης υλικών σύμφωνα με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης και την ανέγερση πιλοτικής μονάδας κομποστοποίησης για την αξιοποίηση του παραγόμενου οργανικού κλάσματος
26		Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	Αντικείμενο της δράσης είναι α) η παραγωγή θερμικής ενέργειας με την χρήση ηλιακών συλλεκτών (παραβολικών κατόπτρων), σε συνδυασμό με την τεχνολογία εναποθήκευσης μακράς περιόδου και β) η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με την πιλοτική εγκατάσταση ενός Πύργου Ηλιακής ισχύος.
27		Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλευσής τους	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη της λεκάνης όσον αφορά στον εντοπισμό και χαρακτηρισμό των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της ΠΔΜ. Σε αυτό θα συμβάλει η μελέτη σε βάθος της γεωλογίας, της υδρογεωλογίας και του τεκτονισμού της περιοχής που θα επιτρέψει την αξιολόγηση της κίνησης των ρευστών και τον εντοπισμό τους. • Εντοπισμός των περιοχών με πηγές θερμών νερών είτε μέσω παρατηρήσεων είτε μέσω βιβλιογραφικών αναφορών είτε έπειτα από μελέτη της περιοχής. • Γεωχημική προσέγγιση των πεδίων, θερμομέτρηση και αξιολόγηση του δυναμικού τους • Μελέτη δυνατότητας αξιοποίησης του γεωθερμικού δυναμικού προς όφελος της περιοχής και μελέτη αξιοποίησης του δυναμικού για την παραγωγή ενέργειας
28		Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με αξιοποίηση βιομάζας	Αντικείμενο της Δράσης αποτελεί η υλοποίηση εναλλακτικών και βιώσιμων τοπικών συστημάτων τηλεθέρμανσης σε 8 οικισμούς της ΠΔΜ με πληθυσμό άνω των 3.000 κατοίκων με χρήση βιομάζας. Τα συστήματα αυτά θα περιλαμβάνουν τις βασικές και εφεδρικές μονάδες παραγωγής θερμικής ενέργειας ή συμπαραγωγής με τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους καθώς και κινητό εξοπλισμό διαχείρισης της βιομάζας, τους αγωγούς μεταφοράς, τα αντλιοστάσια και τα δίκτυα διανομής.

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

29	Ανάπτυξη συστημάτων δέσμεισης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμεισης του CO ₂ σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Αντικείμενο της δράσης αποτελεί η μελέτη, προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία πιλοτικής μονάδας δέσμεισης του CO ₂ από τα καυσαέρια λιγνιτικής θερμοηλεκτρικής μονάδας. Η προτεινόμενη δράση περιλαμβάνει την πιλοτική μονάδα δέσμεισης CO ₂ με έκλυση αμινών και σύστημα για τη συμπίεση, υγροποίηση και φόρτωση του CO ₂ για τη μεταφορά του με σκοπό την περαιτέρω αξιοποίησή του για την παραγωγή ανανεώσιμων καυσίμων, H ₂ και CH ₄ μέσω της τεχνολογίας συγκεντρωτικών ηλιοθερμικών (CSP- Hydrosol). Το σύστημα καθαρισμού των καυσαερίων είναι εγκατεστημένο πριν την πιλοτική μονάδα δέσμεισης CO ₂ . Σε αυτό θα περιλαμβάνονται σύστημα αποκονίωσης με φίλτρα, αυτοκαθαριζόμενα με παλμούς πεπιεσμένου αέρα, καθώς επίσης και πλυντήριδα με διάλυμα NaOH, για την απομάκρυνση του SO ₂ που περιέχεται στα καυσαέρια.
30		Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	Καλλιέργεια & ανάπτυξη μικροφυκών σε θερμοκηπιακές («κλειστές» ελεγχόμενες συνθήκες) για την βέλτιστη παραγωγή βιομάζας για τη χρήση τους ως βιοντίζελ και ως βάση για φαρμακευτικά προϊόντα και συμπληρώματα διατροφής. Στο πιλοτικό πρόγραμμα θα αναπτυχθούν μονοκύτταρα μικροφύκη του γένους Chlorella, τα οποία έχουν την ικανότητα να αποθηκεύουν στα κύτταρα τους πολύτιμες χημικές ουσίες (προϊόντα φωτοσύνθεσης) σε μεγάλες ποσότητες που φθάνουν έως και το 40% του ξηρού βάρους τους. Η καλλιέργεια θα πραγματοποιηθεί μέσα σε «κλειστού τύπου» σύστημα (θερμοκήπιο με κατάλληλου φωτο-βιοαντιδραστήρες)
31		Έρευνα διόδων διαφυγής του CO ₂ στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη της λεκάνης όσον αφορά στη γεωλογία, την υδρογεωλογία και τον τεκτονισμό • Δημιουργία μοντέλων προσομοίωσης • Εδαφολογικές μετρήσεις και μετρήσεις του ποσοστού διαφυγής του αερίου Τεχνολογίες ελέγχου της επίδρασης του αερίου στο περιβάλλον (είτε μόνιμες είτε παροδικές)
32		Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαραγωγής Μικρής Ισχύος.	Διερεύνηση της καύσης και τη βελτιστοποίηση της συγκεκριμένης διεργασίας σε ερευνητική οπτική μηχανή εσωτερικής καύσης που διαθέτει το τμήμα Μηχανολόγων-Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με σκοπό να βρεθεί η καταλληλότερη ρύθμιση της μηχανής για να πάρουμε μέγιστη απόδοση από τα παραπάνω ανθρακικά οξέτερα καύσιμα. Μια τέτοιου τύπου μηχανή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως μικρή μονάδα συμπαραγωγής
33		Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	Ανάπτυξη μικτών μοντέλων (υδρολογικού, GIS, ενεργειακού, λογισμικού κλπ. υπηρεσιών) με στόχο την μείωση της αέριας ρύπανσης
34		Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	Ανάπτυξη πρωτοτύπων μικρών ανεμογεννητριών και μικρών υδροστροβίλων που θα σχεδιαστούν μέσω σύγχρονων υπολογιστικών εργαλείων και πειραματικών διερευνήσεων και η πιλοτική τους εγκατάσταση και εφαρμογή στο αστικό περιβάλλον επιλεγμένων αστικών περιοχών της Δ. Μακεδονίας

Πίνακας 5.7: Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης και Ιεράρχηση δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ & ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Θεματικός στόχος 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας					ΕΔΕΤ: ΕΤΠΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΠΑ: 8.648.829,00 EU				
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος										
A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΑΜΕΙΟ	Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ (ΕΤΗ)	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	
1	A, Δ, E & Η	ΠΕΠ ΠΔΜ	Ενίσχυση ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος	ΕΤΠΑ	2.000.000	A	3,00	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ	
2	Δ & E	ΠΕΠ ΠΔΜ		ΕΤΠΑ	1.500.000	A	3,00	Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	ΤΕΙ/ΚΤΕ	
3	Δ & E	ΠΕΠ ΠΔΜ		ΕΤΠΑ	1.500.000	A	3,00	Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	ΠΑΝ.Δ.Μ.	
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής										
A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις	ΤΑΜΕΙΟ	Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ (ΕΤΗ)	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	
4	ΟΛΟΙ	ΠΕΠ ΠΔΜ	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	ΕΤΠΑ	500.000	B	3,00	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	ΠΔΜ, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, Επιστημονικά Επιμελητήρια	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 1						5.500.000				
Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους							ΕΔΕΤ: ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΠΑ: 8.648.829,00 EU		

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία

A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις		Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	
5	A	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ	Ανάπτυξη ειδικών πληροφοριακών συστημάτων - εφαρμογών εξυπηρέτησης πολίτη και επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	2.000.000	A	2,00	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	ΑΝΚΟ ΑΕ
6	A	ΠΕΠ ΠΔΜ			ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	850.000	A	2,00	Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιέργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί Βελβεντού Δήμος Σερβίων – Βελβεντού - ΠΔΜ
7	B	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	700.000	A	2,00	Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	ΠΔΜ
8	B	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.000.000	A	3,00	Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) ΠΔΜ	ΑΝΚΟ ΑΕ
9	A	ΠΕΠ ΠΔΜ			ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	1.000.000	A	2,00	Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λ.π.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων αμπελοοινικών προϊόντων	ΑΜΗΚΕ ΑΜΥΝΤΑΙΟΝ ΟΙΝΟΣ
10	ΣΤ	ΠΕΠ ΠΔΜ			ΕΤΠΑ	1.500.000	A	4,00	Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	ΤΕΙ ΔΜ
11	B	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	2.000.000	A	3,00	Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτ.Μακ.	ΠΔΜ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 2						9.050.000				
Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ								ΕΔΕΤ: ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΠΑ: 25.946.487,00 EU	

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων

A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις		Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ
12	ΟΛΟΙ	ΠΕΠ ΠΔΜ	Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες (π.χ. μεταποίηση & εμπορία τοπικών προϊόντων, ενέργεια – ΑΠΕ κ.α)	ΕΤΠΑ	1.060.000	A	5,00	Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	ΑΝΚΟ ΑΕ, Επιμελητήρια, ΠΔΜ, ΠΑΝ. ΔΜ, ΤΕΙ/ΚΤΕ
13	ΟΛΟΙ	ΠΕΠ ΠΔΜ	Δημιουργία Θερμοκοιτίδων (Incubators)	ΕΤΠΑ	500.000	A	1,00	Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	Νέες ή υπό σύσταση Επιχειρήσεις σχετικές με ΕΤΑΚ, Πανεπιστήμια, ΤΕΙ/ΚΤΕ, ΑΝΚΟ

Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας

A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις		Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	
14	B	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ	3.2.1. Ενίσχυση δράσεων εξωστρέφειας και διασυννοριακής συνεργασίας επιχειρήσεων 3.2.2. Ενίσχυση ανάπτυξης νέων προϊόντων ή διαφοροποίηση προϊόντων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των προϊόντων και επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ	750.000	A	2,00	Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	ΠΔΜ, Εταιρεία Τουρισμού ΠΔΜ
15	A	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ	3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες 3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας 3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς	ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	1.100.000	A	2,00	Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	ΝΠΔΔ, ΠΔΜ
16	ΟΛΟΙ	ΠΕΠ ΠΔΜ		3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες	ΕΤΠΑ	350.000	A	0,80	Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	ΤΕΙ ΔΜ
17	H	ΠΕΠ ΠΔΜ		3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	ΕΤΠΑ	3.000.000	A	2,00	Πρώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	ΤΕΙ/ΚΤΕ
18	A	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς	ΕΤΠΑ / ΕΓΤΑΑ	630.000	A	2,00	Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	ΝΠΙΔ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

19	E		ΕΠΑΝΕΚ	και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	ΕΤΠΑ / ΕΓΤΑΑ	1.200.000	A	3,00	Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	ΚΕΠΕ ΠΔΜ
20	A	ΠΕΠ ΠΔΜ	ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ / ΕΓΤΑΑ + ΕΚΤ	3.941.000	A	4,00	Ερευνητική φάρμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής-Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου	ΑΠΘ-Κτηνιατρική, ΕΘΙΑΓΕ, ΓΓΕΤ, ΠΔΜ
21	E		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	530.000	B	3,00	Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύος-κομποστοποίησης ιλύος) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ - ΜΑΒΙΚ
22	E		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.050.000	B	3,00	Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/ έξυπνων υλικών υψηλής προστιθέμενης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον	ΤΕΧΝΟΜΠΕΤΟΝ Α.Ε - ΒΙΟΚΕΡΑΛ/ΤΕΡΡΑ Α.Ε - ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ -ΤΕΙ ΔΜ - ΕΜΠ
23	Δ & Ε		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.000.000	B	3,00	Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη	ΠΑΝ.Δ.Μ.
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 3						15.111.000				
Θεματικός Στόχος 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς								ΕΔΕΤ: ΕΤΠΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΠΑ: 22.796.748,00 ΕΥ	
Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης										
A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις		Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

24	Ε		ΕΠΑΝΕΚ	Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λυιές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	ΕΤΠΑ	8.650.000	A	0,00	Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	ΠΔΜ, ΠΤΑ, ΠΕΔ, ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ, ΚΤΕ,ΚΕΠΕ, ΑΝΚΟ, Δημοτικές Επιχειρήσεις, ΝΠΙΔ, Επιχειρήσεις
25	Ε		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	2.000.000	A	3,00	Πιλοτική μονάδα διυλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ & ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ
26	Ε		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	5.000.000	A	3,50	Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ & ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ
27	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.100.000	B	2,50	Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλευσής τους	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ
28	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	93.000.000	A	6,00	Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με αξιοποίηση βιομάζας	ΟΤΑ α΄ Βαθμού, ΔΕΥΑ - Δημοτικές Επιχειρήσεις
Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών										
A/A	ΤΟΜΕΑΣ	ΕΠ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Ενδεικτικές Δράσεις		Ενδεικτικός Π/Υ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ	Χ/Δ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	
29	Ε	ΠΕΠ ΠΔΜ	Ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)	ΕΤΠΑ	11.700.000	A	3,50	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμευσης του CO2 σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

30	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	1.600.000	B	2,00	Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	ΠΑ.Μ, ΟΤΑ 'α Βαθμού., Φορείς επιχειρηματικότητας
31	Ε		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.100.000	B	2,50	Έρευνα διάδων διαφυγής του CO2 στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ
32	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	1.200.000	B	4,00	Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαγωγής Μικρής Ισχύος.	ΠΑΝ.Δ.Μ., ΕΚΕΤΑ, ΔΕΥΑΚ, ΔΙΑΔΥΜΑ
33	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	400.000	B	4,00	Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	ΠΑΝ.Δ.Μ.
34	Δ		ΕΠΑΝΕΚ		ΕΤΠΑ	500.000	B	4,00	Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	ΠΑΝ.Δ.Μ.
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 4						126.250.000				
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ 1-4						155.911.000				

Α. ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ
 Β. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
 Γ. ΥΓΕΙΑ-ΦΑΡΜΑΚΑ
 Δ. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ε. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
 ΣΤ. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
 Ζ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ και logistics
 Η. ΥΛΙΚΑ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.5 Χρηματοδοτικό πλαίσιο δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Στον πίνακα που ακολουθεί περιλαμβάνεται το χρηματοδοτικό πλαίσιο ανά δράση και πρωτοβουλία (συμμετοχή των ΕΔΕΤ κατά 80% και εθνική συμμετοχή κατά 20%).

Σημ.: {με το σύμβολο (-) εκτιμάται πως δεν θα απαιτηθεί ίδια συμμετοχή ενώ με το σύμβολο (+) ότι θα απαιτηθεί}

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πίνακας 5.8: Χρηματοδοτικό πλαίσιο δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Χρηματοδοτικό πλαίσιο δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Α/Α	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ – Ταμείο Χρηματοδότησης			Άλλη πηγή Χρηματοδότησης (π.χ. Horizon, Interreg Europe κ.α)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	Ευρωπαϊκή Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ίδια Συμμετοχή
			ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ					
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας										
1	1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	✓				2.000.000	1.600.000	400.000	-
2		Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	✓				1.500.000	1.200.000	300.000	-
3		Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	✓				1.500.000	1.200.000	300.000	-
4	1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς & στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	✓			✓	500.000	400.000	100.000	-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Α/Α	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ – Ταμείο Χρηματοδότησης			Άλλη πηγή Χρηματοδότησης (π.χ. Horizon, Interreg Europe κ.α)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	Ευρωπαϊκή Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ίδια Συμμετοχή
			ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ					
	ικανοτήτων παραγωγής & πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής & διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής									
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους										
5	2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	✓		✓		2.000.000	1.600.000	400.000	-
6		Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιέργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	✓		✓		850.000	680.000	170.000	-
7		Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	✓		✓		700.000	560.000	140.000	-
8		Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	✓				1.000.000	800.000	200.000	-
9		Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λπ.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων αμπελοοινικών προϊόντων	✓		✓		1.000.000	800.000	200.000	+
10		Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	✓			✓	1.500.000	1.200.000	300.000	-
11	Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	✓				2.000.000	1.600.000	400.000	-	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Α/Α	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ – Ταμείο Χρηματοδότησης			Άλλη πηγή Χρηματοδότησης (π.χ. Horizon, Interreg Europe κ.α)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	Ευρωπαϊκή Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ίδια Συμμετοχή
			ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ					
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ										
12	3.2.1. Ενίσχυση δράσεων εξωστρέφειας και διασυνοριακής συνεργασίας επιχειρήσεων 3.2.2. Ενίσχυση ανάπτυξης νέων προϊόντων ή διαφοροποίηση προϊόντων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των προϊόντων και επιχειρήσεων 3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες 3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας 3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	✓				1.060.000	848.000	212.000	-
13		Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	✓				500.000	400.000	100.000	-
14		Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	✓				750.000	600.000	150.000	-
15		Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	✓		✓		1.100.000	880.000	220.000	-
16		Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	✓			✓	350.000	280.000	70.000	-
17		Πρωώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	✓			✓	3.000.000	2.400.000	600.000	+
18		Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	✓		✓	✓	630.000	504.000	126.000	+
19		Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	✓		✓	✓	1.200.000	960.000	240.000	+
20		Ερευνητική φάρμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής- Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου	✓	✓	✓		3.941.000	3.152.800	788.200	+
21		Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης υλός - κομποστοποίησης υλός) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας	✓				530.000	424.000	106.000	+
22	Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και	✓				1.050.000	840.000	210.000	+	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Α/Α	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ – Ταμείο Χρηματοδότησης			Άλλη πηγή Χρηματοδότησης (π.χ. Horizon, Interreg Europe κ.α)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	Ευρωπαϊκή Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ίδια Συμμετοχή
			ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ					
		λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/ έξυπνων υλικών υψηλής προστιθεμένης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον								
23		Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη	✓			✓	1.000.000	800.000	200.000	-
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς										
24	4.1.4 Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λουπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	✓			✓	8.650.000	6.920.000	1.730.000	+
25		Πιλοτική μονάδα διυλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	✓				2.000.000	1.600.000	400.000	+
26		Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	✓				5.000.000	4.000.000	1.000.000	+
27		Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλευσής τους	✓				1.100.000	880.000	220.000	+
28		Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με αξιοποίηση βιομάζας	✓				93.000.000	74.400.000	18.600.000	+
29		4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμμευσης του CO2 σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	✓				11.700.000	9.360.000	2.340.000
30		Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	✓		✓	✓	1.600.000	1.280.000	320.000	+
31		Έρευνα διόδων διαφυγής του CO2 στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	✓			✓	1.100.000	880.000	220.000	-
32		Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε	✓			✓	1.200.000	960.000	240.000	-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Α/Α	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ – Ταμείο Χρηματοδότησης			Άλλη πηγή Χρηματοδότησης (π.χ. Horizon, Interreg Europe κ.α)	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	Ευρωπαϊκή Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Ίδια Συμμετοχή
			ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ					
		Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαράγωγής Μικρής Ισχύος.								
33		Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	✓			✓	400.000	320.000	80.000	-
34		Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	✓			✓	500.000	400.000	100.000	-
	ΣΥΝΟΛΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ 1-4						155.911.000,00	124.728.800,00	31.182.200,00	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.6 Ετήσια Κατανομή προτεινόμενου Προϋπολογισμού

Στον πίνακα που ακολουθεί περιλαμβάνεται η ετήσια κατανομή του προτεινόμενου προϋπολογισμού ανά δράση και πρωτοβουλία (συμμετοχή των ΕΔΕΤ και εθνική συμμετοχή).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πίνακας 5.9: Ετήσια Κατανομή προτεινόμενου προϋπολογισμού

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας										
1	1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	ΕΤΠΑ	2.000.000	800.000	1.000.000	200.000			
2		Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	ΕΤΠΑ	1.500.000	500.000	800.000	200.000			
3		Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	ΕΤΠΑ	1.500.000	400.000	600.000	200.000	200.000	100.000	
4	1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυσού εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	ΕΤΠΑ	500.000	200.000	200.000	100.000			
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους										
5	2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών	ΕΤΠΑ/	2.000.000	1.000.000	1.000.000				

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία	στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	ΕΓΤΑΑ							
6		Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιέργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	850.000	400.000	450.000				
7		Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	700.000		300.000	400.000			
8		Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	1.000.000	100.000	600.000	300.000			
9		Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λπ.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων αμπελοοινικών προϊόντων	ΕΤΠΑ/ΕΓΤΑΑ	1.000.000		500.000	500.000			
10		Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	ΕΤΠΑ	1.500.000	100.000	400.000	500.000	500.000		
11		Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	2.000.000		500.000	1.000.000	500.000		
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ										
12	3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της	Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	1.060.000		260.000	200.000	200.000	200.000	200.000

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
13	δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων & 3.2: Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	ΕΤΠΑ	500.000		500.000				
14		Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	750.000		350.000	400.000			
15		Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	1.100.000		200.000	900.000			
16		Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	ΕΤΠΑ	350.000		350.000				
17		Προώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	3.000.000		1.500.000	1.500.000			
18		Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	630.000		230.000	400.000			
19		Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	1.200.000		300.000	500.000	400.000		
20	Ερευνητική φάσμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής- Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου	ΕΤΠΑ / ΕΓΤΑΑ/ ΕΚΤ	3.941.000	141.000	1.800.000	1.000.000	1.000.000			
21	Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύος - κομποστοποίησης ιλύος) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	530.000		130.000	200.000	200.000			

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
22		Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/ έξυπνων υλικών υψηλής προστιθέμενης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον	ΕΤΠΑ	1.050.000		250.000	500.000	300.000		
23		Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη	ΕΤΠΑ	1.000.000		300.000	400.000	300.000		
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς										
24	4.1.4 Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λοιπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	8.650.000		650.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
25		Πιλοτική μονάδα διυλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	ΕΤΠΑ	2.000.000	200.000	1.200.000	600.000			
26		Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	ΕΤΠΑ	5.000.000		1.000.000	2.000.000	1.500.000	500.000	
27		Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλυσής τους	ΕΤΠΑ	1.100.000		300.000	400.000	400.000		
28		Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με αξιοποίηση βιομάζας	ΕΤΠΑ	93.000.000	3.000.000	20.000.000	20.000.000	30.000.000	10.000.000	10.000.000
29	4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμευσης του CO2 σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	11.700.000	700.000	3.000.000	4.000.000	4.000.000		

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	ΕΔΕΤ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
30		Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	ΕΤΠΑ/ ΕΓΤΑΑ	1.600.000		800.000	800.000			
31		Έρευνα διόδων διαφυγής του CO2 στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	ΕΤΠΑ	1.100.000	100.000	500.000	500.000			
32		Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαράγωγής Μικρής Ισχύος.	ΕΤΠΑ	1.200.000	200.000	400.000	400.000	200.000		
33		Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	ΕΤΠΑ	400.000	100.000	100.000	100.000	100.000		
34		Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	ΕΤΠΑ	500.000	125.000	125.000	125.000	125.000		
ΣΥΝΟΛΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ 1-4				155.911.000	8.066.000	40.595.000	40.325.000	41.925.000	12.800.000	12.200.000

Πίνακας 5.10: Δυνητικά Σχέδια δράσης – Εκ των προτέρων αξιολόγηση – Βαθμός προτεραιότητας για ένταξη στα τελικά σχέδια δράσης RIS3 (Βαθμός από 1 έως 5)

Θεματικός στόχος 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας								ΕΤΠΑ
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος								
A/A	A. Ενδεικτικές Δράσεις	B. Ενδεικτικός Π/Υ	Γ. Τίτλος Δυνητικού Σχεδίου Δράσης	Δ. Ευθυγράμμιση στα αντικείμενα	Ε. Καινοτομία του	Ζ. Πιθανότητα να μοχλευτούν ιδιωτικοί	Η. Πιθανότητα επίδρασης στη	Θ. Προτεραιότητα για ένταξη στα τελικά Σχέδια

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

				των τομέων/κλάδων προτεραιότητας	Σχεδίου Δράσης	επενδυτικοί πόροι	διαφοροποίηση παραγωγικής διαδικασίας	Δράσης
1	Ενίσχυση ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος	2.000.000	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	5	3	1	2	Μεσαία
2		1.500.000	Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	5	3	1	2	Μεσαία
3		1.500.000	Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	1	3	1	2	Χαμηλή
Επενδυτική Προτεραιότητα 1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής								
4	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	500.000	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	2	2	1	2	Χαμηλή
Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους								ΕΤΠΑ
Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία								
5	Ανάπτυξη ειδικών πληροφοριακών συστημάτων - εφαρμογών εξυπηρέτησης πολίτη και επιχειρήσεων	2.000.000	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	2	1	1	1	Χαμηλή
6		850.000	Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιέργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	5	3	3	4	Υψηλή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

7		700.000	Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	5	2	1	2	Χαμηλή
8		1.000.000	Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) ΠΔΜ	1	1	1	1	Χαμηλή
9		1.000.000	Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λ.π.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων αμπελοοινικών προϊόντων	5	3	1	1	Μεσαία
10		1.500.000	Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	5	1	1	2	Χαμηλή
11		2.000.000	Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτ.Μακ.	5	1	1	2	Χαμηλή
Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ								ΕΤΠΑ
Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων								
12	Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες (π.χ. μεταποίηση & εμπορία τοπικών προϊόντων, ενέργεια – ΑΠΕ κα)	1.060.000	Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	5	1	1	2	Μεσαία
13	Δημιουργία Θερμοκοιτίδων (Incubators)	500.000	Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	5	4	4	4	Υψηλή
Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας								

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

14	3.2.1. Ενίσχυση δράσεων εξωστρέφειας και διασυνοριακής συνεργασίας επιχειρήσεων	750.000	Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	5	3	2	3	Μεσαία
15	3.2.2. Ενίσχυση ανάπτυξης νέων προϊόντων ή διαφοροποίηση προϊόντων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των προϊόντων και επιχειρήσεων	1.100.000	Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	5	3	3	3	Υψηλή
16	3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες	350.000	Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	5	3	3	3	Υψηλή
17	3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	3.000.000	Προώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	5	4	4	4	Υψηλή
18	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	630.000	Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	5	4	4	4	Υψηλή
19	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	1.200.000	Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	1	4	4	4	Μεσαία
20	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	3.941.000	Ερευνητική φάρμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής- Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου	5	4	4	4	Υψηλή
21	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	530.000	Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύος-κομποστοποίησης ιλύος) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας	-	-	-	-	Αφορά Ιδιωτική Υποδομή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

22		1.050.000	Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/έξυπνων υλικών υψηλής προστιθεμένης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον	1	2	1	1	Χαμηλή
23		1.000.000	Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη	5	4	4	4	Υψηλή
Θεματικός Στόχος 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς								ΕΤΠΑ
Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης								
24	Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λουπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	8.650.000	Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	5	4	4	4	Υψηλή
25		2.000.000	Πιλοτική μονάδα διωλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	5	2	4	3	Μεσαία
26		5.000.000	Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	5	5	3	5	Υψηλή
27		1.100.000	Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλευσής τους	5	2	1	3	Μεσαία
28		93.000.000	Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με αξιοποίηση βιομάζας	1	1	1	1	Χαμηλή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών

29	Ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)	11.700.000	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμευσης του CO2 σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	5	5	3	4	Υψηλή
30		1.600.000	Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	5	4	2	4	Υψηλή
31		1.100.000	Έρευνα διόδων διαφυγής του CO2 στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	1	1	1	1	Χαμηλή (αφορά μελέτη)
32		1.200.000	Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαραγωγής Μικρής Ισχύος	1	1	1	1	Χαμηλή (αφορά μελέτη)
33		400.000	Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	5	1	1	2	Χαμηλή (αφορά μελέτη)
34		500.000	Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	5	1	1	2	Χαμηλή (αφορά μελέτη)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

5.7 Συνοπτικά Τεχνικά Δελτία Δράσεων και Πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ και έξυπνης εξειδίκευσης

Στο Παράρτημα 3 περιλαμβάνονται συνοπτικά τεχνικά δελτία δράσεων και πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ σύμφωνα με συγκεκριμένες προτάσεις που υποβλήθηκαν από φορείς – επιχειρήσεις κατά το στάδιο διαβούλευσης (κατάλληλα μορφοποιημένα – ομογενοποιημένα από την ομάδα σύνταξης του παρόντος σχεδίου), από την επεξεργασία τοποθετήσεων φορέων και επιχειρήσεων κατά τις διαδικασίες διαβούλευσης, αλλά και όπως προκύπτουν από την ανάλυση που προηγήθηκε, από την επιμέλεια της ομάδας σύνταξης του σχεδίου αξιοποιώντας και τις προτάσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο διακρατικών προγραμμάτων που υλοποίησε η ΠΔΜ (Smart+, Locfood κα).

Όλα τα τεχνικά δελτία αφορούν δράσεις – πρωτοβουλίες που σχετίζονται άμεσα με την εξυπηρέτηση των στόχων του προγράμματος, την ικανοποίηση των αιρεσιμοτήτων για τους στόχους 1-4 (περιφερειακό επίπεδο) **κυρίως για την επιχειρηματικότητα της περιφέρειας** (άμεσα ή έμμεσα), σύμφωνα με τις οδηγίες και κατευθύνσεις ενωσιακού και εθνικού επιπέδου (μικρός αριθμός προτεραιοτήτων). Το τελικό περιεχόμενο τους προσεγγίζει συνολικά σε μεγάλο βαθμό τους στόχους του προγράμματος της έξυπνης εξειδίκευσης και η περαιτέρω διερεύνηση και προσαρμογή τους, ως προς την ωριμότητα χρηματοδότησης τους, θα εξεταστεί με την έγκριση τόσο του νέου περιφερειακού προγράμματος 2014-2020, όσο και των λοιπών προγραμμάτων της νέας περιόδου, από όπου δυνητικά μπορούν να χρηματοδοτηθούν.

4. Απαιτούμενες Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής

6.1 Απαιτούμενες προϋποθέσεις για την επιτυχή και αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων

Οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση δράσεων – επενδυτικών προτεραιοτήτων παρουσιάζονται σε πίνακα αντιστοιχιζόμενες και συγκρινόμενες με την ποιοτική ή ποσοτική (κατά περίπτωση) αποτίμηση της περιόδου 2003-2013 για τις δράσεις ΕΤΑΚ.

Πίνακας 6. 1: Δράσεις ΕΤΑΚ 2003-2013 και Προϋποθέσεις για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση δράσεων – επενδυτικών προτεραιοτήτων

Ποσοτικά στοιχεία και Ποιοτική αποτίμηση ως προς τις Δράσεις ΕΤΑΚ ετών 2003-2013	Προϋποθέσεις για επιτυχή – αποτελεσματική υλοποίηση δράσεων – επενδυτικών προτεραιοτήτων Προγράμματος για την Έξυπνη Εξειδίκευση στη Δυτική Μακεδονία
Ασαφής πολιτική βούληση για την στρατηγική ως προς τις ΕΤΑΚ	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη και αποτελεσματική λειτουργία Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας που θα εκφράζει την περιφερειακή πολιτική βούληση και θα λαμβάνει την έγκριση του Περιφερειακού Συμβουλίου - Η περιφερειακή πολιτική ηγεσία καθορίζει με σαφήνεια τις δυνητικές επιλογές και τις προτεραιότητες ΕΤΑΚ - Σύνδεση – εναρμόνιση με την εθνική πολιτική ΕΤΑΚ μέσω της συνεργασίας με την ΓΓΕΤ
Έλλειψη Περιφερειακού Σχεδίου για τις ΕΤΑΚ	<ul style="list-style-type: none"> - Ολοκληρωμένο Περιφερειακό Σχέδιο & Πρόγραμμα για την έξυπνη εξειδίκευση στις ΕΤΑΚ - Περιφερειακός σχεδιασμός ΕΤΑΚ με υιοθέτηση προσαρμοσμένου μείγματος πολιτικής δράσεων στα ειδικά χαρακτηριστικά της Δυτικής Μακεδονίας - Συνεχής συνεργασία – συντονισμός εμπλεκόμενων φορέων και επιχειρήσεων - Δράσεις ενημέρωσης – ενεργοποίησης επιχειρηματικής κοινότητας - Έγκαιρη προετοιμασία / ωρίμανση δράσεων
Πολύ χαμηλή ένταση ερευνητικής προσπάθειας	<ul style="list-style-type: none"> - Αύξηση της έντασης της ερευνητικής προσπάθειας σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία ενδιαφέροντος (που καταδεικνύονται από τους κλάδους εξειδίκευσης των σχεδίων δράσης) - Ενίσχυση των δομών και υποδομών ακαδημαϊκών – ερευνητικών ιδρυμάτων
Επιχειρηματική ατομία λόγω οικονομικής συγκυρίας και έλλειψη συναφούς επιχειρηματικής κουλτούρας	<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση του οικονομικού κλίματος και σταδιακή βελτίωση της επιχειρηματικής αντίληψης για τις ΕΤΑΚ
Ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό πόρων για ΕΤΑΚ (<0,1%)	<ul style="list-style-type: none"> - Αύξηση διαθέσιμων πόρων για ΕΤΑΚ στην περίοδο 2014-2020
Πολύ μικρός αριθμός των απασχολούμενων στην ΕΤΑΚ	<ul style="list-style-type: none"> - Παροχή ειδικών σχετικών κινήτρων προς τις ΜΜΕ (προγράμματα απευθείας ενίσχυσης) για αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων στην ΕΤΑΚ
Μικρή συμβολή στη δημιουργία σχετικών θέσεων απασχόλησης (απασχολούμενων στην ΕΤΑΚ)	<ul style="list-style-type: none"> - Σχετικοί όροι θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην απαίτηση κάλυψης των σχετικών δεικτών από τα προγράμματα απευθείας ενίσχυσης των ΜΜΕ
Μετά το πέρας της περιόδου χρηματοδότησης των συναφών δομών (π.χ. Γραφείο Καινοτομίας, Πόλος Καινοτομίας) δεν διαπιστώνεται διατηρησιμότητα των όποιων αποτελεσμάτων	<ul style="list-style-type: none"> - Κατά το δυνατόν εξαρχής συμμετοχή σε αντίστοιχες δομές και του ιδιωτικού τομέα
Μικρός αριθμός επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε προγράμματα – δράσεις ΕΤΑΚ	<ul style="list-style-type: none"> - Τουλάχιστον διπλασιασμός του αριθμού των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε προγράμματα – δράσεις ΕΤΑΚ στη νέα περίοδο, συγκρινόμενο με την περίοδο 2007-2013 - Έγκαιρη διασφάλιση επί πλέον πόρων από συναφή τομεακά και κοινοτικά προγράμματα

<p>Η στρατηγική καινοτομίας στην Περιφέρεια δεν μετριέται, παρά γίνεται 'αισθητή' από:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Τη διοργάνωση εκδηλώσεων καινοτομίας από τα ιδρύματα της Δυτικής Μακεδονίας – τη δημοσίευση επιστημονικών εργασιών – τα καινοτόμα κυρίως προϊόντα και λιγότερο υπηρεσίες των επιχειρήσεων – τη συμμετοχή των εταιρειών σε εκδηλώσεις καινοτομίας 	<ul style="list-style-type: none"> – Καταγραφή δεικτών καινοτομίας κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα μέσω της αρμόδιας περιφερειακής δομής
<p>Δυσκολία πρόσβασης σε δράσεις ΕΤΑΚ, ιδιαίτερα του ιδιωτικού τομέα & Δυσκολία επιλογής ερευνητικών δράσεων από τον ιδιωτικό τομέα & Αδυναμία σύνδεσης έρευνας με την εκπαίδευση</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Υλοποίηση ειδικών προωθητικών ενεργειών δημοσιότητας και δράσης ενημέρωσης για την ποιοτική βελτίωση της αποτελεσματικής πρόσβασης στην πληροφορία γύρω από τις δράσεις ΕΤΑΚ – Ενίσχυση του βαθμού συνεργασίας της επιχειρηματικής κοινότητας με την αντίστοιχη ακαδημαϊκή & ερευνητική
<p>Σχεδόν μηδενική συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ενίσχυση της επιχειρηματικής κουλτούρας επί των συνεργατικών σχηματισμών και της επαγγελματικής δικτύωσης
<p>Αδυναμία απορρόφησης διαθέσιμων πόρων για ΕΤΑΚ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Απολύτως απαραίτητη προϋπόθεση η συνολική βελτίωση του επιχειρηματικού και οικονομικού κλίματος
<p>Αδυναμία επαρκούς σύνδεσης έρευνας – παραγωγής (απορρόφηση αποτελεσμάτων ερευνητικών προγραμμάτων από επιχειρηματικό δυναμικό και μετατροπή αποτελεσμάτων σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες) & Πλήθος προσαθεϊών ένταξης της ΕΤΑΚ στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, που όμως δεν οδήγησαν στα αναμενόμενα αποτελέσματα ως προς το βαθμό αφομοίωσής τους στην παραγωγική διαδικασία και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ισχυροποίηση – ενίσχυση των φορέων εφαρμογής δράσεων ΕΤΑΚ, μέσα από την έξυπνη εξειδίκευση
<p>Μη ύπαρξη μόνιμου περιφερειακού μηχανισμού - δομής σχεδιασμού, συντονισμού, πληροφόρησης, προώθησης, μέτρησης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων των δράσεων ΕΤΑΚ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Επιλογή του περιφερειακού μηχανισμού ΕΤΑΚ και ορισμός του ως επικεφαλής φορέα διαχείρισης των σχετικών δράσεων (προτείνεται ως Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας – ΔΑΕ) – Ετήσια ανασκόπηση, εντοπισμός προβλημάτων & ενέργειες επίλυσης για την απρόσκοπτη υλοποίηση
<p>Μη ύπαρξη μόνιμου μηχανισμού μεγάλης κλίμακας περιφερειακού επιπέδου, υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και της εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Επιλογή και ορισμός του επικεφαλής φορέα σχετικών δράσεων από το 1^ο έτος έναρξης εφαρμογής των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης

Ιδιαίτερα κρίσιμη θεωρείται η άντληση πόρων από το εθνικό πρόγραμμα με χρηματοδότηση ΕΚΤ για τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα και την αποτελεσματικότητα των δράσεων που περιλαμβάνονται στους θεματικούς στόχους του νέου ΠΕΠ της ΠΔΜ, 1 έως 4.

6.2 Προτεινόμενα μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση και την ενίσχυση της ιδιωτικής έρευνας και ενσωμάτωσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών

Οι βασικότερες παρεμβάσεις που ζητήθηκαν από την πλευρά των επιχειρηματιών και των εμπλεκόμενων φορέων, όπως τονίστηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης και των ειδικών χωρικών τεχνικών συσκέψεων για την ολοκλήρωση του σχεδίου συνοψίζονται κατωτέρω:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Παρεμβάσεις άμεσης διερεύνησης δυναμικής συνεργασίας επιχειρήσεων με Ακαδημαϊκά Ιδρύματα και Ερευνητικά Ιδρύματα που δραστηριοποιούνται κατά προτεραιότητα στη Δυτική Μακεδονία
- Παρεμβάσεις και δράσεις προκειμένου να συνδεθούν οι επιχειρήσεις για την παραγωγή νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών στα εξής:
  - Θεσμικό περιβάλλον
  - Δανειοδοτήσεις
- Παρεμβάσεις προκειμένου να ενισχυθούν οι δικτυώσεις μεταξύ επιχειρήσεων και μεταξύ επιχειρήσεων με παραγωγούς αγροτικών προϊόντων με στόχο τη:
  - Βελτίωση της επιχειρηματικής κουλτούρας
  - Βελτίωση της συνεργασίας φορέων & επιχειρήσεων
  - Βελτίωση της συνεργασίας επιχειρήσεων & ερευνητικών ιδρυμάτων
  - Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων
- Παρεμβάσεις επιστημονικής/τεχνολογικής υποστήριξης που έχει ανάγκη η τοπική αγροτική δραστηριότητα:
  - Εκπαίδευση νέων αγροτών
  - Εφαρμογές γεωργίας ακριβείας κλπ δράσεων για βελτίωση των αποδόσεων
  - Νέες καινοτόμες καλλιέργειες
  - Ενεργειακές καλλιέργειες

Τα προτεινόμενα μέτρα και οι ενέργειες για τη βελτίωση και την ενίσχυση της ιδιωτικής έρευνας και ενσωμάτωσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών περιγράφονται συνοπτικά κατωτέρω:

Διαχρονικά και μεθοδολογικά σε επίπεδο κλάδου τουλάχιστον, η έννοια της ενσωμάτωσης της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών δεν μπορεί να εφαρμοστεί ως μία ενιαία διεργασία με κοινά χαρακτηριστικά για τις ενδιαφερόμενες μονάδες επιχειρηματικότητας προκειμένου να υιοθετηθούν νέα προϊόντα, νέες μέθοδοι οργάνωσης της παραγωγής και της εμπορίας (όπως μπορεί να συμβεί σε επίπεδο μιας επιχείρησης), αλλά ως αποτέλεσμα συνδυασμένων δράσεων διαφόρων φορέων και οργανισμών.

Η καινοτομία ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας μίας μοναδικής επιχείρησης είναι πλέον η εξαίρεση παρά ο κανόνας, και παρά τον εντοπισμό βέλτιστων μεμονωμένων πρακτικών, διαπιστώνεται η αδυναμία μεταφοράς του αποτελέσματος ή του σχήματος συνεργασίας σε άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου ή της ίδιας περιοχής. Η ικανότητα καινοτομίας δεν συναρτάται μονοσήμαντα από τα μέσα και τη γνώση σε επίπεδο επιχείρησης, αλλά και από το επίπεδο διεθνούς ανταγωνιστικότητας του περιβάλλοντος που συντίθεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και πρωταγωνιστές στο τοπικό και ευρύτερο επίπεδο.

Η ευρύτερη επιχειρηματική κοινότητα και ειδικότερα ο πληθυσμός των δυναμικών μικρών επιχειρήσεων στην περιφέρεια, που δεν έχουν μέσα και χρόνο να παρακολουθούν οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις στον κλάδο τους, χρειάζονται την **ελάχιστη κατάλληλη πληροφόρηση** με τρόπο που θα εξειδικεύεται στον χαρακτήρα και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα (π.χ. περιοδική επιλεκτική τεχνολογική πληροφόρηση κατά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

βασικές τεχνολογικές-παραγωγικές ομάδες ΜΜΕ της περιφέρειας). Ωστόσο, κατ' ελάχιστον θα πρέπει να είναι σε θέση να παρακολουθούν:

- **Μεταβολές και εξελίξεις σε θέματα τεχνολογίας:** βασικές τάσεις, εξελίξεις – τομή, πατέντες, πορεία ευρωπαϊκών και εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων σε επιλεγμένους τομείς ενδιαφέροντος
- **Βασικές αγορές και ανταγωνισμό:** πάντοτε για επιλεγμένους τομείς ενδιαφέροντος, πρόκειται για τη συγκέντρωση τυπικών και άτυπων πληροφοριών για τη συμπεριφορά των αγορών, την παρουσία προϊόντων και ανταγωνιστών σε γεωγραφικές ζώνες προτεραιότητας
- **Νομικά και κανονιστικά θέματα, νομικά κείμενα και εργασίες** για την τυποποίηση και τους κανόνες, τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, τη βιομηχανική ιδιοκτησία κλπ. (μία νομική διαβούλευση για την υιοθέτηση ενός προτύπου ποιότητας μπορεί να εγκυμονεί πολύ σοβαρές ανακατατάξεις σε ένα συγκεκριμένο παραγωγικό κλάδο, η έγκαιρη ενημέρωση για μία κοινοτική περιβαλλοντική οδηγία θα επιτρέψει σε επιχειρήσεις να προσαρμόσουν διεργασίες και εκπομπές ρύπων έγκαιρα...).

Η ανάπτυξη συνεργειών με ταυτόχρονη αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και κατακερματισμού των προσπάθειών, αποτελούν βασικά κριτήρια σχεδιασμού των δράσεων ώστε να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των διαθέσιμων πόρων, ως προς τους επιδιωκόμενους στόχους των ευρωπαϊκών πολιτικών έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας και η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (δημόσιο και ιδιωτικό επίπεδο).

Επιχειρώντας να εστιάσουμε στη δυνατότητα μιας επιχείρησης να διατυπώσει τις τεχνολογικές της ανάγκες και να διαγνώσει το δυναμικό καινοτομίας που διαθέτει ως προς την υιοθέτηση σύγχρονων τεχνολογιών, αποτελεσματικής οργάνωσης, ανάπτυξης νέων προϊόντων και εδραίωσής της στις αγορές καταλήγουμε ότι η ανάγκη αυτή, δεν μπορεί να καλυφθεί μεμονωμένα ή για κάθε διακριτή επιχείρηση, και είναι διαπιστωμένη αναγκαιότητα να εστιάσει το περιφερειακό σύστημα σε μερικούς και μόνο κλάδους, που διαθέτουν κρίσιμη μάζα επιχειρήσεων.

Αυτό που δεν έγινε και μάλλον επιβάλλεται να γίνει στο μέλλον, είναι η ανάπτυξη ενός **Δικτύου Τεχνολογικής Ανάπτυξης μέσα από την δομή στήριξης επιχειρηματικότητας της περιφέρειας (προτείνεται ως Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας - ΔΑΕ)**, με συγκεκριμένο σχέδιο δράσης (μέτρα και ενέργειες) που θα προσπαθήσει να καλύψει τις διαπιστωμένες ανάγκες ενός κλάδου. Το Δίκτυο αυτό θα περιλαμβάνει, στη βάση μίας εταιρικής συμφωνίας, τους τεχνολογικούς οργανισμούς που μπορούν και διατίθενται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους κάθε φορά που θα εκδηλώνεται η ανάγκη για μία τεχνολογική υπηρεσία για τις επιχειρήσεις που εξυπηρετούν. Τα μέτρα και οι ενέργειες που θα προέρχονται από τον μηχανισμό στήριξης εξαντλούνται κυρίως σε **θέματα συνεχούς και αναλυτικής ενημέρωσης** επί των δυνατοτήτων ενίσχυσης ΕΤΑΚ μέσω του περιφερειακού προγράμματος και των σχεδίων δράσεων που θα υλοποιούνται τη νέα προγραμματική περίοδο.

6.3 Απαιτούμενες Υποδομές Στήριξης και Προώθησης των Δράσεων και των Πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η ενότητα καλύπτει την περιγραφή των προϋποθέσεων κυρίως των απαιτούμενων δομών, πέραν των υποδομών για την προώθηση των δράσεων & των πρωτοβουλιών ΕΤΑΚ & έξυπνης εξειδίκευσης.

Η κατάρτιση αποτελεσματικού σχεδίου ανάπτυξης της καινοτομίας για την κατάκτηση σταθερού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος θέτει, αυτή την περίοδο, το ζήτημα της συνεργασίας των φορέων που με

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

τον ένα ή τον άλλο τρόπο εμπλέκονται σε προγράμματα και δραστηριότητες σχετικές με την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την εφαρμοσμένη έρευνα (πόλοι καινοτομίας, θερμοκοιτίδες, ερευνητικά ινστιτούτα της ΓΓΕΤ και του ΕΘΙΑΓΕ), προγράμματα σχετικά με την επιχειρηματικότητα στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, πρωτοβουλίες για τη δικτύωση ΜΜΕ καθώς και υποδομές υποδοχής και χρηματοδοτικής στήριξης τεχνολογικά καινοτόμων επιχειρήσεων (Venture Capital).

Για πρωτοβουλίες ενδιαφέρουσες που περιλαμβάνονταν στα σχέδια δράσης της ΓΓΕΤ σχετικά με την καινοτομία και τις νέες τεχνολογίες (π.χ. δίκτυα μεταφοράς τεχνογνωσίας, clusters επιχειρήσεων κ.ά.) διαπιστώνεται μέχρι στιγμής αδυναμία υλοποίησης στην πράξη. Ωστόσο, μια ρεαλιστική αποτίμηση θα κατέληγε εύκολα στο συμπέρασμα ότι με τις διαθέσιμες δυνάμεις, τη διάταξή τους και το πρόγραμμα δράσης που καλούνταν να υλοποιήσουν, τα περιθώρια οργάνωσης δράσεων που θα αφορούσαν την ανάπτυξη υποδομής και πρωτοβουλιών για την προώθηση της καινοτομίας στις ΜΜΕ της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ήταν πραγματικά περιορισμένα.

Όπως και στο ζήτημα της εφαρμογής σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων για τις ανάγκες των ΜΜΕ, με τον ίδιο τρόπο η εφαρμογή αποτελεσματικών περιφερειακών σχεδίων για την καινοτομία και την ΕΤΑ στις ΜΜΕ προϋποθέτει ένα ελάχιστο επιλογών πολιτικής και ένα ελάχιστο συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων μέσα από την αξιοποίηση των διαθέσιμων υποδομών ή/και τη δημιουργία νέων.

Εξ άλλου η ενεργοποίηση δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, εκ των υστέρων και ανεξάρτητα από τις δράσεις και τους μηχανισμούς διαχείρισης των δράσεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων τόσο του Γ' ΚΠΣ όσο και σε μικρότερο βαθμό του ΕΣΠΑ, καθιστούσε στην πράξη άνευ ιδιαίτερου νοήματος την απαίτηση από τους φορείς της περιφέρειας για συμβολή στη δημιουργία ενός πραγματικού ρεύματος ανάπτυξης της καινοτομίας & της έρευνας στις επιχειρήσεις της περιοχής. Πόσο μάλλον περισσότερο ενόψει των αλλαγών που προέβλεπε ο Καλλικράτης για τους φορείς του Α' και Β' βαθμού αυτοδιοίκησης και εν μέσω μιας βαθιάς οικονομικής κρίσης.

Με άλλους όρους, η εμπλοκή των μελλοντικών δομών στήριξης στο σχεδιασμό και στην πραγματοποίηση πετυχημένων περιφερειακών σχεδίων για την ΕΤΑΚ, θέτει επί τάπητος το ζήτημα προσέγγισης της πολιτικής για την ΕΤΑΚ ευρύτερα καθώς και της διαχείρισής της στην τοπική/περιφερειακή κλίμακα.

Η πολιτική για την καινοτομία υπερβαίνει πλέον το κλασικό πλαίσιο της μεταφοράς τεχνολογίας και ορίζεται ως διεργασία διάδρασης μεταξύ διαφορετικής προέλευσης πρωταγωνιστών, σε αναζήτηση συμπληρωματικότητας και νέων μεθόδων άρθρωσης των επιμέρους διαστάσεων του οικονομικού και κοινωνικού γίνεσθαι υπό τις σημερινές συνθήκες.

Το στοίχημα για την καινοτομία τοποθετείται στις συνέργειες και ευδοκιμεί μέσα σε ένα οικοσύστημα φτιαγμένο από αποτελεσματικές συνεργασίες μεταξύ των φορέων της περιφέρειας ή με δεδομένο το μικρό μέγεθος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και μεταξύ όμορων περιφερειών.

Η ΕΤΑΚ είναι υπόθεση όλων των φορέων της περιφερειακής οικονομίας και κοινωνίας και καθιστά απαραίτητη την ευαισθητοποίηση, συμμετοχή και υποστήριξη των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων της περιφέρειας, με σκοπό την ανάπτυξη νέων συλλογικών ικανοτήτων και συμπεριφορών. **Σήμερα, όλο και περισσότερο, γίνεται λόγος, όχι απλά για την ανάγκη της καινοτομίας, αλλά για την ανάγκη αποτελεσματικής διακυβέρνησης της καινοτομίας.**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές για την καινοτομία και την ΕΤΑΚ προϋποθέτουν πολύ καλή γνώση της περιφέρειας και των ανταγωνιστικών της πλεονεκτημάτων. Αποτελεσματική διακυβέρνηση προϋποθέτει κατάλληλα και ευρέως αποδεκτά εργαλεία στρατηγικής πρόβλεψης, συγκριτικής αξιολόγησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών. Η περιφερειακή στρατηγική για την ΕΤΑΚ και η επιλογή των δράσεων προτεραιότητας, θα δώσει απαντήσεις στη διάγνωση του δυναμικού της περιφέρειας σε συνδυασμό και συνέργεια με τις επιλογές διακυβέρνησης.

Για να δώσουμε μία πιο πρακτική διάσταση των παραπάνω, οι πρωταγωνιστές των περιφερειακών συστημάτων (Επιχειρηματικοί Φορείς- Φορείς Χρηματοδότησης- Εκπαιδευτικά Ιδρύματα - Περιφέρεια), θα πρέπει να δουν το ρόλο τους μέσα από την ανάγκη στήριξης του συνολικότερου περιφερειακού σχεδίου ανταγωνιστικότητας, μέσω της συνέργειας γύρω από κοινούς στόχους. **Αποτελεσματικά περιφερειακά σχέδια ανταγωνιστικότητας θα είναι εκείνα που δημιουργούν συμπαγείς δομές (επιχειρησιακή συνέργεια) μεταξύ επιχειρήσεων, χώρων παραγωγής της γνώσης και φορέων της διοίκησης.**

Αυτές οι συγκροτημένες δομές θα πρέπει να λειτουργήσουν αποδοτικά, πριν προσεγγίσει κανείς συγκεκριμένα σχέδια δράσης.

Οι Απαιτούμενες Υποδομές Στήριξης και Προώθησης των Δράσεων και των Πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Ξεμπνης Εξειδίκευσης (που περιορίζονται καταρχήν κυρίως σε αυτές των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων της Δυτικής Μακεδονίας) εντάσσονται τελικά σε ένα πλαίσιο τοπικού συστήματος ΕΤΑΚ, με διαφορετικές απαιτήσεις ως προς τις ικανότητες των στελεχών της. Σήμερα, οι ανάγκες αναφέρονται στην εμπύχωση των δικτύων πρωταγωνιστών της καινοτομίας (επιχειρήσεις-leaders), της ανάδειξης της συμπληρωματικότητας μεταξύ τους (φορείς διαμεσολάβησης), λειτουργίες οι οποίες απαιτούν σύνθετες ικανότητες διαχείρισης της καινοτομίας από στελέχη με πολλαπλά προσόντα και γνώσεις της ζωής της σύγχρονης επιχείρησης (στελέχη διοίκησης καινοτομίας, μηχανικοί marketing καινοτομίας, μεσολαβητές καινοτομίας κλπ.).

Ο σχεδιασμός του περιφερειακού προγράμματος της νέας προγραμματικής περιόδου, στο βαθμό που στηρίζεται στην ικανότητα της περιφέρειας να συνενώνει μέσα, οργανωτικούς και τεχνολογικούς πόρους σε μία προοπτική μεγιστοποίησης του αποτελέσματος ως προς τις επιδόσεις τους, σε όρους καινοτόμου επιχειρηματικότητας και οικοδόμησης του αναγκαίου περιφερειακού συστήματος καινοτομίας, προσδίδει στις δομές στήριξης ένα ριζικά διαφορετικό ρόλο, ήδη από τη φάση κατάρτισης του παρόντος προγράμματος.

Οι υφιστάμενες δομές – φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας θα αποτελούν πλέον μέρος ενός συνολικού περιφερειακού συστήματος με διακριτό ρόλο και έργο. Μόνο με αυτόν τον τρόπο έχει νόημα να μιλάμε για δομές, οι οποίες, μέσω των υπηρεσιών υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις, συμβάλλουν στην οικοδόμηση και εξυπηρέτηση ενός πραγματικού προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα στη Δυτική Μακεδονία.

Ήδη από τη φάση σχεδιασμού του νέου περιφερειακού προγράμματος, όλες οι δομές – φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας κλήθηκαν και συμμετείχαν στην προετοιμασία με προτάσεις, με στοιχεία που βοήθησαν στη διάγνωση της κατάστασης, των προβλημάτων αλλά και του δυναμικού στην περιοχή.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ως προγραμματική αρχή χρειάζεται με συνεχή και δυναμικό τρόπο την πληροφόρηση που θα της επιτρέψει να προβλέπει και να προλαβαίνει (στο μέτρο του δυνατού και κυρίως του θεσμικά εφικτού) δομικές οικονομικές μεταβολές στην ευρύτερη γεωγραφική της περίμετρο, να διαχειρίζεται τη ροή πληροφόρησης και να οργανώνει το επιχειρησιακό της δίκτυο. Πρώτη, λοιπόν, και βασική υποχρέωση των δομών ενίσχυσης των δράσεων ΕΤΑΚ, η δυνατότητα μίας προβλεπτικής οικονομικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

στρατηγικής, γύρω από θέματα όπως η ταυτοποίηση των κρίσιμων πεδίων- τομέων για την οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας, η δικτύωση των τοπικών φορέων μέσω των διόδων πληροφόρησης και η προβολή της περιφέρειας με ουσιαστική αξιοποίηση των δυνατοτήτων και μέσων που προσφέρουν τα νέα ψηφιακά μέσα.

Η δράση των τοπικών αναπτυξιακών δομών σε πολλές ευρωπαϊκές περιφέρειες συνδέεται όλο και συχνότερα με δίκτυα επιχειρήσεων με γεωγραφικό (χωρικό) χαρακτήρα. Το βασικό ζητούμενο είναι η ενδυνάμωση της σχέσης των επιχειρήσεων με την περιοχή, στην οποία δραστηριοποιούνται. Όσο περισσότερους δεσμούς αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις με τους τοπικούς φορείς, όσο περισσότερο συνδέονται με τις τοπικές αγορές και το ευρύτερο περιβάλλον, τόσο περισσότερο δένονται με την περιοχή. Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών στήριξης της επιχειρηματικότητας πολλαπλασιάζεται, όταν στην περιοχή αναφοράς αναπτύσσονται δίκτυα και ευρύτερες συλλογικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων, οι οποίες συγκροτούν ιδανικά πεδία για την ανάπτυξη της πληροφόρησης και σημεία ανταλλαγής εμπειριών.

Στην Ελλάδα βέβαια και στην Δυτική Μακεδονία ειδικότερα, έχει συμβεί το εξής: μετά από ορισμένες αποτυχημένες απόπειρες σχηματισμού οργανωμένων, επιχειρησιακά, δικτύων επιχειρήσεων, στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας), καθώς και του Γ' ΚΠΣ (Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα»), με μορφή, προϋποθέσεις και στόχους που παρέπεμπαν σε παραδείγματα που έχουν αναπτυχθεί σε ιδιαίτερα αναπτυγμένες βιομηχανικά περιοχές της Ευρώπης, επήλθε η πλήρης απαξίωση και θα λέγαμε το πέρασμα στην κοινή συνείδηση ότι αυτές οι συνθήκες – συνεργασίες και δικτυώσεις μεταξύ επιχειρήσεων δεν ανταποκρίνονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων.

Πρόκειται βέβαια για ελάχιστες απόπειρες να συγκροτηθούν κοινά επιχειρηματικά σχήματα, στα οποία οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις εναπόθεταν μέρος από τις λειτουργίες τους (κοινά δίκτυα διανομής, απόκτηση από κοινού μέρους του εξοπλισμού, κοινά εμπορικά σήματα κλπ.), στη βάση ενός αυστηρά καθορισμένου επιχειρησιακού σχεδίου, το οποίο είχε ιδιαίτερα ελκυστικούς όρους συγχρηματοδότησης.

Η μετάβαση σε ένα ιδιαίτερο και προωθημένο επιχειρηματικό μοντέλο έγινε, τις περισσότερες φορές, βεβιασμένα, στα περιθώρια και με τους όρους μίας δράσης του προγράμματος, χωρίς να έχουν δοκιμασθεί το έδαφος, τα όρια και οι προσδοκίες της προτεινόμενης δικτύωσης. Η απόκτηση ενός κοινού οράματος μεταξύ συνεργαζόμενων φορέων – δομών προϋποθέτει μακράς πνοής διάλογο όχι μόνο μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων, αλλά και άλλων πρωταγωνιστών της τοπικής οικονομικής ζωής και διοίκησης. Οι επιχειρηματικές συνεργασίες, η επικοινωνία μεταξύ επιχειρήσεων, καθώς και με τους οργανισμούς που εμπλέκονται στο σχεδιασμό της τοπικής ανάπτυξης δημιουργούν ένα γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη συλλογικών πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της καινοτομίας σε μία δεδομένη χωρική ενότητα. Χωρίς να πιέζονται υποχρεωτικά για τη δημιουργία συσπειρώσεων με χαρακτήρα επιχειρησιακού προγράμματος, η απόκτηση μίας κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη της περιοχής, κατ' αρχήν μεταξύ επιχειρήσεων μεταξύ τους και με τους οργανισμούς της τοπικής οικονομίας και διοίκησης μπορεί να βάλει τις βάσεις για ένα κλίμα και κουλτούρα συνεργασίας.

Η κοινή αντίληψη αποτελεί προϋπόθεση για τη μελλοντική ανάληψη δράσεων συνεργασίας με δεδηλωμένους στόχους σε ό,τι αφορά το τοπικό παραγωγικό σύστημα. Εμπειρικά, οι χαλαρές αυτές συλλογικές πρωτοβουλίες συχνά προοδεύουν και εξελίσσονται ως προς την ποιότητα και το βάθος της συνεργασίας.

Ο σχηματισμός ανώτερων συνεργατικών σχηματισμών προϋποθέτει την κύρωση της σύγκλισης συμφερόντων γύρω από ένα τοπικό σχέδιο συνεργασίας με τη συμμετοχή των περισσότερων φορέων, πριν την ανάδειξη κοινών πρακτικών που θα τείνουν στην ανάδειξη του συλλογικού οράματος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Οι συλλογικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων απασχόλησαν μεν τους αναπτυξιακούς οργανισμούς στις ελληνικές περιφέρειες κυρίως σε περιπτώσεις που χρειάστηκε να «δηλωθεί», μία πρωτοβουλία τύπου cluster, για τις ανάγκες ενός δεδομένου επιχειρησιακού προγράμματος (μόνο για την ιστορία θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο όρος cluster μετακόμισε από τα προγράμματα του ΥΠΑΝ σε πολλά επιχειρησιακά προγράμματα των περιφερειών αλλά και στα προγράμματα της Κ.Π. Leader όπου με τον ίδιο όρο χαρακτηρίζονται οι πλέον διαφορετικές και συχνά ετερόκλητες συλλογικές πρωτοβουλίες). Το πρόβλημα με αυτές τις πρωτοβουλίες είναι ότι αναγκαστικά πρέπει να «φορέσουν» τις προδιαγραφές των σχεδίων δράσης των δομών (με όρους χρόνου, κόστους, παραδοτέων), όταν είναι γνωστό το πόσο δύσκολο είναι να τυποποιηθούν αυτές οι πρωτοβουλίες.

Οι συλλογικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων από τις στοιχειώδεις μέχρι τις επιχειρησιακού χαρακτήρα, συνεργασίες μπορούν να συντονίζονται από τις δομές στήριξης υπό την προϋπόθεση ότι έχει βεβαιωθεί η αναγκαία συναντίληψη για τα προβλήματα και η σύγκλιση σε κοινές πρωτοβουλίες, ακόμα και όταν πρόκειται για την πλέον στοιχειώδη, όπως για παράδειγμα η εκπόνηση μιας ιστοσελίδας της περιοχής, η οργάνωση μιας έκθεσης, η πρόσκληση θεματικών δημοσιογράφων για επίσκεψη των τουριστικών σημείων της περιοχής.

Η υπόθεση των συλλογικών πρωτοβουλιών των επιχειρήσεων, όχι μόνο δεν έχει χαθεί για τη Δυτική Μακεδονία, αλλά μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό καταλύτη στην πορεία κατάρτισης αποτελεσματικών σχεδίων ανάπτυξης καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας και τη διαμόρφωση ευνοϊκού περιβάλλοντος στην περιφέρεια.

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη συλλογικών πρωτοβουλιών τύπου clusters με τη συμμετοχή φορέων και οργανισμών από το ευρύτερο φάσμα της τοπικής οικονομίας (τοπική αυτοδιοίκηση, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, τεχνολογικοί φορείς) μπορεί να καλύψει μία πολύ μεγάλη καθυστέρηση που σημειώθηκε στην επιχειρηματική πολιτική της Δυτικής Μακεδονίας τα τελευταία 10-12 χρόνια.

Η συμβολή λοιπόν των Δομών Στήριξης και Προώθησης των Δράσεων και των Πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης μπορεί να είναι καθοριστική και να αφορά κάθε διακριτό στάδιο των δράσεων ΕΤΑΚ που θα αναληφθούν στη νέα περίοδο.

Οι περιφερειακές δομές στήριξης αναλαμβάνουν με τον τρόπο αυτό ένα πολύ σημαντικό ρόλο ως προς τη διερεύνηση των δυνατοτήτων συγκρότησης συλλογικών πρωτοβουλιών επιχειρήσεων και φορέων από την τοπική οικονομία. Ο ρόλος αυτός είναι ρόλος καταλύτη που μπορεί να έχει αρκετά μακρά χρονική διάρκεια. Σκοπός είναι η ανάπτυξη της συνέργειας των τοπικών συντελεστών γύρω από έναν επιχειρησιακό στόχο που μπορεί να ποικίλλει μεταξύ μίας αυτοτελούς ενέργειας και ενός ολοκληρωμένου πολυετούς επιχειρησιακού σχεδίου, με υψηλό βαθμό δέσμευσης των συμμετεχόντων. Ωστόσο σκόπιμο θα ήταν να επιτευχθεί μια αρχική συνεργασία που θα εστιάζει σε άμεσα και απτά αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις παρά μεγαλεπήβολα και μακροχρόνια σχέδια δράσης, και διότι η εμπειρία του παρελθόντος καταδεικνύει ότι η προσπάθεια εξανεμίζονται μέσα στη δαιδαλώδη και πολυεπίπεδη γραφειοκρατία της Κεντρικής Διοίκησης, και διότι οι σημερινές εποχές επιβάλλουν την προσεκτική διαχείριση πόρων και τη σύνδεση τους με τα αποτελέσματα.

Στο κεφάλαιο 5, περιλαμβάνεται αναλυτικό προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης για μία περιφερειακή δομή (Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας – ΔΑΕ) ως αποτέλεσμα συνεργασίας εμπλεκόμενων φορέων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Επίσης ειδικά για την προώθηση θεμάτων ΕΤΑΚ προβλέπεται και περιλαμβάνεται στην ίδια ενότητα η αναλυτική περιγραφή της Ανάπτυξης Μηχανισμού Υποστήριξης Επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ (Θεματικός Στόχος 1 – Επενδυτική Προτεραιότητα 2) ως ανεξάρτητος μοχλός υποστήριξης της ΕΔΑ και της ΠΔΜ σε θέματα ΕΤΑΚ και RIS3.

Συνοπτική περιγραφή Δομής Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας – ΔΑΕ ΠΔΜ

Η προτεινόμενη Περιφερειακή Δομή καλούμενη και ως ΔΑΕ – Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας προβλέπεται για την σπονδυλωτή υποστήριξη όλων των επιχειρήσεων και κυρίως των ασχολούμενων με:

- ✓ Τοπικά Προϊόντα τροφίμων - ποτών (κρόκος, όσπρια, μήλα, πατάτες, κτηνοτροφικά, οίνος κλπ.)
- ✓ Διαχρονικά Προϊόντα της περιφέρειας (Μάρμαρα – Μέταλλο – Γούνα)
- ✓ Υπηρεσίες Τουρισμού – Πολιτισμού
- ✓ Περιβάλλον
- ✓ Ενέργεια / ΑΠΕ

όπου αναμένεται να πρωταγωνιστήσουν επιχειρηματικά και στο πλαίσιο των συνθηκών που αναμένεται να δημιουργήσει η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Αφορά σε αναμενόμενη συνεργασία με τα Εμποροβιοτεχνικά Επιμελητήρια των Περιφερειακών Ενοτήτων ως μέλη ενός ενεργού Εθνικού Δικτύου Επιχειρηματικότητας και ΕΤΑΚ (σχεδιασμός, συντονισμός, πληροφόρηση, προώθηση, υποστήριξη, μέτρηση και αποτίμηση των αποτελεσμάτων).

Η βασική ιδέα προέρχεται από την ανάπτυξη ενός σταθερού Περιφερειακού μηχανισμού προώθησης επιχειρηματικότητας και δράσεων ΕΤΑΚ, ο οποίος θα υποστηρίζεται κυρίως από τα 4 Επιμελητήρια των Περιφερειακών Ενοτήτων, την Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. - ANKO και τα 2 Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ και Πανεπιστήμιο) και δευτερευόντως από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κ.α. οικονομικούς εταίρους.

Η ΔΑΕ της ΠΔΜ θα λειτουργεί ως μία και μοναδική πύλη επιχειρηματικότητας, ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας στο περιφερειακό επίπεδο.

Η λειτουργία της θα στηρίζεται καταρχήν πάνω στα θετικά αποτελέσματα από τη λειτουργία όλων των προηγούμενων αντίστοιχων δομών παρελθόντων ετών π.χ. Enterprise Europe Network (EEN) και βέβαια ως διάδοχη κατάσταση, οφείλει να βελτιώσει κατακόρυφα τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις της περιοχής.

Στα στελέχη και τους συνεργάτες της θα περιλαμβάνονται αντίστοιχα στελέχη προερχόμενα από τα (2) περιφερειακά ακαδημαϊκά ιδρύματα, με στόχο να μην αναπτύξουν και αυτά όπως και άλλοι φορείς αντίστοιχες δομές μικρότερης εμβέλειες και δυναμικής ή περιορισμένου target group, αλλά να ενισχύσουν την συγκεκριμένη δομή να ισχυροποιηθεί σε περιφερειακό επίπεδο.

Προβλέπεται συνεργασία των παρακάτω φορέων για τη λειτουργία της ΔΑΕ:

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ANKO, Επιμελητήρια Περιφερειακών Ενοτήτων, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

7. Το Περιφερειακό Σύστημα για την Έρευνα, την Καινοτομία και την Τεχνολογική Ανάπτυξη

7.1 Δομή, Οργάνωση, Δικτύωση, Λειτουργία, Διοίκηση, Χρηματοδότηση – Το Σύστημα Διακυβέρνησης (ΣΔ) της Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η προτεινόμενη μεθοδολογία της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης απαιτεί την οργάνωση ενός καλούμενου ως Συστήματος Διακυβέρνησης που αποτελεί βασικό στοιχείο της, με τρόπο προσαρμοσμένο σε κάθε περιφέρεια διακριτά. Αυτό είναι λογικό καθώς υφίσταται διαφορετικές ταχύτητες, πρόθεση συμμετοχής και εν τέλει ικανότητες μεταξύ των περιφερειακών συμμετόχων, των στόχων κάθε περιφερειακής RIS3, των μέσων πολιτικής που προβλέπεται να εφαρμόζονται και τέλος του βαθμού ωριμότητας του εκάστοτε περιφερειακού συστήματος καινοτομίας.

Οι ενωσιακές οδηγίες ως προς τα προτεινόμενα συστήματα διακυβέρνησης κατά την περίοδο σύνταξης του παρόντος περιλαμβάνονται κυρίως στα ακόλουθα:

- κεφ. 5 του OECD, 2011 Del Castillo et al., 2012· Reek, 2013),
- προβλέψεις του Οδηγού Εφαρμογής (European Commission, 2012),
- συστάσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Reid *et al.*, 2012)

Ταυτόχρονα με βάση την αποτύπωση φέρουσα ικανότητα και δυναμική των συμμετόχων σε περιφερειακό επίπεδο προτείνεται το σχέδιο για το ΣΔ στην Δυτική Μακεδονία.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' και κυρίως Β' βαθμού (με την συνδρομή & των λοιπών ενδιαφερομένων φορέων) μπορεί να αναδειχθεί (αν και διαχρονικά ο ρόλος τους στα θέματα σύνδεσης με την επιχειρηματικότητα και την ΕΤΑΚ είναι σχετικά αδύναμος) ως ο κεντρικός πυλώνας με την συνεχή στήριξη της στο κύριο όργανο αρμόδιο για την Έξ. Εξειδίκευση της ΠΔΜ, σε κύριο παράγοντα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης μέσω των ιδιωτικών επενδύσεων που θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης και νέα εισοδήματα.

Γίνονται καταρχήν μερικές απαραίτητες και ταυτόχρονα σημαντικές διευκρινήσεις οι οποίες θεμελιώνουν το θεσμικό υπόβαθρο υποστήριξης της εφαρμογής της Έξυπνης Εξειδίκευσης:

- Η **Στρατηγική Περιφερειακή Ανάπτυξη** διαγράφει ένα «οδικό χάρτη» που πρέπει να ακολουθήσει η περιφέρεια σε βάθος χρόνου, υπό την αιγίδα της βασικής περιφερειακής δομής για την ΕΤΑΚ στην περιοχή, προκειμένου να πετύχει ένα υψηλότερο επίπεδο ευημερίας για τους κατοίκους της.
- Ο **Στρατηγικός Στόχος** ως σαφώς καθορισμένος, για να επιτευχθεί θα πρέπει να συνεργάζονται στενά όλοι οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς, όπως και για την υλοποίηση των επιμέρους πολιτικών που θα πρέπει να υλοποιηθούν.
- Το **Περιφερειακό Σχέδιο** περιλαμβάνει τις βασικές πολιτικές που θα πρέπει να ασκηθούν προκειμένου να επιτευχθεί ο Στρατηγικός Στόχος της περιφέρειας και να εξασφαλισθεί η βιώσιμη ανάπτυξή της. Το Στρατηγικό Σχέδιο δεν περιλαμβάνει μόνο οικονομικές πολιτικές, αλλά και άλλες που συνδέονται με το περιβάλλον, την ποιότητα ζωής κλπ.
- Το **Περιφερειακό Σχέδιο** περιλαμβάνει επίσης μια σειρά από επενδυτικές προτεραιότητες - προτάσεις που θα αξιολογηθούν και εν συνεχεία αξιοποιηθούν από τους δυνητικούς δικαιούχους,

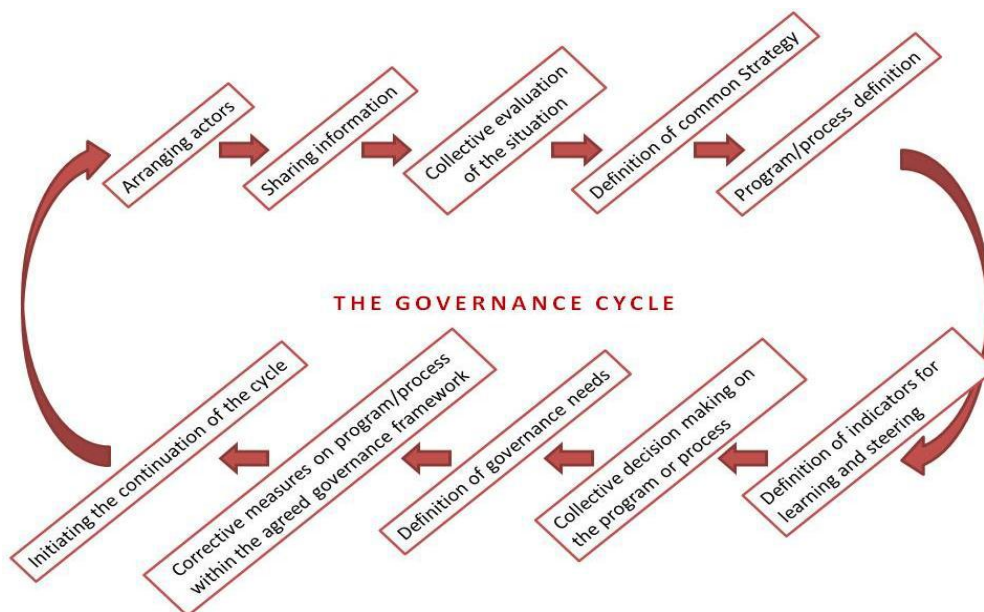
προκειμένου αυτοί να προχωρήσουν στην υλοποίηση επενδύσεων που θα αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας.

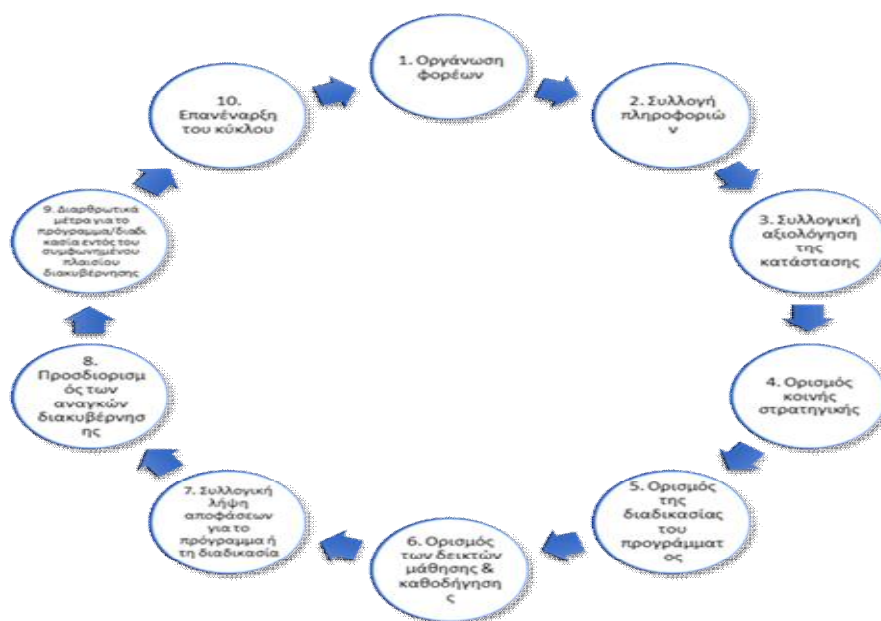
Η ανάλυση περιλαμβάνει το περίγραμμα των στόχων και των βασικών λειτουργιών του ΣΔ, δηλαδή πως πρέπει να λειτουργήσει το ΣΔ στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης στο επίπεδο δράσεων και τυπικών διαδικασιών.

Ακόλουθα, προτείνεται η δομή διακυβέρνησης που αξιοποιεί υφιστάμενες δομές κυρίως σχετικές με τις πολιτικές ανάπτυξης και την επιχειρηματικότητα και τέλος, καταγράφεται μία εκ των προτέρων αξιολόγηση της πρότασης της δομής διακυβέρνησης, με βάση τα σχετικά κριτήρια αξιολόγησης που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ο τρόπος λειτουργίας του Συστήματος Διακυβέρνησης

Για την εφαρμογή των στρατηγικών RIS3 η ΕΕ προτείνει τον κύκλο διακυβέρνησης στο πρότυπο του κύκλου του Deming (Σχεδιάσε – Ενήργησε - Έλεγξε - Δράσε) που αποτελεί παγκόσμια αποδεκτή πρακτική για την εφαρμογή αλλαγών με στόχο τη συνεχή βελτίωση. Το επόμενο διάγραμμα παρουσιάζει τον κύκλο αυτό στο πλαίσιο της RIS3 σύμφωνα με τον Reek, Governance Guide 2013. Οι Foray and Rainoldi στο κείμενο τους, Smart Specialisation programmes and implementation, May 2013 εκτιμούν πως ο κύκλος θα επαναληφθεί το λιγότερο 2 φορές στη διάρκεια της νέας περιόδου 2014-20, εκτός αν κάθε περιφερειακό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης προβλέπει περισσότερους των δύο κύκλων.

Σχήμα 7. 1: Προσαρμοσμένος κύκλος του Deming για το Σύστημα Διακυβέρνησης

Προτεινόμενη Δομή Διακυβέρνησης ΕΤΑΚ Δυτικής Μακεδονίας

Σε ότι αφορά στη δομή, οργάνωση, δικτύωση, λειτουργία, διοίκηση και χρηματοδότηση της Δομής Διακυβέρνησης προτείνεται ως βασικό συστατικό της, αυτό του **Περιφερειακού Επιστημονικού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΠΣΕΚ)**, όπως καθορίζεται και περιγράφεται στο νόμο 4310/2014 Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις.(ΦΕΚ Α' 258/8-12-2014), με διευρυμένη μορφή έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνει και εκπροσώπους της Διαχειριστικής Αρχής ΠΔΜ, καθώς επίσης και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών (κοινωνικές οργανώσεις και σύλλογοι σχετικοί με τους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης).

Ακολουθεί σχετικό σχήμα που αφορά στην προτεινόμενη διάρθρωση του Συστήματος Διακυβέρνησης της Δυτικής Μακεδονίας και περιγραφή της δομής & των οργάνων που την συνθέτουν:

Σχήμα 7. 2: Το σύστημα διακυβέρνησης έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας & Καινοτομίας (ΠΣΕΚ)

(9μελές)

- ✓ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ή ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΩΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ
- ✓ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ή ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ
- ✓ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ή ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΩΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΥ ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ
- ✓ 3 ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΤΟΥΣ
- ✓ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ
- ✓ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ
- ✓ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ / ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥΣ

Με απόφαση του Περιφερειάρχη, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, συγκροτείται το βασικό όργανο του Συστήματος Διακυβέρνησης, το **Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας και Καινοτομίας (ΠΣΕΚ)**, ως συμβουλευτικό όργανο για την υποστήριξη της περιφέρειας και της ΓΓΕΤ και για την υλοποίηση της ΕΣΕΤΑΚ και του Σχεδίου Δράσης σε περιφερειακό επίπεδο. **Η υποστήριξη παρέχεται με εισηγήσεις προς τον Περιφερειάρχη και τη ΓΓΕΤ** για την ενθάρρυνση και υποστήριξη της ανάπτυξης της ΕΤΑΚ στην περιφέρεια, τη δημιουργία περιφερειακών συσπειρώσεων ερευνητικών οργανισμών, τεχνολογικών φορέων, επιχειρήσεων, λοιπών φορέων και περιφερειακών Αρχών, για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, την ενθάρρυνση ανάπτυξης σχημάτων σύμπραξης του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και τη διαμόρφωση συνθηκών και προοπτικών επιτυχούς συμμετοχής οργανισμών των περιφερειών σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά έργα.

Το ΠΣΕΚ θα αντιπροσωπεύει την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε θέματα έρευνας, νέων τεχνολογιών και καινοτομίας (ΕΤΑΚ), θα επεξεργάζεται θέματα που σχετίζονται με την προώθηση των ΕΤΑΚ και της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας και θα προτείνει δράσεις που δύνανται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΣΕΣ 2014-2020 ή άλλων προγραμμάτων. Όλα τα μέλη του Συμβουλίου (εκτός των καθηγητών/ερευνητών) θα πρέπει κατά προτίμηση, να είναι κάτοχοι, αθροιστικά, διπλώματος μεταπτυχιακών σπουδών και εμπειρίας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνητικών/αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Κύριος στόχος της λειτουργίας του Συμβουλίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η συμβολή στη σύνταξη και στην εφαρμογή του Σχεδίου Στρατηγικής της Περιφέρειας για την Έξυπνη Εξειδίκευση μέσα από τη δημιουργία δικτύου συνεργασίας των φορέων και των επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Επίσης, μεταξύ άλλων, το ΠΣΕΚ:

- Εκπροσωπεί την περιφερειακή RIS3 προς άλλες περιφερειακές, εθνικές ή ευρωπαϊκές αρχές (όμορες ή γειτονικές περιφέρειες, Υπουργεία, Ευρωπαϊκή Επιτροπή),
- Η διάρκεια της θητείας των μελών του Συμβουλίου Καινοτομίας είναι τετραετής και αυτό θα αναφέρεται και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του,
- Λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν.4310/2014
- Έχει τη δυνατότητα να συγκροτεί ad hoc Θεματικές Ομάδες Εργασίας (ΘΟΕ) ή/και ενδεχόμενα Ομάδες/Δομές Επιχειρηματικής Δράσης (ΔΕΔ) που δημιουργούνται κατά περίπτωση και για συγκεκριμένο σκοπό, με στόχο την επεξεργασία και εισήγηση επί ειδικών θεμάτων, με βάση τις προτεραιότητες και τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Οι Δομές Επιχειρηματικής Δράσης (ΔΕΔ) συνιστούν εργαλεία της RIS3 προερχόμενες από τις πρωτοβουλίες της επιχειρηματικής κοινότητας. Αυτο-οργανώνονται με βάση το κοινό ενδιαφέρον για ανάπτυξη ή εφαρμογή δράσεων ΕΤΑΚ, αποφασίζουν τον τρόπο λειτουργίας και συντονισμού, επιλέγουν τους στόχους κ.α.. Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι ΔΕΔ, απαιτούν το πλέον απλό και δόκιμο πλαίσιο σύστασης – διάλυσης & λειτουργίας και τη χρήση αντιστοίχων απλών μεθόδων χρηματοδότησης (πχ κουπόνια καινοτομίας).
- Παρακολουθεί και αξιολογεί συστηματικά την πορεία των δράσεων της RIS3, & εξασφαλίζει πολιτική και θεσμική υποστήριξη προς τις κατώτερες βαθμίδες του συστήματος διακυβέρνησης,
- Υποστηρίζεται τεχνικά από την ΕΥΔΕΠ/ΠΑΜ και την αρμόδια ομάδα σχετική με την εφαρμογή του σχεδίου RIS3 και επικουρικά από Υπηρεσίες Συμβούλων, όπου απαιτείται.

Οι θεματικοί τομείς δράσης του Συμβουλίου Καινοτομίας είναι οι αντίστοιχοι του νέου ΠΕΠ για την περίοδο 2014-2020.

Το ΠΣΕΚ μέσα από το προγραμματικό περιβάλλον της νέας περιόδου, καλείται να υποστηρίξει μέσω των εισηγήσεων του και να συνδράμει την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, στην κατεύθυνση αξιοποίησης των χρηματοδοτικών πόρων και των ευκαιριών της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, με το βέλτιστο δυνατό τρόπο και με την υψηλότερη δυνατή προστιθέμενη αξία, προς όφελος των πολιτών της Δυτικής Μακεδονίας.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο των εισηγήσεων του Συμβουλίου αφορά:

1. Στη δικτύωση των περιφερειακών συντελεστών που ασχολούνται με την ΕΤΑΚ, όπως ιδίως, δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί, τεχνολογικοί φορείς, επιχειρήσεις και λοιποί φορείς, καθώς και σε προτάσεις ένταξης και διασύνδεσης των συντελεστών και ερευνητικών οργανισμών στις περιφερειακές οικονομίες.
2. Στην από κοινού ανάλυση των στρατηγικών για την ανάπτυξη της ΕΤΑΚ στην περιφέρεια, των περιφερειακών συσπειρώσεων και των κατάλληλων εργαλείων επίτευξης των ανωτέρω στόχων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

3. Στη διεύρυνση της πρόσβασης των δικαιούχων σε πηγές χρηματοδότησης, καθώς και της ένταξης και διασύνδεσης των ερευνητικών οργανισμών στις περιφερειακές οικονομίες.
4. Στην πλήρη αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού της περιφέρειας μέσω της ενίσχυσης της υφιστάμενης ή αναδυόμενης αριστείας και της ενίσχυσης της συμμετοχής ερευνητών από την περιφέρεια σε δραστηριότητες έρευνας σε εθνικό, ενωσιακό ή διεθνές επίπεδο, με μέτρα, όπως ιδίως:
  - a. Η υποστήριξη διαπεριφερειακών αμφίδρομων αποσπάσεων ερευνητικού προσωπικού μεταξύ επιλεγμένων εταίρων οργανισμών.
  - b. Η υποστήριξη δημόσιων ερευνητικών οργανισμών υφιστάμενης ή αναδυόμενης αριστείας για την πρόσληψη πεπειραμένων ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των διευθυντικών στελεχών, που προέρχονται και από άλλες χώρες.
  - c. Η υποστήριξη δημόσιων ερευνητικών οργανισμών για την απόκτηση κατάλληλου ερευνητικού εξοπλισμού και την ανάπτυξη υλικού περιβάλλοντος που τους επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση του διαθέσιμου ερευνητικού δυναμικού.
  - d. Η παροχή ενισχύσεων για ερευνητικές υποδομές στις οποίες εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε διαφανή βάση που δεν εισάγει διακρίσεις.
  - e. Η στήριξη για τη διοργάνωση συναντήσεων εργασίας (workshops) και συνεδρίων για τη διευκόλυνση της μεταφοράς γνώσεων ή την ανάπτυξη δραστηριοτήτων προβολής και δημοσιοποίησης, καθώς και η ανάληψη πρωτοβουλιών διασποράς και μεταφοράς ερευνητικών αποτελεσμάτων στον παραγωγικό τομέα της χώρας, σε άλλες χώρες και σε διεθνείς αγορές.
  - f. Ο προσδιορισμός των αναγκών και δυνατοτήτων ενίσχυσης της ερευνητικής ικανότητας των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών που υπάρχουν ή δημιουργούνται στην περιφέρεια και οι οποίες μπορούν να χρηματοδοτούνται.

Προς το ΠΣΕΚ παρέχεται συνεχής Τεχνική Στήριξη με κύρια αντικείμενα της (μέσω της ΕΔΑ/ΠΕΠ ή συμβούλων) αποτελούν:

- Η παροχή στοιχείων με βάση το σύστημα στοχοθεσίας που θα εφαρμοστεί ώστε να υποστηρίζεται η διαδικασία των εισηγήσεων του και να ενημερώνονται όλοι ενδιαφερόμενοι και συμμετοχοί,
- Πληροφορίες που προκύπτουν από την παρακολούθηση, το συντονισμό των δραστηριοτήτων διακυβέρνησης και την αξιολόγηση της πορείας του Σχεδίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης,
- Η δικτύωση με άλλες περιφέρειες και την ΓΓΕΤ για θέματα ΕΤΑΚ,
- Πληροφορίες ως προς τον συντονισμό της επικοινωνίας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής RIS3 και της διάχυση των αποτελεσμάτων σχετικών με την έξυπνη εξειδίκευση συμμετόχων του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας στο σύνολο της Δυτικής Μακεδονίας,

Η συγκρότηση του ΠΣΕΚ ακολουθεί τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 10 του Ν. 4310/2014 «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις»

Η γραμματειακή και διοικητική στήριξη της λειτουργίας του ΠΣΕΚ παρέχεται την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στις συνεδριάσεις του ΠΣΕΚ με μέριμνα του Προέδρου θα καλούνται να συμμετέχουν και οι αντίστοιχοι εκπρόσωποι των κοινωνικών / συλλογικών φορέων της Περιφέρειας χωρίς δικαίωμα ψήφου για τα θέματα ευθύνης τους.

Το ΠΣΕΚ με την Τεχνική Στήριξη του καλύπτουν πλήρως τις απαιτήσεις της **τετραπλής έλικας** (επιχειρήσεις, έρευνα, αυτοδιοίκηση, κοινωνία των πολιτών). Θα πρέπει όμως σαφέστατα, το κάθε επίπεδο διακυβέρνησης να υποστηρίζεται από κατάλληλα όργανα ή μέσα ανάλογα με ελλείψεις ή ανάγκες τους. **Τονίζεται ιδιαίτερα η προσπάθεια που πρέπει να καταβληθεί ώστε η δομή διακυβέρνησης να περιλαμβάνει εκπροσώπους επιχειρήσεων που έχουν ήδη συμμετάσχει είτε μία διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης είτε σε άλλες παραμέτρους της έξυπνης εξειδίκευσης και έχουν προγραμματίσει στόχους και τομείς στους οποίους ενδιαφέρονται να επενδύσουν τη νέα προγραμματική περίοδο. Επίσης οι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης να πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος 4310/2014.**

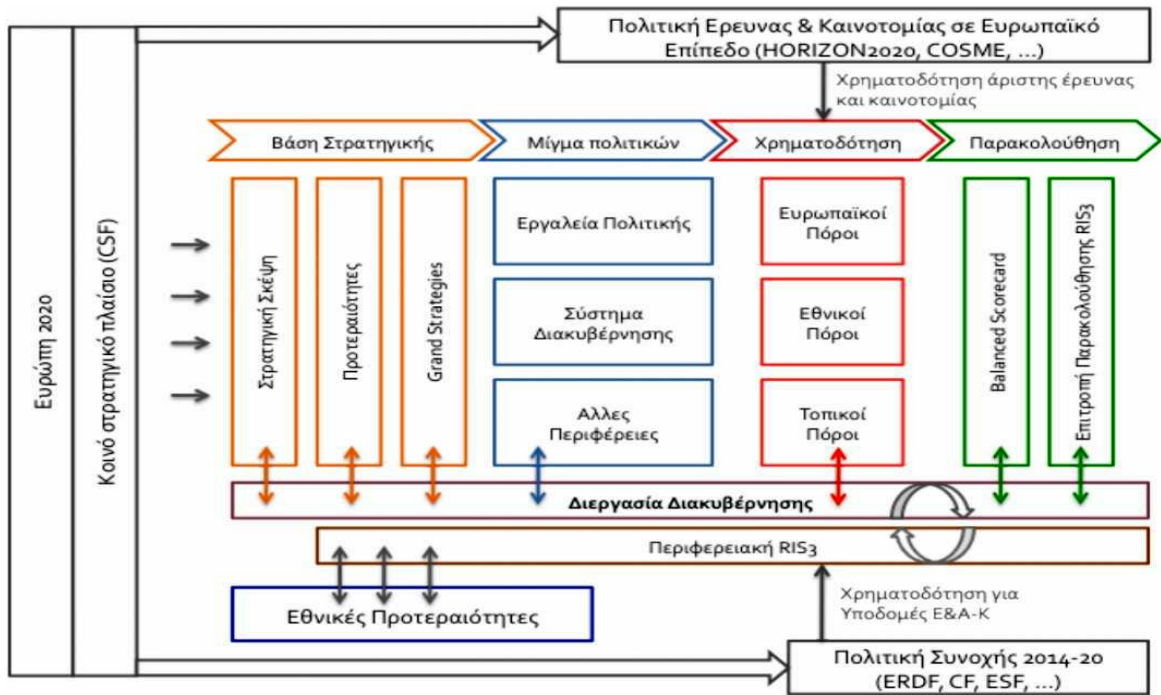
Είναι σαφές εξαρχής το θέμα συντονισμού και σημειακής ευθυγράμμισης σε επίπεδο στρατηγικής και επιλογών με τις εθνικές κατευθύνσεις. Η έξυπνη εξειδίκευση εστιάζει στην κεντρική φιλοσοφία των εθνικών προτεραιοτήτων στον τομέα ΕΤΑΚ, ενημερώνει συστηματικά τους αρμόδιους φορείς (κυρίως την ΓΓΕΤ) για τις περιφερειακές προτεραιότητες και πρακτικές.

Πολλά προβλήματα στις πολιτικές ΕΤΑΚ σχετίζονται με θέματα συντονισμού μεταξύ υπουργείων σε κεντρικό επίπεδο και επίσης ως προς την σύνδεση με τις περιφερειακές αρχές. Ο ΟΟΣΑ στην μελέτη του 2011 αναφέρει επτά κύριες κατηγορίες σχετικών προβλημάτων:

- επάρκεια χρηματικών πόρων στο περιφερειακό επίπεδο
- διοικητικά όρια – που δεν ανταποκρίνονται στα πραγματικά γεωγραφικά όρια στα οποία λειτουργεί μία οικονομική δραστηριότητα,
- διοικητική ικανότητα,
- ακριβής και ποσοτικοποιημένη στοχοθεσία σε περιφερειακό επίπεδο,
- πλαίσιο πολιτικής – σε σχέση με τη συμπληρωματικότητα που απαιτούν οι διατομεακές πολιτικές,
- ασαφείς ή αποσπασματικές πληροφορίες και στοιχεία
- ιδιαιτερότητα της φύσης των πολιτικών ΕΤΑΚ μη «ορατά» στο ευρύ κοινό και στο επίπεδο των πολιτικών 'παικτών'

Προτεινόμενοι τρόποι για ν' αντιμετωπιστούν τα προαναφερθέντα προβλήματα συντονισμού είναι (ΟΟΣΑ, 2011) ο συστηματικός διάλογος, η διαβούλευση, η αξιοποίηση κατάλληλων δομών, η χρηματοδότηση έργων σε περιφερειακό επίπεδο και τέλος η θεσμοθέτηση χωρικών αρμοδιοτήτων σε στελέχη της κεντρικής διοίκησης.

Ακολουθεί εποπτικό σχήμα – διάγραμμα σχετικά με τη διεργασία διακυβέρνησης της RIS3.

Σχήμα 7. 3: Η διεργασία διακυβέρνησης στο πλαίσιο της RIS3.

Πηγή: Del Castillo et al (2012) – Προσαρμογή στα ελληνικά.

Το προηγούμενο σχήμα αναδεικνύει την κεντρική θέση της διεργασίας διακυβέρνησης στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή μίας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.

Σύστημα Διακυβέρνησης – Οι συμμετοχοί και ο ρόλος τους

Πίνακας 7. 1: Οι συμμετοχοί (δομές, φορείς, επιχειρήσεις) και η συμβολή τους στο σύστημα διακυβέρνησης

Όνομα	Στοιχείο	Δυνητική Συμβολή στο Σύστημα Διακυβέρνησης
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	Έρευνα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασικό εργαλείο γνώσεων προς τις τεχνολογίες ✓ Σύνδεσμος με τις επιχειρηματικές ανακαλύψεις ✓ Ανάπτυξη επιχειρηματικών λύσεων και εφαρμογών
ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας		
Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας - ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας		
ΙΔΕΠ	Έρευνα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασικό εργαλείο γνώσεων προς τις τεχνολογίες σχετικές με την ενέργεια
Αναπτυξιακές Εταιρείες	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εταίροι στο υποστηρικτικό επίπεδο σχεδιασμού της διαδικασίας και ενεργά μέλη των επιθυμητών δικτύων
Εμπορο-βιοτεχνικά Επιμελητήρια Περιφερειακών Ενοτήτων (ΕΒΕ.ΠΕ)	Οικονομικοί Εταίροι	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εταίροι στο υποστηρικτικό επίπεδο σχεδιασμού της διαδικασίας και ενεργά μέλη των επιθυμητών δικτύων ✓ Διαμεσολαβητές μεταξύ έρευνας και επιχειρηματικής κοινότητας
Επιστημονικά Επιμελητήρια		
ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε.	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασικό εργαλείο γνώσεων προς τις τεχνολογίες σχετικές με την αξιοποίηση απορριμμάτων
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Στρατηγικός εταίρος σχεδιασμού, προγραμματισμού, διαχείρισης και αξιολόγησης
Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνδεσμος με παρεμφερείς δράσεις ευρωπαϊκών διακρατικών συνεργασιών
Περιφερειακή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Εταίρος προγραμματισμού
ΚΕΠΕ	Έρευνα	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασικό εργαλείο γνώσεων προς τις τεχνολογίες σχετικές με την διαχείριση περιβαλλοντικών παραμέτρων
ΔΕΗ ΑΕ		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βασικό εργαλείο γνώσεων προς τις τεχνολογίες σχετικές με την ενέργεια
Περιφερειακό Συμβούλιο Έρευνας Καινοτομίας	Αυτοδιοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Στρατηγικός εταίρος επιστημονικής υποστήριξης

Επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνεχής προσαρμογή του ΣΔ στην προσπάθεια παροχής κινήτρων για εμπλοκή σε όλα τα δυνατά επίπεδα ✓ Οικονομικά αποτελέσματα και θέσεις απασχόλησης
--------------	---

Στην παρούσα ενότητα περιλαμβάνονται επίσης οι εκτιμήσεις για την δικτύωση με την βασική δομή υποστήριξης ΕΤΑΚ, ως προς την δυνητική εμπλοκή - συμμετοχή των βασικών υφιστάμενων περιφερειακών δομών - θεσμικών φορέων στη διαδικασία της εφαρμογής των στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης:

Πίνακας 7. 2: Δικτύωση Περιφερειακών δομών και φορέων

Όνομα	Είδος Φορέα/Ρόλος	Δυνητική Εμπλοκή – Συμμετοχή σε Επενδυτικές Προτεραιότητες - Δράσεις	Περιγραφή Δραστηριοτήτων που Μπορούν να Αξιοποιηθούν Σχετικά και Σύνδεση με Επενδυτικές Προτεραιότητες – Δράσεις
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	Πανεπιστήμιο/ Διάφορες δομές για Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολλαπλά δυνητική συμμετοχή ✓ Κρίσιμος παράγοντας το κτιριολογικό πρόβλημα και τα απαραίτητα σχετικά με ΕΤΑΚ εργαστήρια 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	Τεχνολογικό Ίδρυμα/ Διάφορες δομές για Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολλαπλά δυνητική συμμετοχή 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας - ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	Ερευνητικό Κέντρο/R&D	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολλαπλά δυνητική συμμετοχή ✓ Ευελιξία στην ταχύτητα υλοποίησης δράσεων ΕΤΑΚ λόγω νομικής μορφής 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
ΙΔΕΠ	Ερευνητικό Ινστιτούτο/Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή σε δράσεις σχετικές με την ενέργεια 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
Αναπτυξιακές Εταιρείες	1. ΑΝ.ΚΟ. Α.Ε. 2. ΑΝ.ΓΡΕ. Α.Ε. 3. ΑΝ.ΚΑΣ. Α.Ε. 4. ΑΝ.ΦΛΩ. Α.Ε./ Υποστήριξη, Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή ως πολλαπλασιαστές ενημέρωσης και προώθησης για δράσεις στον επιχειρηματικό κόσμο 	Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
Εμπορο-βιοτεχνικά Επιμελητήρια Περιφερειακών Ενοτήτων (ΕΒΕ.ΠΕ)	1. ΕΒΕ Κοζάνης 2. Επ. Γρεβενών 3. ΕΒΕ Καστοριάς 4. ΕΒΕ Φλώρινας/ Υποστήριξη	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή ως πολλαπλασιαστές ενημέρωσης και προώθησης για δράσεις στον επιχειρηματικό κόσμο ✓ Δυνητική συμμετοχή σε δράσεις ΕΤΑΚ ή σε επιχ. υπερδομές - υποδομές 	Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
Επιστημονικά Επιμελητήρια	1. ΤΕΕ ΠΔΜ 2. Οικονομικό Επιμελητήριο ΠΔΜ 3. Γεωτεχνικό Επιμελητήριο ΠΔΜ/ Υποστήριξη - Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή ως πολλαπλασιαστές ενημέρωσης και προώθησης για δράσεις στον επιστημονικό κόσμο 	Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε.	Εταιρεία ειδικού σκοπού/Ε&Α	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή σε δράσεις σχετικές με την αξιοποίηση απορριμμάτων 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων

Όνομα	Είδος Φορέα/Ρόλος	Δυνητική Εμπλοκή – Συμμετοχή σε Επενδυτικές Προτεραιότητες - Δράσεις	Περιγραφή Δραστηριοτήτων που Μπορούν να Αξιοποιηθούν Σχετικά και Σύνδεση με Επενδυτικές Προτεραιότητες – Δράσεις
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας	Υπηρεσία Διαχείρισης/ Υποστήριξη - Χρηματοδοτικός Οργανισμός	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συντονισμός και διαχείριση δράσεων ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο ✓ Σύνδεσμος όλων των περιφερειακών φορέων και της ΓΓΕΤ ✓ Χρηματοδότηση δράσεων ΕΤΑΚ 	Στρατηγικός Σχεδιασμός και Χρηματοδότηση δράσεων
Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας	Αναπτυξιακός Φορέας/ Υποστήριξη – Χρηματοδοτικός Οργανισμός	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαχείριση και χρηματοδότηση διακρατικών δράσεων ΕΤΑΚ 	Στρατηγικός Σχεδιασμός και Χρηματοδότηση δράσεων
Περιφερειακή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού	Αναπτυξιακός Φορέας/Χρηματοδοτικός Οργανισμός	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαχείριση και χρηματοδότηση διακρατικών δράσεων ΕΤΑΚ ✓ Σύνδεσμος φορέων αναπτυξιακού σχεδιασμού 	Στρατηγικός Σχεδιασμός και Χρηματοδότηση δράσεων
ΚΕΠΕ	Ερευνητικό Κέντρο/R&D	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή σε δράσεις σχετικές με το περιβάλλον και τις δραστηριότητες της ΔΕΗ 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή στη διαχείριση δράσεων – Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
ΔΕΗ ΑΕ	Ιδιωτική Εταιρεία/E&A	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Δυνητική συμμετοχή σε δράσεις σχετικές με το περιβάλλον και την ενέργεια 	Έρευνα – Εκπόνηση μελετών και ερευνών πεδίου - Συμμετοχή σε εταιρικά σχήματα δομών υλοποίησης σχεδίων
Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας Καινοτομίας	Όργανο Επιστημονικής Υποστήριξης	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επικουρική υποστήριξη σε επιστημονικά θέματα προς την Περιφέρεια 	Επιστημονική υποστήριξη σε ΕΤΑΚ

Κάθε δυνητικά εμπλεκόμενος φορέας ή όργανο εκτιμάται από την ομάδα έργου πως μπορεί να καταταγεί σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα, σε φορέα προτεραιότητας ως προς την κρισιμότητα – βαρύτητα συμμετοχής Α,Β βαθμού, σε ότι αφορά είτε στον σχεδιασμό είτε στην γενικότερη υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ.

Πίνακας 7. 3: Ταξινόμηση Φορέων ως προς την Προτεραιότητα Δράσεων ΕΤΑΚ

Όνομα	Σχεδιασμός Δράσεων ΕΤΑΚ		Υλοποίηση Δράσεων ΕΤΑΚ	
	Φορέας Προτεραιότητας Α' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Β' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Α' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Β' Βαθμού
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας		✓	✓	
ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας		✓	✓	
Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας - ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας		✓	✓	
ΙΔΕΠ		✓		✓
Αναπτυξιακές Εταιρείες		✓		✓

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Όνομα	Σχεδιασμός Δράσεων ΕΤΑΚ		Υλοποίηση Δράσεων ΕΤΑΚ	
	Φορέας Προτεραιότητας Α' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Β' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Α' Βαθμού	Φορέας Προτεραιότητας Β' Βαθμού
Εμπορο-βιοτεχνικά Επιμελητήρια Περιφερειακών Ενοτήτων (ΕΒΕ.ΠΕ)		√		√
Επιστημονικά Επιμελητήρια		√		√
ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε.		√	√	
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας	√			
Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας		√		
Περιφερειακή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΜ	√			
ΚΕΠΕ		√	√	
ΔΕΗ ΑΕ		√	√	
Περιφερειακό Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας Καινοτομίας	√			

Σύστημα Διακυβέρνησης – Εκ των προτέρων Αξιολόγηση

Στον επόμενο πίνακα συμμόρφωσης αποτυπώνονται τα κριτήρια αξιολόγησης που περιλαμβάνει ο Οδηγός Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το Σύστημα Διακυβέρνησης της RIS3 στην ΠΔΜ.

Πίνακας 7. 4: Πίνακας εκ των προτέρων Αξιολόγησης Συστήματος Διακυβέρνησης

Κριτήριο Αξιολόγησης Συστήματος Διακυβέρνησης	Αναφορά κάλυψης από το παρόν Σχέδιο	
Δομή Διακυβέρνησης	Ναι	Αναγνώριση όλων των συμμετόχων και ορισμός καθηκόντων, ρόλων και αρμοδιοτήτων
Ευρεία συμμετοχή (εταίρων, συμμετόχων κα.)	Ναι	Αλληλεπίδραση, εφαρμογή των αρχών της συλλογικής ηγεσίας με συναινετικές διαδικασίες με εμπλοκή όλων των μελών της τετραπλής έλικας
Διαχείριση & Επικοινωνία	Ναι	Διαφανής διαδικασία λήψης αποφάσεων & συνεχής διάλογος με τους συμμετόχους / Ψηφιακές διαδικασίες διακυβέρνησης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στα κείμενα που προηγήθηκαν έχουν ενσωματωθεί οι σχετικές προβλέψεις και εκτιμήσεις σε εφαρμογή του συστήματος στρατηγικής διοίκησης όπως προτείνεται βιβλιογραφικά από την μεθοδολογία balanced scorecard (περιλαμβάνεται και η ενότητα του σχεδιασμού δράσεων). Με τον τρόπο αυτό, καλύπτεται πλήρως η απαίτηση για εμπλοκή των συμμετόχων και την ανάθεση στόχων της RIS3 σε αυτούς.

Το θέμα της ευρείας συμμετοχής (εταίρων, συμμετόχων, κοινού κλπ.) αντιμετωπίζεται στο επίπεδο της διοίκησης αλλά και στη πρόβλεψη λειτουργίας των τμημάτων του συστήματος διακυβέρνησης: Έχουν προδιαγραφεί οι υποχρεώσεις ευρείας συμμετοχής στο έργο των θεματικών ομάδων εργασίας και ενημερώνουν ταυτόχρονα ως προς τις διαδικασίες υλοποίησης της στρατηγικής.

Τέλος προτείνεται ένα ιδιαίτερα απλοϊκό μοντέλο ρεαλιστικής ενσωμάτωσης των πρωτοβουλιών της επιχειρηματικής κοινότητας μέσω των Δομών Επιχειρηματικής Δράσης (ΔΕΔ).

Σε ότι αφορά τέλος την επικοινωνία, την ευαισθητοποίηση και κυρίως την διαφάνεια, η ενημέρωση στους κατάλληλους χρόνους αποτελεί αντικείμενο μηχανισμό των αποφάσεων του ΠΣΚ και της Τεχνικής Στήριξης.

7.2 Βασικά Στάδια διαδικασίας προετοιμασίας και συμμετοχής των εταίρων στο σχεδιασμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων της Εθνικής και Περιφερειακής Αναπτυξιακής Στρατηγικής

- Στο πλαίσιο της 1ης Εγκυκλίου (Μάιος 2012), η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας απέστειλε (26/10/2012) το 1ο Σχέδιο της σχετικά με την Νέα Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020.
- Στο πλαίσιο της 2ης Εγκυκλίου (Απρίλιος 2013), διοργανώθηκε το 1ο Αναπτυξιακό Συνέδριο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την Νέα Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020.
  - Στις 15/4/2013 πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας για την παρουσίαση της "Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης" (Smart Specialisation - RIS3 strategies) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Σκοπός της συνάντησης ήταν η παρουσίαση της μελέτης για την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης που εκπονήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η παρουσίαση των εθνικών και περιφερειακών κατευθύνσεων και η ανταλλαγή απόψεων με τους εμπλεκόμενους φορείς και τον επιχειρηματικό χώρο.
  - Στις 16/4/2013 πραγματοποιήθηκε το 1ο Αναπτυξιακό Συνέδριο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τον Αναπτυξιακό Προγραμματισμό της 5ης Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020. Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν οι Γενικές Κατευθύνσεις της Εθνικής και της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Στρατηγικής Δυτικής Μακεδονίας, οι απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναπτυξιακή στρατηγική στη νέα προγραμματική περίοδο, οι τομεακές πολιτικές για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καθώς επίσης και τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της Συνάντησης Εργασίας της 15ης Απριλίου 2013 για την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Δυτικής Μακεδονίας στη νέα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.
  - Στο πλαίσιο του 1ου Αναπτυξιακού Συνεδρίου στην Πτολεμαΐδα ζητήθηκε και με επίσημη επιστολή της ΔΙΑΠ της ΠΔΜ από όλους τους φορείς, κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους η διάθεση προσώπων ανά θεματικό τομέα, που εν συνεχεία στελέχωσαν τις Θεματικές Ομάδες Σχεδιασμού (ΘΟΣ) με την επιμέλεια της ΔΙΑΠ ΠΔΜ.
  - Στις 23/8/2013, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 75424/1521 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας έγινε η συγκρότηση των Θεματικών Ομάδων για τον σχεδιασμό της επόμενης Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020. Οι ΘΟΣ στο σύνολό τους έχουν 225 μέλη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Στις 5/9/2013 σε ειδική συνάντηση εργασίας στην οποία συμμετείχαν η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ), η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, ο Σύμβουλος τεχνικής Υποστήριξης της ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ και οι Συντονιστές των ΘΟΣ, παρουσιάστηκαν, αναλυτικά, η μεθοδολογία και τα βήματα της προετοιμασίας των κειμένων εργασίας ανά θεματικό τομέα και δόθηκαν διευκρινήσεις και κατευθύνσεις:
  - Παρουσίαση ιστορικού και δεδομένων παρούσας κατάστασης πορείας σχεδιασμού, διαδικασιών και διαβούλευσης
  - Αναφορά σε κρίσιμα άμεσα προγραμματικά ορόσημα
  - Ολοκλήρωση κειμένου σύμφωνα με 2η Εγκύκλιο σε άμεση σχέση με την παραγωγή κειμένων από τις θεματικές ομάδες σχεδιασμού (δόθηκαν οι κατευθύνσεις στην σύσκεψη που ακολούθησε)
  - Κρίθηκε κρίσιμη η μη ύπαρξη αρχιτεκτονικής και Π/Υ για την ΠΔΜ καθώς επηρεάζει το σύνολο των δράσεων διαβούλευσης και προετοιμασίας επί των θεματικών στόχων
  - Διεξοδική συζήτηση και αποφάσεις επί του προτεινόμενου Προγράμματος Άμεσων Ενεργειών που κατέθεσε ο ΣΤΥ
  - Στάλθηκε συμπληρωματικό προγραμματικό υλικό (On going αξιολόγηση ΠΕΠ 2007-2013, προτάσεις 2ης εγκ. από μέλη ΟΣΠ, υλικό ΠΚΜ, Ερωτηματολόγιο για τομεακό Μεταφορών κ.α.)
- Οι Θεματικές Ομάδες Σχεδιασμού (ΘΟΣ) παρέλαβαν, ταξινομημένα και επιλεγμένα ανά τομέα παρέμβασης, κείμενα αναφοράς – εργασίας (επίπεδο ΕΕ, χώρας, περιφέρειας όπως και όλο το υλικό εργασίας που έχει επισήμως προετοιμαστεί από την ΕΔΑ της ΠΔΜ και την ΟΣΠ)
- Κατά το διάστημα Σεπτέμβριος – Οκτώβριος ακολούθησαν κυλιόμενες συνεδριάσεις των Θεματικών Ομάδων Σχεδιασμού (ΘΟΣ):
  - Παρουσίαση προόδου έργου ΣΤΥ
    - Αξιοποίηση Υλικού Αναφοράς αποτύπωσης παρούσας κατάστασης και επικαιροποίηση στατιστικών στοιχείων με έρευνες διαδικτύου
    - Συνεργασία όλων για την αναζήτηση επικαιροποιημένων στοιχείων αγροτικού τομέα από τις υπηρεσίες της ΠΔΜ
    - (Ηλεκτρονική) Παράδοση 1ου draft παραδοτέου κειμένου 2ης Εγκυκλίου
    - Συνεχής εμπλουτισμός κειμένου εργασίας 2ας Εγκυκλίου
    - Συνεχής εμπλουτισμός κειμένων αναφοράς
  - Συντονισμός – Πορεία εργασιών ΘΟΣ
    - Συνεχής υποστήριξη με προγραμματικό υλικό
    - Συγκέντρωση υλικού εργασίας, πρακτικών, προτάσεων
    - Τελικό παραδοτέο ανά ΘΟΣ
    - ΘΟΣ σε αδράνεια ή αποσπασματική δράση: νέα παρέμβαση μέσω ΔΙΑΠ ΠΔΜ
  - 1η διερευνητική συζήτηση επί στρατηγικής, δυνητικών μεταφερόμενων έργων, δράσεις ΕΚΤ, χωρική διάσταση προγράμματος κλπ.
- Το 1ο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, οι Θεματικές Ομάδες Σχεδιασμού (ΘΟΣ) παρέδωσαν κείμενα ανά θεματικό τομέα αναφοράς τους.
- Όλο το παραδοτέο υλικό αξιοποιήθηκε για την σύνταξη του σχεδίου πρότασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη Διαμόρφωση των Κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής από την ΕΔΑ σε συνεργασία με την ΔΙΑΠ και τον Τεχνικό Σύμβουλο για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 και έλαβε την τελική έγκριση της ΟΣΠ. Στη συνέχεια έγινε ανάρτηση στην ιστοσελίδα της ΕΔΑ για ανοικτή διαβούλευση – τοποθέτηση εκ νέου των φορέων, κοινωνικών εταίρων, πολιτών κλπ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Ακολούθησαν δύο τεχνικές συσκέψεις ΟΣΠ – ΘΟΣ - ΣΤΥ (10/1/2014 και 13/1/2014):
  - Εισαγωγή για τους στόχους του Εθνικού ΣΕΣ 2014-2020 (και του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας) σε συμφωνία με αυτούς της «Ευρώπης 2020» (νέες απαιτήσεις, δείκτες κλπ.)
  - Συνοπτική παρουσίαση Σχεδίου ΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 και αναφορά στους προϋπολογισμούς των επί μέρους Ταμείων για την Δ. Μακεδονία.
  - Παρότρυνση σε ΘΟΣ για έμφαση σε:
    - Καινοτομία – έξυπνη εξειδίκευση
    - Συμφωνία με αιρεσιμότητες
    - Χωρική ανάπτυξη (ολοκληρωμένες παρεμβάσεις)
    - Εμπροσθοβαρές πρόγραμμα δράσεων
  - Παρουσίαση ενδεικτικών δράσεων ανά Θεματικό Στόχο από Συντονιστές ΘΟΣ.
- Συνέχεια των διαδικασιών διαβούλευσης εντός των ΘΟΣ και μεταξύ ΘΟΣ – ΟΣΠ - Τεχν. Συμβούλου ώστε, με βάση και τις κατευθύνσεις της Γ' Εγκυκλίου, να ιεραρχηθούν οι επενδυτικές δράσεις ανά Θεματικό Στόχο.
- Όλες οι ΘΟΣ κατέθεσαν ενδεικτικές δράσεις, εκ των οποίων όσες ήταν στη λογική και τις κατευθύνσεις της εθνικής και περιφερειακής αναπτυξιακής στρατηγικής ενσωματώθηκαν στο σχέδιο πρότασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Ειδικά για την παράλληλη διαβούλευση σχετικά με την στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης αναφέρονται τα εξής για το τελευταίο της στάδιο την περίοδο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου – Μαρτίου 2014:

A. Υλοποιήθηκε Τεχνική Συνάντηση στις 17/1/2014 σε συνεργασία της ΠΔΜ με την ΓΓΕΤ και την ΕΥΣΣΑΑΠ και στην οποία συμμετείχαν το σύνολο των φορέων που συμμετέχουν στις Θεματικές Ομάδες Σχεδιασμού και εκπρόσωποι επιχειρήσεων

B. Με απόφαση της ΕΔΑ ΠΕΠ της ΠΔΜ υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με τα Επιμελητήρια των 4 Περιφερειακών Ενοτήτων, Χωρικές Τεχνικές Συσκέψεις για το Σχεδιασμό Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 σε Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα και Κοζάνη σε κυλιόμενες ημερομηνίες εντός του Φεβρουαρίου 2014.

- Με τις επιτόπιες αυτές συσκέψεις και με την καταγραφή των πρακτικών και αποτελεσμάτων τους ως εισερχόμενα στο Σχέδιο της Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΜ ολοκληρώθηκαν οι σχετικές διαδικασίες του 'δια ζώσης' τμήματος της διαβούλευσης για την σχετικό σχεδιασμό της νέας περιόδου.
- Συμμετείχαν εκπρόσωποι φορέων και επιχειρήσεων, **συνολικά 154 άτομα** στο σύνολο των τεσσάρων τεχνικών συσκέψεων (57 στα Γρεβενά, 35 στη Φλώρινα, 25 στην Καστοριά και 37 στην Κοζάνη). **54% των συμμετασχόντων ανήκει στον επιχειρηματικό χώρο, 9,6% στον ακαδημαϊκό – ερευνητικό χώρο και το υπόλοιπο 36,4% σε διάφορους φορείς.**
- Τα στελέχη της ΕΔΑ και εκπρόσωποι της Περιφερειακής Αρχής προλόγισαν σε όλες τις συσκέψεις, δίνοντας πληροφορίες για το τι είναι έξυπνη εξειδίκευση, τις προδιαγραφές και οδηγίες που αφορούν στο νέο σχεδιασμό από την Ε.Ε. και εν συνεχεία συντονίζοντας τις συζητήσεις για τις συναφείς επιχειρηματικές ανάγκες, κατευθύνσεις και προβληματισμοί των συμμετασχόντων.
- **Εκπρόσωποι Φορέων** τοποθετήθηκαν σε όλες τις συσκέψεις επικεντρώνοντας στα κάτωθι **ειδικά σημεία:**
  - a. Ενέργεια – Περιβάλλον – Τηλεθερμάνσεις – Βιομάζα
  - b. Επιχειρηματικότητα – θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- c. Αγρο-Βιο-Διατροφικός τομέας (βιολογικές και ενεργειακές καλλιέργειες, κρίκος, μανιτάρια, οίνος, σπρωφόρα δέντρα, τυροκομικά προϊόντα και γάλα κλπ.)
  - d. Κλάδος της γούνας
  - e. Κλάδος μετάλλου
  - f. Δικτύωση και Clustering
  - g. Τουρισμός
  - h. Πολιτισμός
  - i. Ευρυζωνικά δίκτυα
- Διανεμήθηκε ειδικό ενημερωτικό έντυπο για συμπλήρωση προτάσεων και ιδεών σε όλους τους συμμετέχοντες. Η επεξεργασία των τοποθετήσεων καταγράφει εν συνεχεία τα κάτωθι **ειδικά σημεία** από την **πλευρά των επιχειρηματιών** που συμμετείχαν:
    - a. Αγρο-Βιο-Διατροφικός τομέας (βιολογικές και ενεργειακές καλλιέργειες, κρίκος, μανιτάρια, οίνος, σπρωφόρα δέντρα, τυροκομικά προϊόντα και γάλα κλπ.)
    - b. Κλάδος της γούνας
    - c. Τουρισμός
    - d. Κλάδος του μαρμάρου
    - e. Κατασκευαστικός κλάδος
    - f. Αεροπλοΐα και κατασκευή μικρών αεροπλάνων

Στο πλαίσιο των ως άνω ενεργειών καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφανής, ποιοτική αλλά και υψηλής προστιθέμενης αξίας συμμετοχή των εταιρών στη φάση της διαβούλευσης και της προετοιμασίας του νέου επιχειρησιακού προγράμματος.

Ειδική Αναφορά

Επισημάνσεις και Συστάσεις των ειδικών από την Ομάδα Εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γ.Δ. Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής **όπως περιλαμβάνονται** στη μελέτη της ΕΕ/DG Regio «**RIS3 Περιφερειακή Προσέγγιση: Δυτική Μακεδονία**».

Οι επισημάνσεις και οι συστάσεις περιελάμβαναν τους εξής προτεινόμενους τομείς και κλάδους με προοπτική διαφοροποίησης – εξαγωγών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας:

- Προτείνεται ο **κλάδος της Ενέργειας** και η αξιοποίηση του λιγνίτη (καθώς υπήρξε κορυφαία επιλογή δράσεων καινοτομίας διαχρονικά στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας).
  - ✓ Σήμερα όμως, πρέπει να επαναπροσδιορισθεί το περιεχόμενο του ορισμού «**Καινοτομία στην Ενέργεια**» για την Δυτική Μακεδονία και στην προγραμματική περίοδο 2014-2020.
- Επίσης προτεινόμενοι κλάδοι για επικέντρωση είναι οι **παραδοσιακοί κλάδοι της μεταποίησης**.
  - ✓ Δερμάτινα προϊόντα, μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, τρόφιμα, ποτά.
- Στον τομέα του **Τουρισμού**, διαπιστώνεται ένα **ανεκμετάλλευτο απόθεμα πολιτιστικών και φυσικών πόρων**.
- Προτείνονται **αγροτικά προϊόντα, κρίκος, κτηνοτροφία, εκτροφή ζώων, κ.α.**

Οι εμπειρογνώμονες έδωσαν συστάσεις ως προς τα εξής:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Πρέπει εκ προοιμίου να **αξιολογηθεί** η ικανότητα/δυναμικό του Πανεπιστημίου, ΤΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων Δυτικής Μακεδονίας για να προσφέρουν τεχνολογική στήριξη στους επιλεγμένους κλάδους της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Το ίδιο επίσης να ισχύσει για όποιες **δομές επιχειρηματικής στήριξης** υφίστανται.
- Να δημιουργηθεί ένα **σύστημα αξιολόγησης** που να περιορίζει τον κίνδυνο επενδύσεων σε σχέδια καινοτομίας και να συμβάλλει στη μείωση της ανασφάλειας των ιδιωτών επενδυτών σε καινοτομία.
- Να χρηματοδοτείται **έρευνα, μόνο εφόσον** συνδέεται με τη δημιουργία νέων προϊόντων/ υπηρεσιών.
- Το design προϊόντων να αποτελείσει **πεδίο υποστήριξης** στο πλαίσιο μη τεχνολογικών καινοτομιών, όπως η ποιότητα και το marketing.

Αναλυτικότερα οι συστάσεις των ειδικών εμπειρογνομόνων ως προς τη χρήση ΤΠΕ κατά κλάδο δραστηριότητας, σύμφωνα με τη μελέτη της ΕΕ/DG Regio «RIS3 Περιφερειακή Προσέγγιση: Δυτική Μακεδονία».

Πρωτογενής τομέας. Αποτελούν επείγουσες ανάγκες οι εξής:

- έλεγχος της ποιότητας, της διοίκησης, της παρακολούθησης, της εμπορίας, της εφαρμογής της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ποιότητα των τροφίμων και της συμμόρφωσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων σε συγκεκριμένα συστήματα πιστοποίησης.
- εφαρμογή δασοκομικών μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των δασών και τη διαχείριση των δραστηριοτήτων
- εφαρμογές διαδικτύου στην αγορά για τα βιολογικά προϊόντα, κανάλια διανομής τροφίμων, branding, προμήθειες, τη συσκευασία κ.α.
- μείωση του κόστους ενέργειας και την εξοικονόμηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με τη χρήση μεθόδων ανανεώσιμων πηγών, όπως η γεωθερμία ή βιοενέργεια.

Τρόφιμα και ποτά:

- εφαρμογή νέας γενιάς ERP και CRM εργαλεία, σύγχρονες πλατφόρμες e-commerce και δημόσιων προμηθειών.
- πιστοποίηση των υψηλού προφίλ οικολογικών προϊόντων με τα κατάλληλα εργαλεία ΤΠΕ, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του κόστους.

Ευφυείς μεταφορές:

- ελαχιστοποίηση του κόστους του μετακινήσεων (π.χ. βελτίωση της διαχείρισης στόλου οχημάτων ή τη βελτιστοποίηση των δημόσιων δρομολογίων μεταφοράς),
- μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων,
- βελτίωση της παράδοσης ορισμένων επιχειρηματικών διαδικασιών,
- αύξηση της αξιοπιστίας των δημοσίων υπηρεσιών μεταφοράς.

Οι ΤΠΕ προσφέρουν σημαντικά εργαλεία στις εμπορευματικές μεταφορές για άυλες ροές πληροφορίας που συνοδεύουν τη φυσική μεταφορά των εμπορευμάτων, όπως χρονικός προγραμματισμός, διαχείριση προορισμού, εντοπισμός και παρακολούθηση, ιδιαίτερα επικίνδυνων εμπορευμάτων, και μεταφορές,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

διαχείριση του στόλου, ευφυής στάθμευση φορτηγών, πολυτροπικές μεταφορές, πληροφορίες για απομακρυσμένες μεταφορές.

- **Ενέργεια & Περιβάλλον:** οι ΤΠΕ μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση των αποβλήτων και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, τόσο σε οικιακές και βιομηχανικές χρήσεις.
- **Smart-grid, smart-μέτρηση:** καταναμημένες εφαρμογές που υποστηρίζονται από σύγχρονα εργαλεία ΤΠΕ με αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους και την αποτελεσματικότερη χρήση των ενεργειακών πόρων.
- **Υγεία:** νέα οικονομικά αποδοτική τηλεϊατρική ή κατ' οίκον φροντίδα για τους ηλικιωμένους ή ασθενείς με χρόνιες παθήσεις. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να οργανωθούν ως συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), σε συνεργασία με τα τοπικά κρατικά νοσοκομεία και κέντρα υγείας, κάτω από ένα βιώσιμο μοντέλο λειτουργίας.
- **Μεταποίηση:** υποφέρει από τη μείωση της ζήτησης, παγκόσμιο ανταγωνισμό, χαμηλού κόστους εισαγωγές. Μπορεί να υποστηριχθεί από ΤΠΕ με την εφαρμογή αυτοματισμού, ελέγχου και παρακολούθησης, μείωση κόστους με ηλεκτρονικές προμήθειες, και τη διασφάλιση της ποιότητας.
- **Η ανακύκλωση μπορεί να είναι μια σημαντική πηγή πρώτων υλών.** Εργαλεία ΤΠΕ μπορούν να υποστηρίξουν Reverse Logistics δραστηριότητες. ΤΠΕ διευκολύνουν την ανακύκλωση των δικτύων καθώς παρέχουν μια πλατφόρμα για τη δήλωση των προϊόντων προς ανακύκλωση.
- **Τουρισμός και πολιτισμός:** αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και συνεργιών (π.χ. εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας), μεγιστοποίηση της προβολής των τουριστικών προορισμών στα νέα ψηφιακά μέσα, ελαχιστοποίηση της του κόστους διαχείρισης και τα έξοδα διαφήμισης, με αποτέλεσμα την επέκταση της τουριστικής περιόδου, καθώς και τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερα αμειβομένων θέσεων εργασίας.

Σε ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες:

- Εκτίμηση του κόστους – οφέλους από την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών,
- Συμπληρωματικότητα ιδιωτικού – δημοσίου, και
- Προβλημάτων συντήρησης και βιωσιμότητας.

Κατά το τελικό στάδιο της bottom up διαδικασίας διαβούλευσης με πολίτες, επιχειρήσεις, ακαδημαϊκούς – ερευνητικούς και λοιπούς φορείς που έλαβε χώρα τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2014, μέσα από ένα σύνολο διεργασιών εντατικού ρυθμού (με σημεία αναφοράς την τεχνική σύσκεψη με την ΕΥΣΣΑΑΠ και τη ΓΓΕΤ στις 17/01/2014, τις επί μέρους χωρικές τεχνικές συναντήσεις που συνδιοργανώθηκαν με τα κατά τόπους Επιμελητήρια στις 4 Περιφερειακές Ενότητες και την τεχνική σύσκεψη στην έδρα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στις 25/02/2014), επιβεβαιώθηκαν και υπερτονίστηκαν τα ανωτέρω (συστάσεις & επισημάνσεις) ως προς τους περισσότερους τομείς και κλάδους στους οποίους πρέπει να εξειδικευτεί θεματικά η στόχευση για τη νέα προγραμματική περίοδο.

7.3 Παρακολούθηση - Αξιολόγηση - Τροποποίηση - Προσαρμογή

Οι συναφείς προτάσεις και συστάσεις της κείμενης βιβλιογραφίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η καθιέρωση δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης στη φάση της στρατηγικής εξειδίκευσης αποτελούν σημαντικά στοιχεία της διαδικασίας σχεδιασμού RIS3, όπως καταγράφονται στα σχετικά κείμενα ειδικών και εμπειρογνομόνων.

Παρακολούθηση & Αξιολόγηση

Σε ότι αφορά στο σύστημα παρακολούθησης αυτών των στρατηγικών η διεθνής πρακτική προτείνει πως μπορεί να περιλαμβάνονται τρία είδη - κατηγορίες δεικτών:

- **Δείκτες αποτελεσμάτων επιλεγμένοι για κάθε τμήμα της στρατηγικής που συνεισφέρουν στους γενικούς στρατηγικούς στόχους, π.χ. σημαντικές ενέργειες χρηματοδοτούμενες από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Αυτοί οι δείκτες αξιοποιούνται για την επαλήθευση ή όχι ενεργειών που θα είναι επιτυχημένες,, αν δηλαδή οδηγούν στην αναμενόμενη αλλαγή ή βελτίωση και βέβαια στο σκοπός για τον οποίο επιλέχθηκαν να παρακολουθούνται από το σύστημα διαχείρισης.**
- Δείκτες απόδοσης που καταγράφουν την πρόοδο των δράσεων που αναλαμβάνονται έτσι ώστε να επιτευχθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα
- Δείκτες περιεχομένου που να βαθμολογούν την περιφέρεια σε σχέση με τη μέση βαθμολογία του Κράτους-Μέλους ή άλλων παρόμοιων περιφερειών.

Το σύστημα παρακολούθησης διαφέρει από αυτό της αξιολόγησης σε δύο τομείς:

Η παρακολούθηση έχει ως στόχο να επαληθεύσει ότι σχεδιάζονται ενέργειες, ότι τα κεφάλαια χρησιμοποιούνται σωστά και δαπανώνται για την παράδοση των προγραμματισμένων αποτελεσμάτων και ότι οι δείκτες αποτελεσμάτων καταγράφουν πως το πρόγραμμα κινείται ευθυγραμμισμένα προς την επιθυμητή κατεύθυνση.

Η αξιολόγηση, όμως, στοχεύει στο να εκτιμήσει τις επιπτώσεις των δράσεων που αναλαμβάνονται (δηλαδή τη συνεισφορά τους στις παρατηρηθείσες αλλαγές όπως έχουν μετρηθεί από τους δείκτες αποτελεσμάτων) και να κατανοήσει γιατί και πως επιτυγχάνονται αυτές οι επιπτώσεις. Θα πρέπει, επίσης, να λαμβάνει υπόψη ανεπιθύμητα αποτελέσματα και να αναλύει τους μηχανισμούς οι οποίοι οδηγούν στα αποτελέσματα αυτά.

Σε όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα η παρακολούθηση εφαρμόζεται από το αρμόδιο φορέα διαχείρισης και υλοποίησης του προγράμματος, ενώ η αξιολόγηση διενεργείται από τρίτους, ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες υπό τη στενή επιμέλεια και καθοδήγηση των οριζόντια υπευθύνων χάραξης πολιτικής.

Οι δύο διαδικασίες, παρακολούθηση και αξιολόγηση συμπληρώνουν η μία την άλλη. Η παρακολούθηση παρέχει μέρος της εμπειρικής βάσης για την αξιολόγηση, ενώ η αξιολόγηση μπορεί να αναδείξει την ανάγκη για βελτιωμένους δείκτες παρακολούθησης. Τόσο η παρακολούθηση όσο και η αξιολόγηση πρέπει να ενσωματωθούν σε μια καθαρή λογική παρέμβασης : η στρατηγική και κάθε στοιχείο της θα πρέπει να δηλώνει ξεκάθαρα ποια είναι η επιθυμητή αλλαγή και πως οι αναμενόμενες αποδόσεις θα οδηγήσουν στα επιθυμητά αποτελέσματα.

Ερωτήματα που αναμένεται να απαντώνται κατά την πορεία υλοποίησης των σχεδίων:

- Είναι η στρατηγική εξωστρεφής;
- Παράγει η στρατηγική συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης;

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Πώς ευθυγραμμίζεται/ αναπαράγει τις ευρωπαϊκές, εθνικές & περιφερειακές πολιτικές για να υποστηρίξει την αναβάθμιση της τρέχουσας και δυνητικής μελλοντικής δύναμης στις καθορισμένες περιοχές;
- Ορίζει η στρατηγική εφικτούς στόχους;
- Μετρά την εξέλιξη;
- Πώς υποστηρίζει μια διαδικασία προσαρμογής και κατανοήσης της πολιτικής;

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης μέσω των δεικτών αποτελέσματος και εκρών του Περιφερειακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης ενσωματώθηκε προγραμματικά στο επίπεδο του ΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020. Ακολουθεί ο σχετικός Πίνακας των δεικτών αποτελέσματος και των δεικτών εκρών για τους Άξονες Προτεραιότητας 1-4 που αντιστοιχούν στους θεματικούς στόχους 1-4 και αφορούν στη RIS3 της Δυτικής Μακεδονίας. Συμπληρωματικά πρόκειται να υπάρχει και ενίσχυση των δράσεων στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας RIS3 από τους θεματικούς στόχους 6 (επενδυτική προτεραιότητα 6c), καθώς επίσης και από τους θεματικούς στόχους 8 και 9 του ΕΚΤ, του ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020.

Οι δείκτες θα εμπλουτίζονται και θα ενημερώνονται ανάλογα με την εξειδίκευση των δράσεων και την πορεία υλοποίησης των εργασιών δεδομένου ότι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης προβλέπεται να υλοποιηθούν και από τα τομεακά και άλλα προγράμματα (ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΔΒΜ, Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας, HORIZON, κ.α.). Ενδεικτικά αναφέρονται και οι παρακάτω δείκτες που θα αποτελέσουν αντικείμενο εξειδίκευσης στο πλαίσιο της παρακολούθησης και αξιολόγησης του σχεδίου έξυπνης εξειδίκευσης.

Δράσεις Ενίσχυσης της Ζήτησης Προϊόντων & Υπηρεσιών ΕΤΑΚ στους Τομείς Προτεραιότητας

1. Αιτήσεις πατεντών στους τομείς προτεραιότητας
2. Υιοθέτηση ΤΠΕ από επιχειρήσεις
3. Αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν υπηρεσίες του διαδικτύου
4. Επιχειρήσεις που έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες e-commerce
5. Ποσοστό καινοτόμων ΜμΕ επί του συνόλου (SMEs innovating in – house) στους προτεραιότητας
6. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στους τομείς προτεραιότητας
7. Εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας
8. Αριθμός εξαγωγικών επιχειρήσεων συνολικά και στους τομείς προτεραιότητας
9. Πωλήσεις νέων για την αγορά καινοτομιών ως ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των επιχειρήσεων
10. Πωλήσεις νέων για την επιχείρηση καινοτομιών ως ποσοστό του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των επιχειρήσεων

Δράσεις Προώθησης της Αριστείας στην Έρευνα & Ανάπτυξης Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού

1. Δαπάνη Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ
2. Μέσος όρος αναφορών ανά δημοσίευση ελλήνων ερευνητών (δείκτης απήχησης)
3. Δημοσιεύσεις με τις περισσότερες αναφορές (Most cited scientific publications) ως ποσοστό του συνόλου των Ελληνικών δημοσιεύσεων.
4. Αριθμός απασχολούμενων σε τομείς έντασης γνώσης επί του συνόλου των απασχολούμενων.
5. Ερευνητές (αριθμός και σε ΙΠΑ) συνολικά και στις επιχειρήσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Δράσεις Αντιμετώπισης Κοινωνικών Προκλήσεων, Ενίσχυσης Διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την Κοινωνία

1. Αριθμός Πατεντών σε τομείς σχετικούς με Κοινωνικές Προκλήσεις (Υγεία & Περιβάλλον) ως προς το ΑΕΠ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Πίνακας 7. 5: Δείκτες σε σχέση με την RIS3 της ΠΔΜ – Άξονες 1-4

Α. Ειδικό ανά πρόγραμμα Δείκτες Αποτελεσμάτων, ανά ειδικό στόχο (για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής)

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονά- δα Μέτρη- σης	Κατηγορία περιφέρει- ας (κατά περίπτωση)	Τιμή Βάσης	Έτος Βάσης	Τιμή Στόχου	Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα Εκθέσεων	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμών Βάσης και Στόχου
								2023			ΚΠ	Ποσό (ΔΔ)	
ΑΠ 1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας													
1.1	1	T2001	Επιστημονικό προσωπικό που απασχολείται στον τομέα της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)	Φυσικά Πρόσωπα	B	118	2014	185	Ερευνητικοί Φορείς Περιφέρειας Περιφερειακή Δομή Επιχειρηματικότητας	Ετήσια	58	5.000.000	Οι τιμές αποτελούν επεξεργασία της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ. Η τιμή βάσης προέρχεται από πρωτογενή έρευνα κατά τη σύνταξη του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3). (Επιστημονικό προσωπικό δημόσιων φορέων: 108, ιδιωτικών φορέων: 10). Η τιμή στόχου εκτιμάται από το σύνολο των ερευνητικών προγραμμάτων του ΠΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 και των άλλων προγραμμάτων που θα υλοποιηθούν στην ΠΔΜ (ΕΠΑΝΕΚ, HORIZON, ...) (Επιστημονικό προσωπικό δημόσιων φορέων: 155, ιδιωτικών φορέων: 30).
1.2	1	T2002	Επενδύσεις των επιχειρήσεων σε Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία (ΕΤΑΚ)	Ποσό	B	2.850.000	2013	15.000.000	Ερευνητικοί Φορείς Περιφέρειας Περιφερειακή Δομή Επιχειρηματικότητας ΕΛΣΤΑΤ	Διαετής	62+64	5.360.312	Οι τιμές αποτελούν επεξεργασία της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ. Η τιμή βάσης προέρχεται από το σχέδιο στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3). (προέρχεται από τις 10 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της περιφέρειας που έχουν επιστημονικό ερευνητικό προσωπικό). Η τιμή στόχου εκτιμάται από το σύνολο των ερευνητικών δράσεων του ΠΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 και των άλλων προγραμμάτων που θα υλοποιηθούν στην ΠΔΜ (ΕΠΑΝΕΚ, HORIZON, ...) (ΠΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020=10 εκ. €, άλλα προγράμματα ~5 εκ. €).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονά- δα	Κατηγορία περιφέρει	Τιμή Βάσης	Έτος Βάσης	Τιμή Στόχου	Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα Εκθέσεων	Διαθέσιμο Ποσό	Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμών Βάσης και Στόχου
ΑΠ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών												
2.1	1	T2003	Αριθμός χρηστών ψηφιακών εφαρμογών των δημόσιων υπηρεσιών	Φυσικά Πρόσωπα	B	80.000	2013	120.000	Eurostat Περιφερειακή Ψηφιακή Ατζέντα (Digital Local Agents)	Ετήσια	'78-81 10.360.31 2	Επεξεργασία της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ με βάση τα στοιχεία της εφαρμογής Digital Local Agents (DLA) που είχε αναπτύξει το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Η Eurostat έχει στοιχεία (2013) για τους εξής δείκτες σε επίπεδο χώρας: • Individuals using the Internet for interacting with public authorities • Obtaining information from public authorities web sites (last 12 months) • Sending filled forms (last 12 months) • Interaction with public authorities (last 12 months) Εξετάζεται η δυνατότητα η δυνατότητα διάθεσης στοιχείων αντίστοιχων σε περιφερειακό επίπεδο προκειμένου να δημιουργηθεί ο αντίστοιχος βέλτιστος (από πλευράς καταλληλότητας) δείκτης αποτελέσματος. Χρονικό Διάστημα Ολοκλήρωσης: 30/04/2015
ΑΠ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων												
3.1	1	T2004	Επενδύσεις επιχειρήσεων στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης	Ποσό	B	43.500.000	2013	110.000.000	Περιφερειακή Δομή Επιχειρηματικότητας ΕΛΣΤΑΤ	Ετήσια	67+63 24.780.93 7	Οι τιμές αποτελούν επεξεργασία της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ. Η τιμή βάσης προέρχεται από τα στοιχεία επενδύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου, των ενισχύσεων για τις ΜΜΕ (ΕΠΑΝ II) και του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης την τρέχουσα περίοδο 2007-2013 με κατανομή στους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3). Η τιμή στόχου εκτιμάται από το σύνολο των επενδύσεων του ΠΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 και των άλλων προγραμμάτων που θα υλοποιηθούν στην ΠΔΜ (ΕΠΑΝΕΚ, Αναπτυξιακός Νόμος, Αγροτικής Ανάπτυξης, ...) (ΠΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020=40 εκ. €, άλλα προγράμματα ~70 εκ. €).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονά- δα	Κατηγορία περιφέρει	Τιμή Βάσης	Έτος Βάσης	Τιμή Στόχου	Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα Εκθέσεων	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμών Βάσης και Στόχου
3.2	1	T2005	Εξαγωγές των επιχειρήσεων της Περιφέρειας	Ποσό	B	450.000.000	2012	650.000.000	"ΕΛΣΤΑΤ Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδας (ΣΕΒΕ) Περιφερειακή Δομή Επιχειρηματικότητας"	Ετήσια	66	6.300.000	Η τιμή βάσης προέρχεται από τα στοιχεία του ΣΕΒΕ για το έτος 2012 (70% κλάδος γούνας και 30% άλλοι κλάδοι). Η τιμή στόχου εκτιμάται σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΒΕ με την υπόθεση ότι αναμένεται αύξηση στις εξαγωγές στη γούνα της τάξης του 10% και αύξηση 15% στους άλλους κλάδους.
ΑΠ 4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς													
4.1	2	T2006	Ποσοστό συμμετοχής δημόσιων υποδομών στην κατανάλωση ενέργειας της Περιφέρειας	% MWh /έτος	B	7,8%	2009	7,0%	"ΥΠΕΚΑ, ΚΑΠΕ, Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) / Ινστιτούτο Χημικών Διεργασιών και Ενεργειακών Πόρων (ΙΔΕΠ)"	Διετής	13	10.000.000	Η τιμή βάσης υπολογίζεται σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ για το 2009, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα. Η τιμή στόχου προκύπτει από τη συνολική μείωση ενεργειακής κατανάλωσης των δημόσιων υποδομών (MWh/έτος) από τις δράσεις του ΠΕΠ-ΠΑΜ 2014-2020 (δείκτης εκρών CO32) και την εκτίμηση της μείωσης από τις δράσεις των άλλων προγραμμάτων.
4.2	1	T2007	Ποσοστό συμμετοχής των ΑΗΣ στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα σε εθνικό επίπεδο	% tCO2 /έτος	B	83	2012	82,5	"ΥΠΕΚΑ, ΚΑΠΕ, Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) / Ινστιτούτο Χημικών Διεργασιών και Ενεργειακών Πόρων (ΙΔΕΠ)"	Διετής	23	11.307.908	"Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ το ποσοστό συμμετοχής των ΑΗΣ της περιφέρειας στις εκπομπές CO2 (τη CO2) ανέρχεται σε 83% το έτος 2012. Με την υλοποίηση της πιλοτικής δράσης δέσμευσης και αξιοποίησης του διοξειδίου του άνθρακα από τον ΑΗΣ παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, προβλέπεται μείωση των εκπομπών CO2 κατά 5.000 tn CO2, ποσότητα που θα μειώσει το ποσοστό συμμετοχής των ΑΗΣ στο 82,5%. Σημαντικότερα αποτελέσματα και μεγαλύτερης κλίμακας θα επέλθουν από τη μελλοντική επέκταση της δράσης και τη δέσμευση μεγαλύτερων ποσοτήτων CO2. ΕΚΕΤΑ: Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης ΙΔΕΠ: Ινστιτούτο Χημικών Διεργασιών και Ενεργειακών Πόρων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Β. Κοινοί και Ειδικοί Δείκτες Εκρών

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας (κατά περίπτωση)	Τμή-Στόχος (2023)			Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα Αναφοράς	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
							Α	Γ	Σ			ΚΠ	Ποσό (ΔΔ)	
ΑΠ 1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας														
1.1	1	CO25	Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών υποδομών	Φυσικά Πρόσωπα	ΕΤΠΑ	B			30	Σύστημα Παρακολούθησης, Στοιχεία και Μελέτες Δικαιούχων	Εξαμηνιαία	58	5.000.000	Επεξεργασία στοιχείων από ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ. Ο συνολικός αριθμός των ερευνητών που θα εργάζονται στα νέα εργαστήρια (δείκτης εκροής T2101) με την ολοκλήρωση των παραπάνω δράσεων εκτιμάται σε 30 ερευνητές (10-15 αφορούν το ΙΔΕΠ/ΕΚΕΤΑ, 5-10 το εργαστήριο του Πανεπιστημίου και 5-10 το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας).
1.1	1	T2101	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται / αναβαθμίζονται	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B			3	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	58	5.000.000	Προβλέπεται να υλοποιηθούν 3 δράσεις αναβάθμισης των υφιστάμενων υποδομών για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος, που αφορούν: την αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού του Ινστιτούτου Χημικών Διεργασιών & Ενεργειακών Πόρων (ΙΔΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ), τη δημιουργία εργαστηρίου οικολογικής και ενεργειακής πιστοποίησης υλικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και τη δημιουργία κέντρου ενεργειακής απόδοσης - εξοικονόμησης ενέργειας και ΑΠΕ του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Ταμείο	Κατηγορία	Τιμή-Στόχος (2023)		Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
1.2	1	CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ινστιτούτα	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		16	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	62	3.360.312	Βάσει της διαθέσιμης δαπάνης και το μέσο κόστος 200.000 € ανά επιχείρηση για παρόμοιες παρεμβάσεις στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 προκύπτει τιμή στόχου: $3.360.312 / 200.000 = 16,8$ δηλαδή 16 επιχειρήσεις. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που αποτελούν στόχο για το 2023 συμφωνεί και με την εκτίμηση της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ με βάση τις υπάρχουσες επιχειρήσεις της ΠΔΜ που δραστηριοποιούνται σε τομείς σχετικούς με τα αντικείμενα των ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται.
1.2	1	CO27	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή της έρευνας και ανάπτυξης	Ποσό	ΕΤΠΑ	B		2.000.000	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	64	2.000.000	Εκτιμώμενος αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται: 20 Μέσο κόστος επένδυσης: 200.000 € Συνολικό Κόστος επενδύσεων: $20 \times 200.000 = 4.000.000$ € Με την υπόθεση ότι το συνολικό κόστος θα έχει ποσοστά κατανομής 50-50 (Δημόσια Δαπάνη-Ιδιωτική Συμμετοχή), η σχετική ΔΔ για το 2023 ανέρχεται εκτιμάται στο ποσό των 2.000.000 €.
ΑΠ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών													
2.1	1	T2102	Αριθμός ψηφιακών υπηρεσιών που δημιουργούνται / αναβαθμίζονται	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		20	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	78-81	10.360.312	Με μέσο κόστος ανά ψηφιακή υπηρεσία 200.000 – 500.000 € και με βάσει τις σχετικές ανάγκες για υπηρεσίες σε φορείς (17 φορείς αυτοδιοίκησης, 5 φορείς υγείας, 4 φορείς παιδείας κ.α.) προκύπτει ότι ο στόχος για το 2023 είναι: $10.360.312 / (200.000 - 500.000) \approx 20$ υπηρεσίες.
ΑΠ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων													
3.1	1	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		240	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	(67)	15.645.937	Προκύπτει ως άθροισμα των δύο δεικτών CO02 + CO04, που περιγράφονται παρακάτω. Σύνολο επιχειρήσεων που ενισχύονται: $220 + 20 = 240$

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Ταμείο	Κατηγορία	Τιμή-Στόχος (2023)		Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
3.1	1	CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορήγηση	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		220	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	(67)	14.205.937	Εκτιμώμενη δημόσια δαπάνη για ενίσχυση επιχειρήσεων με επιχορήγηση: 14.700.000 €. Προκύπτει από τον ΚΠ 67 (19.205.936 €) με αφαίρεση ποσού της τάξης των 5.000.000 που αφορά τη θερμοκοιτίδα και την Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξη Επιχειρηματικότητας. Με μέσο κόστος βάσει εμπειρίας από παρόμοιες παρεμβάσεις της περιόδου 2007-2013, της τάξης των 150.000 € εκ των οποίων 45% ΔΔ και 55% ΙΔ, προκύπτει ενίσχυση 67.500 € ΔΔ, δηλαδή 14.705.936 / 67.500 ≈ 217,8 ή 220 επιχειρήσεις.
3.1	1	CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		20	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	(67)	1.440.000	Πρόκειται για τις επιχειρήσεις που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο της θερμοκοιτίδας που θα δημιουργηθεί στην περιοχή που θα έχει δυναμικότητα 20 επιχειρήσεων, από όπου και προκύπτει η τιμή στόχου 20 επιχειρήσεων για το 2023 που θα λάβουν μη-οικονομική στήριξη μέσω της φιλοξενίας τους εντός της θερμοκοιτίδας, τουλάχιστον για τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας τους. Μέσο ετήσιο κόστος: 36.000 € ανά επιχείρηση Εκτιμώμενο κόστος ενίσχυσης επιχειρήσεων: 20 x 36.000 x 2 = 1.440.000 €, ποσό που θα καλυφθεί από τον ΚΠ 67 (19.205.936 €).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Ταμείο	Κατηγορία	Τιμή-Στόχος (2023)		Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
3.1	1	CO08	Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα Πλήρους Χρόνου	ΕΤΠΑ	B		200	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	(67)	19.205.937	<p>Προσδιορίζεται με βάση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τον αριθμό των νέων επιχειρήσεων που θα δημιουργηθούν με τους προγραμματισμένους πόρους του προγράμματος (περίπου 60 νέες επιχειρήσεις) και με την υπόθεση ότι κάθε νέα επιχείρηση δίνει 2 θέσεις ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης σύμφωνα με το σχετικό ορισμό, οπότε προκύπτει: $60 \times 2 = 120$. - τον αριθμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων που θα χρηματοδοτηθούν με τους προγραμματισμένους πόρους του προγράμματος (περίπου 160 υφιστάμενες επιχειρήσεις) και με την υπόθεση ότι κάθε χρηματοδοτούμενη υφιστάμενη επιχείρηση δημιουργεί 0,5 νέες θέσεις ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης σύμφωνα με το σχετικό ορισμό, οπότε προκύπτει: $160 \times 0,5 = 80$. <p>Επομένως τιμή στόχος: $120+80 = 200$</p>
3.2	1	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		70	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	66	6.300.000	<p>Προκύπτει από το δείκτη CO02, που περιγράφεται παρακάτω. Σύνολο επιχειρήσεων που ενισχύονται: 70</p>
3.2	1	CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορήγηση	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		70	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	66	6.300.000	<p>Με μέσο κόστος ανά επιχείρηση στις 80.000 € (Από παρόμοιες δράσεις ΕΠΑΝ ΙΙ) προκύπτει ότι θα έχουμε $6.300.000 / 80.000 = 78,8$ δηλαδή τιμή στόχου για το 2023 περίπου 70 επιχειρήσεις. Σε παρόμοιες δράσεις υπήρχαν κατά μέσο όρο κόστη 30.000-50.000 €. Εκτιμάται όμως ότι για την περίοδο 2014-2020, οι εντονότερες ανάγκες στα πλαίσια του θεματικού στόχου 3 για την Περιφέρεια (αλλά και για την χώρα) θα οδηγήσουν σε πιο ενισχυμένες δράσεις σε σχέση με αυτές τις περιόδους 2007-2013. Έτσι εκτιμάται ότι το μέσο κόστος θα είναι της τάξης των 80.000 €.</p>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Ταμείο	Κατηγορία	Τιμή-Στόχος (2023)		Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
3.2	1	CO08	Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα Πλήρους Χρόνου	ΕΤΠΑ	B		70	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	66	6.300.000	Προσδιορίζεται με βάση: - τον αριθμό των επιχειρήσεων και συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό που θα ενισχυθούν με τους προγραμματισμένους πόρους του προγράμματος και με την υπόθεση ότι κάθε επιχείρηση δίνει 1 θέση ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης σύμφωνα με το σχετικό ορισμό, οπότε προκύπτει τιμή στόχος: $70 \times 1 = 70$
ΑΠ 4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς													
4.1	1	CO30	Πρόσθετη δυναμικότητα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	MW	ΕΤΠΑ	B		3,0	Σύστημα Παρακολούθησης, Στοιχεία και Μελέτες Δικαιούχων	Εξαμηνιαία	16+13	16.000.000	Υπολογίζεται από το άθροισμα: - των δράσεων παραγωγής ΑΠΕ με χρήση βιομάζας συνολικής εκτιμώμενης δυναμικότητας ~2,5 MW (αφορά τον ΚΠ 16 : 6.000.000 €), και - των δράσεων ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων υποδομών συνολικής εκτιμώμενης δυναμικότητας $60 \times 10 \text{ kw} = 600 \text{ kw}$, (αριθμός δημόσιων υποδομών σύμφωνα με δείκτη T2103, όπως περιγράφεται παρακάτω), δηλαδή: Συνολική εκτιμώμενη δυναμικότητα : $2,5 + 0,6 = 3,1 \text{ MW}$
4.1	1	CO32	Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	KWh/έτος	ΕΤΠΑ	B		2.200.000	Σύστημα Παρακολούθησης, Μελέτες Δικαιούχων βάσει μεθοδολογίας	Εξαμηνιαία	(13)	9.850.000	Η τιμή του στόχου υπολογίζεται με τη μεθοδολογία που παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, σε $2.260.500 \approx 2.200.000$ (KWh / έτος).
4.1	1	CO34	Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόννοι Ισοδύναμου CO2	ΕΤΠΑ	B		550	Σύστημα Παρακολούθησης, Μελέτες Δικαιούχων βάσει μεθοδολογίας	Εξαμηνιαία	(13)	9.850.000	Υπολογίζεται με τη μεθοδολογία που παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, σε 550 tn CO2.
4.1	1	T2103	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση και χρήση ΑΠΕ	Αριθμός	ΕΤΠΑ	B		60	Σύστημα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία	(13)	9.850.000	Μέσο κόστος ανά ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων υποδομών : $50.000 - 250.000 \text{ €}$ Αριθμός υποδομών: $9.850.000 / (50.000 - 500.000) \approx 60$

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Ταμείο	Κατηγορία	Τιμή-Στόχος (2023)		Πηγή Στοιχείων	Συχνότητα	Διαθέσιμο Ποσό		Μεθοδολογία Υπολογισμού Τιμής Στόχου
4.2	1	CO34	Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόνοι Ισοδύναμου CO2	ΕΤΠΑ	B		5.000	Σύστημα Παρακολούθησης, Μελέτες Δικαιούχων βάσει μεθοδολογίας	Εξαμηνιαία	23	11.307.908	Η τιμή προέρχεται από τα στοιχεία ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ με βάση τις τεχνολογικές δυνατότητες της πιλοτικής μονάδας δέσμευσης CO2 και τη διαθέσιμη δαπάνη.

Πίνακας 7. 6: Δείκτες σε σχέση με την RIS3 της ΠΔΜ – Άξονες 1-4 ανα Ενότητα Τομέα – Κλάδο προτεραιότητας

Α. Ειδικό ανά πρόγραμμα Δείκτες Αποτελεσμάτων, ανά ειδικό στόχο (για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής)

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Κατηγορία περιφέρειας (κατά περίπτωση)	Τιμή Βάσης (ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ 4 ΕΝΟΤΗΤΕΣ)	Έτος Βάσης	Τιμή Στόχου	ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΕΚΤΡΟΦΗ ΓΟΥΝΟΦΟΡΩΝ – ΔΕΡΜΑΤΙΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
								2023				
ΑΠ 1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας												
1.1	1	T2001	Επιστημονικό προσωπικό που απασχολείται στον τομέα της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)	Φυσικά Πρόσωπα	B	118	2014	185	20	35	8	4
1.2	1	T2002	Επενδύσεις των επιχειρήσεων σε Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία (ΕΤΑΚ)	Ποσό	B	2.850.000	2013	15.000.000	4.150.000	5.000.000	2.000.000	1.000.000
ΑΠ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών												
2.1	1	T2003	Αριθμός χρηστών ψηφιακών εφαρμογών των δημόσιων υπηρεσιών	Φυσικά Πρόσωπα	B	80.000	2013	120.000	ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ RIS3			
ΑΠ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων												
3.1	1	T2004	Επενδύσεις επιχειρήσεων στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης	Ποσό	B	43.500.000	2013	110.000.000	20.000.000	35.000.000	9.000.000	2.500.000
3.2	1	T2005	Εξαγωγές των επιχειρήσεων της Περιφέρειας	Ποσό	B	450.000.000	2012	650.000.000	80.000.000	40.000.000	80.000.000	-
ΑΠ 4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς												

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα	Κατηγορία	Τιμή Βάσης	Έτος Βάσης	Τιμή Στόχου	ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΕΚΤΡΟΦΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
4.1	2	T2006	Ποσοστό συμμετοχής δημόσιων υποδομών στην κατανάλωση ενέργειας της Περιφέρειας	% MWh /έτος	B	7,8%	2009	7,0%	ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ RIS3			
4.2	1	T2007	Ποσοστό συμμετοχής των ΑΗΣ στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα σε εθνικό επίπεδο	% tCO2 /έτος	B	83	2012	82,5	-	0,5	-	-

Β. Κοινοί και Ειδικό Δείκτες Εκρών

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Κατηγορία περιφέρειας (κατά περίπτωση)	Τιμή Στόχου 2023	ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΕΚΤΡΟΦΗ ΓΟΥΝΟΦΟΡΩΝ – ΔΕΡΜΑΤΙΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΑΠ 1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας										
1.1	1	CO25	Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών υποδομών	Φυσικά Πρόσωπα	B	30	6	20	2	2
1.1	1	T2101	Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται / αναβαθμίζονται	Αριθμός	B	3	1	2	-	-
1.2	1	CO26	Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ινστιτούτα	Αριθμός	B	16	6	6	4	-
1.2	1	CO27	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή της έρευνας και ανάπτυξης	Ποσό	B	2.000.000	800.000	800.000	400.000	-
ΑΠ 2 Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών										
2.1	1	T2102	Αριθμός ψηφιακών υπηρεσιών που δημιουργούνται / αναβαθμίζονται	Αριθμός	B	20	ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ RIS3			

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΠ	ΕΣ	Κωδ.	Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης	Κατηγορία περιφέρειας (κατά περίπτωση)	Τιμή Στόχου 2023	ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΕΚΤΡΟΦΗ ΓΟΥΝΟΦΟΡΩΝ – ΔΕΡΜΑΤΙΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
ΑΠ 3 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων										
3.1	1	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	Αριθμός	B	240	100	80	50	10
3.1	1	CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορήγηση	Αριθμός	B	220	90	75	45	10
3.1	1	CO04	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Αριθμός	B	20	4	10	2	4
3.1	1	CO08	Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα Πλήρους Χρόνου	B	200	100	70	20	10
3.2	1	CO01	Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	Αριθμός	B	70	30	27	8	5
3.2	1	CO02	Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορήγηση	Αριθμός	B	70	30	27	8	5
3.2	1	CO08	Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα Πλήρους Χρόνου	B	70	30	27	8	5
ΑΠ 4 Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς										
4.1	1	CO30	Πρόσθετη δυναμικότητα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	MW	B	3,0	0,5	2,0	0,2	0,3
4.1	1	CO32	Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	KWh/έτος	B	2.200.000	ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ RIS3			
4.1	1	CO34	Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόννοι Ισοδύναμου CO2	B	550	40	500	10	-
4.1	1	T2103	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση και χρήση ΑΠΕ	Αριθμός	B	60	ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ RIS3			
4.2	1	CO34	Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	Τόννοι Ισοδύναμου CO2	B	5.000	400	4.500	100	-

Τροποποίηση & Προσαρμογή με βάση την πρόοδο εφαρμογής του σχεδίου RIS3

Η διατύπωση και η εφαρμογή μιας περιφερειακής στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης είναι μια συνεχής διαδικασία. Καθώς οι οικονομικές συνθήκες εξελίσσονται ραγδαία μέσα και έξω από την περιφέρεια, υπάρχει η ανάγκη της τακτικής αναπροσαρμογής και εκσυγχρονισμού της RIS3.

Αυτό το στοιχείο ολοκληρώνει τον κύκλο σχεδιασμού της πολιτικής ως εξής:

- μέσα από τη χρήση πληροφοριών και ιδεών που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της στρατηγικής,
- από πιλοτικά και άλλα προγράμματα,
- από δραστηριότητες μάθησης (εντός και εκτός της περιφέρειας),
- από νέα γεγονότα που έχουν προκύψει μετά την επίσημη υιοθέτηση της RIS3 και την ενσωμάτωσή τους σε μία νέα εκδοχή της RIS3.

Η πρόκληση που συνδέεται με τις διαδικασίες τροποποίησης και προσαρμογής είναι **να εξασφαλιστεί επαρκής σταθερότητα στη διαδικασία ιεράρχησης προτεραιοτήτων, αφήνοντας, παράλληλα χώρο για προσαρμοστικότητα.**

7.4 Διαδικασίες Επιχειρηματικής Ανακάλυψης τομέων – κλάδων προτεραιότητας

Η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης αποτελεί ευθύνη του Συστήματος Διακυβέρνησης της RIS3 με το συντονισμό του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΠΣΕΚ/ΠΔΜ), την τεχνική στήριξη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ) στο αρχικό στάδιο και στη συνέχεια της προβλεπόμενης να δημιουργηθεί Περιφερειακής Δομής Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας και τη συνδρομή επιμέρους θεματικών Ομάδων Εργασίας όπου κριθεί αναγκαίο.

Το ΠΣΕΚ/ΠΔΜ ιδρύθηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 4310/2014 «Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α258/8-12-2014) και ειδικότερα στο άρθρο 10 «Περιφερειακά Συμβούλια Έρευνας και Καινοτομίας», παρ. 3 εδάφ. αα και ββ, και εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα Απριλίου 2015.

Η επιχειρηματική ανακάλυψη αποτελεί μία δυναμική και συστηματική διαδικασία που θα περιλαμβάνει τη διοργάνωση εξειδικευμένων θεματικών εργαστηρίων και στοχευμένων τεχνικών συναντήσεων στους τομείς προτεραιότητας ανά κλάδο που αποτυπώνονται στο σχέδιο RIS3 της Περιφέρειας, και οι οποίοι ως ενότητες είναι :

1. Τ-Κ.Π1 Αγροδιατροφή (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά)
2. Τ-Κ.Π2 Περιβάλλον (Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθερμάνσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων)
3. Τ-Κ.Π3 Εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα
4. Τ-Κ.Π4 Τουρισμός

Στόχος των θεματικών εργαστηρίων και των στοχευμένων τεχνικών συναντήσεων είναι να δοθεί η δυνατότητα διαβούλευσης της τοπικής / περιφερειακής αυτοδιοίκησης με τους επιχειρηματίες, τους συλλογικούς φορείς του επιχειρηματικού χώρου, την ερευνητική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών, έτσι ώστε να γίνει ο εντοπισμός των εξειδικευμένων αναγκών και των δυνατοτήτων για τη βελτίωση/ανάπτυξη του κλάδου με εφαρμογή της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στα θεματικά εργαστήρια / στοχευμένες τεχνικές συναντήσεις ανά κλάδο, προβλέπεται και η συμμετοχή εξειδικευμένων ανά κλάδο ερευνητών και συμβούλων διαφόρων φορέων του ερευνητικού και ακαδημαϊκού χώρου της χώρας και της ΕΕ (όπου αυτό είναι εφικτό).

Για την συνολική προσπάθεια, η ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ προσβλέπει στην υποστήριξη της με την λήψη (πρόσθετων) υπηρεσιών από μέρους του Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης της ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ για την Περιφερειακή Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης .

Τα επιμέρους θέματα συζήτησης θα περιλαμβάνουν θεματικές ενότητες ολοκληρωμένης προσέγγισης του κλάδου, όπως:

- η υφιστάμενη κατάσταση του κλάδου στη Δυτική Μακεδονία
- η έρευνα και η καινοτομία στο συγκεκριμένο κλάδο της Δυτικής Μακεδονίας
- η παρουσίαση καλών πρακτικών του κλάδου σε άλλες περιοχές
- τα αποτελέσματα ερευνών του κλάδου από άλλες περιπτώσεις και οι δυνατότητες εφαρμογής τους στις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας
- οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες – προοπτικές εφαρμογής τους στις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας
- Η συνδρομή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη βελτίωση των επιχειρήσεων της Δυτικής Μακεδονίας
- η ολοκληρωμένη προσέγγιση από την πρώτη ύλη, την επεξεργασία και την παραγωγή μέχρι την προώθηση, τη διάθεση και τις εξαγωγές

Επιπλέον στο πλαίσιο των συναντήσεων προβλέπεται και η δυνατότητα διοργάνωσης επιμέρους ομάδων εργασίας (workshops), όπου κριθεί απαραίτητο για την αναλυτικότερη εξέταση των επιμέρους θεμάτων, καθώς επίσης και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους στο σύνολο των συμμετεχόντων.

Οι εργασίες ολοκληρώνονται με την παρουσίαση και συγγραφή των συμπερασμάτων και των αποτελεσμάτων, που θα περιλαμβάνουν μεταξύ των άλλων και τις εξειδικευμένες προτάσεις με τις ανάγκες - δυνατότητες εφαρμογής δράσεων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις της Δυτικής Μακεδονίας.

Αυτές οι προτάσεις θα αποτελούν τη βάση για τον προσδιορισμό των κατηγοριών δράσεων στις σχετικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στους σχετικούς Άξονες Προτεραιότητας στο πλαίσιο ενεργοποίησης και εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Επιπλέον θα δίνουν τη δυνατότητα αναζήτησης ευκαιριών χρηματοδότησης από τα άλλα Προγράμματα (ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΑΑ, HORIZON, κ.α.).

Τα θεματικά εργαστήρια και οι στοχευμένες τεχνικές συναντήσεις θα πραγματοποιούνται κατά το δυνατό κοντά στο χώρο επιχειρηματικής ανάπτυξης των αντίστοιχων κλάδων (π.χ. Καστοριά για τη γούνα, Πτολεμαίδα για την ενέργεια, κ.λ.π).

Ήδη υλοποιείται η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στον κλάδο της οινοποιίας και στον κλάδο της γούνας, ενώ ακολουθούν τρόφιμα κλπ τομείς – κλάδοι έως το τέλος του 2015.

Στο πλαίσιο αυτό η ΕΥΔΕΠ/ΠΔΜ έχει πραγματοποιήσει την πρώτη συνάντηση με τους συλλογικούς φορείς της γούνας (Ελληνική Ομοσπονδία Γούνας, Σύλλογος Εκτροφένων γουνοφόρων ζώων) και **ήδη έχουν εντοπιστεί οι πρώτες ανάγκες** του κλάδου σε όλο το φάσμα δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων της γούνας, από την εκτροφή των γουνοφόρων ζώων, την επεξεργασία της γούνας και την παραγωγή προϊόντων γούνας, μέχρι και την προώθηση των τελικών προϊόντων στις αγορές του εξωτερικού (κυρίως).

Οι αρχικές σκέψεις / προτάσεις που έχουν κατατεθεί, έχουν τύχει μιας αρχικής επεξεργασίας από την ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ, η οποία τις διαχωρίζει σε **τρεις (3) κύριες ενότητες παρεμβάσεων** :

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- ✓ **Εκτροφή γουνοφόρων ζώων** (βελτίωση, μέσω ερευνητικής διαδικασίας, της ποιότητας των γουνοδερμάτων, βελτίωση της διατροφικής αλυσίδας, περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση (διάθεση αποβλήτων) κλπ),
- ✓ **Μεταποιητική Δραστηριότητα** (νέοι επιχειρηματίες, νέα επιχειρηματική κουλτούρα, νέες μέθοδοι μεταποίησης (design/styling, καινοτομία), τεχνολογική ανάπτυξη (ως απόρροια εφαρμοσμένης έρευνας), εξειδικευμένη κατάρτιση κλπ),
- ✓ **Νέες αγορές** (Ασία, Αμερική, συμμετοχή σε επιχειρηματικές αποστολές και εκθέσεις, εμπορικές συμφωνίες κλπ).

8. Εκ των προτέρων αποτίμηση αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των δράσεων και πρωτοβουλιών Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης με έμφαση στην απασχόληση

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει κυρίως αποτίμηση αναμενόμενων αποτελεσμάτων από την εφαρμογή δράσεων και πρωτοβουλιών καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης δίνοντας έμφαση σε στοιχεία που αφορούν στην απασχόληση. Η ομάδα έργου αποτίμησε συνολικά τις δυνητικές δράσεις ανά επενδυτική δραστηριότητα και θεματικό στόχο και εν συνεχεία τις προτάσεις των σχεδίων δράσης σε σχέση με την απασχόληση που δημιουργούν ή συντηρούν, παρουσιάζοντας εν συνεχεία τα εξής αποτελέσματα.

8.1 Ποιοτική Αποτίμηση δράσεων και πρωτοβουλιών ανά Θεματικό Στόχο

Πίνακας 8. 1: Χρηματοδοτικό πλαίσιο δράσεων

ΔΟΜΗ ΣΧΕΔΙΟΥ RIS3 ΤΗΣ ΠΔΜ 2014-2020	Αποτελέσματα δράσεων - πρωτοβουλιών
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.1: «Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».	
Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρ. Εξ. Εξειδίκευσης της Περιφέρειας	Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην αύξηση του αριθμού και της ποιότητας των σύγχρονων και ανταγωνιστικών υποδομών παραγωγής γνώσης σε ακαδημαϊκούς & ερευνητικούς φορείς εντός της Περιφέρειας, με στόχο την συνδρομή των υποδομών αυτών στην εφαρμογή δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης των τομέων προτεραιότητας. Επίσης στην προαγωγή κέντρων ικανότητας εξειδίκευσης για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος και τη δημιουργία ενός πλέγματος δραστηριοτήτων έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας με εθνική και κατά περίπτωση διεθνή στόχευση.
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.2: «Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής»	
Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας - Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)	Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην αύξηση των δαπανών σε δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης ως προς το ποσοστό του ΑΕΠ της ΠΔΜ και η αύξηση των δαπανών καινοτομίας ως προς το ποσοστό του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων. Μέσα από την ενίσχυση των καινοτομικών επιδιώξεων των επιχειρήσεων επιδιώκεται η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόντα νέα στην αγορά και νέα προς την επιχείρηση, η ανάπτυξη ανταγωνιστικών προϊόντων ή υπηρεσιών με υψηλή προστιθέμενη αξία, η αύξηση του αριθμού των αιτήσεων διπλώματος ευρεσιτεχνίας υψηλής τεχνολογίας στον ΕΡΟ και UPSTO (ανά εκατομμύριο πληθυσμού) και η αύξηση των εξαγωγών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας επί του συνολικού ποσοστού των εξαγωγών των επιχειρήσεων. Για την επίτευξη των αποτελεσμάτων αυτών θα αξιοποιηθούν για πρώτη φορά σε περιφερειακό επίπεδο μηχανισμός υποστήριξης επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ και ειδικά κίνητρα, μέσα και εργαλεία για δράσεις ΕΤΑΚ.
Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων	Επίσης τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης και στην αύξηση της συμμετοχής των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στα πρώτα στάδια της επένδυσης των νεοιδρυθέντων επιχειρήσεων (επί του ποσοστού του περιφερειακού ΑΕΠ).
Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία (με τη θέσπιση διαγωνισμού με χρηματικό έπαθλο για καινοτόμες ιδέες που μπορούν να προσελκύσουν χρηματοδότηση από ιδιωτικά κεφάλαια κα)	
Προώθηση δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας / γνώσης	
Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off	
Κουπόνια Καινοτομίας	
Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living LABS)	

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2	
Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	
Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3: «Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία»	
Βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις	Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην δημιουργία και εφαρμογή ειδικών δράσεων – συστημάτων ΤΠΕ σε περιφερειακό επίπεδο & στους τομείς δημόσιας διοίκησης, πολιτισμού-τουρισμού, δημόσιας ασφάλειας & μεταφορών.
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3	
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	
Επενδυτική Προτεραιότητα 3.1: «Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων»	
3.1.1.Α Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή/και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας 3.1.1.Β Δημιουργία θερμοκοιτίδας και στήριξη επιχειρήσεων θερμοκοιτίδας (incubator) 3.1.1.Γ Δημιουργία δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων 3.1.1.Δ Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	<p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην αύξηση του αριθμού εξειδικευμένων υπηρεσιών αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας (πρωτογενής, μεταποίηση, υπηρεσίες) μέσω και της δημιουργίας μιας Περιφερειακής Δομής Ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας.</p> <p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην δημιουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων για πρώτη φορά στην Δυτική Μακεδονία.</p> <p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στη βελτίωση των οριζόντιων και κάθετων συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων εντός του ίδιου κλάδου ή και διαφορετικών κλάδων για την σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων, οικονομικών κλίμακας, αμφίδρομη ενημέρωση και μεταφορά τεχνογνωσίας και προώθηση κοινών συμφερόντων.</p> <p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα που ενσωματώνουν στην παραγωγική τους διαδικασία την καινοτομία, την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων και τεχνολογιών, την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών μειωμένης ενεργειακής κατανάλωσης με στόχο την παραγωγή προϊόντων υψηλής έντασης γνώσης και αυξημένης προστιθέμενης αξίας με δυνατότητες εισχώρησης στις διεθνείς αγορές.</p>
Επενδυτική Προτεραιότητα 3.2: «Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας»	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ: Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρέφει προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες	<p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν κυρίως μέσω απευθείας ενίσχυσης επιχειρήσεων στη βελτίωση των δεικτών εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και στην επέκταση των εξαγωγικών προϊόντων σε νέες αγορές.</p> <p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα τέλος αφορούν στην επίτευξη συνεργατικών σχηματισμών μεταξύ ακαδημαϊκών/ερευνητικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων και Δημόσιας Διοίκησης μέσω της δημιουργίας συστάδων επιχειρήσεων (clusters) ή επιχειρηματικών δικτύων (networks) σε τομείς και κλάδους προτεραιότητας της ΠΔΜ που εμφανίζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα σε συμφωνία και με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3). Στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τη δημιουργία των συνεργασιών περιλαμβάνεται η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόντα νέα στην αγορά και νέα προς την επιχείρηση, η αύξηση της απασχόλησης στις ΜΜΕ, η αύξηση της παραγωγής καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και η επέκταση των εξαγωγικών προϊόντων σε νέες αγορές.</p>
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4 – ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4	
Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	
Επενδυτική Προτεραιότητα 4.1: «Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης»	

<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ:</p> <p>4.1.1. Δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων</p> <p>4.1.2 Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης</p> <p>4.1.3. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης προς τον πολίτη για την ορθολογική χρήση ενέργειας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας</p>	<p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην περαιτέρω ανάπτυξη - αναβάθμιση των υφιστάμενων δικτύων τηλεθέρμανσης και στην αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λουπές πρώτες ύλες).</p>
<p>Επενδυτική Προτεραιότητα 4.2: «Πρόωθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών»</p>	
<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ 4.2.1: Ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης)</p>	<p>Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αφορούν στην ανάπτυξη συστημάτων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (σε συνεργασία και με την ΔΕΗ ΑΕ) συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας παραγωγής καυσίμου (με χρήση ΑΠΕ, αεριοποίησης) και στη συνεπαγόμενη μείωση των ετήσιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.</p>

Ακολουθούν ειδικές αναφορές – σχολιασμός επί των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, ανά Άξονα - Θεματικό στόχο και Επενδυτικές Προτεραιότητες.

Άξονας 1 - Θεματικός Στόχος 1: Επενδυτική Προτεραιότητα 1.1

Η διαμόρφωση πολυετούς επενδυτικού πλάνου για ερευνητικές υποδομές αποτελεί ex-ante conditionality προϋπόθεση/αιρεσιμότητα) στον τομέα της Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας, σε ό,τι αφορά στη χρηματοδότηση ερευνητικών υποδομών από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

- **Εκτιμάται σημαντική βελτίωση** των δυνατοτήτων των ερευνητικών μονάδων για την αναβάθμιση & ενσωμάτωση νέων Ερευνητικών Υποδομών για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος.
  - **Κρίσιμο σημείο** αποτελεί το εξής: η ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών να **αφορά αποκλειστικά δράσεις που σχετίζονται με ΕΤΑΚ και οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν επίσης από το παρόν Σχέδιο.**
- **Για πρώτη φορά**, προτείνεται να γίνεται από κοινού αξιοποίηση υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών από δίκτυα ερευνητικών κέντρων – πανεπιστημίων – ΤΕΙ στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων ΕΤΑΚ.
  - **Κρίσιμο σημείο** αποτελεί οι ερευνητικές υποδομές που θα χρηματοδοτηθούν (αλλά και οι υφιστάμενες) να **περιληφθούν σε ένα σύμφωνο συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων ακαδημαϊκών - ερευνητικών φορέων αλλά και άλλων δυνητικών δικαιούχων του προγράμματος** (όπως πχ. η ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ ή το ΚΕ.ΠΕ.)

Ανασταλτικό παράγοντα στην προσπάθεια αντιμετώπισης των αδυναμιών διασύνδεσης ερευνητικών φορέων με το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον αποτελεί μεταξύ άλλων, ο υφιστάμενος χαρακτήρας κατακερματισμού των παρεχόμενων υπηρεσιών για την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων στην αναζήτηση νέων τεχνολογιών και τη διευκόλυνση της μεταφοράς τεχνογνωσίας σε αυτές.

- **Για πρώτη φορά** προβλέπεται η Ενίσχυση υποδομών καινοτομίας & η Προαγωγή κέντρων ικανότητας / εξειδίκευσης (competence centers)

- ο **Κρίσιμο σημείο** αποτελεί η συγχρηματοδότηση των δράσεων αυτών και από το ΕΚΤ, με στόχο την περισσότερο ολοκληρωμένη προσέγγιση στην **αύξηση της απασχόλησης νέων επιστημόνων – ερευνητών.**

Άξονας 1 - Θεματικός Στόχος 1: Επενδυτική Προτεραιότητα 1.2

Για πρώτη φορά στη Δυτική Μακεδονία αναμένεται αύξηση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων (και με την συνδρομή & αξιοποίηση του Μηχανισμού Υποστήριξης Επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ – Δομή Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας).

Κρίσιμο σημείο αποτελεί ο Μηχανισμός Υποστήριξης επιχειρήσεων σε θέματα ΕΤΑΚ μέσω της Δομής Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας να συνδράμει από τις πρώτες ημέρες λειτουργίας των, στην δομημένη συνεργασία μεταξύ των ανωτέρω φορέων

Η θέσπιση διαγωνισμού με χρηματικό έπαθλο για καινοτόμες ιδέες αναμένεται να μπορεί να προσελκύσει χρηματοδότηση και από ιδιωτικά κεφάλαια.

Αναμένεται αύξηση της δικτύωσης, των συστάδων καινοτομίας / γνώσης στο ακαδημαϊκό κυρίως επίπεδο της Δυτικής Μακεδονίας.

Ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα αναμένονται στην δημιουργία τεχνοβλαστών/ spin offs στο ευρύτερο αλλά και παράλληλο ακαδημαϊκό περιβάλλον (σήμερα είναι ανύπαρκτοι στην περιφέρεια).

Για πρώτη φορά θα αξιοποιηθούν και τα Κουπόνια Καινοτομίας στην περιφέρεια με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ της, που αποτελούν εξαιρετικά εργαλεία με ιδιαίτερα απλή διαδικασία εφαρμογής, της συνεργασίας επιχειρήσεων με τον ερευνητικό χώρο, για υλοποίηση ερευνητικών δράσεων που ενισχύουν την καινοτομία εφαρμογής, και είναι μικρής συνήθως κλίμακας και χρονικής περιόδου ανάπτυξης.

Τουλάχιστον μια συνεργατική δράση ανάπτυξης και υποστήριξης θερμοκοιτίδας είναι απολύτως απαραίτητη για την ουσιαστική στήριξη των νέων επιστημόνων που θέλουν να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά και παράλληλα με το ΤΕΙ και το Πανεπιστήμιο στην περιοχή. Πρόταση που έγινε στην φάση της διαβούλευσης από όλους τους φορείς, αποτελεί μία από τις κορυφαίες αναμενόμενες δράσεις συνεργασίας των ιδρυμάτων κα φορέων για την στήριξη της ποιοτικής επιχειρηματικότητας

Άξονας 2 - Θεματικός Στόχος 2: Επενδυτική Προτεραιότητα 2.3

Αφορά επενδυτική δραστηριότητα με αποδέκτες κυρίως δικαιούχους δημοσίου χαρακτήρα, αλλά με μεγάλο αναμενόμενο αριθμό δράσεων που θα αναπτύξει ο ιδιωτικός τομέας της πληροφορικής και των ΤΠΕ.

Αναμένονται σημαντικές βελτιώσεις μέσω των σχεδίων δράσης της Έξυπνης Εξειδίκευσης και στα εξής επί μέρους αντικείμενα:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Χρήση των ΤΠΕ για βελτιώσεις των **εδαφολογικών αποδόσεων των καλλιεργειών** στον πρωτογενή τομέα (παραλίμνιες και ημιαστικές περιοχές κ.α.)
- Σημαντική βελτίωση των **εργαλείων ενίσχυσης της ανάπτυξης**, μέσω εφαρμογής εδαφολογικών χαρτών
- Για πρώτη φορά σε περιφερειακό επίπεδο **χρήση πληροφοριακού συστήματος αγροτικής ενημέρωσης με ΤΠΕ και στην γεωργία ακριβείας**
- Σημαντική βελτίωση σε **νέα υποσυστήματα γεωγραφικών πληροφοριών (GIS)**, στάσιμα επίσης για πάνω από 8 χρόνια
- Για πρώτη φορά σε περιφερειακό επίπεδο **χρήση ΤΠΕ και ερευνητικών εργαλείων για την ποιοτική απόδοση αμπελιών** στην περιοχή Αμυνταίου
- Για πρώτη φορά σε περιφερειακό επίπεδο **χρήση πληροφοριακού συστήματος υποστήριξης της επιχειρηματικότητας**.

Άξονας 3 - Θεματικός Στόχος 3: Επενδυτικές Προτεραιότητες 3.1, 3.2

- Αφορά σε ένα μεγάλο τμήμα των 2 προτεραιοτήτων, **απευθείας ενισχύσεις επιχειρήσεων**
- Για πρώτη φορά σε ολοκληρωμένο περιφερειακό επίπεδο προβλέπεται **ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος επιλογής προορισμού (DMS – Destination Management System)**, με διασύνδεση και αξιοποίηση των σημαντικών διαδικτυακών εργαλείων διαχείρισης υπηρεσιών τουρισμού
- Δημιουργείται με συνεργασία υφιστάμενων φορέων η **Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας** αφορά σε όλους τους τομείς της (πρωτογενής, μεταποίηση, υπηρεσίες) και στην στήριξη το Σχεδίου της Έξυπνης Εξειδίκευσης
- Σημαντικά αναμένεται να είναι τα **αποτελέσματα ως προς την δικτύωση επιχειρήσεων και τους συνεργατικούς σχηματισμούς**

Άξονας 4 - Θεματικός Στόχος 4: Επενδυτικές Προτεραιότητες 4.1, & 4.2

- Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λοιπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)

Ειδική βαρύτητα θα δοθεί στη:

- Βελτίωση στην ανάπτυξη καθετοποιημένης εφοδιαστικής αλυσίδας ΑΠΕ,
- Βελτίωση στην αξιοποίηση και στην ορθολογική χρήση τοπικών ενεργειακών πόρων,
- Βελτίωση στην ανάπτυξη και χρήση νέων τεχνολογιών,
- Βελτίωση στην μείωση της χρήση ορυκτών καυσίμων.
- Βελτίωση στην ανάπτυξη τεχνολογιών παραγωγής και χρήσης ενέργειας που οδηγούν σε μειωμένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα

8.2 Αποτίμηση δράσεων και πρωτοβουλιών σε σχέση με την απασχόληση στα προταθέντα σχέδια δράσης

Σύμφωνα με τις προτάσεις των σχεδίων δράσης της ενότητας 5, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ως προς την αναμενόμενη απασχόληση (πλήθος νέων άμεσα απασχολούμενων από την υλοποίηση των σχεδίων). Τα αποτελέσματα εστιάζονται αποκλειστικά στις δράσεις αυτές, δεδομένου ότι στο στάδιο προγραμματισμού κατά το οποίο ολοκληρώνεται το παρόν σχέδιο, λοιπές δράσεις που δυνητικά εντάσσονται στο συνολικό πλέγμα των δράσεων έξυπνης εξειδίκευσης βρίσκονται σε επίπεδο τίτλων και γενικών δυνητικών επιλογών. Ακολουθεί πίνακας με τις προτεινόμενες δράσεις και τη συσχέτιση με θέσεις απασχόλησης.

Πίνακας 8.2: Συσχέτιση Προτεινόμενων Δράσεων με Θέσεις Απασχόλησης

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	Συσχέτιση με άμεσες θέσεις απασχόλησης
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Ενίσχυση έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας			
1	1.1: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας, ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	Αναβάθμιση του υφιστάμενου εργαστηριακού εξοπλισμού και πιστοποίηση ΙΔΕΠ-Πρότυπο Κέντρο στη Δυτική Μακεδονία	10
2		Ίδρυση Κέντρου Ενεργειακής Απόδοσης, Εξοικονόμησης Ενέργειας και Ανανεώσιμων Πηγών	9
3		Εργαστήριο Οικολογικής και Ενεργειακής Πιστοποίησης Υλικών	8
4	1.2: Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ, ανάπτυξης δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς & στήριξης της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής & πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής & διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής	Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	2
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ενίσχυση της πρόσβασης σε ΤΠΕ και της χρήσης και ποιότητας τους			
5	2.3: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό, ηλεκτρονική υγεία	Σύνταξη εδαφολογικών χαρτών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1
6		Πιλοτική εφαρμογή πρακτικών γεωργίας ακριβείας σε καλλιέργειες ροδάκινων στην περιοχή του Βελβεντού Κοζάνης	2
7		Περιφερειακό Vortal Αγροτικής Ενημέρωσης & Προώθησης Γεωργίας Ακριβείας	1
8		Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (G.I.S.) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	1
9		Πλήρης Καταγραφή, Ανάλυση και Παρακολούθηση των χαρακτηριστικών (εδαφολογικών, γενετικών, οινικών, κ.λπ.) της Οινικής Ζώνης Αμυνταίου-Φλώρινας, καθώς και της ζώνης ΠΟΠ Αμυνταίου για βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας και ενίσχυση ανταγωνιστικότητας παραγόμενων	2

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	Συσχέτιση με άμεσες θέσεις απασχόλησης
		αμπελοοικονομικών προϊόντων	
10		Αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης τουριστικών δραστηριοτήτων	2
11		Πληροφοριακό Σύστημα Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	2
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ			
12		Περιφερειακή Δομή Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας Δυτικής Μακεδονίας	3
13		Δημιουργία «Φυτωρίου» νεοφυών & καινοτόμων επιχειρήσεων (micro-incubator)	2
14		Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Προορισμού (DMS) Δυτικής Μακεδονίας	1
15		Περιφερειακή Δομή Πιστοποίησης Ποιότητας τοπικών προϊόντων Δυτικής Μακεδονίας	10
16		Εξαγωγές στην πράξη στη Δυτική Μακεδονία	0
17	3.2.1. Ενίσχυση δράσεων εξωστρέφειας και διασυνοριακής συνεργασίας επιχειρήσεων 3.2.2. Ενίσχυση ανάπτυξης νέων προϊόντων ή διαφοροποίηση προϊόντων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των προϊόντων και επιχειρήσεων	Προώθηση του Επιχειρηματικού Συνεργατικού Σχηματισμού των Επιχειρήσεων Μετάλλου (Clusters) Δυτικής Μακεδονίας	11
18		Cluster τροφίμων – ποτών της Δυτικής Μακεδονίας	3
19	3.2.3. Ενίσχυση επιχειρήσεων & συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρέφηση προσανατολισμό με έμφαση στα τοπικά προϊόντα και τις υπηρεσίες 3.2.4. Ενίσχυση οργανωμένων δράσεων για την πιστοποίηση προϊόντων μέσω φορέων (ινστιτούτα, σύλλογοι, ΝΠΔΔ κ.λπ.) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	Συνεργατικός σχηματισμός ανάπτυξης καινοτόμων τεχνολογικών εφαρμογών διαχείρισης, επεξεργασίας και ορθολογικής αξιοποίησης υδατικού πόρων (ΣΣ-ΔΥΠ)	4
20		Ερευνητική φάσμα παραγωγής γουνοφόρων ζώων αναπαραγωγής- Εργαστήρια γενετικής βελτίωσης ζώων αναπαραγωγής και έρευνα για τη βελτίωση της υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής του κλάδου	20
21	3.2.5. Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) καθώς και για ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας (συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ερευνητικών φορέων)	Αναβάθμιση και επέκταση βιολογικού καθαρισμού (έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης υλός - κομποστοποίησης υλός) της Μακεδονικής Βιομηχανίας Κρέατος ΜΑΒΙΚ της Δυτικής Μακεδονίας	1
22		Αξιοποίηση παραπροϊόντων ορυχείων και λατομείων μάρμαρου της δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή καινοτόμων/ έξυπνων υλικών υψηλής προστιθέμενης αξίας φιλικών προς το περιβάλλον	1
23		Δημιουργία Κέντρου για την «Έξυπνη» Ανάπτυξη	5
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς			
24		Ανάπτυξη δραστηριοτήτων Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος (CLUBE) Δυτικής Μακεδονίας	30
25	4.1.4 Ανάπτυξη - αναβάθμιση δικτύων τηλεθέρμανσης (Περιλαμβάνεται και η αξιοποίηση εφαρμογών ΑΠΕ & καινοτόμων τεχνολογιών (βιομάζα / βιοαέριο, βιοκαύσιμα, συστήματα αξιοποίησης χαμηλής θερμότητας, υποπροϊόντα, απόβλητα, υπολείμματα και λοιπές πρώτες ύλες εκτός των τροφίμων)	Πιλοτική μονάδα διυλιστηρίου αποβλήτων προς βελτιστοποίηση διαλογής υλικών και εναρμόνιση με τις αρχές της βιομηχανικής συμβίωσης.	7
26		Εγκατάσταση ηλιακών θερμικών υψηλού βαθμού συγκέντρωσης για παραγωγή θερμικής ενέργειας για την τηλεθέρμανση και ηλεκτρικής ενέργειας	11
27		Έρευνα και μελέτη των γεωθερμικών πεδίων στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Προοπτικές εκμετάλλευσής τους	2
28		Τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης οικισμών με	450

A/A	Επενδυτική Προτεραιότητα	Τίτλος Δράσης	Συσχέτιση με άμεσες θέσεις απασχόλησης
		αξιοποίηση βιομάζας	
29	4.2: Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και της υιοθέτησης αυτών	Εγκατάσταση πιλοτικής μονάδας δέσμμευσης του CO2 σε υφιστάμενη θερμοηλεκτρική μονάδα καύσης λιγνίτη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	17
30		Καλλιέργεια μικροφυκών του γένους Chlorella για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιοκαυσίμων) και φαρμακευτικών προϊόντων/ συμπληρωμάτων διατροφής	5
31		Έρευνα διόδων διαφυγής του CO2 στη λεκάνη της Φλώρινας και πιθανή επίδρασή του στο οικοσύστημα	5
32		Βελτιστοποίηση Αξιοποίησης Προϊόντων Αεριοποίησης και Αναερόβιας Χώνευσης σε Μηχανές Εσωτερικής Καύσης με σκοπό στη Χρησιμοποίηση τους σε Αποκεντρωμένες Μονάδες Συμπαγωγής Μικρής Ισχύος.	7
33		Ανάπτυξη συστήματος αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας	4
34		Ανάπτυξη τεχνολογίας μικρών ανεμογεννητριών και υδροστροβίλων για αστικές εφαρμογές	4
		ΣΥΝΟΛΟ	

Γλωσσάρι Όρων ΕΤΑΚ

(<http://metrics.ekt.gr/el/lexicon/2>, 2014)

1. Βασική Έρευνα: Πειραματική ή θεωρητική εργασία η οποία επιτελείται, πρωταρχικά με σκοπό την απόκτηση νέας γνώσης σχετικά με τα θεμέλια φαινομένων και δεδομένων που μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο παρατήρησης, χωρίς να συνδέεται ιδιαίτερα με συγκεκριμένη εφαρμογή ή χρήση.

2. Εφαρμοσμένη έρευνα: Η πρωτότυπη αναζήτηση η οποία επιτελείται με σκοπό την απόκτηση νέας γνώσης και η οποία εν τούτοις κατευθύνεται πρωταρχικά προς ένα συγκεκριμένο πρακτικό σκοπό ή αντικείμενο.

3. Πειραματική Ανάπτυξη: Η συστηματική εργασία και η σχεδίαση στη βάση υπάρχουσας γνώσης που αποκτάται από έρευνα ή/και πρακτική εμπειρία, η οποία κατευθύνεται προς την παραγωγή νέων υλικών, προϊόντων και τεχνικών διατάξεων (εξαρτήματα), με σκοπό την εφαρμογή νέων διαδικασιών, συστημάτων και υπηρεσιών και στην ουσιαστική αναβάθμιση ήδη παραχθέντων ή εγκατεστημένων.

4. Έρευνα και ανάπτυξη (E&A): Η δημιουργική εργασία, η οποία καλύπτει τις δραστηριότητες της Βασικής, της Εφαρμοσμένης και της Πειραματικής Ανάπτυξης και πραγματοποιείται σε συστηματική βάση με σκοπό την αύξηση του αποθέματος της γνώσης συμπεριλαμβανομένης της γνώσης του ανθρώπου, του πολιτισμού και της κοινωνίας, καθώς και η χρήση του αποθέματος της γνώσης για την ανάπτυξη νέων εφαρμογών.

5. Επιστημονική και Τεχνολογική καινοτομία: Μια από τις δραστηριότητες της E&A που αναλύεται σε όλα τα επιστημονικά, τεχνολογικά, οργανωτικά, οικονομικά και εμπορικά βήματα, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε νέα γνώση, που οδηγούν ή επιδιώκεται να οδηγήσουν στην υλοποίηση νέων ή τη βελτίωση υπάρχοντων προϊόντων και διαδικασιών.

6. Καινοτομία: Η αξιοποίηση υφιστάμενης ή/και νέας γνώσης, ή/και η μετατροπή μιας ιδέας σε προϊόν ή υπηρεσία, λειτουργική μέθοδο παραγωγής ή διανομής -νέα ή βελτιωμένη -ή νέα μέθοδο παροχής κοινωνικής υπηρεσίας ή η διαδικασία με την οποία νέες ιδέες δίνουν απαντήσεις στα αιτήματα της κοινωνίας και της οικονομίας και δημιουργούν νέα προϊόντα, βιομηχανικά πρωτότυπα, υπηρεσίες ή επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα που εισάγονται με επιτυχία σε μια υφιστάμενη αγορά ή που μπορούν να δημιουργήσουν νέες αγορές, καθώς και τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής.

7. Μεταφορά Τεχνολογίας: Η παροχή τεχνολογίας, όπως ορίζεται από τις κείμενες διατάξεις και κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου από τις διατάξεις του Άρθρου 21 του ν. 1733/1987, όπως ισχύει

8. Τεχνολογικός φορέας: Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου που έχει ως κύριους στόχους την ανάπτυξη τεχνολογίας και τεχνολογικών υποδομών και δραστηριοτήτων, την παροχή επιστημονικών, τεχνολογικών και τεχνικών υπηρεσιών προς τρίτους, και την επίλυση συγκεκριμένων τεχνολογικών προβλημάτων που εμπíπτουν στην επιστημονική περιοχή που υπηρετεί.

9. Τεχνολογική ανάπτυξη: Η ανάπτυξη και μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην παραγωγική διαδικασία, που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της χώρας, με την εφαρμογή μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων και τη λήψη των αναγκαίων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών μέτρων στην κατεύθυνση αυτή.

10. Ερευνητικός φορέας: Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου ή Ιδιωτικού δικαίου και οι μονάδες του που έχει ως κύριο σκοπό την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, σε συνδυασμό με την πειραματική ανάπτυξη και επίδειξη, καθώς και τη διάδοση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας, μέσω της αξιοποίησής τους, είτε από τον ίδιο τον φορέα ή και τους εργαζόμενους σε αυτόν, είτε από τρίτους. Στους Ερευνητικούς Φορείς περιλαμβάνονται για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τα Ερευνητικά Κέντρα και τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όσον αφορά τις Ερευνητικές δραστηριότητές τους.

11. Λοιποί Φορείς: Δημόσιες υπηρεσίες, φυσικά πρόσωπα και άλλοι φορείς της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

12. Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας: Το αποτέλεσμα της συγκέντρωσης των διασκορπισμένων πόρων, καθώς και του καλύτερου συντονισμού και μεγαλύτερης συνοχής των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στο επίπεδο τόσο των κρατών -μελών όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής COM (2000) 6 και το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15.6.2000 (ΕΕ C 205,19.7.2000 σελ. 1).

13. Αξιολόγηση: Η διαδικασία που επιτρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο Ερευνητικά Κέντρα, Ερευνητές, ερευνητικά έργα, μελέτες ή προγράμματα χαρακτηρίζονται από υψηλή επιστημονική ποιότητα και επιτυγχάνουν τους σκοπούς τους με τον προσφορότερο τρόπο.

14. Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης: Πανεπιστήμιο ή κάθε είδους ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρει, σύμφωνα με την εθνική ή κοινοτική νομοθεσία, πτυχία ή τίτλους μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους σε εθνικό πλαίσιο

15. Κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ): Αυτόνομες εταιρικές συμπράξεις, οι οποίες πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) με αριθ.294/2008, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2008, στο πλαίσιο της καινοτομίας, μεταξύ Ερευνητικών Φορέων, Επιχειρήσεων και Λοιπών φορέων, ανεξάρτητα από την νομική μορφή τους και λειτουργούν ως ένα στρατηγικό δίκτυο που βασίζεται σε κοινό μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό καινοτομίας.

16. Σχέδιο Δράσης: Δέσμη μέτρων για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Έρευνα, την Τεχνολογία και την Καινοτομία.

17. Ερευνητές :Επιστήμονες/επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται για τη δημιουργία νέας γνώσης,

18. Διανοητική Ιδιοκτησία: Η πνευματική, και βιομηχανική ιδιοκτησία, και ενδεικτικά τα περιουσιακά και ηθικά δικαιώματα που απορρέουν από τα έργα που τις εμπεριέχουν, η τεχνογνωσία, τα σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τα πιστοποιητικά χρησιμότητας.

19. Μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας: Το διαδίκτυο ή άλλα δημόσια ή ιδιωτικά δίκτυα, τα οποία επιτρέπουν την ευχερή διασφάλιση της ταυτότητας των χρηστών και την ασφάλεια της επικοινωνίας

20. Ένωση Καινοτομίας (Innovation Union): Εμβληματική πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που έχει, ως στόχο, με κατάλληλη προώθηση από το ανώτατο πολιτικό επίπεδο, τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής προσέγγισης της καινοτομίας, ώστε ν' αντιμετωπιστούν προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η ασφάλεια του εφοδιασμού με ενέργεια και τρόφιμα, η υγεία και η δημογραφική γήρανση.

21. Αριστεία: Ερευνητικά επιτεύγματα, πρωτοποριακή πειραματική διάταξη και θεωρία, καθώς και καινοτόμες μέθοδοι διδασκαλίας που έχουν διακριθεί σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Συνδέονται με ή αφορούν σε κάθε κλάδο της Επιστήμης και Τεχνολογίας και σε κάθε κατεύθυνση της Έρευνας και της Διδασκαλίας, χωρίς Θεματικές Προτεραιότητες, που αναπτύσσονται σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, προέρχονται από μεμονωμένα μέλη της Ακαδημαϊκής Κοινότητας, από δομές (εργαστήρια, τομείς κ.λπ.) ή από Ερευνητικούς Φορείς και μεμονωμένους Ερευνητές και διακρίνονται ή βραβεύονται από εθνικούς ή διεθνείς φορείς.

22. Ευρεσιτεχνία διεθνώς αναγνωρισμένη: Η Ευρεσιτεχνία στην οποία έχει απονεμηθεί δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το οποίο είναι σε ισχύ και έχει πιστοποιηθεί από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας ότι εμπίπτει σε μία τουλάχιστον από τις ακόλουθες περιπτώσεις, α) Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας που χορηγείται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (European Patent Office "EPO") και έχει κατοχυρωθεί στην Ελλάδα, β) Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας κατοχυρωμένο στον Ο.Β.Ι. (αποκλεισμένων των Πιστοποιητικών Υποδείγματος Χρησιμότητας (Π.Υ.Χ.), το οποίο έχει κατοχυρωθεί σε ένα ακόμη κράτος, ι) που έχει προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (EPC) ή συνεργάζεται στο πλαίσιο αυτής, ή ii) είναι μέλος του ΟΟΣΑ ή σε καθεστώς υποψήφιας προς ένταξη χώρας (accession candidate country) ή σε καθεστώς ενισχυμένης δέσμευσης (enhanced engagement country).

23. Σύμβαση ορισμένου χρόνου: Η σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, η οποία συνάπτεται απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου και η λήξη της οποίας καθορίζεται

από αντικειμενικούς όρους, όπως η παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας ή εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή η πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος.

24. Επιχειρήσεις: Νομικές Οντότητες οποιαδήποτε νομικής μορφής του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

25. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις: Οι Επιχειρήσεις, οι οποίες σύμφωνα με τον Κανονισμό 800/2008/ΕΕ απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ. Ως Μικρή ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ και, ως Πολύ Μικρή, η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από δέκα εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα δύο (2) εκατομμύρια ευρώ.

26. Ο Σύνδεσμος Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας των Υπουργείων με την ΓΓΕΤΚ: Υπηρεσία ή Υπάλληλος, ο οποίος ορίζεται σε κάθε Υπουργείο για την συλλογή, αξιολόγηση και θεμάτων ΕΤΑΚ τα οποία απασχολούν το Υπουργείο και τους εποπτευόμενους από αυτό φορείς και συνεργάζεται με την ΓΓΕΤΚ για τον συντονισμό των δράσεων με σκοπό την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης υλοποίησης της ΕΣΕΤΑΚ.

27. Νέες Επιχειρήσεις Έντασης Γνώσης ή Τεχνοβλαστοί: Νέες επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την εκμετάλλευση της γνώσης που παράγεται σε ερευνητικά εργαστήρια, από άτομα υψηλού επιπέδου επιστημονικής και τεχνικής εκπαίδευσης ή και από ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς οργανισμούς, με την συνδρομή ιδιωτικών κεφαλαίων και χρηματοδοτικών οργανισμών.

28. Ανοιχτό μοντέλο καινοτομίας (open innovation): Στο ανοιχτό μοντέλο καινοτομίας, οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν γνώσεις που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον και διαχέουν γνώσεις που έχουν αναπτυχθεί εσωτερικά, προκειμένου να επιταχύνουν την οργάνωση, δημιουργία και διάδοση καινοτομίας με σκοπό την ανάπτυξη νέων και υφιστάμενων αγορών τόσο στο πλαίσιο της ίδιας της επιχείρησης, όσο και στο πλαίσιο άλλων επιχειρήσεων.

29. Άρρητη γνώση (tacit knowledge): Το κομμάτι της ανθρώπινης γνώσης που δεν μπορεί να κωδικοποιηθεί και, επομένως, να μεταβιβαστεί πλήρως, και το οποίο συνδέεται με χαρακτηριστικά όπως εμπειρία και ταλέντο.

30. Διαχείριση γνώσης (knowledge management): Οποιαδήποτε διαδικασία ή πρακτική που αφορά τη δημιουργία, απόκτηση, καταγραφή, ανταλλαγή και χρήση γνώσεων, όπου και αν αυτές βρίσκονται, προκειμένου να ενισχυθεί η διαδικασία της μάθησης και της απόδοσης του οργανισμού.

31. Επιχειρηματικό μοντέλο (business model): Το επιχειρηματικό μοντέλο ορίζει πώς μια επιχείρηση δημιουργεί και προσφέρει αξία στους πελάτες της, καθώς και πώς μετατρέπει την εισροή εσόδων σε κέρδη.

32. Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων (business incubators): Οργανισμοί που έχουν ως στόχο τη στέγαση και υποστήριξη νέων (καινοτόμων συνήθως) επιχειρήσεων, κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας τους.

33. Καθοδηγητικοί χρήστες (lead users): Οι καθοδηγητικοί χρήστες αντιμετωπίζουν ανάγκες οι οποίες αναμένεται να γενικευτούν αργότερα, και, ως εκ τούτου, μπορούν να «προβλέψουν» τις απαιτήσεις μιας ολόκληρης αγοράς. Ταυτόχρονα οι ίδιοι έχουν πολύ μεγάλα οφέλη από την επίλυση της ανάγκης αυτής.

34. Κοινότητες πρακτικής (communities of practice): Ομάδες ανθρώπων που μοιράζονται ένα ενδιαφέρον για έναν τομέα και οι οποίες μαθαίνουν πώς να ενεργούν καλύτερα σε αυτό τον τομέα μέσα από την αλληλεπίδραση.

35. Συνανταγωνισμός (coopetition): Επιχειρηματική στρατηγική η οποία προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Βιβλιογραφία – Πηγές – Αναφορές – Παραπομπές

1. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014, 2012
2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Καλάθι των Αγροτικών Προϊόντων της Δυτικής Μακεδονίας 2011-2014, 2012
3. Κείμενο Θέσεων ΠΔΜ «Position Paper» της ΕΕ για τη διαμόρφωση της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020, Νοέμβριος 2012
4. Position of the European Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in Greece for the period 2014-2020, 2012
5. Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, 2012
6. Θέση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη συμφωνίας εταιρικής σχέσης και προγραμμάτων στην Ελλάδα για την περίοδο 2014-2020, 2012
7. Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2011-2014, 2011
8. Πολιτική Συνοχής 2014-2020 – Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2011
9. Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας για Έξυπνη Εξειδίκευση, Πολιτική Συνοχής 2014-2020, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αύγουστος 2012
10. Πρακτικά και παρουσιάσεις εισηγήσεις 1^{ου} Αναπτυξιακού Συνεδρίου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 (Γιαννούσης Γ., Μάγκλαρης Β., Ιακωβίδης Δ., Αλετράς Γ, Κρικέλα Ε., Ζορμπαλά Μ., Κομνηνός Ν., Γυπάκης Αν., Κούρτελη Χ.), Απρίλιος 2013
11. EE - Connecting Smart and Sustainable Growth through Smart Specialisation A practical guide for ERDF managing authorities, 2012
12. EE - Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS 3), 2012
13. ΕΔΑ της ΠΔΜ (Αρχικό) Κείμενο θέσεων για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020, 2013
14. Κείμενα για την εφαρμογή της RIS3 στην ΕΕ, την Ελλάδα και τη Δυτική Μακεδονία (των Reid Alasdair, Νίκου Κομνηνού, Jorge Sanchez and Παναγιώτη Τσανάκα), 2013
15. Στοιχεία και δείκτες από την Ευρωπαϊκή και την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2013
16. Αριστεία της Περιφερειακής Οικονομίας στην Ελλάδα – Χρήστος Μπεζιρτζόγλου, 2006
17. Στοιχεία αποτίμησης δράσεων ανταγωνιστικότητας 2007-2013 για τη Δυτική Μακεδονία – Ενδιάμεσοι φορείς / Υπουργείο Ανταγωνιστικότητας, 2013
18. Smart Specialization in Regions of Greece: Preparing for 2014-2020, Nikos Komninos, 2013
19. Goddard, John. (2011). Connecting Universities to Regional Growth: A Practical Guide. Brussels: DG Regional Policy. September.
20. Johanneum Research Graz. (2012). Smart Specialisation Strategies: Getting Started with the RIS3 KEY. Vienna and Graz, June.
21. CREST. (2008). Industry – Led Competence Centres: Aligning academic – public research with Enterprise and Industry Needs. Centre for Research in Engineering and Surface Technology: Dublin. December. Available on-line at URL http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/illc.pdf.
22. Del Castillo, J., Barroeta, B., Paton, J. (2012). Governance and Smart Specialisation. INFYDE Working Paper Series No 9.
23. Foray, D. and Goenega, X. (2013). The goals of Smart Specialisation. S3 Policy Brief Series no 1 2013. May.
24. Foray, D. and Rainoldi, A. (2013). Smart Specialisation Programmes and Implementation. S3 Policy Brief Series No 2/2013. May.
25. OECD. (2011). Regions and Innovation Policy. Paris: OECD Publishing.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

26. Reek, W. (2013). RIS3 Governance Guide. JRC/RIS3 Platform. October.
27. RIS3 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας Συμπεράσματα Ειδικών Συναντήσεων Εργασίας, Ομάδα Εμπειρογνομώνων, Οκτώβριος 2012 / Απρίλιος 2013
28. Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης Καινοτομικής Επιχειρηματικότητας από τις ΜΜΕ της Δυτικής Μακεδονίας και λοιπών ενεργειών, ως αποτέλεσμα των δράσεων του προγράμματος Smart+, ΠΤΑ ΠΔΜ, Σεπτέμβριος 2013
29. Χάρτα Στρατηγικής προγράμματος Smart+, Σεπτέμβριος 2013
30. Κείμενα των D. Foray, P. David, B.H. Hall, E.S Phelps, E. Becic, J. Svarc & A. Damato σχετικά με την εφαρμογή της RIS3 στην ΕΕ, 2012-2013
31. European Competitiveness Report 2012 / Reaping the benefits of globalization
32. Η Έξυπνη Εξειδίκευση ως Εργαλείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αντώνης Θεοχάρους, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2012
33. Συμπεράσματα και διαπιστώσεις για την ανθεκτικότητα και προοπτικές ανάκαμψης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, πρόγραμμα Espon, 2013
34. Πρόταση Τομεακής Πολιτικής για την Έρευνα και Καινοτομία (στο πλαίσιο προετοιμασίας του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης ΣΕΣ), Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), Μάιος 2013
35. Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής: Η επιλογή υιοθέτησης στρατηγικών οικονομικού μετασχηματισμού και έξυπνης εξειδίκευσης, Όλγα Γιώτη Παπαδάκη, Ιούνιος 2013
36. Τοπική Αυτοδιοίκηση & Επιχειρηματικότητα, Στρατηγική και Πολιτικές για Ταχεία Περιφερειακή Ανάπτυξη, Ισχυρές Επιχειρήσεις και Αποτελεσματικό Ανθρώπινο Δυναμικό, Μανιατάκειον Ίδρυμα, Ιανουάριος 2013
37. Η Αγροτική Ανάπτυξη μετά το 2013, «Δυνατότητες ενίσχυσης της καινοτομίας μέσω της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Διοικητικός Τομέας Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών, Οκτώβριος 2011
38. Οδηγός Καινοτομίας για Μικρές Επιχειρήσεις, Δρ Ανδρέας Λιβιεράτος, Αθήνα, Οκτώβριος 2013
39. Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά, Προσδιορίζοντας το νέο Μοντέλο Ανάπτυξης της Ελλάδας, Mc Kinsey & Company, Athens Office, Σεπτέμβριος 2011
40. Το εμπόριο στη νέα προγραμματική περίοδο, 2014-2020, Συνοπτικές Προτάσεις της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε) για το σχεδιασμό των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΣΕΣ 2014-2020, Οκτώβριος 2013
41. Νόμος για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία (προσχέδιο 2013) – Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων
42. <http://pta.pdm.gr/>
43. <http://www.smartplusinnovations.eu/>
44. <http://www.pta-pdm-smartplus.gr/index11.html>
45. www.pdm.gov.gr
46. <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home;jsessionid=tS21R1PYhg9NLXSZgywRqQRi528s0dXsBPhYhBPkFQpXgcWpTc1!-275876575!1375702968153>
47. <http://www.espa.gr/el/Pages/staticNewProgrammingPeriod.aspx>
48. <http://www.thermi-group.com/>
49. <http://www.corallia.org/>
50. <http://www.theegg.gr/>
51. <http://www.aephoria.net/>
52. <http://www.iqbility.com/>
53. <http://innovationfarm.eu/#>
54. <http://www.metavallon.org/>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

55. <http://www.i4g.gr/i/>
56. <http://www.incubator.gr/index.html>
57. <http://www.sekee.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=1>
58. <http://www.cretafarms.gr/>
59. <http://www.xyloeyewear.com/>